Protokoll,

hållna

hos

Vållofliga

Borgare-Ståndet

vid

Lagtima Riksdagen i Stockholm,

År 1823.

STOCKHOLM,
tryckta hos Fr. B. Nestius, 1823.

Protokoll,

hållna

inom

Vallofliga

borgare-Ståndet

vid

Lagtima Riksdagen i Stockholm,

År 1823.

STOCKHOLM,
tryckta hos Fr. D. Nestius, 1823.

År 1823.

Den 20 Januari.

Sedan Kongl. Maj:t, genom Dess öppna Nådiga Bref under den 28 November sistledit år, i Nåder kallat samtelige Rikets Ständer, att, i kraft af föreskriften uti 46. § af Riksens Ständers Beslut vid sista Urtima Riksdag, till Lagtima Riksmöte den 15 de innevarande Januari, sig här i Hufvudstaden infinna, och Riksdags-Kungörelsen sedermera sistnämnde dag, genom Riks-Härolden, blifvit på vanligt sätt offenteligen afkunnad; så hade, i följd af RiksdagsOrdningen samt Kongl. Maj:ts särskilta Nådiga kallelse och befallning, Städernes valde Riksdags-Fullmägtige sig anmält, och sina Fullmagter till anteckning och granskande aflemnat hos Hans Exellens, Justitie-Stats-Ministern, Riddaren och Kommendören af Kongl. Maj:ts Orden, Högvälborne Herr Grefve *Fredrik Gyllenborg*.

Efter det Ståndets Ledamöter innevarande dag fått emottaga sine Inträdes-Polletter, hade de, klockan en qvart till tolf förmiddagen, uti Ståndets vanliga Sessionsrum å Stadens Börs sin första Sammankomst, hvilken öppnades af förste Fullmägtigen för Stockholms Stad, Herr Rådmannen *Anders Fredin*, som framträdde till Ta-

lemansstolen, med klubban äskade ljud och tilltalade Ståndet sålunda:

Tit.

"Då det helt oförmodadt har blifvit min lott att vid detta, efter Rikets Grundlagar beramade Riksmöte, öppna det Vällofl. BorgareStåndets första sammanträde; sker det med den lifligaste tillfredsställelse, att finna Ståndets Herrar Ledamöter vara lyckligen till Riksdagsorten anlände. Måtte vi få bibehålla helsa och trefnad allt framgent, samt förtrolighet och enighet blifva rådande i våra öfverläggningar! Måtte den Högste Guden välsigna våra gemensamma beslut för vårt kära Fäderneslands lycka och välgång! Vid detta möte, en följd af Grundlagens bestämda bud och icke af sådana särskilta händelser, som föranledt de flera förutgående, ofta bekymmersamma Urtima Riksmöten, blir det i samma mon så mycket mera fägnande för trogna undersåtare, att, med fred och lugn inom Fäderneslandet, få arbeta på dess fortfarande förkofran. Jag önskar dertill lycka och framgång, samt utbeder mig, att få vara innesluten i Herrarnes vänskap och välvilja."

§. 1.

Herr Rådmannen *Fredin* anmälte derefter, att undertecknad Förste Stads-Notarie, på anmodan, åtagit sig att hos Ståndet ombesörja Protokollsföringen till dess Ståndet utnämnt och emottagit sin Sekreterare; och företogs sedermera läsningen af följande ifrån Hans Exellens, Herr

Grefven och Justitie-Stats-Ministern till Ståndet öfverlemnade Handlingar, nemligen:

"Förteckning uppå samtelige af Vällofl. Borgare-Ståndet till Lagtima Riksdagen i Stockholm, år 1823, befullmägtigade Ledamöter.

1. *Stockholm.*

Rådmannen *A. Fredin.*
Rådmannen, Stads-Majoren *N. Limnelius.*
Rådmannen och Riddaren *L. J. Lundgren.*
Grosshandlanden, Direktören, Kommendören och Riddaren *H. N. Schwan.*
Grosshandlanden *T. A. Aspelin.*
Fabrikören *J. A. Hiessleiter.*
Lärftskrämaren *J. Linström.*
Garfvare-Åldermannen, Stads-Majoren och Riddaren *J. Westin.*
Kofferdi-Skepparen *C. Huldt.*
Skräddare-Åldermannen, Kapitenen *P. Winblad.*

2. *Upsala.*

Urmakaren *E. Lagerstrand.*

3. *Norrköping.*

Grosshandlanden, Bruks-Patronen och Riddaren *M. L. Ekelund.*

4. *Götheborg.*

Kommerse-Rådet *B. H. Santesson.*
Grosshandlanden *G. R. Prytz.*
Segelsömmaren *E. M. Leffler.*

5. *Malmö.*

Borgmästaren, Lagmannen *H. A. Falkman*, Guld- och Silfverarbetaren *J. Möller.*

6. *Landscrona.*

Se N:o 15.

7. *Calmar.*

Rådmannen *J. Fornander.*

8. *Carlscrona*

Handlanden *Z. Danielsson.*

9. *Nyköping.*

Fakrikören *G. Lenning.* Se N:o 38 Eskilstuna och N:o 73 Trosa.

10. *Westervik.*

Borgmästaren, Kommerse-Rådet och Riddaren *C. U. Egge.*

11. *Gefle.*

Grosshandlanden *H. W. Eckhoff.*

12. *Wisby.*

Handlanden, Stads-Majoren *J. Ehinger,*

13. *Falun.*

Handlanden, Brukspatron *C. M. Litström.* Se N:o 75 Säther.

13½. *Falu Bergslag.*

Lagmannen och Riddaren *J. Noréus.*

14. *Halmstad.*

Rådmannen *C. J. Hammar.* Se N:o 21 Warberg och N:o 72 Laholm.

15. *Christianstad.*

Kommerse-Rådet och Riddaren *J. Cronius.* Se N:o 6 Landskrona och N:o 80 Cimbritshamn.

16. *Helsingborg.*

Borgmästaren, Lagmannen och Riddaren *A. P. Ståhle.* Se N:o 18 Engelholm.

17. *Carlshamn.*

Grosshandlanden *J. U. Winberg.* Se N:o 30 Wexiö och N:o 31 Lund.

18. *Engelholm.*

Se N:o 16.

19. *Ystad.*

Rådmannen, Kommerse-Rådet *J. P. Hemberg.* Se N:o 77 Skanör och N:o 78 Falkenberg.

20. *Marstrand.*

Se N:o 81.

21. *Warberg.*

Se N:o 14.

22. *Westerås.*

Handlanden *F. Langenberg.*

23. *Arboga.*

Borgmästaren *E. W. Montan.* Se N:o 41 Enköping.

24. *Örebro.*

Handlanden *G. A. Broms.* Se N:o 27 Köping och N:o 34 Mariestad.

25. *Jönköping.*

Borgmästaren *P. Lindqvist.* Se N:o 39 Borås och N:o 53 Eksjö.

26. *Linköping.*

Rådmannen *C. F. Lundman.*

27. *Köping.*

Se N:o 24.

28. *Strengnäs.*

Borgmästaren *J. H. Ekstrand.* Se N:o 37 Thorshälla och N:o 65 Mariefred.

29. *Skara.*

Se N:o 58.

30. *Wexiö.*

Se N:o 17.

31. *Lund.*

Se N:o 17.

32. *Söderköping.*

Borgmästaren *S. M. T. Cederborg.* Se N:o 45 Skenninge och N:o 69 Wimmerby.

33. *Hudiksvall.*

Handlanden *J. Wallström.*

34. *Mariestad.*

Se N:o 24.

35. *Carlstad.*

Handlanden, Brukspatronen *C. Beckman.*

36. *Hernösand.*

Borgmästaren, Kommerse-Rådet *M. Lindström.*

37. *Thorshälla.*

Se N:o 28.

38. *Eskilstuna.*

Se N:o 9.

39. *Borås.*

Se N:o 25.

40. *Wennersborg.*

Borgmästaren *C. J. Nauclér.* Se N:o 68 Alingsås.

41. *Enköping.*

Se N:o 23.

42. *Sala.*

43. *Sigtuna.*

Borgmästaren *J. A. Carelli.* Se N:o 48 Södertelje.

44. *Wadstena.*

Källarmästaren och Apothekaren *P. W. Huldberg.* Se N:o 55 Askersund.

45. *Skenninge.*

Se N:o 32.

46. *Lidköping.*

Borgmästaren *C. G. Arvidson.* Se N:o 57 Hjo och N:o 79 Kongsbacka.

47. *Öregrund.*

Vice Borgmästaren *E. Bolin.* Se N:o 49 Norrtelje och N:o 47 Östhammar.

48. *Södertelje.*

Se N:o 43.

49. *Norrtelje.*

Se N:o 47.

50. *Hedemora.*

Se N:o 51.

51. *Lindesberg.*

Borgmästaren *C. F. Norström.* Se N:o 50 Hedemora och N:o 52 Nora.

52. *Nora.*

Se N:o 51.

53. *Eksjö.*

Se N:o 25.

54. *Uddevalla.*

Grosshandlanden *M. Bagge.*

55. *Askersund.*

Se N:o 44.

56. *Ulricæhamn.*

Rådmannen *A. Palm.*

57. *Hjo.*

Se N:o 46.

58. *Skôfde.*

Borgmästaren *J. Hagander.* Se N:o 29 Skara och N:o 67 Falköping.

59. *Christinæhamn.*

Handlanden *O. Nilsson.* Se N:o 66 Philipstad och N:o 76 Åmål.

60 *Sundsvall.*

Borgmästaren, Lagmannen *J. Ullberg.* Se N:o 63 Piteå och N:o 83 Östersund.

61. *Sôderhamn.*

Borgmästaren *O. Hambreus.*

62. *Umeå.*

Handlanden, Brukspatron *H. Bjur.* Se N:o 64 Luleå.

63. *Piteå.*

Se N:o 60.

64. *Luleå.*

Se N:o 62.

65. *Mariefred.*

Se N:o 28.

66. *Philipstad.*

Se N:o 59.

67. *Falköping.*

Se N:o 58.

68. *Alingsås.*

Se N:o 40.

69. *Wimmerby.*

Se N:o 32.

70. *Kongelf.*

Se N:o 81.

71. *Sölfvitsborg.*

Hattmakaren *O. Bökman.*

72. *Laholm.*

Se N:o 14.

73. *Trosa.*

Se N:o 9.

74. *Östhammar.*

Se N:o 47.

75. *Säther.*

Se N:o 13.

76. *Åmål.*

Se N:o 59.

77. *Skanör.*

Se N:o 19.

78. *Falkenberg.*

Se N:o 19.

79. *Kongsbacka.*

Se N:o 46.

80. *Cimbritshamn.*

Se N:o 15.

81. *Strömstad.*

Borgmästaren *J. Hegardt.* Se N:o 20 Marstrand och N:o 70 Kongelf.

82. *Grenna.*

Borgmästaren *G. Hjertström.*

83. *Östersund.*

Se N:o 16."

"Utdrag af Protokollet, hållet inför Hans Exellens Justitie-Stats-Ministern Herr Grefve GYLLENBORG vid Lagtima Riksdagen i Stockholm den 16 Januari 1823.

Sedan Vällofl. Borgare-Ståndets till denna Riksdag utfärdade Fullmakter å förmiddagen blifvit till Hans Exellens, Herr Grefven och Justitie-Stats-Ministern aflemnade och Hans Exellens utsatt eftermiddagen till Fullmakternes granskning, infunno sig nu, i anledning af erhållen kallelse och i det uti 21 §. af Riksdags-Ordningen bestämda ändamål, Borgare-Ståndets Fullmäktige i Banken: Rådmannen *Fredin*, Di-

rektören, Kommendören af Kongl. Maj:ts Wasa-Orden med Stora Korset och Riddaren af Kongl. Maj:ts Nordstjerne-Orden *H. N. Schwan* och Stads-Majoren, Riddaren af Kongl. Maj:ts Wasa-Orden *J. Westin*, äfvensom Fullmäktige i Riksgälds-Kontoret, Kommerse-Rådet, Riddaren af Konung Carl XIII:s och af Kongl. Maj:ts Wasa-Orden *Wegelin*, Rådmannen, Stads-Majoren *Limnelius* och Borgmästaren, Lagmannen, Juris utriusque Doktoren *J. Ullberg*; hvarefter de ingifne fullmakterne granskades, derunder ej annat anmärktes än följande:

1:o Att då den för Upsala Stad utsedde Riksdags-Fullmäktigen, Urmakaren *E. Lagerstrand* jemväl företett fullmakt att vara Riksdagsman för Sala Stad, men, jemnlikt stadgandet i 14 §. i Riksdags-Ordningen, Riksdagsman från någon af Andra Klassens Städer, till hvilken Klass Upsala hörer, icke äger att Fullmakt för annan Stad emottaga, kunde Urmakaren *Lagerstrand* icke anses såsom Sala Stads Riksdags-Fullmäktig.

2:o Hade den för Wadstena och Askersund utsedde Riksdagsfullmäktigen, Källarmästaren och Vinhandlaren samt Apothekaren *P. W. Huldberg*, jemte Fullmakterne, företett åtskilliga Handlingar, rörande det i Wadstena Stad förrättade Riksdagsmanna-val, hvaraf inhämtades, att efter det de fleste rösterne tillfallit *Huldberg*, han, uppå framställd fråga, huru länge han varit Borgare, upplyst, det han väl först den 21 Januari 1820 aflagt Borgare-Eden, men att hans Burskaps-ansökning långt förut blifvit bifallen, äfvensom att han öfver 3 års tid utgjort borger-

liga utskylder, hvarefter Magistraten, under åberopande af 14 §. uti Riksdags-Ordningen, förklarat *Huldberg* icke vara berättigad att för denna Riksdag vara Riksdagsman, på hvilken grund Magistraten ogillat det hållna valet och vägrat att för *Huldberg* utfärda Fullmakt, hvaremot Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Linköping, genom Utslag den 30 sistledne December, förklarat, att pröfning af valets lagliga beskaffenhet icke tillhört Magistraten, utan blott ägde rum, i anledning af besvärs anförande, eller ock då anmärkning gjordes vid Fullmaktens granskning eller uti Vällofl. Borgare-Ståndet; hvarföre och då valförrättningen lemnats oklandrad så väl af de väljande, som af dem, hvilka kommit under omröstning, Magistraten blifvit ålagd, att för Apothekaren *Huldberg* utfärda behörig Riksdagsmanna-Fullmakt; hvilket jemväl under den 4 i denna månad blifvit verkställdt. — Och skulle hvad sålunda förekommit, i Protokollet antecknas, för att komma till Vällofl. Borgare-Ståndets kännedom.

3:o Borgmästaren *J. A. Carelli* hade väl företett Fullmakter från Städerna Sigtuna och Södertelje att vara deras Riksdagsman; men vid granskning deraf uppstod tvekan, huruvida *Carelli* så lång tid varit Magistratsperson, att han såsom Riksdags-Fullmäktig nu kunde godkännas.

I anledning häraf ansågs lämpeligt, att från *Carelli* infordra nödiga uppgifter i ämnet, i hvilket afseende han efterskickades och, efter att hafva sig infunnit, tillkännagaf, att, enligt hvad Kongl. Maj:ts i Nåder utfärdade och nu företedde Fullmakt utvisade, *Carelli* väl först den 22

Maj 1821 blifvit till Borgmästare i Sigtuna utnämnd; men då han icke allenast redan den 27 October 1815 blifvit af Kongl. Svea Hof Rätt förordnad att bestrida berörde Borgmästaretjenst, hvarmed *Carelli* ock fortfarit intill dess han till den samma blef utnämnd, utan ock d. 11 Maj 1818 erhållit Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution å Borgmästare tour och befordringsrätt, förmenade *Carelli*, det han, utan afseende å den kortare tid han varit Ordinarie Borgmästare, borde såsom behörig Riksdagsman godkännas; och skulle denna fråga öfverlemnas till Vällofl. Borgare-Ståndets bedömmande, men Inträdes-pollet emedlertid honom tillställas.

4:o Att Riksdags-Fullmakten för Götheborgs Stads 3:ne Fullmäktige i så måtto fanns afvikande från det i Riksdags-Ordningens 22 §. stadgade formulär, att densamma i början innehöll en i formuläret icke föreskrifven mening af följande lydelse: "Borgmästare och Råd i Kongl. Sjö- och Stapel-Staden Götheborg samt öfver dess tillhörige Land, göre veterligt", hvarigenom Fullmakten, ehuru rätteligen både af Magistraten och Stadens Äldste underskrifven, fått utseende att vara endast af Borgmästare och Råd utfärdad, och fanns denna Fullmakt dessutom i den del ofullständig, att deruti saknades uppgift, om eller hvad Borgare-yrke ena Riksdagsmannen, Kommerse-Rådet *B. H. Santesson* innehafver och utöfvar.

5:o I den af Christianstads Stad utfärdade Fullmakt, hvarigenom Kommerse-Rådet *Jöran Cronius* blifvit till Riksdags-Ombud förordnad,

sak-

saknades äfven uppgift af Kommerse-Rådets Borgare-befattning.

6:o Samma anmärkning förekom jemväl emot Landskrona Stads Fullmakt för sistnämnde Kommerse-Råd; äfvensom

7:o emot Östersunds Stads Fullmakt för Lagmannen *Jonas Ullberg*.

Derjemte tillkännagafs: att enligt hvad hos Hans Exellens, Herr Grefven och Justitie-Stats-Ministern blifvit anmäldt, Grosshandlaren *Anders Peter Göransson* blifvit vald till Riksdagsman för Gefle Stad, men att den för *Göransson* utfärdade fullmakt, under hans hitresa, genom vådelig händelse förkommit, hvarföre Inträdes-Pollet icke kunde för honom utskrifvas, förr än han företett nytt Exemplar af Fullmakten, om hvars anskaffande han anmält sig redan hafva gått i författning: att Riksdags-Fullmäktigen för Söderhamn, Borgmästaren *O. Hambréus* under sin hitresa insjuknat i Upsala, men att Fullmakt för honom likväl vore inlemnad: att Fullmäktigen för Lindesberg, Nora och Hedemora, Borgmästaren *Norström* ännu icke till hufvudstaden anländt, samt sluteligen, att öfver Riksdagsmanna-valet i Calmar Stad, hvarigenom Grosshandlaren *Fornander* blifvit till Fullmäktig utsedd och hvilket val vunnit Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes fastställelse, besvär väl äro hos Kongl. Maj:t i underdånighet anförde, men ännu icke afgjorde.

Utdrag af detta Protokoll skulle utskrifvas och jemte Förteckning öfver Vallofl. Borgare-

Ståndets Ledamöter, till bemälte Stånd öfverlemnas. Stockholm som ofvan.

Ex Protocollo
A. Thuring."

I afseende på frågan om de särskilte anmärkningar, som, enligt nu uppläste Protokolls-Utdrag, förekommit emot åtskilliga Fullmäktiges rätt att vid detta Riksmöte blifva såsom Ledamöter i Ståndet antagne; fann Ståndet pröfningen af samma anmärkningar icke kunna företagas förr än Ståndet blifvit i vederbörlig ordning konstitueradt.

§. 2.

Då Ståndets första omsorg, enligt Riksdags-Ordningen, borde blifva, att genom Deputerade hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Talman och Vice-Talman måtte i Nåder varda utnämnde, begåfvo sig nu, på anmodan, Herr Rådmannen och Riddaren *Lundgren* samt Herr Fabrikören *Hiesleiter* till Kongl. Slottet, för att å Ståndets vägnar emottaga underrättelse om tiden, då Kongl. Maj:t i Nåder täckes lemna Deputationen företräde.

Vid återkomsten från Kongl. Slottet anmälte Herrar *Lundgren* och *Hiesleiter*, det Kongl. Maj:ts tjenstgörande Kabinetts-Kammarherre gifvit dem tillkänna, att Kongl. Maj:t i dag klockan ett middagstiden vill i Nåder emottaga Borgare-Ståndets underdåniga Deputation.

På den bestämda tiden afgick Deputationen, som anfördes af Herr Rådmannen *Fredin*

och utgjordes i öfrigt af Ståndets 29 dertill utsedde Herrar Ledamöter.

Deputationen anfördes vid sin återkomst af Herr Direktören, Kommendören och Riddaren *Schwan*, hvilken framträdde och intog Talmans-Stolen, med klubban äskade ljud samt tilltalade Ståndets Herrar Ledamöter sålunda:

Tit.

"På Hans Kongl. Majts befallning och genom dess Nådiga utnämnande intager jag nu för fjerde gången denna plats. Sådant sker utan tvifvel med blandade känslor af glädje och saknad, ty, om jag ser ikring mig flere värda Ledamöter, hvilka vid fordna bekymrande, vigtiga öfverläggningar, delat mödorna och lättat arbetet, så saknas många andra, hvilka redan lemnat det jordiska och lifligt påminna oss om vår förgänglighet. Jag vet det i förväg, Mine Herrar och äldre kamrater, att J öfversen med det bristande i min förmåga och att J aldrig upphört att hedra mig med Eder vänskap och förtroende. Af Eder åter, Mine Herrar, som jag nu för första gången i Riksdagsmanna-egenskapen har den äran att känna, utbeder jag mig samma godhet och samma vänskap. Varen försäkrade, att jag skall i det yttersta söka att deraf göra mig förtjent.

Under tack och lof till den Högste, som välsignat oss med goda år, och med vördnadsfull erkänsla till en faderlig och vis Regering, som bibehållit inländskt lugn och fred med utländningarne, kunna vi börja våra öfverläggningar under gladare utsigter än fordom, och sluta dem,

som jag vågar hoppas, med flera bristers afhjelpande i vår hushållning och lindring i Folkets bördor. Måtte Försynen i allt vaka öfver oss och detta Stånd bibehålla sin kända enighet och samdrägt. — Jag innesluter mig i det Vällofl. Ståndets vänskap och förtroende."

Herr Stads-Majoren och Riddaren *Westin*, hvilken, såsom Ståndets utnämnde Vice Talman, intagit den för honom i sådan egenskap bestämda plats vid högra sidan af Talmans-Stolen, yttrade sig: Att han varit oberedd på det vedermäle han emottagit af Kongl. Majits nåd, då han blifvit utnämnd att äfven under detta Riksmöte vara Vällofl. Borgare-Ståndets Vice Talman och att han, vid åtankan af sin egen bristande förmåga, som hans höga ålder skulle göra än mera synbar, på det lifligaste kände behofvet af Herr Talmannens och Vällofl. Ståndets öfverseende godhet och vänskap, hvaruti han utbad sig att städse få vara innesluten.

§. 3.

Herr Talmannen gaf tillkänna, att sedan Ståndet nu mera blifvit konstitueradt, fann han sig först böra fästa Ståndets uppmärksamhet på angelägenheten att utse en skicklig och värdig man till Ståndets Sekreterare, och att såsom sökande till denna beställning sig anmält Sekreteraren hos Öfver-Ståthållare-Embetet *Clas Arvedson*; och som Sekreteraren *Arvedson* redan förut under Riksdagarne åren 1812 och 1815 varit Borgare-Ståndets Notarie och Vice Sekretera-

re samt Sekreterare i Riksens Ständers Expeditions-Utskott åren 1817 och 1818, och derunder, så väl af Herr Talmannen, som troligen äfven af åtskillige nu närvarande Ståndets öfrige Herrar Ledamöter gjort sig känd för kunskaper och skicklighet; så föreslog Herr Talmannen, att *Arvedson* måtte till Ståndets Sekreterare varda utnämnd.

Då Ståndet enhälligt biföll hvad Herr Talmannen således föreslagit, blef Sekreteraren *Arvedson* inkallad, och då han förekom, underrättades han af Herr Talmannen, att Ståndet antagit honom till sin Sekreterare under detta Riksmöte och att Ståndet, genom hans biträde, tillförsåg sig den nytta, Ståndet af hans kunskaper och skicklighet trodde sig kunna hafva att påräkna.

Sekreteraren *Arvedson* betygade sin vördnadsfulla tacksamhet för det förtroende Herr Talmannen och Vällofl. Ståndet behagat visa honom genom hans antagande till Ståndets Sekreterare, och försäkrade sin lifligaste önskan vara, att kunna göra sig värdig detta dyrbara förtroende och att, såsom den högsta belöning, kunna tillvinna sig Herr Talmannens och Ståndets fortfarande ynnest och välvilja, hvaruti han emedlertid anhöll att få vara innesluten.

Sekreteraren emottog derefter genast Protokollsföringen, hvarifrån undertecknad således afträdde.

In Fidem
Gustaf Stoditss.

§. 4.

Bland de 46 personer, hvilka anmält sig såsom Sökande till Notarie- och Kanslist-beställningar i Ståndet, antogos på Herr Talmannens förslag: till *Notarie* och till biträde i egenskap af vice Sekreterare, när den Ordinarie till äfventyrs kan vara hindrad, vice Advokat-Fiskalen i Kongl. Majts och Rikets Kammar-Collegium, Advokat-Fiskalen *Johan Samuel Rolén*; samt till *Kanslister* följande, som vid Riksdagar tillförene hos Ståndet gjort tjenst och tillvunnit sig dess förtroende, neml. Protokolls-Sekreteraren vid Justitie fördelningen af Kongl. Majts Kansli *Birger Fredrik Rothoff*, Notarien vid Civil-Protokollet i Stockholms Norra Förstads Östra Kämnärs-Rätt *Anders Jakob Askenbeck*, Protokolls Sekreteraren vid Handels- och Finans-Expeditionen af Kongl. Majts Kansli *John Arvid Afzelius* och Kopisten vid Ecklesiastik-Expeditionen af samma Kansli *Götrik Myhrman*; Ståndet likväl förbehållet, att framdeles bestämma, huru den aflöning, som åt dess Kanslister kommer att anslås, må fördelas bland de nu utnämnde och de flere, dem Ståndet, vid ökade göromål, möjligen kan finna för godt att antaga. De öfrige ansökningarne lades tills vidare på Bordet.

§. 5.

Till *Waktmästare* hos Ståndet vid denna Riksdag utsågos: Börs-Waktmästaren *Jakob Malmström*, Waktmästaren hos Stockholms Borgerskaps Femtio Äldste *Per Daniel Sandström* och Waktmästaren vid Konvoj-Kommissariatet *Lars Edberg*.

§. 6.

Magistraten i Stockholm anmodades genom Protokolls-Utdrag, att föranstalta, det annan Riksdagsman i Herr Talmannens ställe ofördröjligen blifver vald.

§. 7.

På Herr Talmannens framställning beslöts, att i Ståndets Protokoll må hädanefter, likasom vid sednaste Riksdagen, uteslutas all Titulatur för Talmannen och Ståndets Ledamöter, och att uti Protokollet för öfrigt äfven alla andra förkortningar, som icke ega något inflytande på sjelfva *saken*, måga iakttagas vid hvarje tillfälle, då de lämpligen kunna ega rum.

§. 8.

Herr *Linström*, *Jakob*, begärde ordet och yttrade sig: Då de flere bland Ståndets Ledamöter, som vid Riksdagen 1817 och 1818 icke varit Riksdagsmän, säkerligen skulle önska att af Ståndets Protokoll för samma Riksdag få del, samt nämnda Protokoll, hvilket icke är att tillgå i Bokhandeln, deremot finnes till betydligt antal exemplar uti Riksens Ständers Riksgälds-Kontor förvaradt, hemställer jag, om icke en utdelning af dessa exemplar bland Ståndets Ledamöter må beslutas.

Herr *Ullberg*: I sammanhang härmed får jag äfven föreslå, att enahanda åtgärd må vidtagas med Bihanget till Riks-Ståndens Protokoll vid sistförflutne Riksdag, af hvilket Bihang icke mindre än 800 exemplar blifvit till Riksgälds-

Kontoret aflemnade och derstädes förvaras utan allt gagn.

Häruti hördes *flere* Herrar Ledamöter instämma: Och Herr Talmannen föreslog, att de sålunda väckte Motioner kunde få hvila på Bordet intill dess Riksens Ständers Stats-Utskott blifvit organiseradt; hvilket bifölls.

§. 9.

Herr *Linström* begärte å nyo ordet och anförde: Jag hemställer, om icke Borgare-Ståndet skulle finna för godt, att i sitt Sessions-rum låta inrätta Läktare, der Allmänheten, så långt utrymmet medgifver, kunde lemnas tillträde under Ståndets Sessioner: En sådan åtgärd skulle, i min tanka, vara ett värdigt uttryck af Ståndets aktning för den offentlighet och liberalitet, som utmärka vår närvarande tid.

Herr *Westin* anmälte, att äfven han ämnat till Ståndet framställa det förslag, som nu blifvit af Herr *Linström* gjordt, men att Herr *Westin* icke velat i dag upptaga Ståndets tid med det skriftliga Memorial, han i sådant afseende hade i beredskap. Nu, sedan frågan var väckt, ansåg likväl Herr *Westin* sig böra aflemna Memorialet, hvilket derefter upplästes, så lydande:

"Det gifves ett ting, som i sednare tider, mer än allt annat, kommit på tal bland allmänheten — det kallas *Publiciteten*. I den mån Medborgare fått deltaga uti Statens allmänna angelägenheter, har behofvet af kunskap stigit om dessa ärenders sammanhang och sättet, hvarpå de af folkets representanter behandlas. — Om uti detta behof är något mera nyttigt och ä-

delt, än uti den kalla liknöjdheten om allt annat, än eget intresse, lärer det icke finnas mindre gagneligt, att sådant kunskapsbegär, genom allmänna inrättningar, tillfredsställes. — Fria nationer och de, som ega konstitutionella styrelseformer, hafva derföre aktat nödigt, att, utom den publicitet, som vinnes genom tryckprässen, tillfälle derjemte beredes för allmänheten, att om ärendernes behandling erhålla åskådlig kännedom. Englands och Frankrikes Folkrepresentanter stänga sig icke inom lyckta dörrar, då de öfverlägga öfver ämnen, som röra deras medborgares välfärd: deras diskussioner öfvervaras af så stort antal åhörare af alla åldrar, kön och stånd, som hvarje samlingsställes lokal medgifver, och af denna slags publicitet, som i synnerhet uti det förstnämnda Landet vunnit uråldrig häfd, och hvaraf till någon del uppväxt den public spirit, hvaraf England framför något annat land i verlden lyser, har på intet ställe någon olägenhet försports, utan tvärtom anses deraf betydligen hafva härflutit de städade, varma, men moderata och framför allt af ett vårdadt språk och ett fint lefnadsvett kryddade diskussioner, hvaraf Engelska Parlamentets och Parisiska Deputerade kammarens handlingar lemna ovedersägliga vedermälen. Stödd på dessa aktningsvärda exempel, dem det vore godt att imitera, äfven med förutsättning, att de ej så snart kunna uppnås, och öfvertygad både om den moraliska och politiska nyttan af en sådan publicitets inrättning, äfven hos oss, vågar jag, till det Högtärade Ståndet derom nu göra motion. — Jag känner intet, hvarken af grundlagen

eller andra författningar i förväg lagdt hinder för Ståndet, att om detta ämne öfverlägga och besluta; äfvensom jag anser denna fråga icke på något sätt röra våra Respektive Med-Ständer, hvilkas omdöme, genom behandling i Utskott, deröfver skulle behöfva inhämtas; utan har jag föreställt mig, att detta Högtärade Stånd, alltid utmärkt för liberala tänkesätt, skulle täckas behandla frågan såsom ett sig sjelft endast och allenast rörande ordningsmål; och då jag vid sju föregångne Riksdagar, fastän under olika Statsförhållanden, haft äran deltaga uti detta Stånds öfverläggningar samt dervid funnit dessa alltid föras på ett så värdigt sätt, att de, som sig vederbort, utan förändring nästan ordagrannt kunnat genom tryck läggas för allmänhetens ögon, har jag desto mindre dragit i betänkande att tillstyrka öppnandet af Ståndets dörrar för åhörare, som jag i alla fall tror det vara mindre våda att låta sig höras, än läsas, för hvarje redelig man, hos hvilken mera saken än frasen ligger om hjertat; vi äro icke kallade af våra Kommittenter att här ådagalägga litterär, utan medborglig bildning.

Huruvida vårt Sessionsrum medgifver tillbyggnad af en läktare i sådant ändamål, som jag haft äran föreslå och som i alla fall endast torde medgifva ett inskränkt antal åhörare, torde vara en fråga, som med den förevarande ej eger omedelbart sammanhang, äfvensom, i händelse den vinner Högtärade Ståndets bifall, så väl det reglementariska för entréen, som det mechaniska af inrättningen, torde kunna uppdragas åt Herrar Kansli-Direktörer, hvilka, efter samråd

med vår vördade Talman och vårt Kansli-Utskott, icke lära underlåta, att Ståndets vilja i detta fall noggrannt uppfylla.

Mine Gunstige Herrar!

Den tid vi belefva har bragt läror å bane, dem våra fäder knappt anat; då vi icke kunna omgöra denna tids anda, tillhör det visheten, att varsamt lämpa sig efter dess fordringar. Under en sjuttio-årig lefnad har jag haft rika anledningar, att fästa min innerliga tillgifvenhet och aktning för detta Högtärade Stånd, hvaraf jag rönt förtroendets och välviljans vedermälen, dyrbara för mitt hjerta, så länge det är varmt och fästade äfven uti det minne, som fortgår öfver grafven; om jag misshagat genom framställning af en i vårt land hittills osedd publicitets-method, tillräknen det icke förslagsandan, som ofta väljer dessa folkets sammankomster till sitt verkningselement; det är nitet för mitt Fosterlands ära — för mitt Stånds heder och anseeende, som föranledt denna framställning; och om den nu vore ett misstag, torde den dock någon gång af framtiden rättfärdigas."

På *flere* Ledamöters begäran lades så väl Herr *Linströms* Motion, som Herr *Westins* Memorial i ett sammanhang på Bordet.

§. 10.

Herr Talmannen gaf tillkänna, att Deputationer i morgon komma att afgå, så väl från alla Riks-Stånden till Hans Maj:t Konungen, för att nedlägga Ståndens vördnad och lyckönskningar, samt till uppvaktning hos de Kongl. Personerne, som ock ifrån Stånden till hvarandra

för inbördes hälsningar och lyckönskningar; och utsattes nästa Plenum till morgondagen klockan 11 f. m.

Herr Talmannen och Ståndet åtskiljdes klockan 2.

In Fidem.

Clas Arvedson.

Den 21 Januari.

Plenum kl. 11 f. m.

---

§. 1.

Herr *Limnelius*, som skulle anföra Borgare-Ståndets Hälsnings-Deputation till Med-Stånden, uppläste, på gifven anledning, de Tal, han ämnade dervid hålla.

§. 2.

Det af Stads-Notarien *Stodius* nästlidne dag förda Protokoll justerades.

§. 3.

De personer, som, på sätt gårdagens Protokoll §. 4. utvisar, då antogos till Notarie och

Kanslister hos Ståndet, blefvo nu förekallade och derom underrättade.

§. 4.

Till Ståndets åtgärd föredrogos, hvar efter annan, punktevis de frågor, som, vid granskning af dess Ledamöters Fullmakter hos Herr Justitie-Stats-Ministern, blifvit väckta, och hvarom det inför Herr Stats-Ministern hållna Protokoll, intaget under §. 1. i Ståndets Protokoll för gårdagen, närmare förmäler.

1:sta punkten.

Bland nämnde frågor förekom först den angående Sala Stads Fullmakt för Upsala Stads Riksdagsman Herr *E. Lagerstrand;* Och, emedan Upsala hörer till andra klassens Städer, samt, enligt 14 § Riksdags-Ordningen, endast Städer i de lägre klasserne kunna, två eller högst tre, förena sig om en person, hvilken måste vara till Riksdagsman för en af dessa Städer vald, fann Ståndet Herr *Lagerstrand* icke kunna godkännas såsom Fullmäktig för Sala Stad.

Herr *Lagerstrand* anmälte härvid, att han redan till Sala återsändt den derifrån erhållna Fullmakten, på det nytt val måtte oförd röjlig n kunna anställas.

2:dra punkten.

Dernäst företogs frågan om den för Wadstena och Askersund utsedde Riksdags-Fullmäktigen, Källarmästaren och Vinhandlaren samt Apotekaren i Wadstena Herr *P. U. Huldberg*, hvars behörighet blifvit satt i fråga af den anledning, att han först den 21 Januari 1820 aflagt Bor-

gare-Eden, ehuru hans Burskaps-ansökning långt förut varit bifallen.

Herr *Huldberg* yttrade sig med egna ord: "Då Vällofl. Borgare-Ståndet nu går att pröfva min competence till den dyrbara rätt att såsom Ståndsledamot deltaga i öfverläggningarne, anhåller jag ödmjukast att få anföra:

Enligt de §. § i Riksdags-Ordningen, hvarefter min rätt att vara Riksdagsman kommer under pröfning, förutsättas anmärkningar i Vällofl. Ståndet. Här äro anmärkningarne gjorde och väckte blott af mig, och jag ber ödmjukast om ett rum i Protokollet för denna anmälan, blott för att hos dem, som läsa Protokollerna, undanrödja den misstanka, som skulle jag velat smyga mig in i Ståndet. Jag föredrar oändligen hellre att skiljas från denna förmån, än att, genom äfven den oskyldigaste tvetydighet, få begagna den. Genom Handlingarne är det Vällofl. Ståndet fullkomligen underrättadt om förhållandet, och det passar icke mig att framdraga bevekelseskäl. Det enda vill jag dock nämna, att jag vid valet erhöll 93 röster utaf 116 afgifne, och att således en formalité står här emot en hel menighets önskan. Skulle det bristande i en så liten formalité, äfven sedan denna brist upphört och full legitimité inträdt, öfverväga ett allmänt förtroende, kommer man till det nedslående resultat, att timmar och ögonblick för Burskapsedens aflägganden skulle möjeligen blifva af oberäkneligt värde och inflytande på allmänt väl."

Herr *Santesson*: Riksdags-Ordningens 14 §. stadgar, att ingen må för Städerna till Riksdagsman utses, som ej minst tre år varit Magistrats-

person eller Borgare i Staden: Borgare-Eden åter omtalas icke. För mitt begrepp framställer det sig således klart, att, då Herr *Huldberg varit* Borgare ifrån den dag, hans Burskaps-ansökning bifölls, han ock nu är berättigad att vara Riksdagsman.

Herr *Westin*: Å ena sidan medgifver jag visserligen, att Grundlagen bör hållas i helgd; men å den andra tror jag likväl, att man ej bör alltför mycket fästa sig vid småsaker: Och jag förenar mig derföre med Herr *Santesson*.

Herr *Cederborg*: "Enda rättesnöret för bedömmandet af Herr *Huldbergs* Riksdagsmannarätt är, enligt min öfvertygelse, *bokstafliga* innehållet af 14 §. i Riksdags-Ordningen, och jag anser, i följd deraf, Borgare-Ståndet icke kunna påräkna Herr *Huldbergs* deltagande i rådslagen vid detta Riksmöte. — Må hända anses den fråga, som utgör föremålet för denna öfverläggning, som en småsak; men jag bör icke dölja min öfvertygelse, att ingen ting bör anses obetydligt, då fråga är om Grundlagarne, hvilkas ovillkorliga iakttagande utgör enda villkoret för rättigheten, att här yttra sig i förefallande öfverläggningar. — Tydning, jemkning eller förklaring skulle kunna smånigom undergräfva beståndet af Grundlagarne, hvilkas tydliga, ej uttydda, föreskrifter utgöra enda grunden för omdömet om det rätta vid deras tillämpning."

"I frågan om beräkningstiden af de 3 år, hvilka för representations-rättigheten äro föreskrifna, är för mitt begrepp tydligt, att de för en Magistrats-person böra räknas ifrån fullmaktens datum, och för en Borgare ifrån den dag,

då Burbrefvet utfärdas, eller, som är detsamma, ifrån den dag, då Borgare-Eden aflägges."

Herr *Limnelius*: Det omdöme, Herr *Cederborg* yttrat, kan visserligen vara rigtigt; men det är åtminstone fel af Magistraten i Wadstena, att ej före valet hafva upprättat förteckning på dem, som ansetts kunna komma under omröstning. Då emellertid tre år, beräknade äfven ifrån Edens afläggande, nu i dag tilländalupit, och Riksdagen icke förr än i öfvermorgon på Rikssalen öppnas, samt Herr *Huldberg*, om nytt val skulle anställas, i min tanka således åtminstone nu mera vore behörig att blifva vald, anser jag honom böra såsom Riksdagsman bibehållas.

Herr *Ekstrand*: Jag delar aldeles Herr *Cederborgs* öfvertygelse: Enligt Grundlagen har Herr *Huldberg* bordt vara tre år Borgare när valet hölls. Skyldigheten för Magistraten att anställa nytt val är en rättvis korrektion för den försummelse, Herr *Limnelius* anmält: och jag ser intet hinder med mindre Herr *Huldberg* må kunna vid det nya valet åter inväljas.

Herr *Winberg*: Ehuru denna öfverlägguing torde vara en bland de minst vigtiga hvad den speciella frågan angår, hvarom den handlar, och säkerligen ingen af Ståndets Ledamöter finnes, som ej gerna skulle se Herr *Huldberg* bland sitt antal, anser jag dock högst vigtigt, att Grundlagen, äfven till dess minsta former, noggrannt efterlefves: Jag kan derför ej underlåta att till alla delar förena mig med Herr *Cederborg*.

Herr *Egge*: Med Herr *Cederborg* förenar

jag

jag mig desto hellre, som jag anser all godtycklighet vid Grundlagens tillämpning i högsta måtto vådlig.

Herr *Lundman* instämde med Herr *Limnelius*.

Herr *Ekelund*: Jag kan ej neka, att jag är af lika tanka med Herr *Cederborg* i afseende på angelägenheten af Grundlagens noggranna efterlefnad; men, då det är Borgare-Ståndets rätt att pröfva Herr *Huldbergs* behörighet, samt nu mera vid Riksdagens öppnande tre år förflutit sedan Borgare-Eden af honom aflades, och han i alla fall vid ett nytt val kunde åter väljas, hvilket endast medförde onödig kostnad och omgång, skulle jag för min del tro, att en påminnelse till Magistraten i Wadstena om större noggrannhet vid Riksdagsmannaval i framtiden vore ett tjenligt och tillräckligt korrektif, och att dervid för denna gång kunde bero.

Herr *Cederborg*: En dylik åtgärd tillkommer icke Borgare-Ståndet; Jag åberopar i öfrigt hvad jag förut anfört och får tillägga, att det icke är Magistratens skyldighet eller rättighet att tvinga den Burskapssökande till edens aflåggande, utan beror af denne sjelf att sig derom anmäla.

Herr *Ekstrand*: Deruti förenar jag mig med Herr *Cederborg*: Godtycklighet någon gång äfven i småsaker är farlig: Den kan gifva anledning till godtycklighet i större saker vid ett annat tillfälle.

Herr *Santesson*: Äfven jag är ganska nogräknad om iakttagande af Grundlagens föreskrifter; och just på dem stöder jag min tanka i fö-

revarande sak. Frågan är här vid hvad tid Borgare-rätten vidtager, antingen när Burskapsansökningen bifalles eller när Eden aflägges. Jag kan ej annat finna, än att Herr *Huldberg* verkligen *varit* Borgare allt ifrån förstnämnde tid, och att edgången, hvartill det berott af Magistraten att förr eller sednare utsätta dag, blott är en formalitet, som, ehuru den ej bort underlåtas, likväl icke haft något inflytande på utöfningen af hans borgerliga rättigheter och skyldigheter sedan ansökningen en gång blifvit bifallen. Jag tror således Herr *Huldberg* i kraft af Grundlagen, och då han i alla fall sedermera aflagt ed, behörig till det Riksdagsmannakall, han fått sig uppdraget.

Herr *Fornander* begärde proposition till votering.

Herr *Lagerstrand*: Jag instämmer med Herr *Santesson*: I de mindre Städerne får Borgare-Ed sällan aflägga mer än en eller två gånger om året: men borgerliga utskylder betalas ifrån det man till Borgare antages.

Herr *Bagge*: Med Herr *Santesson* är jag af lika tanka; och jag gillar för min del desto mer Herr *Huldbergs* behörighet, som dels Magistratspersoners behörighet räknas från deras Fullmakters dag, dels ock, med tillämpning af 18 §. Riksdags-Ordningen, det läge, hvari han befinner sig nu, då frågan om hans godkännande skall afgöras, men icke det, hvari han befunnit sig när valet hölls, bör ligga till grund för pröfningen af hans rätt: Skulle ej denna grund följas, så saknade man all säkerhet emot de möjliga missbruk, att t. ex. Riksdagsmannaval för

en Lagtima Riksdag anställdes hela året förut, hvarigenom alla de Magistratspersoner och Borgare, hvilkas behörighet under loppet af samma år kunde vidtaga, utestängdes från rättigheten att komma under omröstning.

Herr *Bjuhr*: Jag är förekommen af Herr *Bagge* och förenar mig med honom.

Herr *Ekstrand*: Jag inser icke, huru 18. §. Riksdags-Ordningen skall kunna tillämpas på det sätt Herr *Bagge* förment; och jag tvifflar, att med Borgare-Edens aflägganden i de mindre Städerne så tillgår, som Herr *Lagerstrand* uppgifvit; åtminstone är det i Strengnäs hvarje till Borgare antagen person öppet att aflägga ed nästa eller hvilken Rådstufvudag som helst sedan han derom sig anmält.

Herr *Lagerstrand*: Hvad jag uppgifvit grundar sig endast på den erfarenhet, jag eger om förhållandet i Upsala.

Herr *Ullberg*: "Det är obehagligt, att en diskussion af denna beskaffenhet förefaller i början af Ståndets sammanträden; men, då förevarande fråga hufvudsakligt verkar på Ståndets organisation, anser jag mig böra yttra den mening jag hyser om en rätt verkställighet af 14 §. i Riksdags-Ordningen. — Deruti stadgas, att ingen må till Riksdagsman för Städerne utses, som ej minst tre år varit Magistratsperson eller Borgare i Staden. För att kunna bestämma denna tid, är nödigt att fixera de punkter, hvarifrån och hvartill den bör räknas. I förra fallet är, efter min tanka, burbrefvets datum otvifvelaktigt den rätta; ty den resolution, en Burskapssökande erhåller af Magistraten att

till Borgare antagas, sedan han förut presterat sådane betyg om sin fräjd och öfriga egenskaper, att hans ansökning kunnat till prôfning upptagas, innehåller endast föreskrift om prestanda, som skola uppfyllas i afseende både på Staden och den Klass af Borgerskap, hvaruti han söker inträde. Sedan dessa blifvit fullgjorda, tillåtes honom aflägga Borgare-Ed och hans namn inskrifves uti Borgerskapets Matrikel, hvarå till bevis Burbref honom meddelas. Då först, men icke förr, räknas man för rätt Borgare och kan utöfva de konstitutionella rättigheter, som åtfölja borgerskap och utgöra det förnämsta af Borgare-Ståndets privilegier. Om dessförinnan någorstädes tillåtes borgerlig näring, anser jag sådant vara missbruk, hvaraf ingen laglig rätt kan uppkomma."

"I sednare fallet gifvas flere punkter, hvartill Burskapstiden kunde räknas, såsom: dagen, då Riksdagsmansvalet förrättas: den dag, hvartill Riksens Ständer genom Konungens öppna påbud äro kallade att samlas på Riksdagsorten: den dag, då Konungen ifrån sin Thron på Riksalen först tilltalar Folkets ombud: och sluteligen den dag, då Konungen täckes lemna dess nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof till Stats-Utskottet, hvilken sistnämnde dag i afseende på Riksdagsgöromålen och motionstiden alltid anses utgöra Riksdagens början. — Af alla dessa är likväl ingen annan tidepunkt fix, för Burskapsålderns beräkning, än den förut kungjorde dagen, då Riksdagens början genom Rikets Härold högtidligen tillkännagifves. Alla de öfriga tidepunkterne äro föränderliga. Om

Magistraten vill gynna Riksdags-Sökanden, kan utsättandet af valdagen accommoderas efter behof; men någon Embetsmanna-sjelfrådighet i detta fall bör icke ega rum; och hvilken kan förut bestämma de dagar, då Konungen behagar helsa sitt Folk på Rikssalen, eller till Stats-Utskottet aflemna den nyssnämnda propositionen?"

"Om man således icke vill öfverlemna åt godtycket, att efter förekommande omständigheter alltid afgöra frågor af den betydenhet, som den närvarande, då man likväl icke kan förutse, hvar man till slut kommer att stadna, tror jag det vara säkrast att beräkna tiden för rätt Burskap ifrån Burbrefvets datum till den dag, då Riksdagen utblåses, och efter dessa grunder anser jag Herr *Huldbergs* habilité att nu vara Riksdagsman böra bedömmas."

"Någon värd Ledamot har yttrat den tanken, att Burskaps-rätten borde till godo räknas ifrån den dag man erlagt Krono- och Stads-Utskylder såsom Borgare i den Stad, der man fått löfte om Burskap. Af samma skäl skulle också Kontingent-Borgare, som någon gång betala drygare utskylder, än rätta Borgare, vara skicklige att i Borgare-Ståndets representation deltaga, hvilket likväl ännu icke finnes af Grundlagen medgifvet."

Herr *Winberg*: "Med Herr *Ullberg* instämmer jag fullkomligt i frågan om tiden, *hvarifrån* en Magistratspersons eller Borgares competence bör räknas, neml. från Fullmaktens eller Borgarebrefvets datum, men anser deremot valdagen vara den rätta terminen, *hvartill* de 3 åren böra räknas, samt tror, i annat fall, valet vara olagligt, desto mer som Grundlagen bjuder att

välja den, som *är* 3 års Magistratsperson eller Borgare, men ej den som *blir*."

Sedan Ståndet förklarat öfverläggningen slutad och Herr *Huldberg* afträdt, skulle frågan företagas till afgörande; men all vidare åtgärd dermed denne dag blef afbruten genom de ämnen, hvarom nästföljande §. §. handla.

§. 5.

Riksdagsmannen *Anders Danielsson* ankom med en Deputation från Hedervärda Bonde-Ståndet och framförde dess första hälsning, som af Herr *Talmannen* besvarades, hvarefter Deputationen utföljdes.

§. 6.

Derefter afgick Herr *Limnelius* med den i §. 1. nämnde Deputation, bestående af 12 personer.

§. 7.

Då klockan lidit till 1, begaf sig Herr Talmannen med 26 bland Ståndets Ledamöter för att, jemte Deputationerne från de öfriga Stånden, uppvakta Hans Maj:t Konungen och de Kongl. Personerne.

§. 8.

Återkommen med den till Med-Stånden afgångne Deputation anmälte Herr *Limnelius* deras vänliga återhälsningar.

Vid återkomsten med den stora Deputationen uppläste Herr *Talmannen*, enligt Ståndets yttrade önskan, de Tal, han hållit hos Hans

Maj:t Konungen och H. K. H, Kronprinsen, men gaf tillkänna, det Hennes Kongl. Höghet Prinsessan, såsom besvärad af någon opasslighet, ej kunnat emottaga Ståndens uppvaktning.

Plenum slutades kl. 3.

In Fidem
Clas Arvedson.

Den 22 Januari.

Plenum kl. 12 f. m.

---

§. 1.

Det af undertecknad den 20:de dennes förda Protokoll justerades.

§. 2.

Hvar efter annan ankommo Deputationer från Högv. *Preste-Ståndet* samt från Höglofl. *Ridderskapet och Adeln*, anförde den förra af Herr Biskopen och Kommendören Friherre Doktor *Mörner* och den sednare af Herr General-Löjtnanten, Riddaren och Kommendören Grefve *De la Gardie*, hvilka hvar för sig tolkade sina Stånds tänkesätt och första hälsningar till Borgare-Ståndet, å hvars vägnar de af Herr *Talman*;

nen besvarades; och blefvo Deputationerne på vanligt sätt utbeledsagade.

§. 3.

Riksdags-Fullmäktigen för Gefle Stad Herr Grosshandlaren *Anders Peter Göransson*, hvilken, på sätt Protokollet inför Herr Justitie-Stats-Ministern utvisar, under hitresan förlorat sin Fullmakt, hade, sedan han deraf anskaffat ett nytt exemplar och detsamma inför Herr Stats-Ministern uppvist, nu blifvit med Inträdes-tecken försedd samt företrädde, hälsades och intog sitt rum i Ståndet.

§. 4.

Den ifrån gårdagen §. 4. uppskjutne fråga om Herr *Huldbergs* Rikdagsmanna-rätt blef, sedan han afträdt, nu åter företagen; hvarvid upplästes de af honom inlemnade handlingar, Val-Protokollet på Wadstena Rådhus den 18 December 1822 och Konungens Befallningshafvandes öfver Östergötlands med Wadstena Län Utslag den 30:de i samma månad.

Herr *Talmannen* förklarade, att han, med anledning af 21. §. Riksdags-Ordningen, först ville inhemta: huruvida Ståndet ansåg frågan så klar och tydlig, att den kunde hos Ståndet afgöras?

Härtill svarades enhälligt *Ja*.

Dernäst, och som vid öfverläggningen inom Ståndet meningarne funnits så delade, att saken icke kunde afgöras annorlunda än genom votering, framställde Herr *Talmannen*, med afseende på hvad vid öfverläggningen förekommit, föl-

jande Voterings-Proposition: "Den, som bifaller, att Källarmästaren *Huldberg* vinner inträde i Borgare-Ståndet vid denna Riksdag af den grund, att *Huldberg*, vid Riksdagens öppnande på Riks-Salen, enligt Riksdags-Ordningens 14:de §. nu är behörig, lägger *Ja*; Den det ej vill, emedan *Huldberg* ej varit 3:ne år Borgare då han till Riksdagsman valdes, lägger *Nej*: Vinner *Ja*, inträder *Huldberg* genast i utöfning af sin Riksdagsmanna-rätt; Vinner *Nej*, så afträder han från denna befattning, och då böra hans Kommittenter genast förständigas om nytt val."

Sedan denna Proposition blifvit uppsatt, justerad och anslagen, samt tryckte Voterings-Sedlar utdelade, insamlades, under 2:ne upprop, Rösterne från Ståndets Herrar Ledamöter, hvaribland endast saknades Herr *Norström*, som ännu ej till Staden anländt, Herr *Carelli* och Herr *Lenning*. Enligt Riksdags-Ordningens föreskrift, aflades en Sedel förseglad; Bland de öfrige funnos 27 innehålla *Ja* och 24 *Nej*, i följd hvaraf Herr *Huldberg* genom pluralitetens beslut var förklarad behörig; och den förseglade Sedeln förstördes.

Herr *Hagander*: Emot det af Högtärade Ståndet i afseende på Herr *Huldbergs* Riksdagsmanna-behörighet nu fattade beslut, såsom efter min öfvertygelse icke förenligt med Grundlagens oförtydda stadgande, får jag anmäla min reservation.

Häruti instämde Herr *Hjertström*.

Herr *Huldberg* inkallades och återtog sitt rum uti Ståndet.

§. 5.

Efter anmälan företrädde 2:ne Kongl. Maj:ts *Öfverste - Kammarjunkare* och framförde Kongl. Maj:ts Nådiga befallning till Herr *Talmannen* och Ståndet, att i morgon Thorsdag kl. 11. f. m. infinna sig uti St. Nicolai Kyrka och afhöra Riksdags-Predikan samt derefter vara Kongl. Maj:t till möte på Riks-Salen; hvarjemte 24 af Ståndets Ledamöter och Sekreteraren kallades att samma dag spi a middag på Kongl. Slottet.

Herr *Talmannen* betygade sin och Ståndets underdåniga vördnad för Kongl. Maj:t samt försäkrade, att Dess Nådiga vilja skulle efterkommas; hvarpå nämnde Öfverste-Kammarjunkare afträdde och utbeledsagades.

§. 6.

I Protokollet inför Herr Justitie-Stats-Ministern vid Fullmakternes granskning förekom nu

3:dje punkten,

angående Fullmäktigen för *Sigtuna* och *Södertelje*, Borgmästaren Herr *J. A. Carelli*, emot hvars behörighet den anmärkning blifvit gjord, att han icke varit Magistratsperson så lång tid, som Riksdags-Ordningen föreskrifver; och emedan af nyssberörda Protokoll inhemtades, det Herr *Carelli* icke varit Ordinarie Magistratsperson förr än den 22 Maj 1821, då han till Borgmästare uti Sigtuna i Nåder u nämndes, fann Ståndet frågan så tydlig och klar, att den kunde hos Ståndet afgöras, samt beslöt, på Herr *Talmannens* proposition, enhälligt, att Herr *Carelli*, emot uttryck-

liga föreskriften i 14. §. Riksdags-Ordningen, ej kunde såsom Riksdagsman godkännas.

Herr *Cederborg* åberopade de grunder, han förut i frågan om Herr *Huldbergs* Riksdagsmanna-rätt utvecklat.

Vidare förekommo

4:de Punkten,

rörande Fullmakten för *Götheborgs* Stads Riksdagsmän, som funnits i början innehållande en uti Formuläret icke föreskrifven mening, samt för öfrigt ofullständig i den del, att deruti saknades uppgift om eller hvad Borgare yrke en Riksdagsmannen Herr *Santesson* innehafver och utöfvar;

5:te och 6:te punkterne,

om Fullmakterne för *Christianstads* och *Landskrona* Ombud Herr *Cronius*, i hvilka saknades uppgift af Herr *Cronii* Borgare-befattning; samt

7:de punkten,

angående Fullmakten för *Östersunds* Riksdagsman Herr *Ullberg*, hvars Borgmästare-Embete icke funnits deruti omnämndt.

Herr *Santesson* gaf tillkänna, att han och öfrige Fullmäktige från *Götheborg* redan fogat anstalt om en annan Fullmakts utfärdande, hvilken ock med det snaraste hitförväntas.

Häruti instämde Herrar *Prytz* och *Leffler*.

Herr *Hjertström*: "Grundlagarne äro, att jag så må uttrycka mig, dogmer, heliga för Samhällets hvarje medlem — ovillkorligt förbindande till efterföljd äfven i formerne, af hvarje Embetsman, då de skola tillämpas. De få icke, och jag tilltror mig således icke kunna, tyda dem annorlunda än efter ordalydelsen — ett

motsatt förhållande skulle jag tillräkna mig såsom fel emot medborgerlig pligt, och medgifvande af en annan tydning, såsom en efterlåtenhet af ett bland mina vigtigaste åligganden i egenskap af Representant."

"22. §. i Riksdags-Ordningen stadgar tydeligen, att en Riksdags-Fullmäktigs Fullmakt, för att vara gällande, måste ovillkorligt vara affattad i den ordalydelse samma § upptager. Hvarje tillägg eller uteslutning verkar således hufvudsakligt på Fullmaktens gilltighet. Motivet för Magistratens åtgärd må nu hafva varit den, vid första påseende obetydliga eller likgilltiga afsigt, att gifva Fullmakten en mera imponerande form: Den nyttjade ingressen, och underlåtenheten, att nämna den Borgerliga Näring Herr Kommerse-Rådet *Santesson* idkar, eller bibehåller rättighet att idka, utgöra likväl tillägg och ofullständighet, som Grundlagen bestämdt förbjuder, och hvarmedelst Magistraten alltså, efter min öfvertygelse, satt Hogtärade Ståndet i den obehagliga nödvändighet, att anse Herrar Fullmäktige från Götheborg icke behörigen legitimerade annorlunda, än genom annan Fullmakt till alla delar öfverensstämmande med åberopade Grundlags föreskrift."

Herr *Santesson* åberopade hvad han redan anmält.

Herr *Cederborg*: "Då 22. §. i Riksdags-Ordningen stadgar, att Fullmakterne böra, för att vara gällande, inrättas efter det i nämnde §. föreskrifna Formulär, anser jag som en otvungen slutföljd deraf, att de Fullmakter, emot hvilka anmärkningar förekommit, böra utbytas mot an-

dra i enlighet med Formuläret, derifrån någon afvikelse icke bör tillåtas."

Ståndet ansåg någon annan åtgärd i afseende på dessa punkter icke erfordras, än att de Herrar Ledamöter, som erhållit Fullmakterne för *Göteborg*, *Christianstad*, *Landskrona* och *Östersund*, anmodades erinra Magistraterne i dessa Städer att, när en annan gång sådana Fullmakter utfärdas, ställa sig Grundlagens föreskrifter till ofelbar efterrättelse.

Hvad slutligen beträffar de öfriga omständigheter, som i Protokollet inför Herr Justitie-Stats-Ministern omnämnas, anmärktes, att Herr *Hambræus* redan vid Ståndets första sammanträde sig infunnit, men att Herr *Norström* ännu ej till Staden anländt.

§. 7.

I afseende på tryckningen af Borgare Ståndets Protokoll och af Bihanget till Samtliga Riks Ståndens Protokoll, samt expeditionssättet af de ifrån Utskotten till Riks Stånden inkommande Handlingar, fattade Ståndet följande Beslut:

1. att dess Protokoll vid innevarande Riksdag bör genom Ståndets Sekreterares försorg ofördröjligen befordras till trycket, upplagan likväl, i anseende till den ringare afsättning, som å Protokollet vid sednaste Riksdagen försports, nu minskad ifrån 500 till 300 exemplar:

2. att af Bihanget till Samtliga Riks-Ståndens Protokoll böra, genom det blifvande Expeditions-Utskottets försorg, skyndsamligen tryckas 500 exemplar, med iakttagande af den redak-

tion, som, enligt Expeditions-Utskottets i Memorial den 5 Januari 1818 (se Bihanget 10:de Saml. sid. 26) gjorda och af Riks-Stånden gillade förslag, vid nämnde Riksdag blifvit följd:

3. att, till beredande af enahanda ordning med Bihangets tryckning vid denna, som vid den sistförflutna Riksdagen, Riksens Ständers Samtliga Utskott böra, nu likasom då, hvart för sig aflemna sina Memorial, Betänkanden och Förklaringar i en nummer-följd och med korta men bestämda rubriker öfver de ämnen, hvarom de handla:

4. att, så länge det utan uppehåll i göromålens gång lämpligen kan ske, skola Utskottens Memorial, Betänkanden och Förklaringar ingifvas till RiksStånden i tryckta exemplar på lika sätt och med enahanda iakttagelser, som Expeditions-Utskottet uti Memorial den 2 Februari 1818 (Bihanget 10:de Saml. sid. 46) föreslagit och Riksens Ständer då bifallit:

5. att med utskrifning och justering af Expeditions-Utskottets förslag till Riksens Ständers underdåniga Skrifvelser vid denne Riksdag må förfaras likasom år 1818 och på sätt Expeditions-Utskottets då den 10 Februari (Bihanget 10:de Saml. sid. 53) afgifna och sedermera af Riks-Stånden bifallna Memorial utvisar: samt

6. att, hvad tryckningskostnaden för så väl Protokoll som Bihang angår, åt det blifvande Stats-Utskottet uppdrages att ofördröjligen inkomma med förslag till densammas bestridande utaf de medel, hvilka till Riksdags-utgifterne i allmänhet anslås; i sammanhang hvarmed Utskottet äfven bör yttra sig, om icke för-

säljnings-priset å både det ena och det andra må kunna nedsättas till likhet med priset å Bihanget vid sistförflutna Riksdag, eller *En* skilling Banko för hvarje tryckt Ark.

Om dessa Beslut skulle Med-Stånden underrättas, med inbjudning att deruti sig förena; äfvensom Riksens Ständers samtliga Utskott, sedan de blifvit förordnade, komma att häraf få del.

Plenum slutades kl. 2.

In Fidem
Clas Arvedson.

Den 23 Januari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Protokolls-Utdrag om de nästlidne dag §. 7. fattade Beslut justerades och expedierades.

§. 2.

Från Högv. *Preste-Ståndet* hade ankommit Riksens Ständers till Stats-, Banko- och Riksgälds-Verkens öfverseende valde *Revisorers* den 14:de och 15:de Dec. 1820 afgifne Berättelser:

1. om granskning af *Stats-Verkets* tillstånd, styrelse och förvaltning;

2. om granskning af Allmänna *Magazins-Inrättningens* Räkenskaper för åren 1816, 1817 och 1818, samt Inrättningens förvaltning 1818, 1819 och 1820;

3. om *Riksgälds Kontorets* tillstånd och förvaltning;

4. om Revisionen af *Banko-Verkets* Räkenskaper för åren 1817 och 1818, och huru detta Verk sedan sista Riksdag blifvit styrdt och förvaltadt; samt

5. angående Götha Kanal-Bolags, Götheborgs och Malmö *förra Diskont-Inrättningar* från den tid Riksgälds Kontoret med förvaltningen af nämnda Diskont-Verk haft befattning.

Berättelsen om Stats-Verket upplästes; och de öfriga skulle läsas en annan dag.

§. 3.

Herr *Talmannen* och Ståndets Ledamöter afgingo kl. 11 f. m. till Kyrkan, hvaräst Riksdags-Predikan afhördes, samt begåfvo sig sedermera till Riks-Salen, der Kongl. Maj:t i Nåder täcktes öppna Riksdagen och låta meddela Riksens Ständer hvad i Rikets styrelse sedan sista Riksdag sig tilldragit.

In Fidem
Clas Arvedson.

Den

Den 24 Januari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Sedan Borgare-Ståndet, på sätt Protokollet den 22. dennes §. 6. utvisar, funnit den för *Sigtuna* och *Södertelje* Städer valde Fullmäktig Borgmästaren *Carelli* icke kunna för behörig Riksdagsman anses; så beslöts nu, att sådant skulle hos Kongl. Majt i underdånighet anmälas med anhållan, att Kongl. Majt i Nåder täcktes låta det komma till vederbörandes kännedom, på det att nya Riksdagsmannaval i nämnde Städer måtte ofördröjligen anställas samt Städerne dymedelst undgå de viten, hvartill de eljest enligt Riksdags Ordningen göra sig förfallne: och blef underdånig skrifvelse härom genast uppsatt, justerad och expedierad.

§. 2.

Läsning af *Revisorernes Berättelser*, som började nästlidne dag §. 2. fortsattes nu åter; och afskickades desamma efter hand till Hederv. Bonde Ståndet, behörigen påtecknade, utom Berättelsen angående Magazins-Inrättningen, hvaraf uppläsningen skulle i morgon slutas.

§. 3.

Enligt nu ankommet Protokolls-Utdrag af den 21 dennes har Hederv. Bonde-Ståndet, åberopande hvad vid sistförflutne Riksdag blifvit åtgjordt i frågan om Bonde-Ståndets förhjelpande till obehindrad utöfning af sin rätt att, med undantag af Sekreteraren, efter eget val tillsätta sin Kansli-Betjening vid Riksdagarna, beslutit derom hos Kongl. Maj:t göra anmälan och, sedan Kongl. Maj:t i Nåder behagat äfven för denna Riksdag utnämna Ståndets Notarier, i underdånighet anhålla, att till rättigheten att hädanefter sjelft utse sine Notarier och obehindrad utöfning deraf i framtiden varda förhulpet, i hvilken underdåniga skrifvelse Med-Stånden anmodas deltaga.

Detta Protokolls-Utdrag upplästes och lades på Bordet.

§. 4.

Nästa Plenum utsattes till i morgon kl. 10 f. m.; Och beslöts, att Val till *Elektorer* då kommer att ske.

Herr Talmannen och Ståndets Ledamöter åtskildes kl. ½ 2.

In Fidem.

Clas Arvedson.

Den 25 Januari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Revisorernes Berättelse om Magazins Inrättningen, hvars uppläsning började gårdagen §. 2., lästes nu till slut, påtecknades och afsändes till Hedervärda Bonde-Ståndet.

Herr *Falkman*: Då det är otvifvelaktigt, att Revisorernes alla Berättelser böra till vederbörliga Utskott remitteras, hemställer jag, om icke, när dessa Remisser ske, någon åtgärd derjemte må vidtagas för att skyndsamt erhålla Utskottens Betänkanden öfver de vigtiga ämnen, som enligt samma Berättelser äro föremål för Utskottens handläggning. Jag anser dessa böra förekomma näst Kongl. Majts Nådiga Propositioner, och icke, såsom sednaste Riksdag, uppskjutas till inemot Riksdagens slut, då man har ganska knapp tid till öfvervägande och afgörande af sådana, oftast mäst brydsamma, mål; och nu vid Riksdagens början äro Utskotten ej heller hindrade af den mängd enskilta Motioner, hvarmed de möjligen längre fram blifva öfverhopade. Jag föreslår derför, att de Utskott, dit ifrågavarande Berättelser remitteras, måga anmodas att genast och utan allt dröjsmål dervid lägga hand och med sina Betänkanden till Riks-Stånden inkomma, samt att äfven de öfriga Riks-

Stånden måga inbjudas att i enahanda anmodan sig förena.

Uti hvad Herr *Falkman* sålunda föreslagit hördes *Ståndets Ledamöter enhälligt* instämma; och, på Herr *Talmannens* Proposition, remitterades Revisorernes år 1820 afgifne Berättelser till följande Utskott, neml.

Stats-Utskottet:

1. Berättelsen om Stats-Verket,
2. — om Magazins-Inrättningen,
3. — om Riksgälds-Kontoret,

Banko-Utskottet:

Berättelsen om Banko-Verket,

samt *Stats-* och *Banko Utskotten:*

Berättelsen om de förra Filial-Diskonterne; med anmodan till dessa Utskott att genast lägga hand vid de i Berättelserne förekommande ämnen, der någon åtgärd af Utskotten erfordras, samt deröfver ofördröjligen sina Betänkanden till Riks-Stånden afgifva, i hvilket tillägg jemväl Med-Stånden inbjudas att förena sig med Borgare-Ståndet.

§. 2.

Herr *Talmannen* hemställde, om Ståndet nu ville utse de 2:ne Ledamöter, som, enligt Riksdags-Ordningens 47 §., böra bivista Sammankomsterne emellan Herrar Landtmarskalken och Talmännen med Ståndens Sekreterare under Riksdagens lopp; men Ståndet uppdrog åt Herr *Talmannen*, att efter eget godtfinnande för hvarje gång kalla Ledamöter till dessa sammanträden.

§. 3.

Uti Protokolls-Utdrag af den 24 dennes tillkännagaf Bonde-Ståndet sig hafva instämt i Borgare-Ståndets den 22:dra fattade Beslut om tryckningen af Protokoll och Bihang, m. m., dock med den skillnad, att af Bonde Ståndets Protookll endast skulle tryckas 250 exemplar.

Upplästes och lades till Handlingarne.

§. 4.

Val till *Elektorer*, efter vanligheten 16 till antalet, företogs med slutna Sedlar; och beslöts, att de 4, som näst dessa 16 erhållit fleste rösterne, skulle blifva *Suppleanter*.

Voterings Sedlarne insamlades under 2:ne upprop, hvarvid saknades Herr *Bolin*, Herr *Norström*, ännu ej till Staden anländ, samt Herr *Hjertström*, sjuk; och, när Sedlarne öppnades, upplästes och antecknades, fanns Valet hafva sålunda utfallit, att följ nde blifvit

Elektorer:

Herr	*Westin*	— med	27	röster,
—	*Lundgren*	—	35	—
—	*Aspelin*	—	47	—
—	*Linström, Jakob*	—	20	—
—	*Ekelund*	—	44	—
—	*Santesson*	—	37	—
—	*Falkman*	—	46	—
—	*Egge*	—	20	—
—	*Eckhoff*	—	42	—
—	*Noréus*	—	37	—
—	*Winberg*	—	37	—

Herr *Langenberg* — 30 röster,
— *Lindqvist* — 39 —
— *Ekstrand* — — 24 —
— *Hagander* — — 23 —
— *Ullberg* — — 42 —
och *Suppleanter*:
Herr *Danielsson* — med 18 röster,
— *Fornander* — — 17 —
— *Lindström*, *Michael*, 17 —
— *Bjuhr* — — 16 —

Elektorerne öfverenskommo, att nästa Måndag den 27 dennes kl. 9 f. m. sammanträda till val af Ledamöter i Utskotten.

§. 5.

Vice Talmannen *Jon Jonsson* ankom med en Deputation från Hedervärda Bonde-Ståndet, och meddelade genom Protokolls Utdrag Bonde-Ståndets, efter läsning af Berättelsen om Rikets Styrelse sedan sista Riksdag, fattade beslut att genom stor Deputation uppvakta Kongl. Maj:t till betygande af Ståndets underdåniga tacksamhet och innerliga erkänsla för Hans Maj:ts välgörande omsorger i alla Styrelsens grenar, uti hvilken Tacksägelse-Adress, den Expeditions-Utskottet borde föreslå, Med-Stånden inbjödos att deltaga.

Deputationen utföljdes och Protokolls-Utdraget lades på Bordet tills ofvannämnde Berättelse hunnit blifva hos Borgare-Ståndet uppläst.

Någon stund derefter foreträdde en Deputation från Högvördige Preste-Ståndet, anförd af Herr Biskoppen och Kommendören Friherre Doktor *Mörner*, som gaf tillkänna, att Preste-

Ståndet, enligt nu jemväl aflemnadt Protokolls-Utdrag, instämt i Bonde-Ståndets nyssberörda Beslut. Deputationen utföljdes.

§. 6.

Från Konungens Befallningshafvande på Öland ankom till Herr *Talmannen* en skrifvelse af den 13:de dennes med bifogande af Staden Borgholms Ordningsmans och flere dess Invånares skriftliga ansökning om befrielse från den af Konungens Befallningshafvande Staden ålagde skyldighet att utse och sända Fullmäktig till innevarande Riksdag.

Upplästes och lades på bordet.

§. 7.

Läsning af Kongl. Maj:ts Nådiga Berättelse om hvad i Rikets Styrelse sedan sista Riksdag sig tilldragit, gifven Stockholms Slott å Riks-Salen den 23 dennes, började och fortsattes till kl. 2, då Herr *Talmannen* och Ståndet åtskildes.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 27 Januari.

Plenum kl. 11 f. m.

---

§. 1.

Grosshandlaren i Stockholm Herr *Abraham Rydberg*, som blifvit vald till Riksdagsman i Herr *Talmannens* ställe samt hos Herr Justitie-Stats-Ministern uppvist sin Fullmakt och erhållit Inträdes-Tecken, företrädde, hälsades och intog sitt rum i Ståndet.

§. 2.

Berättelsen om Rikets Styrelse sedan sista Riksdag, omnämnd i Protokollet den 25 dennes §. 7, lästes nu till slut och lades till Handlingarne.

§. 3.

Anmältes Hans Exellens Hof-Kansleren, Riddaren och Kommendören m. m. Herr Grefve *af Wetterstedt*, som emottogs, företrädde och aflemnade en Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse, hvilken, sedan Hans Exellens blifvit på vanligt sätt utbeledsagad, upplästes, så lydande:

"Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående den föreslagna Tacksägelse-Adressen; gifven Stockholms Slott den 25 Januari 1823.

Som till Kongl. Maj:ts kunskap kommit, att en i Bonde-Ståndet väckt och antagen Motion

om afgifvande af en Tacksägelse-Adress till Kongl. Maj:t, af Preste-Ståndet bifallen, nu, efter antagen föredragnings-ordning, hvilar hos Ridderskapet och Adeln samt Borgare-Ståndet, har Kongl. Maj:t, till förekommande af all ytterligare åtgärd i detta afseende, velat gifva Rikets Ständer tillkänna:

Att då Kongl. Maj:t, med undantag af de i Riksdags-Ordningens 26 §. omförmälde Tal på Rikssalen, icke af Grundlagarnes föreskrift kunnat hemta någon bestämd anledning till dylika adresser, å Rikets Ständers sida, Kongl. Maj:t ej heller någonsin kan anse dem behöfliga till stöd för Dess redan dessförutan fattade öfvertygelse om Rikets Ständers trohet och tillgifvenhet för Dess Person, samt om deras underdåniga tacksamhet för Kongl. Maj:ts vidtagne åtgärder; och

Att då en sådan Tacksägelse-Adress, innehållande en, på alla dessa åtgärder lämpad vördnadsbetygelse, möjeligen skulle kunna synas lägga något band på den granskning, Rikets Ständer äga att utöfva öfver Kongl. Maj:ts ansvarige Embetsmäns yttrade meningar, Kongl. Maj:t, med fästadt afseende på Grundlagens orubbelga helgd och på Rikets Ständers deruti förvarade rätt, ej en gång vill lemna den ringaste förevändning åt en sådan tydning.

Af alla dessa förenade orsaker och med liflig erkänsla för de tänkesätt, som dels gifvit anledning till den väckta motionen, dels Kongl. Maj:t tror säkert skulle yttras vid dess slutliga antagande af alla fyra Riks-Stånden, anser sig

Kongl. Maj:t icke kunna emottaga den nu föreslagna Tacksägelse Adressen.

Kongl. Maj:t gör Sig det säkra hopp, att Rikets Stånder, genom deras kraftiga och eniga medverkan till främjande af allmänt väl, och till uppfyllande af folkets billiga förväntan, skola, under loppet af detta Riksmöte, finna mera än ett tillfälle att, uti gerningar och beslut, ådagalägga deras sanna och upprigtiga tillgifvenhet för Fäderneslandet och Konungen.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Stånder, med all Kongl. Nåd och ynnest, städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

G. af Wetterstedt."

Vid denna Skrifvelse var bifogadt ett Protokoll, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 25 dennes, då samma Skrifvelse blifvit, på Stats-Rådets enhälliga underdåniga tillstyrkan, i Nåder gillad; hvilket Protokoll nu jemväl upplästes.

I följd af Kongl. Maj:ts sålunda yttrade Nådiga vilja och tänkesätt, dem Hans Maj:t, efter hvad Herr *Talmannen* underrättade Ståndet, äfven för Herr *Talmannen* muntligen uttryckt, fann Borgare-Ståndet den sedan den 25 dennes §. 5 på bordet hvilande frågan om den föreslagne Tacksägelse-Adressen böra förfalla, och skulle Bonde-Ståndets derom meddelta Protokolls-Utdrag vid handlingarne förvaras.

Herr *Eckhoff* begärde ordet och anförde: Kongl. Majits i dag upplästa nådiga Skrifvelse är ett förnyadt dyrbart bevis på Hans Majts alltid ådagalagda höga tänkesätt och vördnad för Grundlagarne: Den är och blifver en ständpelare för Grundlagarnes helgd och för Riksens Ständers oförkränkta utöfning af sin deruti förvarade granskningsrätt. Jag kan ej återhålla uttrycken af den djupa underdåniga vördnad och erkänsla, hvaraf jag finner mig lifvad: Och jag utber mig för detta förklarande ett rum i Protokollet, med hemställan om icke den Nådiga Skrifvelsen må deruti ordagrant intagas.

Uti de tankar, Herr *Eckhoff* sålunda yttrat, instämde Ståndets *samtlige Herrar Ledamöter.*

§. 4.

Protokollen för den 21, 22, 23, 24 och 25 dennes justerades.

§. 5.

Följande Val-Protokoll inlemnades och upplästes:

"År 1823 den 27 Januari sammanträdde Borgare-Ståndets Herrar Elektorer, kl. 9 f. m. och valde till Ledamöter

Uti Konstitutions-Utskottet:

Herr vice Talmannen, Stads-Majoren och Riddaren *Westin.*
— Grosshandlaren *Rydberg.*
— Grosshandlaren *Prytz.*

Herr Borgmästaren, Lagmannen *Falkman.*
— Borgmästaren *Lindqvist.*
— Borgmästaren, Lagmannen *Ullberg.*

Uti Stats-Utskottet:

Herr Grosshandlaren *Aspelin.*
— Handelsmannen *Jac. Linström.*
— Brukspatron och Riddaren *Ekelund.*
— Grosshandlaren, Kommerse-Rådet *Santesson.*
— Grosshandlaren *Eckhoff.*
— Lagmannen och Riddaren *Noreus.*
— Grosshandlaren *Winberg.*
— Handelsmannen *Langenberg.*
— Borgmästaren *Ekstrand.*

Uti Bevillnings-Utskottet:

Herr Rådmannen, Stads-Majoren *Limnelius.*
— Kofferdi Kapitenen *Huldt.*
— Rådmannen *Fornander.*
— Handelsmannen *Danielsson.*
— Stads-Majoren *Ehinger.*
— Rådmannen *Hammar.*
— Lagmannen och Riddaren *Ståhle.*
— Kommerse-Rådet *Hemberg.*
— Handelsmannen *Broms.*
— Handelsmannen *Wallström.*
— Brukspatronen *Beckman.*
— Grosshandlaren *Bagge.*

Uti Banko-Utskottet:

Herr Rådmannen och Riddaren *Lundgren.*
— Segelsömmaren *Leffler.*
— Kommerse-Rådet och Ridd. *Cronius.*
— Grosshandlaren *Göransson.*

Herr Brukspatronen *Litström.*
— Borgmästaren *Montan.*
— Kommerse-Rådet *Lindström.*
— Handelsmannen *Nilsson.*
— Brukspatronen *Bjuhr.*

Uti Lag Utskottet:

Herr Borgmästaren *Hagander.*
— Borgmästaren *Cederborg.*
— Borgmästaren *Arvidson.*
— Borgmästaren *Hjertström.*

Uti Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet:

Herr Rådmannen *Fredin.*
— Fabrikören *Hiesleiter.*
— Skräddare-Äldermannen, Kapten *Winbladh.*
— Urmakaren *Lagerstrand.*
— Guld- och Silfver-Arbetaren *Möller.*
— Fabrikören *Lenning.*
— Borgmästaren *Hegardt.*
— Rådmannen *Lundman.*
— Borgmästaren *Nauclér.*
— Källarmästaren, Apothekaren *Huldberg.*
— Borgmästaren *Norström.*
— Rådmannen *Palm.*

Uti Expeditions-Utskottet:

Herr Kommerse-Rådet och Riddaren *Egge.*
— Borgmästaren *Hagander.*
— Borgmästaren *Cederborg.*

Uti Borgare-Ståndets Kansli-Utskott:

Herr Grosshandlaren, Kommerse-Rådet *Santesson.*

Herr Grosshandlaren *Eckhoff.*
— Borgmästaren *Ekstrand.*

Stockholm ut supra.

In Fidem Protocolli
J. S. Rolén."

Och skulle Protokolls-Utdrag häröfver åt främste Ledamoten i hvarje Utskott meddelas.

§. 6.

Å nyo föredrogs den sedan den 25 Januari §. 6. på Bordet hvilande fråga om *Borgholms* Stads sökte befrielse från skyldigheten att välja Riksdagsman.

Herr *Cornander* uppläste ett så lydande anförande: "Utan att inse nödvändigheten för Konungens Befallningshafvande öfver Ölands Län, att antyda Borgholms Stads Borgerskap, att för sig välja Riksdagsman vid detta Riksmöte, då denna Stad ännu ej blifvit klassificerad; då detta Borgerskap blott består af cirka 17 personer, som någon tid der på försök varit bosatte och således ej hunnit känna, om eller huru länge de der önska qvarblifva; som ej äger egen Magistrat, utan lika med alla andra Ölands invånare lyda under Häradsrätten; ej eller mägta underhålla sin egen själasörjare, och således hittills ännu ej hunnit förvärfva något af allt som hörer till Stad mer än namnet; får jag med den kännedom, jag såsom närboende kan äga af detta förhållande, med full visshet försäkra: att de grunder, på hvilka detta Borgerskap sökt befri-

else ifrån skyldigheten att välja och underhålla en Riksdagsman, äro fullkomligt enl'ga med sanningen; och, då utom Ölands respektive Landshöfdinge-Embetes egen anmälan i detta Högtärade Stånd, troligen ingen tanke hade uppstått att få en Ledamot från Borgholm, Ståndet adjungerad, vågar jag ödmjukast tillstyrka, att det Högtärade Ståndet ej åtminstone för denna Riksdag för sin del derå gör någon pretention."

Derefter framställde Herr *Talmannen* följande Proposition: Anser Borgare-Ståndet, att frågan om Riksdagsman från *Borgholm* för innevarande Riksdag må förfalla? Hvartill svarades *Ja.*

§ 7.

Då nu åter föredrogos de sedan den 20:de dennes §. 4. på Bordet hvilande ansökningar till tjenster uti Ståndets Kansli, gaf Herr *Talmannen* tillkänna, att bland de Sökande en stor del anmält sin önskan, att, om icke någon med aflöning förenad tjenstgöring hos Ståndet vore dem öppen, åtminstone såsom Extra Ordinarie Kanslister vinna inträde under Ståndets Sessioner samt få i Kansliet göra tjenst när de påkallas; och antogos under sådana vilkor till Extra Ordinarie Kanslister nedannämnde 20 personer, utan att för närvarande någon rätt till afloning kunde någon bland dem tillerkännas, neml.: Kopisterne i Kongl. Maj:ts Kansli, Filos. Magistern och Jur. Utr. Kandidaten *Sven Gustaf Schyberg*, vid Handels- och Finans-Expeditionen, *M. F. Ihre*, vid Kammar-Expeditionen samt *J. N. Borelius*, vid Ecklesiastik-Expeditionen, Lands-Sekreteraren *Th. Engelhart*, E. O. Fiskalen i Kongl. Svea-

Hofrätt *A. F. Grandelius*, Notarien vid Stockholms Stads Kämners Rätt *Gustaf Holm*, Kanslisten vid Öfver-Ståthållare-Embetet i Politi ärender *Nils Limnelius*, E. O. Kanslisterne i Justitie-fördelningen af Kongl. Maj:ts Kansli, Juris Utr. Licentiaten *Nils Ulrik Lindgren*, Filosofie Magistern *Adolf Alexandersson*, Filosofie Magistern och Juris Utr. Kandidaten *Carl Henrik Pfeffer*, E. O. Kanslisterne vid Hofkanslers Expeditionen *Jonas Hegardt*, vid Handels- och Finans Expeditionen *Clas Gartz* samt vid Kammar-Expeditionen *Fredrik Åkerman*, Auskultanten i Kongl. Svea Hof-Rätt *Clas Fr. Laurén*, E. O. Kanslisten i Justitie-fördelningen af Kongl. Kansliet *Albert Nyberg*, vice Notarien vid Stockholms Rådstufvu-Rätt *Arvid Wilh. Lalér*, E. O. Kanslisten i Justitie fördelningen af Kongl. Kansliet *Fredrik Haléen*, Hofrätts-Auskultanterne *Johan Erik Hambn* och *Olof Grahn* samt E. O. Kanslisten i sistnämnde fördelning af Kongl. Kansliet *Th. Pont. Winbladh*: Dock fästade Ståndet härvid äfven det förbehåll, att, till trängsels undvikande vid inträffande högtidligheter, endast fyra från Kansliet hvarje gång få Ståndet åtfölja.

§. 8.

Herr *Linström*, *Jakob*, hemställde om icke den af honom och Herr *Westin* den 20:de dennes, §. 9 väckta fråga om tillträde för Åhörare vid Ståndets Sessioner nu kunde förekomma till afgörande.

Herr *Noréus* deremot trodde lämpligast vara att först afbida hvad Högl. Ridd. och Ad. i enahanda der väckta fråga besluter. Herr

Herr *Cederborg* önskade, lika med Herr *Linström*, att frågan nu måtte afgöras; men, på *flere* Herrar Ledamöters enstämmiga begäran, blef den ytterligare hvilande på bordet.

§. 9.

Herrar *Linströms* och *Ullbergs* den 20:de dennes §. 8. på bordet lagda Motioner om Utdelning af Ståndets tryckta Protokoll och Bihanget till Samtliga Riks-Ståndens Protokoll för sistförflutne Riksdag föredrogos å nyo och remitterades till *Stats-Utskottet.*

§. 10.

Hederv. *Bonde-Ståndets* Protokolls-Utdrag angående dess förhjelpande till rättigheten att utse sine Notarier, hvilket den 24. dennes §. 3. lades på Bordet, blef nu åter föredraget, men, enligt *fleres* begäran, ytterligare på Bordet hvilande.

§. 11.

Herr *Ehinger* förklarade, att han, med anledning af den i Kongl. Maj:ts Nådiga Berättelse om Riks-Styrelsen nämnde Besigtning å Ekskogarne i Riket till utrönande af tillgången på Ekvirke för Flottornes behof, ville hemställa om icke, enär till denna Besigtning blott en enda person vore utsedd, samt derigenom mycken tidsutdragt och olägenhet för vederbörande Hemmans-Egare fororsakades, någon åtgärd att få antalet af Besigtningsmän ökadt skulle kunna vidtagas; Dock förbehöll sig Herr *Ehinger* att en

annan dag få härom skriftligen utveckla sina tankar: Hvarvid således för närvarande skulle bero.

Plenum slutades kl. ½ 2.

In Fidem
Clas Arvedson.

Den 29 Januari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Högvördiga Preste-Ståndets Protokolls-Utdrag af den 25 dennes om dess instämmande i Borgare-Ståndets den 22:dra fattade Beslut angående tryckningen af Protokoll och Bihang m. m., upplästes och lades till Handlingarne.

§. 2.

Föredrogos Riksens Ständers Revisorers Berättelser:

1. af den 14 December 1820 om de under Kongl. Kommerse-Collegii förvaltning stående fonder och medel; hvilken upplästes och remitterades till Stats-Utskottet;

2. af den 14 December 1822 om granskningen af Riksgälds-Verkets, General Assistans Kontorets samt Göta-Kanal-Bolags, Göteborgs och

Malmö förra Diskont-Inrättningar; hvilken remitteradees till Stats- och Banko-Utskotten;

3. af den 16 December 1822 om Revisionen af Banko-Verkets Räkenskaper för 1819 och 1820 samt huru samma Verk efter sednaste Revision blifvit styrdt och förvaltadt; hvilken remitterades till Banko-Utskottet.

Nyssnämnde Handlingar afsändes, påtecknade, till Hederv. Bonde-Ståndet; Och skulle Utskotten, i afseende på desse och Revisorernes flere ankommande Berättelser, anmodas om en lika skyndsam handläggning, som den Borgare-Ståndet, enligt sitt Protokoll den 25. dennes §. 1., vid de då remitterade Berättelser begärt.

§. 3.

Protokollet för den 27 dennes justerades.

§. 4

Enligt sitt förbehåll den 27 dennes §. 11. uppläste Herr *Ehinger* ett Memorial om ökadt antal Besigtningsmän å Ekskogarne i Riket.

(Se Bilagorne till Borgare-Ståndets Protokoll Nr 1.

Remitterades till Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet.

§ 5.

Å nyo föredrogs Herrar *Linströms* och *Westins* Motion angående tillträde för Allmänheten under Ståndets Sessioner, hvarom Protokollet den 20:de dennes §. 9 och den 27 de §. 8 förmäler.

Herr *Hagander* uppläste följande anförande: "Då jag först hörde Herrar *Linströms* och *Westins* Motion om den så kallade publiciteten, eller

tillträde för åhörare af Respektive Ståndets öfverläggningar, föreställde jag mig, att den skulle vinna ett nära odeladt bifall, emedan denna publicitet förekom mig såsom endast en utvidgning af redan tillvarande publicitets-former, och det blef då min föresats att biträda motionen, utan framställning af min egen åsigt deraf. Men enär, under tiden, motsatta meningar uppstått, och frågan, ifrån att vara ett enkelt uttryck af en nog allmän medborgerlig önskan, blifvit ett föremål för misstydningar; så känner jag mig nog lifvad af dess vigt att våga försöket af dess återställande på den punkt af enkelhet och sanning, hvarifrån man velat densamma rycka."

"Utan tvifvel skall hvarje upplyst medborgare känna en liflig glädje deröfver, att de tider flytt hän, då styrelsens åtgärder och behandlingen af folkets angelägenheter insveptes i ett mörker af illslughet och menniskoförakt, och att ljuset, som är allas gemensamma rätt och egendom, uppgått öfver Stats- och medborgerliga förhållanden; och jag är i själ och hjerta öfvertygad, att full publicité eller en öppen behandling af allmänna ängelägenheter är ett stort, om icke det enda medel att hos ett folk väcka och underhålla den känsla för allmänt väl, eller den allmänna anda, som jag anser utgöra den enda osvikliga garantien för lagarnes och fribetens bestånd, och en lika osviklig motvigt mot alla försök, hvar och när de må göras, att återföra folket till trälaktighet i tänksätt och handling. — Det måste vara i följd deraf, som man i alla Stater, der ett allmänt tänksätt hunnit bildas, icke tvekat att gifva den högsta möjliga offentlighet åt Natio-

nal-Representationens öfverläggningar, emedan allmänna tänkesättet sådant fordrat, och emedan man icke känt någon frestelse att hemligen gå till väga, eller att inom slutna dörrar yttra sin öfvertygelse om allmänna ärender."

"Publicitetens högsta ändamål är naturligtvis att icke allena sprida ljus öfver alla Statens angelägenheter, utan ock efter hand föra folkets tänkesätt till den föreningspunkt, der Fosterlandskärleken, känd och uttryckt i sin renhet och kraft, öfverväger den oftast småaktiga tillgifvenheten för enskillde interessen. Jag har ock, i följd deraf, föreställt mig, att den föreslagne publicitetsanstalten skall bilda ett närmare samband ej blott mellan folket och dess Ombud, utan äfven mellan dessa senare, hvilka, såsom slutne inom fyra särskildta Corporationer, också varit beröfvade tillfället att afhöra hvarandras öfverläggningar. Jag ville ock föreställa mig, att derigenom skall småningom bildas den öfvergång till en förbättrad och med tidens fordringar enlig National-representation, hvarmedelst Statsförfattningen må bringas till den enhet, som visserligen icke är att räkna af representationens styckning uti fyra serskildta Stånd med dithörande Corporations-anda. Det må väl icke eller anses utan vigt och värde att tillfälle öppnas för de yngre medborgare, hvilka en gång möjligen uppträda såsom Folk-Representanter, att, genom åhörandet af diskussioner och öfverläggningar om allmänna ärenden, bildas till skicklighet och kännedom af ett kall, så dyrbart och maktpåliggande, att man aldrig kan göra nog för dess värdiga utöfning."

"Jag känner i samhälls-ordningen intet högre

än Folket, hvars Ombud vi äro; och öfvertygad att Folket fordrar den publicitets-anstalt, derom fråga nu är, tillstyrker jag, äfven ur det skälet, bifall åt den af Herrar *Linström* och *Westin* väckta motion om en slik anstalt, mot hvilken man velat invända: än att den vore öfverflödig och onyttig, enär Ståndets öfverläggningar och beslut offentliggöras genom trycket, likasom ville man hushålla med ljuset och offentligheten och förbise det olika interesse man känner af att höra öfverläggningarne, eller att läsa dem i ett köpt Protokoll; — än att den skulle leda till oordningar, beslägtade med dem, som en förfluten tid åskådat vid Franska Revolutionen, förgätande de orsaker som dem vållat och hvilka ingalunda förefinnas inom Svenska folket, af ålder kändt för redlighet och agtning för Lag och ordning; — än att den skulle medföra ingrepp i den Justerings-rättighet, som tillkommer en hvar i afseende på dess yttranden, liksom ville man förgäta, att en Folk representant är pligtig att vid alla tillfällen iakttaga den värdighet och de lugn, som böra stämpla alla dess yttranden."

"Om, som jag hoppas, Ståndet bifaller motionen, så vågar jag föreslå, att uppgörandet af en reglementarisk ordning för den ifrågavarande publicitets-anstalten må öfverlemnas åt Ståndets enskildta Utskott; förbehållande mig att i den delen framdeles lemna mitt vidare yttrande."

Herr *Winberg*: "Den af Herrar *Linström* och *Westin* vackta motion, att en läktare inom Ståndets Sessions-rum måtte uppföras, och Allmänheten äga rätt att öfvervara våra sammanträden, har inom mig vackt dessa enkla och lätt

besvarade frågor: Innefatta våra öfverläggningar, i deras närvarande skick, något hemligt och hafva vi lofvat hvarannan ett inbördes fördöljande af något som sker? Äro ej tvärtom genom våra Protokollers tryckning, genom det i Konstitutionen bestämda oberättigande att tala utom Protokollet, och genom det ytterligare steg till publicitet vi fattat genom antagandet af en talrik Tjenstemanna Corps inom Ståndet, tillräckliga upplysningar att vinna både för den nyfikne och för den som ledes af ädlare motiver; äro ej, säger jag, alla våra framställda tankar och vårt handlingssätt under kastade en öppen granskning af Allmänheten? Kunna ej Skrifter och Dagblad redan upptaga och bedömma dessa innan Protokollet justeras? Hvari ligger då den *stora* förmån och den *stora* skillnaden? Den skulle ligga i en säkrare kontroll, än våra Protokoller möjligen kunde vitsorda, att ej den minsta omständighet, intet ord, intet uttryck, kunde döljas eller rättas, att Allmänheten skulle se och bedömma oss i det ögonblick hvarje tanka hos oss födes och orden framkalla den, att, om någon gång ett mindre valdt, ett opassande uttryck skulle undfalla oss, oss skulle förnekas den förmån hvarje författare, hvarje publicist begagnar, då han corrigerar sitt concept, den, att rätta, försvenska, eller mildra obehaget i dem, innan de uttåga i det allmänna. Det kan visst vara nyttigt, det kunde någon gång vara löjligt, (om äfven denna sida nödvändigt skall uppletas), att se menniskan handla i passionens eller förlägenhetens ögonblick, men Lagstiftaren har velat mildare förfara med oss än tidens anda. Han har tillåtit oss uti 58

§. af Riksdags-Ordningen få vid Protokolls-justeringen göra sådana tillägg vid våra uttryck, hvarigenom ingen ändring i Beslutet uppkommer; han har till och med medgifvit under vissa villkor, att uttryck och deliberationer kunna uteslutas. Är det förlusten af denna §., som åsyftas, tillhör frågan Konstitutions-Utskottets bedömmande. Skulle denna rättighet åter än vidare oss förvaras, medförer den ej den verkan dermed åsyftades."

"Skulle vidare å ena sidan vårt för en samling åhörare obeqväma öfverläggnings-rum, genom Motionens antagande, till en början framkalla en eller annan Talare, som, om ej alltid öfvertygade, likväl förtjuste oss och allmänheten, fruktar jag deremot å andra sidan, det i vårt Stånd, der sällan öfverlägsna talanger väntas eller fordras, och der få förmå öfvervinna en viss försagdhet att tala inför allmänheten, mången sund tanka, ett och annat ej allenast välmenande, utan nyttigt förslag, mången riktig och vigtig anmärkning, som ej genast kunde iklädas en Söndags-drägt, stannade qvar inom den ovane, den mindre behjertade eller sin egen skicklighet misstroende Stånd-Ledamoten, och Ståndet derigenom betoges den förmån att höra och pröfva allt och behålla det goda."

"För publiciteten behöfva vi hvarken frukta eller dölja oss, och våra Handlingar ådagalägga ej en sådan fruktan. Våra åsigter kunna vara olika, och äfven våra misstag många. Men då äfven dessa, då alla våra åtgärder, äfven nu kunna på ett tillförlitligt sätt framställas, och af allmänheten gillas eller fördömmas, har jag än-

nu ej kunnat fatta den stora vigten af en mera extenderad publicitet. — Yttrande dessa allmänna betänkligheter, medgifver jag den dock gerna for egen del och anhåller, att frågan måtte remitteras till vårt Stånds enskilta Besvärs Utskott för att inkomma med projekt till det reglementariska; hvarigenom åtminstone tystnad bland åhörarne och den ordning, som hittills utmärkt våra öfverläggningar, må kunna iakttagas."

Herr *Noréus*: "Detta Stånd, likasom de öfriga Riks-Stånden, lemnar, genom tryckningen af sina Protokoller, publicitet åt sina öfverläggningar och beslut. Frågan huruvida genom allmänhetens tillträde vid Ståndets sammankomster, denna publicitet må utvidgas, synes mig beroende af Ståndets enskildta afgörande, i synnerhet som före 1809 frågan om Protokolls-tryckningen, utan sammanhang med allmänna öfverläggnings ämnen, alltid särskilt af hvarje Stånd blifvit ventilerad och afgjord, utan att det ena Ståndets tidigare beslut i denna del genast ledt det andra till efterföljd. Jag kan icke eller finna att 58 §. Riksdags-Ordningen strider emot en enskild behandling af sjelfva hufvudfrågan: eller den, huruvida Ståndet tillåter Allmänheten tillträde. Denna §. stadgar, att, vid justering af Protokoll eller Protokolls-Utdrag, ett Beslut ingalunda kan ändras, men väl sådana tillägg göras, hvarigenom ingen ändring i Beslutet uppkommer, samt att, vid justeringen af ett Protokoll, med Ståndets bifall och på den talandes eget begifvande må uteslutas dess egna uttryck och äfven deliberationer, som deraf uppkomma, dock kunna ej sådane uttryck uteslutas, på hvil-

ka Beslutet tydeligen sig grundar. — Enligt denna § kan således ett fattadt Beslut icke ändras och icke ens utan Ståndets bifall någon Ledamots uttryck, eller någon deliberation uteslutas. Protokollet måste äga sin kraft och sitt vitsord; det måste uppfylla sitt ändamål och innefatta hvarje talandes åsigter af ett förekommande ämne. Uttrycken kunna vid en justering städas och bringas uti en mera regelbunden uppställning, men åsigten måste blifva qvar, och jag vet icke, hvarföre man skulle önska, att den glömdes och försvann, då den innefattar redovisning för hvarje Riksdags Fullmäktigs medborgerliga handlingssätt, den må i öfrigt vara öfverensstämmande med den rådande eller den underlägsna meningen. Misstydes eller uppfattas denna åsigt orätt af den publik, som vinner tillträde, bör man ihågkomma, att hvarje handling, som blifver föremål för andras omdome, delar ett lika öde, att misstydning snarast är en följd af okunnighet och misstanka, och att uti det Protokoll, som föres, den skall finna sin sanna rättelse. Ledd af dessa skäl, anser jag att Borgare-Ståndet både kan och bör inom sig afgöra frågan om Allmänhetens tillträde. — Öfvertygad är jag ock, att denna ytterligare utvidgning af publiciteten, enär den blifver rättad efter allmänt gällande föreskrifter, icke innefattar annat, än ett skyndsammare meddelande till Allmänheten af Ståndets öfverläggningar och beslut, och att, om den innefattar en snabbare och närmare granskning af Ståndets handlingssätt, den skall lemna Borgare-Stånd et den dyrbara tillfredsställelsen, att kraftigt ådagalägga, hurusom allmän medborgerlighet utgör grunden

för Ståndets öfverläggningar och beslut. — Jag anser dock af högsta vigt och såsom ett vilkor, utan hvars uppfyllande hela frågan måste förfalla, att vissa reglor, hvilka, då de förbinda alla Medborgare-Classer, böra medföra kraft af allmän Lag och såsom sådane vara sanktionerade och promulgerade, måste stadgas; endast derigenom kan den ordning beredas, utan hvilken det goda ändamålet, som bör sökas, aldrig kan vinnas, och som en gång öfverskriden, icke utan en stark brytning återföres Jag föreslår derföre att om Ståndet, under vilkor att vissa reglor för publikens tillträde och förhållande, med kraft af allmän Lag, blifva stadgade, bifaller den derom väckta fråga, Ståndet valle inom sig utse några Ledamöter, hvilka företaga utarbetningen af dessa Reglor och derefter öfverlemna dem till Ståndet, att i enlighet med Grundlagarnes föreskrift behandlas."

Herr *Falkman*: Af Herrar *Haganders* och *Norèi* valgrundade yttranden är jag förekommen i hvad jag ämnat anföra; och jag förenar mig således med dem. Lika med Herr *Noréus* finner jag Grundlagen redan stadga publicitet för Ständernes öfverläggningar genom föreskriften, att Protokollen skola skyndsamligen befordras till trycket; och jag anser derför den nu väckta fråga angå en Ståndets enskilta angelägenhet, hvarom det sjelfv eger fatta sitt beslut. Skulle, såsom jag hoppas, Motionen bifallas, torde det vara lämpligast att det för verkställigheten nödiga Reglemente utarbetas af några Deputerade bland Ståndets Ledamöter och underställes Ståndet, som sedermera blir i tillfälle att bedömma

om och till hvilket Utskott detsamma kan behöfva remitteras.

Herr *Ekelund*: "Vid ifrågavarande Motion kan medvetandet af bristande talförmåga, eller lätthet att yttra sig med ordning och behag vid förekommande diskussioner ej annat än väcka en billig farhåga, att af det åhörande publicum, eller åtminstone någon mindre välsinnad tilläfventyrs ibland dem blifva oskyldigt blottställd för kritiken och misstydningen. Men, då man å andra sidan betraktar, att man, ehuru vald Riksdagsman för en Stad, likväl är en ibland Svenska Folkets Representanter, och att således denna egenskap gör en redo skyldig hos hela nationen för sina yttranden och åtgärder under Riksdagsmannakallets utöfning; finner jag derjemte, huru angenämt och nyttigt det måtte vara för hela nationen att få tidig kännedom om dess Representanters handlingssätt; Jag kan derföre icke annat, än, med öfvertygelse om det rätta i sjelfva saken, lemna min röst till bifall åt denna Motion, så vidt för densammas godkännande intet hinder ligger i Grundlagen, samt under förbehåll, att Reglemente för bibehållande af nödig ordning och skick, samt för handhafvande af inre Polis först upprättas, granskas och af Ståndet fastställes. Då jag sjelf en och annan gång varit åhörare vid Norrska Stor-Tingets öfverläggningar, är detta ett försigtighetsmått, som jag der lärt att inse och värdera."

Herr *Fornander*: "Att skydda och befordra publiciteten anser jag som pligt i en konstitutionel Stat, der den utgör frihetens palladium. — Vore den ej redan i detta Högtärade Stånd

så mycket hägnad, som tidens och lokalens omständigheter äga rätt att fordra, skulle jag ej det minsta draga i betänkande att tillstyrka den gjorda Motionen i hela sin vidd; men då hvarje ord och mening, som här exprimeras, kommer till Protokollet och sedermera för Allmänhetens räkning tryckes, tyckes det ej löna mödan att Ståndet öfverlemnar de beqväma rum, som äro så val afpassade för behofvet, och, med större kostnad för hyra och andra Inrättningar, söker andra Sessions-rum, måhända till lugnets störande och menligt inflytande på helsan. — Blott några få måhända sysslolösa personer af här boende Allmänhet kunde profitera af ett nöje, som den talrikaste delen af Folket i provinserne aldrig feck njuta, och jag finner ej skäl att det Högtärade Ståndet gör en väsendtlig uppoffring för en sak, som ej kan komma hela Allmänheten till godo. — Englands och Frankrikes Talare-stolar fyllas af män, som ifrån barndomen blifvit vanda att tänka och tala i ämnen, som vid våra uppfostrings-verk aldrig vidröras, åtminstone ej till någon fullkomlighet uppöfvas; dessa länder och folkslag passa dessutom i allt öfrigt så litet till efterdömen för oss, att jag fruktar, att de förmoner de skörda af sin något hastigare publicitet, i stället att gagna oss, skulle medföra ledsamheter mer än i ett afseende. — Min tanka är derföre den, att inbjudningen af ett större antal åhörare tjenar till intet för närvarande, men måhända blir det en Folkets framtida fordran, sedan såväl talare som åhörare hunnit uppfostras och bildas; och det är på dessa grunder jag nödgas be-

strida effecten af den gjorda Motionen, åtminstone för detta Riksmöte."

Herr *Limnelius*: Då denna Motion blifvit här i Ståndet väckt, anser jag den bra ej lemnas å sido, utan understödjas och vinna framgång. Jag förenar mig med Herr *Hagander*; Jag tror, att hvar och en bland Svenska Folkets Representanter bör handla så, att hela verlden må se, höra och få veta hvad han gör; och, äfven med huru inskränkt förmåga som helst, finner jag det ingalunda vådligt att låta främmande personer på detta rum höra sina tankar, enär man med sig sjelf vet, att de styras af ärliga och rena afsigter.

Herr *Hagander*: I anledning af hvad Herr *Fornander* anfört, torde det tillåtas mig erinra, att frågan icke endast rörer de nu varande Representanters rätt i afseende på yttrandet af deras meningar och deras mer eller mindre utbildade förmåga i sådant afseende, utan fastmera omfattar det tillfälle till bildning för Riksdagsmannakallets värdiga utöfvande, som bör oppnås för de yngre medborgare, hvilka i framtiden utses till Riksdagsmän.

Herr *Bjuhr*: Med de Ledamöter, hvilka talat *för* Motionen, förenar jag mig desto hellre, som vi här samlas och öfverlägga för det allmännas skull, och det således ligger i sakens natur, att all möjlig offentlighet bör lemnas åt våra öfverläggningar. Huru än de andra Riks-Stånden måga bedömma frågan, ser jag intet hinder för Borgare-Ståndet att, oberoende deraf, fatta sitt beslut. Men, då de Samlingsrum, som Stockholms Stad hittills bestått både

Preste-, Borgare- och Bonde-Ståndden, torde blifva otillräckliga för det nu önskade ändamålet, tror jag det vara angeläget att för kommande Riksdagar påtänka inköp af något lämpligt Hus för Statens räkning; och jag föreslår, i sådant afseende, Hessensteinska huset på Riddarholmen, hvilket, i min tanka, har ett för alla tre Ståndens behof passande läge och utrymme. Hvad för öfrigt angår de reglementariska föreskrifterne, anser jag bäst vara, att de uppgöras af Deputerade inom Ståndet.

Herr *Lagerstrand*: Jag förenar mig till alla delar med Herr *Bjuhr*. Då man har handlar icke blott för sitt eget, utan äfven för hemmavarandes och hufvudsakligast för det Allmännas bästa, inser jag icke hvarför något af hvad som förefaller skulle böra hållas hemligt. Jag önskar blott, att inköpet af Hessensteinska huset ej måtte blifva alltför mycket betungande.

Herr *Bagge*: Jag delar lika tankar med Herr *Hagander* och anhåller om Proposition till bifall å Motionen.

Herr *Cederborg*: "Äfven jag inser och värderar nyttan af den offentlighet i allmänna öfverläggningar, som blifvit föreslagen; ty derigenom skall den *allmänna saken*, *sanning* och *rätt*, segra öfver småaktigheten, personligheten och stånds-intressen samt hos Representanten efterhand utbildas den moderation i sinnet, hvarutom man icke dömmer rätt, och den i uttrycket, hvarutom man ej talar värdigt. Jag tillstyrker alltså bifall åt den väckta motionen, om allmänhetens tillträde till våra öfverläggningar, så vida en lika tillåtelse af de öfriga Resp. Riks-Stån-

den medgifves, utom hvilken likstämmighet syftemålet skulle förfelas och allmänhetens billiga väntan alltför mycket bedragas."

Herr *Fornander*: "Jag kan icke dela Herr *Haganders* tänkesätt, att talare bildas inför en talrik Allmänhet. Utan öfning spelar man der säkert en slät rol; men, bildade förut, kunna de der uppöfvas och fullkomnas. Då man ej saknar vördnad för sitt Stånd och Sverige, som hör och läser hvarje uttryck, bör man mindre frukta för åhörare utom Ståndet, vore de än flere hundra eller tusen personer; men jag tror, på de förut anförda skäl, tiden ännu ej vara inne att bringa den föreslagne anstalten till verkställighet."

Herr *Hegardt*: I det hela tänker jag alldeles lika med dem, som talat *för* Motionen; men, innan frågan afgöres, tror jag det vara nödigt att få ett förslag till Reglemente upprättadt och granskadt.

Häruti förenade sig Herr *Huldberg*.

Herr *Bagge*: Det vore i min tanka utan ändamål att, innan frågan om Allmänhetens frihet till inträde blifvit afgjord, upprätta ett Reglemente, som aldrig behöfdes i händelse Motionen sedermera blefve afslagen.

Med Herr *Bagge* hördes *flere* Herrar Ledamöter instämma.

Herr *Santesson*: Jag hemställer huruvida ett Beslut om tillträde för Allmänheten vid Ståndets Sessioner kan vara förenligt med beståndet af 58 §. Riksdags-Ordningen, som berättigar en Ledamot att vid Protokolls-Justeringen

få uteslutna sina egna uttryck och äfven deliberationer, hvilka deraf följt. All verkan af denna tillåtelse skulle ju förfalla i och med detsamma Ståndets dörrar öppnades för Allmänheten; derigenom skedde ju följaktligen en ändring i nämnde §. af Grundlagen; och jag vågar derför underställa om icke frågan är af den beskaffenhet, att hon bör af Konstitutions-Utskottet behandlas.

Härmed förenade sig Herrar *Lenning*, *Cronius*, *Danielson*, med *flere*.

På Herr *Haganders* begäran uppläste Herr *Santesson* den åberopade §:n.

Herr *Linström*, *Jakob*: Anledningen, hvarför jag väckt den ifrågavarande Motionen, har ej varit nyhetens behag, utan öfvertygelsen, att den instämmer med tidens fordringar, och min erfarenhet deraf, att Allmänhetens billiga längtan efter kännedom om hvad hos Ständerne förefallit ej kunnat genom Protokolls-tryckningen tillfredsställas så skyndsamt, som man önskat. Jag finner den föreslagna anstalten för ingen del vådlig; och i 110 §. Regeringsformen samt 77 §. Riksdags-Ordningen har man redan kraftig Lag för den händelse, att försök skulle göras till frihetens störande i något Riks-Stånds öfverläggningar och beslut. En sådan händelse, såsom verkan af Allmänhetens tillträde under Ståndets Sessioner, anser jag likväl alldeles otrolig, då jag känner, att t. ex. vid Härads-Rätternes Sammankomster Allmogen, så långt utrymmet tillåter, får vara tillstädes, och att deraf inga vådliga följder försports. Emellertid medgifver jag

i alla fall, att ett Reglemente för ordningens vidmakthållande bör af något Utskott upprättas och sedermera hos Ståndet granskas.

Herr *Bjuhr*: Af den §. i Riksdags-Ordningen, Herr *Santesson* åberopat, finner jag desto mindre något hinder för bifall till Motionen, som, i min tanka, §:n derigenom ingalunda ändras, utan det ändock står hvarje Ledamot fritt att vid Protokolls-Justeringen begagna den rättighet, samma §. medgifver, samt alltså den ifrågakomne ekonomiska anstalten inom Ståndet är utan allt inflytande på Grundlagen.

Herr *Hagander*: Deruti tänker jag lika med Herr *Bjuhr*, samt finner icke minsta skäl att anse frågan af den beskaffenhet, att hon skulle fordra handläggning af Konstitutions-Utskottet; Och hvad den omnämnde justeringsrättigheten angår, så torde erfarenheten hafva visat, att justeringar icke alltid medfört den bästa verkan.

Flere Herrar Ledamöter begärde Proposition.

Herr *Lundman*: Jag förenar mig med Herr *Ekelund*, men önskar, att, om Motionen vinner bifall hos Borgare-Ståndet, enahanda anstalt måtte vidtagas i de öfriga Riks-Stånden, på det de alla måga handla i likstämmighet med hvarandra.

Herrar *Beckman* och *Leffler* instämde i Hr *Winbergs* åsigter, men med Herr *Santesson* i afseende på sättet till frågans behandlande.

Herr *Lenning*: Med Herrar *Winberg* och *Santesson* förenar jag mig så mycket mer, som ämnet är nytt och mången Representant, nu hitkommen utan kännedom, att en sådan fråga skulle väckas, möjligen ej vågat åtaga sig det honom

lemnade förtroende, om han anat, att han här kunde komma att tala inför en Allmänhet, hvars fordringar han ansett sig icke ega förmåga att uppfylla. Jag tror frågan böra hänvisas till beredning hos vederbörligt Utskott och Med-Stånden inbjudas att deruti deltaga, emedan eljest det åsyftade allmänna ändamålet icke vinnes.

Herr *Santesson*: Meningen med mitt yttrande har ingalunda varit hvarken att gilla eller att ogilla Motionen, utan blott att befordra en Grundlagsenlig behandling deraf. Eftersom den åberopade §:n ännu står qvar i Riksdags-Ordningen, anser jag den först böra i laglig ordning derutur borttagas om den ej vidare är behöflig; och jag har då för min del ingen ting emot förslaget.

Herrar *Hagander* och *Bjuhr* förnyade hvad de förut anfört.

Herr *Linström* begärde Proposition till bifall eller afslag å Motionen.

Öfverläggningen förklarades *slutad*; Men, då *Proposition* skulle framställas, förmärktes delade tankar huru den borde inrättas.

Herr *Ullberg* ansåg *Propositionen* böra ställas till bifall å Motionen och *Contra-Propositionen* innehålla, att Motionen skulle förfalla; Hvarmed förenade sig Herrar *Hagander*, *Noréus*, *Hegardt*, *Bagge*, *Westin*, *Linström*, *Winbladh*, *Lagerstrand* och *Huldt*, med *flere*.

Deremot trodde Herr *Santesson*, att, då ingen bestämdt yttrat sig *emot* Motionen eller ansett den böra förfalla, vore den *Contra-Proposition* lämpligast, att frågan remitterades till Konstitutions-Utskottet.

Herr *Winberg* åter förmente, att *Contra-Propositionen* borde ställas på Remiss till Ståndets enskilta Besvärs-Utskott.

Efter någon öfverläggning härom, och sedan Ståndet enhälligt förklarat, att frågan om antagande af Herrar *Linströms* och *Westins* Motion ej utan votering kunde afgöras, samt för öfrigt öfverenskommit, att, i händelse Motionen bifölls, borde förslag till de reglementariska föreskrifterna uppgöras af *sju* serskildt i Ståndet utsedde Ledamöter, framställde Herr *Talmannen*, med ledning af de *flestes* yttrade tankar, följande

Proposition:

Den, som bifaller, att Borgare-Ståndet under dess Sessioner lemnar tillträde åt Allmänheten, likväl med förbehåll, att förslag till Reglementariske föreskrifter först af sju serskildt i Ståndet utsedde Ledamöter uppgöres och till Ståndets granskning öfverlemnas; Lägger *Ja*:

Den det ej vill, Lägger *Nej;*

Vinner *Nej*, förfaller hela Motionen.

Propositionen uppsattes, justerades och anslogs; Voteringssedlar utdelades; Rösterne insamlades efter upprop, hvarvid endast saknades Herr *Norström;* En sedel aflades förseglad; De öfrige, öppnade och uppräknade, funnos innehålla 31 *Ja* emot 23 *Nej*: Och, som *Ja* vunnit, beslöts, att de sju Ledamöter, af hvilka Förslaget till reglementariske föreskrifter borde uppgöras, skulle vid början af nästa Plenum genom omröstning med slutne sedlar utväljas.

§. 6.

Under det den i §. 5. omnämnda fråga förehades, anmältes Hans Exellens Hof-Kansleren m. m. Herr Grefve *af Wetterstedt*, som emottogs och aflemnade följande Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelser och Propositioner:

1. Skrifvelse i anledning af Riksens Ständers vid sista Riksdag gjorda underdåniga anmälan rörande väckt fråga om försäljning under Skattemanna-rätt af Kongsgårdar och Officers-Boställen:

2. likaledes rörande den i följd af Rikets Ständers underdåniga begäran skedde undersökning om Kronans förpantade Hemman och Lägenheter i Riket:

3. likaledes med underrättelse om de af Kongl. Maj:t infordrade upplysningar och Kongl. Maj:ts derefter vidtagna Nådiga Beslut i den vid sistlidne Riksdag förekomne fråga angående Allmogens i åtskilliga Härader af Malmöhus-Län arbetsskyldigheter till Dahlby och Flyinge Kongsgårdar:

4. Proposition angående de så kallade Schlegelska Köpegodsen i Halland:

5. likaledes angående de så kallade Trippiske Köpegodsen dersammastädes:

6. Skrifvelse med underrättelse om Kongl. Maj:ts sednaste Nådiga Beslut i den vid flere föregående Riksdagar förehafda fråga om nedläggning af Löfås Silfververk:

7. Proposition angående ändring uti af nu gällande föreskrifter om Arrende-Spannmålens utgörande af Kungsgårdar samt derunder lydande Hemman och Lägenheter:

8. Proposition angående fortfarandet af den af Kongl. Maj:t inrättade provisoriska Län-Styrelsen på Öland:

9. — — antagande af en Författning om förändring eller utdömande af Vatten-verk, som genom uppdämning skada jord eller hindra dess odling:

alla dessa af den 18:de dennes:

10. Proposition om fortfarandet af den så kallade Treskillings-afgiften till Veneriska Smittans hämmande:

11. likaledes om anslag å Stat för en serskild Provincial-Läkare i Herjeådalen:

de tvenne sistnämnde af den 17:de dennes:

samt dessutom

12. ett till Kongl. Maj:t ingifvet och, enligt Dess den 9:de dennes fattade Nådiga Beslut, till Riksens Ständer öfverlemnadt Betänkande från den serskildt förordnade Kommitéen om Fattigvården i Riket, med Förslag till allmän Stadga för Fattigvården och Tiggeriers hämmande.

Hans Exellens Hof-Kansleren utbeledsagades; och, sedan det ämne, hvarom föregående §. handlar, blifvit slutadt, upplästes de *fem* först upptagne Nådiga Skrifvelser och Propositioner samt remitterades till Stats-Utskottet; men de öfriga skulle läsas en annan dag.

§. 7.

Herr *Santesson* uppläste ett Memorial angående tillstånd för de förra Filial-Diskonternes Gäldenärer till ytterligare omsättning af sina förfallna Lån.

(Se Bilagorne N:r 2).

Häruti förenade sig Herrar *Fornander* och *Bagge;* Hvarefter Memorialet remitterades till Stats- och Banko-Utskotten.

§. 8.

Herr *Talmannen* gaf tillkänna, att Herr *Litström* begärt, för en angelägen resas skull, sju eller högst åtta dagars ledighet från Riksdagsgöromålen.

Herrar *Lagerstrand* och *Langenberg* anmälte sig nu äfven, i enahanda afsigt, den förre om fem och den sednare om åtta dagars ledighet.

Detta bifölls af Ståndet, med vilkor, att nämnde Herrar först dertill erhålla samtycke i de Utskott, hvaräst de äro Ledamöter; Och kommer ledigheten att räknas ifrån den dag, då de ur Staden afresa.

Plenum slutades kl. ½ 2.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 1 Februari.

Plenum kl. 12 f. m.

---

§. 1.

Riksdags-Fullmäktigen för Arboga och Enköping Herr *E. W. Montan* anmälte, det han emottagit Fullmakt att jemväl vara Riksdagsman för *Sala* samt hos Herr Justitie-Stats-Ministern densamma uppvist och derom fått anteckning på sin förut erhållne Inträdes-Pollet, hvilken nu åter företeddes.

§. 2.

Upplästes och lades till Handlingarne ett från Höglofl. *Ridderskapet och Adeln* meddeladt anförande af Friherre *Boije, L.*, den 29 sistl. Januari, angående ytterligare omsättningsrätt för förra Filial-Diskonternes Gäldenärer, samt åtskilliga Protokolls-Utdrag samma dag från Högvördiga *Preste-Ståndet* om Remisser till Utskotten å åtta bland de då ankomne Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner och å Riksens Ständers Revisorers Berättelse 1822 angående Riksgälds-Verket m. m., äfvensom från Hederv. *Bonde-Ståndet* om dess Beslut att lemna samtliga Utskotten del af förordnandet angående Protokolls- och Bihangstryckningen m. m., och Remisser till Utskotten å Revisorernes Berättelser lika med hvad Borgare-Ståndet den 25 Januari beslutit.

§. 3.

Stats Utskottets 2:ne Memorial af gårdagen

1. med underrättelse, att Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof, gifven den 25 sistl. Januari, ankommit till Utskottet den 31 i samma månad, samt med hemställan om ersättning för kostnaden till dess tryckande, och

2. angående begärdt tillstånd för Utskottet att, utom de redan förordnade 1 Sekreterare, 2 Protokollsförande och 1 Kanslist, få antaga ytterligare 1 Sekreterare för Riksgälds-Verkets ärender, 1 Kamrerare och 2 Kanslister,

upplästes och lades på bordet.

Af Kongl. Maj:ts nyssberörde Nådiga Proposition var jemväl från Kongl. Finans-Expeditionen Herr *Talmannen* meddelad en Afskrift, hvilken skulle förblifva på bordet till genomläsning.

§. 4.

Enligt det d. 29 Januari §. 5 fattade Beslut, företogs nu val till de 7 *Deputerade*, som böra utarbeta reglementariska föreskrifter för Allmänhetens tillträde under Ståndets Sessioner; och förordnades, att de 2:ne Ledamöter, som näst de 7 Deputerade erhölle fleste rösterne, skulle blifva *Suppleanter*.

Efter verkställd omröstning med slutne sedlar, hvarvid endast saknades Herrar *Santesson* och *Cederborg*, som anmältes hafva sjukdomsförfall, samt Herr *Norström*, funnos till *Deputerade* utsedde:

Herr *Aspelin* — med 19 röster,
— *Ekelund* — — 24 —
— *Santesson* — — 33 —
— *Falkman* — — 23 —
— *Noréus* — — 23 —
— *Winberg* — — 35 —

Men emellan Hrr *Westin*, *Fornander* och *Hagander*, som hvardera erhållit 18 röster, anställdes lottning, hvarvid Herr *Westin* blef *Deputerad* och de öfrige *Suppleanter*.

§. 5.

Protokollet för den 29 Januari justerades.

Herr *Falkman*: Då till det nu justerade Protokoll höra 2:ne Motions-Memorial, hvilkas tryckning, efter den hittills följde ordning, i sammanhang med det egentliga Protokollet skulle betydligt uppehålla tryckningen af det sednare, samt under Riksdagens lopp flera dylika uppehåll utan tvifvel kunna inträffa, tar jag mig friheten hemställa om icke alla sådana från Ståndets Ledamöter inkommande Memorial och skriftliga Anföranden, som antingen innefatta Motioner eller angå ämnen, hvarom Motioner förut blifvit väckta och bero på Utskottens handläggning, kunde serskildt tryckas i en nummerföljd från Riksdagens början såsom *Bilagor till Borgare-Ståndets Protokoll* och följaktligen ur sjelfva Protokollet uteslutas. Af denna anstalt skulle man hemta de fördelar: att tryckningen af både Protokoll och Bilagor fortginge på en gång och Memorialen möjligen kunde hinna tryckas innan de förekomma till handläggning i Utskotten: att af så beskaffade Memorial och anföran-

den ej behöfde skrifvas mer än 2:ne exemplar, det ena att åtföljа Remissen till Utskott och det andra att lemnas till Tryckeriet, hvarifrån man sedermera skyndsamligen erhölle tryckta exemplar att tillsändas Med-Ståndenn: samt att, då man vid föregående Riksdagar låtit serskildt trycka åtskilliga vigtigare Memorial, som likväl tillika influtit i Protokollet, en sådan dubbel tryckning hädanefter genom de tryckta Bilagornes snabba utgifvande kunde undvikas.

Hvad Herr *Falkman* sålunda föreslagit antogs af Borgare-Ståndet enhälligt.

§. 6.

Kongl. Maj:ts i Protokollet den 29 Januari §. 6 omnämnde *Nådiga Skrifvelser och Propositioner* N:r 6, 7, 8, 10 och 11 upplästes och remitterades, de trenne förstnämnde och den sistnämnde till Stats-Utskottet samt N:r 10 till Stats- och Bevillnings-Utskotten.

Plenum slutades kl. 2.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 3 Februari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1

Protokollet för den 1:a dennes justerades.

§. 2.

Följande Protokolls-Utdrag af den 29:de sistl. Januari upplästes: från Högv. *Preste-Ståndet* angående utdelning af Bihanget till RiksStåndens Protokoll 1817—1818 och Remisser å Revisorernes Berättelser lika med hvad Borgare-Ståndet d. 25 Januari beslutit: samt från Hederv. *Bonde-Ståndet* angående Remisser å Revisorernes Berättelse 1822 om Banko-Verket, Justitie Ombudsmannens Embets-Berättelser för åren 1819—1822 och en Banko-Fullmäktigen *Anders Danielssons* Motion rörande omsättningsrätt för de förra Filial-Diskonternes Gäldenärer.

Lades till Handlingarne.

§. 3.

Stats-Utskottets den 1:sta dennes §. 3 på Bordet lagda 2:ne Memorial föredrogos å nyo och biföllos.

§. 4.

Hans Exellens Hof-Kanslern m. m. Herr Grefve *af Wetterstedt* anmältes, företrädde och aflemnade en Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse, som,

sedan Hans Exellens blifvit utbeledsagad, upplästes, så lydande:

"Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse till Rikets Ständer, angående den skedda utvexlingen af Ratificationerne å det emellan Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen och Hennes Kongl. Höghet Prinsessan JOSEPHINA af Leuchtenberg afslutade Giftermåls-Contract; Gifven Stockholms Slott den 1 Februari 1823."

"Ledd af de tänkesätt af välvilja och förtroende, som alltid skola förena Kongl. Maj:t med Folkets Ombud, kunde Kongl. Maj:t för få dagar sedan, då Rikets Ständer vid Riksdagens öppnande voro på Riks Salen församlade, icke afhålla Sig från den tillfredsställelsen att underrätta dem om den emellan Kongl. Maj:ts kärälskelige Herr Son och Hennes Kongl. Höghet Prinsessan JOSEPHINA af Leuchtenberg afslutade Giftermåls-Afhandling, ehuru underrättelse om Ratificationernes utvexling derå ännu icke hade hitkommit. Norrske Stats-Rådet *Krog*, som i detta afseende erhållit Kongl. Maj:ts särskilta nådiga uppdrag, har genom en, i dag, till Herr Stats-Ministern för Utrikes Ärenderne ingången Skrifvelse, meddelat den officiela tidning, att denna utvexling, på öfligt sätt, blifvit verkställd i München, d. 18 sistl. Januari, och att han den 22 derpå följande, skulle begifva sig på återvägen hit, med det Bäyerska RatificationsInstrumentet."

"Det Giftermåls-Contract mellan Kongl. Maj:ts kärälskelige Herr Son, Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen och Hennes Kongl. Höghet Prinsessan JOSEPHINA MAXIMILIANA EUGENIA

NAPOLEONA, Prinsessa af Leuchtenberg och Eichstädt, som den 8 sistledne November, i Eichstädt, undertecknades af Prinsessans Föräldrar, Hans Kongl. Höghet Prins EUGENE, Hertig af Leuchtenberg, Furste af Eichstädt, och Hennes Kongl. Höghet Prinsessan AUGUSTA AMALIA af Bäyern, Hertiginna af Leuchtenberg, Furstinna af Eichstädt, samt, å Kongl. Maj:ts vägnar, af Hof-Kansleren Herr Grefve *af Wetterstedt*, har, genom den omförmälte utvexlingen af Kongl. Maj:ts och Hans Maj:t Konungens af Bäyern Ratifikations-Instrumenter, å den af Herr Grefve *af Wetterstedt* och Hans Kongl. Bäyerska Maj:ts Stats-Minister för Utrikes Ärenderne, Grefve *Rechberg* uti München, den 25 November, undertecknade Konfirmations-Akt, sålunda vunnit sin sluteliga fullbordan och stadfästelse."

"Då derigenom en af Svenska Folket, till betryggande af Fäderneslandets framtida öden, vid flera tillfällen yttrad önskan blifvit uppfylld, gör Sig Kongl. Maj:t det säkra hopp, att den underrättelse, Kongl. Maj:t nu meddelat Rikets Ständer om Kongl. Maj:ts Kärälskelige Herr Sons träffade val af en Gemål, hvars lofvande egenskaper gifva Honom en säker borgen för sin husliga sällhet, skall af Rikets Ständer med lika tillfredsställelse emottagas, som den Kongl. Maj:t Sjelf deraf erfar."

"Den lyckliga sammanstämmelse, som råder inom Skandinaviens landamären mellan Regenten och Medborgaren, gör visserligen alla nya anledningar till dess ytterligare befästande lika öfverflödiga för Kongl. Maj:s hjerta, som för begge Nationernes tacksamhet; men med blic-

ken fästad på kommande Slägter, tror Kongl. Maj:t Sig endast dela Rikets Ständers egen öfvertygelse, då Kongl. Maj:t genom Kronprinsens nu afslutade giftermål, ser ett nytt föreningsband knytas för Konung och Folk, mellan samtida pligter och framtida förhoppningar, mellan den vundna lönen för ömsesidiga bemödanden, och den stadgade säkerheten att samma tänkesätt alltid skola krönas af samma framgång."

"Må den Allsmäktiges skydd hvila öfver den af Kongl. Maj:ts Kärälskelige Herr Son nu ingångne förbindelse, och den alltid omgifvas af tvenne trogna Folks förböner och tillgifvenhet."

"Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. Nåd och ynnest städse välbevågen. Datum ut Supra.

CARL JOHAN.

G. af Wetterstedt."

Härvid var bifogadt Protokollet, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet den 1 dennes, då förutstående Skrifvelse, på Stats-Rådets enhälliga underd. tillstyrkande, i Nåder gillades; hvilket Protokoll nu jemväl upplästes.

Borgare-Ståndet, lifvadt af den innerligaste glädje öfver de förenade Skandinaviska Rikenas medelst det sålunda afslutade och ratificerade Giftermåls-kontrakt ytterligare befästade framtida förhoppningar, beslöt, på Herr *Bagges* motion, att inbjuda sine Med-Ständer till deltagande i en stor Deputation, anförd af Hrr Landtmarskalken och

Talmännen, för att med underdånig uppvaktning hos Hans Maj:t Konungen och Hans Kongl. Höghet Kronprinsen tolka Riksens Ständers gemensamma och af hela Svenska Folket delade underdåniga glädje och lyckönskningar, hvarom Expeditions-Utskottet skulle anmodas uppsätta förslag till underdånig Adress och dermed till Riks-Stånden ofördröjligen inkomma.

Åt Herr *Lundgren* uppdrogs att med en Deputation af 12 Ledamöter afgå till Med-Stånden och lemna dem del af Borgare-Ståndets nu fattade beslut, hvarom Protokolls-Utdrag genast uppsattes och justerades.

Under det nämnda Protokolls-Utdrag utskrefs och Ståndet förehade läsning af de Handlingar, som i nästföljande §. omförmälas, ankommo, hvar efter annan, Deputationer dels från Högl. *Ridd. och Adeln*, anförd af Herr General-Löjtnanten m. m. Grefve *de la Gardie*, dels ock från Högv. *Preste-Ståndet*, anförd af Herr Biskoppen m. m. Doktor *Faxe*, hvilka underrättade om dessa Stånds fattade enahanda beslut; Och, sedan Deputationerne blifvit utbeledsagade samt Herr *Lundgren* med Borgare-Ståndets afgått, företrädde en Deputation från Hederv. *Bonde-Ståndet*, å hvars vägnar Riksdagsmannen från Jönköpings Län *Anders Sandsten* meddelade, att ett dylikt beslut jemväl af Bonde-Ståndet var fattadt, hvarefter Deputationen utföljdes.

Medan läsningen af förberörde Handlingar fortsattes återkom Herr *Lundgren* med Borgare-Ståndets Deputation och anmälte de öfriga Riks-Ståndens återhälsningar.

§. 5.

§. 5.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition med förslag till en Lag om *Vattenverk*, anförd under N:r 9 i Prot. d. 29 Jan. §. 6., upplästes och remitterades till Lag- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten.

Vidare upplästes det i berörde §. under N:r 12 omnämnda Betänkande m. m., om *Fattigvården* och Tiggeriers hämmande.

Herr *Leffler*: Då dessa vidlyftiga Handlingar äro af mycken betydenhet och omfattning, samt innehålla förslag till hufvudsakliga ändringar i visse delar af hittills gällande Förordningar, utan att något undantag för andra orter, än Stockholm, blifvit gjordt, tror jag, med kännedom deraf, att Fattigvårds-inrättningen i Götheborg fullkomligen uppfyllt sitt ändamål sådan den hittills befunnits, det vara af vigt, att nyssberörda förslag med största noggrannhet granskas innan Riks. Ständer deröfver yttra sig, och hemställer således om icke antingen Handlingarne kunde serskildt tryckas på Borg. Ståndets bekostnad eller ock flere afskrifter deraf tagas för att befordra deras större tillgänglighet.

Herr *Ullberg*: Hvarken tror jag Ståndets kassas tillgångar medgifva en uppoffring af sådan beskaffenhet; ej heller anser jag någon serskild tryckning af Fattigvårds-handlingarne behöflig, enär de i alla tall tryckas på allmän bekostnad i Bihanget till samtliga Riks-Ståndens Protokoll. Deremot tillstyrker jag remiss å nämnde Handlingar till vederbörliga Utskott;

och det hitkomna exemplaret kan, det oaktadt, ännu någon tid hvila på Bordet till ytterligare genomläsning af de Ståndets Ledamöter, som åstunda att deraf taga närmare del.

Herr *Ehinger*: I sammanhang med frågan om Fattigvården står, i min tanka, äfven frågan om Arbets- och Korrektions-Inrättningar. Man känner, att sådana med mycken framgång och fördel blifvit begagnade i främmande länder: Man känner äfven, att de i sednare tider allt mer och mer äro införda här i Riket; men man eger åtminstone icke någon officiel kännedom huruvida de här uppfyllt, eller ej, det med dem åsyftade goda ändamål. På det tillförlitliga upplysningar i den delen måga vinnas, hemställer jag om icke en fullständig berättelse derom kunde infordras.

Härmed förenade sig Herr *Bjuhr*.

På Herr *Talmannens* Proposition blefvo Betänkandet och Förslaget om Fattigvården remitterade till Lag- samt Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskotten, dit äfven Hrr *Ehingers* och *Bjuhrs* Yttranden skulle medfölja; Och komma emellertid nämnde Handlingar att hvila på Bordet till genomläsning.

§. 6.

Herr *Fornander* uppläste ett Memorial i den vid flere föregående Riksdagar behandlade fråga om ersättning för Svenske Medborgares lidne förluster genom uppbringningar.

(Se Bilagan N:r 3).

Herr *Eckhoff*: Jag förenar mig med Herr *Fornander* så mycket hellre, som, på min vid

sednaste Riksdag väckta Motion, ifrågavarande ämne då af Ståndet med värma omfattades, hvilket ock verkade, att Kongl. Maj:t i Nåder täcktes förordna den Kommité, som skulle undersöka förhållandet med ofvannämnde förluster. Jag hade trott mig böra dröja med någon ny Motion i ämnet, då möjligen genom Kongl. Maj:ts Nådiga försorg Kommiterades Yttrande kunde blifva Ståndet meddeladt; Men, enär den nu af Herr *Fornander* är framställd, torde samma ändamål dymedelst vinnas; Och jag tviflar icke, att R. S. Stats-Utskott, vid målets företagande, skall fästa afseende på det löfte, som 1812 års Ständer gifvit sine oskyldigt lidande Medbröder, och för dem tillstyrka den upprättelse, hvarje Undersåte förtjenar, som, på lika sätt med dem, blir utan minsta eget förvållande beröfvad sin välfångna egendom.

Herrar *Prytz*, *Leffler*, *Göransson*, *Ehinger*, *Winberg* m. fl. instämde jemväl med Herr *Fornander*.

Memorialet remitterades till Stats-Utskottet, dit äfven skulle öfverlemnas hvad nu muntligen blifvit yttradt; Och fann Ståndet någon annan åtgärd med anledning af samma Memorial för närvarande icke erfordras.

§. 7.

Herr *Limnelius* uppläste ett skriftligt Anförande om ändring i Kongl. Förordningen den 13 Juli 1818, §. 12, innehållande "att inteckning ej må beviljas i Hus, Byggnad och Vattenverk, hvarmed ständig rätt till grunden icke är förenad."

(Se Bilagan N:r 4.)

Herr *Westin*: Vid sednaste Riksdag öfverenskommo Riks. Ständer om det nu öfverklagade tillägg i Intecknings-förordningen. Det föranleddes af en inom Hederv. Bonde-Ståndet väckt Motion, som dock endast angick Byggnader och Vattenverk å annans grund på Landet; Och Lag-Utskottets Betänkanden utvisa, att Utskottet med det föreslagna tillägget ej heller haft någon mera vidsträckt syftning. Nu, sedan jag erfarit hvilka många och betydliga olägenheter detsamma likväl förorsakat, blyges jag att hafva deruti deltagit; och jag vill derför skynda att rätta hvad jag felat. Frågan, som en värd Ledamot nu vidrört, angår ej blott Stockholm, utan nästan alla Städer i Riket, emedan få måtte finnas, som ej hafva åtminstone någon donerad och sedermera åt enskilde emot årlig Skatt försåld jord, hvaruti inteckning stundom kan behöfva sökas. Skulle ej inteckning i sådan jord ega rum, så blefve följden slutligen en allmän stagnation i rörelsen. — Uti ett Samfund, der jag har äran vara Ledamot, jag menar Stockholms Stads Brandförsäkrings-Kontor, har händt, att det, med anledning af den åberopade §:n, varit på väg till uppsägning af alla uti ofria eller på Stadens grund belägne Egendomar intecknade Lån. Hvilken förlägenhet skulle icke detta hafva medfört så väl för Låntagarne som för Kontoret sjelft? — Jag förenar mig således med den värde Ledamot:n och hoppas, att, när saken blir rätt framställd för Lag-Utskottet, det goda ändamål, han åsyftat, utan tvifvel skall vinnas.

Herr *Leffler* uppläste ett Memorial i samma ämne.

(Se Bilagan N:r 5.)

Herr *Eckhoff*: Förhållandet med ofria tomter och jord i Gefle är enahanda som i Göteborg; Och olägenheterne af det ifrågakomna stadgandet hafva äfven på det förra stället försports: Jag förenar mig derför med Herr *Leffler*.

Herr *Westin*: Jag utber mig få tillägga, att, hvad Stockholms Stad angår, har man der nyttjat den utvägen att skaffa Stads-Kassan penningar genom det man låtit Innehafvare af ofria tomter friköpa dem: Många finnas dock ännu, hvilkas Innehafvare ej varit i tillfälle eller behof att vidtaga en sådan åtgärd; och de kunna ändock ej drifvas ifrån Tomterne så länge de betala sina obetydliga Tomtören; Således synes en tämligen ständig rätt till grunden vara med dessa Besittningar förenad.

Herr *Montan*: Med hvad Herr *Leffler* i sednare delen af sitt Memorial anfört till förklarings vinnande öfver den ifrågavarande §:n instämmer jag så mycket mer, som i Arboga mycken fast egendom på ofri eller Stadens grund finnes i enskild ego och alltid varit ansedd medförande full egande-och besittnings-rätt, hvarför ock Rådstufvu-Rätten å desse Egendomar meddelat både Lagfart och Fasta samt äfven deruti bevilj t Inteckningar.

Herr *Aspelin*: Såsom Ledamot af Stockholms Stads Drätsel-Kommission har jag ofta varit i tillfälle att erfara den förlägenhet, hvaruti innehafvare af Fastigheter på ofri grund befunnit sig genom hindret emot inteckning i de-

samma, och huru de såmedelst blifvit nödtvungne att hos Kommissionen göra ansökningar om Tomternes friköpande, stundom emot ganska dryga afgifter, ehuru eljest deras rätt till Tomterne, med villkor af vissa årliga tomtören, varit fullkomligen befästad. Jag förenar mig derför i Herrar *Limnelii* och *Lefflers* Motioner.

Herrar *Winberg*, *Ekelund* och de *fleste* af Ståndets Hrr Ledamöter instämde uti nämnde Motioner; hvarefter, på Herr *Talmannens* Proposition, Hrr *Limnelii* och *Lefflers* Memorial, tillika med hvad nu muntligen blifvit anfördt, remitterades till Lag-Utskottet.

§. 8.

Herr *Hammar* uppläste ett Memorial, hvaruti föreslås undsättning för Låntagare hos Allmänna Brandförsäkrings-Verket, hvilkas lån blifvit till någon del uppsagde.

(Se Bilagan N:r 6).

Begärdes och lades på Bordet.

§. 9.

Herr *Ullberg* hemställde om icke Ledamöter uti Ståndets Enskilda Besvärs-Utskott nu kunde utses, hvilket bifölls; och valdes dertill:

för Stockholms Stad	Hrr *Fredin* och *Winbladh*,
— Upsala Län —	Hr *Lagerstrand*,
— Stockholms Län	— *Bolin*,
— Skaraborgs —	— *Arvidson*,
— Kronobergs —	— *Winberg*,
— Jönköpings —	— *Lindqvist*,
— Westmanlands —	— *Montan*,

för Östergöthlands Län	Hr	*Lundman*,
— Södermanlands —	—	*Lenning*,
— Elfsborgs —	—	*Nauclér*,
— Calmar —	—	*Egge*,
— Kopparbergs —	—	*Litström*,
— Nerikes —	—	*Broms*,
— Wermlands —	—	*Beckman*,
— Gefleborgs —	—	*Hambreus*,
— WesterNorrlands —	—	*Lindström, Mich.*,
— Westerbottens —	—	*Bjuhr*,
— Malmöhus —	—	*Möller*,
— Christianstads —	—	*Cronius*,
— Blekinge —	—	*Bökman*,
— Hallands —	—	*Hammar*,
— Götheborgs och Bohus-	—	*Bagge*,
— Jemtlands och — Norrbottens —	—	*Ullberg*.

§. 10.

I följd af hvad Hrr Fullmäktige för Götheborgs Stad till Protokollet den 22 sistl. Januari §. 6. anmält, företedde nu Herr *Prytz* en för dem utfärdad ny Fullmakt, öfverensstämmande med det i Riksdags-Ordningen fastställda formulär, hvilken Fullmakt han hänvistes att till Herr Justitie-Stats-Ministern inlemna.

Plenum slutades kl. ½ 3.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 6 Februari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Protokollet för den 3:dje dennes justerades.

Herr *Cederborg*, som nämnde dag varit af sjuklighet hindrad att bivista Sessionen, begärde att få sådant anmärkt och att i frågan om den ändring uti Inteckningsförordningen, hvilken, enligt den dagens Protokoll §. 7, blifvit föreslagen, få åberopa hvad han vid sistförflutne Riksdag emot det då gjorda men nu klandrade tillägg anfört.

§. 2.

Upplästes Memorial:

1. från Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet af d. 2 dennes om ett ökadt antal af 4 Kanslister utöfver de 3 redan antagne: och

2. från Expeditions-Utskottet af den 5 dennes om ytterligare 1 Kanslists antagande utom den Utskottet redan förordnat.

Lades på Bordet.

§. 3.

Följande Protokolls-Utdrag af den 1:sta och 3:dje dennes voro ankomna: från Höglofl. *Ridderskapet och Adeln* angående dels bifall till Stats-Utskottets Memorial om tryckningskostnaden för

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition rörande Stats-Verket, samt om ökadt antal betjening i Utskottet; dels ock Remisser å Kongl. Maj:ts af Borgare-Ståndet äfven redan remitterade Nådiga Skrifvelser och Propositioner, å Riksens Ständers Revisorers Berättelser, och några Ledamöters Motioner om inhibition af Lagsökningar för Filial-Diskonterne, Stånds- och Utskotts-Kansliens aflöning, samt förändrad Redaktion af Bihanget till Riks-Ståndens Protokoll: från Högv. *Preste-Ståndet*, innehållande Remisser å Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelser, å Berättelser från Riksens Ständers Revisorer, å Riksens Ständers Justitie-Ombudsmans Embets-Berättelser och å Ledamöters åtskilliga Memorial angående Förmyndares frikallande från skyldigheten att hvart tredje år lägga räntan till Kapitalet, tiden för jäf emot lysning till äktenskap, Ecklesiastike Embets- och Tjenstemäns uppgifter till Bevillnings-Taxeringar, och medel till landtstrykeriers förekommande; samt bifall till Stats-Utskottets ofvannämnda Memorial: från Hederv. *Bonde-Ståndet*, med Remiss till Expeditions-Utskottet att författa den beslutne underd. Lyckönsknings-Adressen; Remisser å serskildte Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner, å Revisorernes Berättelser och å Ledamöters Motioner om rätt till Lån i Banken för alla Fastighetsegare, hvilka der fått sina Lånhandlingar godkände, samt om afgiften till Veneriska Smittans hämmande; beslut om utdelning bland Utskottens Ledamöter af Bihanget till 1817—18 årens Riksdags-Protokoll; och bifall till Stats-Utskottets förberörda Memorial.

Upplästes och lades till Handlingarne.

Jemväl upplästes det från Höglofl. Ridderskapet och Ad. meddelta Memorialet om Ständs- och Utskotts-Kanslens aflöning, ingifvet af Herr *von Hartmansdorff*, *August*, som, med allmänna betraktelser öfver de dryga kostnader, Riksdagarne medföra, de högst betydliga summor, hvartill aflöningen för Ständs- och Utskotts-Kanslien vid sednaste Riksdag uppgått, samt möjligheten och nödvändigheten af dylika kostnaders förminskande, föreslagit, att samtliga Utskotten skulle anmodas på förhand öfverenskomma med de personer, som de till Sekreterare antaga, om någon viss vedergällning för hvarje månad, emot hvilken Sekreterarne ansvarade Utskotten för göromålens ordentliga bestridande genom betjening, som Sekreterarne sjelfve antaga, och hvilken vedergällning borde föreslås och bestämmas på sätt 24 §. Riksdags-Ordningen föreskrifver.

Herr *Cederborg* förklarade, att han så mycket hellre förenade sig i Herr *v. Hartmansdorffs* förslag, som det alldeles öfverensstämde med den grundsats, Herr *Cederborg* för sin del hyste och under utöfningen af sitt Riksdagsmannakall ville följa, att Riksens Ständer böra i allt föregå Svenska Folket med efterdömen af hushållning och sparsamhet.

Ståndet fann, enär Memorialet blifvit af Högl. Ridd. och Ad. till vederbörligt Utskott remitteradt, någon annan åtgärd dervid af Borgare-Ståndet för närvarande icke ega rum, än att det skulle bland Handlingarne förvaras.

§. 4.

Expeditions-Utskottets Förslag 1. till underd. Skrifvelse om tryckningskostnaden för Kongl. Maj:ts Nåd. Proposition angående Stats-Verket, och 2. till underd. Lyckönsknings-Adresser öfver H. K. H. Kron-Prinsens förestående förmälning, upplästes och godkändes.

§. 5.

Föredrogs å nyo Herr *Hammars* den 3 dennes §. 8 på Bordet lagda Memorial om understöd för Låntagare i Allmänna Brandförsäkrings-Verket, uti hvilket Memorial slutligen föreslås, det Riksens Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underd. anhålla, att af Medel i Banken få inlösa de Hypotek för Städerne, som hvila i Brandförsäkrings-Verket, och hvarigenom Låntagarne för alltid ansågos tryggade för möjligheten af uppsägning.

Herr *Egge*: Jag kan icke förena mig i Hr *Hammars* Motion. Låntagare hos Brandförsäkrings-Verket kunna visserligen vara i förlägenhet genom det Direktionen, i följd af de många eldsvådorne, nödgats uppsäga en del af Lånen; men denna förlägenhet kan likväl icke vara större än den i allmänhet är för hvar och en, som hos enskilde lånt penningar och får dem uppsagde till betalning. Emot Banko-Författningarne är det uppenbart stridande, att för ifrågavarande ändamål tillgripa Bankens medel; Och jag bestrider således för min del all åtgärd, som dertill skulle föranleda.

Herr *Fornander*: "Jag förenar mig med Hr

Rådman Hammar i afseende på behofvet af någon längre Betalningstid för dem som gjort lån i Brandförsäkrings-Kassan Om 25 proCent, som redan äro uppsagde och som det tros än flere Proc. måste uppsägas för att betäcka brandlidande, är min öfvertygelse att många låntagare blifva lika säkert husville, som för hvilka husen brunnit. — Att anvisa lånbehöfvande Banken som en ressurs, tror jag ej kan beviljas både derföre att Brandförsäkrings-Verket är ett enskilt Bolag som ej har gemenskap med Rikets Ständer eller dess Bank; äfven derföre att de som behöfva låna, skulle då till Banken ställa nytt hypothek, halst Brandförsäkrings-Verket ej kan lemna den säkerhet det äger förr än betalning föregått; men troligen kunde Rikets Ständer bevilja Brandförsäkrings-Verket en Diskonträttighet för de låntagares räkning, som i brist af penningar insända sina Reversaler för den qvot de hafva att ärlägga. De vunno derigenom $2\frac{1}{2}$ års tid och hade mindre summor att sörja för, hvilket alltid vore en lindring i deras betryck, och samma hypothek, som en gång är gifvet, vore borgen nog för Diskontens förskott. — Efter en nog allmän tanka bör den odisponerade summan i Diskontrörelsen vara betydelig. — En del deraf kan då ej bättre användas. — Af mängden som anmäla sig kan man då sluta om det är öfverflöd på något som våller att Diskontens Kapitaler ej utgå, eller om näringarnes förfallna tillstånd och brist på kredit gör denna penningetillgång omöjelig att begagna."

Herr *Cronius*: Med Herr *Egge* är jag af lika tankar och bestrider all verkan af Motio-

nen så mycket mer, som Brandförsäkrings-Verkets delegare sjelfve öfverenskommit om de föreskrifter, hvilka Direktionen följt då den uppsagt en del af lånen, och hvilka föreskrifter delegarne, äfven i egenskap af låntagare, således frivilligt underkastat sig.

Herr *Limnelius*: Det är otvifvelaktigt, att låntagarne i Brandförsäkrings-Verket blifvit lidande genom en uppsägning, som de ej kunnat föreställa sig, men hvartill nöden tvungit. Skulle de ej på något sätt understödjas, så vore de ännu mer blotts ällde. Mig synes, att de kunde få omsättning på längre tid, eller ock att, på lika sätt som troligen Stockholms Brandförsäkrings-Kontor måst förfara efter den i Juni månad sistlidet år här timade betydliga Eldsvådan, äfven Allm. Brandförsäkrings-Verket kunde göra försök att få något lån i Banken eller annorstädes.

Herr *Ekelund*: Jag önskade visserligen att kunna deltaga i Herr *Hammars* välmenta Motion; men vi hafva ännu ej hört omtalas huruvida Allm. Brandförsäkrings-Verket behöfver ytterligare uppsäga någon del af lånen. Lämpligast vore väl, att Direktionen i stället anmälte sig hos Kongl. Maj:t om understöd, samt att Ständerne sedermera derom ifrån Kongl. Maj:t erhölle Nådig Proposition; emedan Brandförsäkrings-Verket är ett isoleradt Verk, hvarmed Ständerne egentligen ej hafva något att skaffa. Helst skulle jag se, att ingen ytterligare uppsägning å lånen skedde, utan att, i brist af annan utväg, snarare något tillskott från Brandsförsäkringstagarne för ett eller annat år infor-

infordrades. Hvad säkerhet skulle väl Brandförsäkrings-tagarne hafva, om Verket lemnade ifrån sig sina hypoteker? En sådan ätgärd kan jag, i hvilket fall som helst, icke tillstyrka.

Herr *Westin*: Stockholms Stads Brandförsäkrings-Kontor har allt ifrån år 1756 haft i Banken ett kreditif å 33,333 R:dr 16 sk., mot säkerhet till 50 prC. högre belopp, och skyldighet att, när kreditivet begagnas, återbetala summan på ett års tid. Detta kreditif har Kontoret dock aldrig behöft begagna förr än sistlidet år, då det nödgades uttaga hälften deraf. Ömmande för det lidande, hvaruti Allm. Brandförs. Verkets låntagare råkat genom den redan skedda uppsägningen, och för det, som ännu mer kan drabba dem genom en befarad ytterligare uppsägning, kan jag, för min egen tillfredsställelse, icke neka mig att tillstyrka, det någon utväg till Låne-biträde måtte beredas detta Verk i likhet med den, som för Stockholms Brandförsäkrings-Kontor varit öppen; och må hända skulle ändamålet kunna vinnas, om Allm. Brandförsäkrings-Verkets Direktion i underd. anmäler sig hos Kongl. Maj:t, och Kongl. Maj:t i Nåder täckes derom göra framställning till Riksens Ständer.

Herr *Lundgren*: Såsom Ledamot i Direktionen vid Allm. Brandförs.-Verket anser jag mig skyldig upplysa, att, efter Eldsvådan i Norrköping sistlidet år, nödgades Direktionen uppsäga $\frac{1}{4}$ af alla äldre Lån på Städernes fond, och nu efter Eldsvådan i Borås, torde den blifva nödsakad icke allenast uppsäga ännu $\frac{1}{6}$ af dessa Lån, utan ock fordra en tillökning i afgiften för brandförsäkrade Stads-egendomar samt möjligen äfven

uppsäga alla Lån i den rörliga fonden. Inom Direktionen har äfven fråga varit om en underdånig anhållan hos Kongl. Maj:t, att för Inrättningen måtte i Nåder utverkas någon försträckning från Banken intill dess afbetalningen å Lånen kan hinna indrifvas; och hvar och en lärer lätteligen inse huru vigtigt det, vid dylika olyckshändelser, är att de brandskadade skyndsamt undfå den ersättning, hvartill de hafva rättighet, men ock huru ganska svårt det är för Direktionen att i hast anskaffa penningar då den dertill icke har någon sådan serskild utväg sig öppen.

Herr *Santesson*: Af Herr *Lundgrens* upplysningar har jag blifvit stadfästad i den öfvertygelse, jag haft och ämnat yttra, att Brandförsäkrings-Direktionen, som måste lämpa sina åtgärder efter det för Inrättningen fastställda Reglemente, ej underlåter vidtaga tjenliga mått och steg för att, då den å ena sidan bör skyndsamt undsätta de brandskadade, likväl å den andra göra det på ett sätt, hvarigenom Verkets delegare lindras så mycket möjligt är. Jag tror, att Banko-Utskottet icke i förhand kan befatta sig med en sak sådan som denna. Brandförs.-Verket är en enskild Association, hvarmed Riksens Ständer icke hafva någon befattning; jag har deltagit i det nya Reglementets uppgörande och känner, att man då föresett möjligheten af det behof, som nu inträffat; men frågan måste behandlas i tillbörlig ordning, och dermed öfverensstämmer, i min tanka, icke att nu lemna afseende åt Herr *Hammars* Motion.

Herr *Huldberg*: Den framställning, Herr

Hammar gjort, är visserligen riktig; men, så länge man har en skilling qvar i Brandförsäkringsfonden, tror jag det vara obilligt, att delegarnes afgifter i någon mån ökas.

Herr *Linström*, *Jacob*: Jag tänker lika med Herr *Egge*; de, som behöfva Lånebiträde i följd deraf att deras Lån hos Brandförs-Verket blifvit uppsagde, hafva sig öppet att, lika med andre Lånbehöfvande, sjelfve söka sig andre utvägar; och jag anser detta ärende ej tillhöra Borg. St. eller böra nu längre upptaga dess tid.

Herr *Ekelund*: Jag är förekommen af Herr *Santesson* och förenar mig med honom.

Herr *Cederborg*: Med Herr *Santesson* instämmer jag äfven. Hvad Herr *Huldberg* yttrat hörer ej till den närvarande frågan. Herr *Lundgren* har blott upplysningsvis meddelat, hvilka åtgärder möjligen af Direktionen komma att vidtagas; och billigheten eller obilligheten af dem kan icke blifva föremål för Borg. Ståndets pröfning.

Herr *Huldberg*: Mitt yttrande var föranledt af Herr *Ekelunds* alternativa förslag; och jag kan icke annat finna, än att det i sammanhang dermed lämpligen kan hafva ett rum i Protokollet.

Herr *Hambreus*: Oförsigtigt skulle jag anse det vara att lägga ytterligare afgifter på dem, som brandförsäkrat sine Egendomar. Den lilla Stad, för hvilken jag är Representant, har redan ett rotadt misstroende till Inrättningen, emedan Husegarne oupphörligen fått lemna nya tillskott, ehuru Staden derifrån aldrig uttagit

mer

mer än omkring 50 R:dr i ersättning för brandskada. Om ännu flera tillskott utkräfvas, är jag öfvertygad, att åtminstone ingen i den Staden hädanefter brandförsäkrar sin egendom.

Herr *Bjuhr*: Då Allmänna Brandförsäkrings-Verket är en enskild Inrättning, tillhörer den väckta frågan icke Ståndets handläggning. Jag förenar mig med Herr *Linström* och anser Motionen böra förfalla.

Herr *Hjertström*: "Det är med visshet jag tror mig kunna upplysa, att redan den Komitté, som utarbetat det nu mera af Kongl. Maj:t i Nåder fastställda nya Reglemente för Brandförsäkrings-Värket, tillika i underdånighet begärt Kongl. Maj:ts Nådiga bemedling hos Rikets Ständer om en Diskont- eller Lånrättighet för Verket i Banken att vid påkommande behof begagnas till vinnande af tvenne vigtiga ändamål, nemligen först, att de så kallade rörlige fonder derigenom kunde till Verkets fördel medelst utlåningar minskas, och för det andra, att vid inträffande större olyckor, de Brandskadade genast komma i åtnjutande af ersättning."

"Jag medgifver visserligen såsom riktig den anmärkning, att BrandförsäkringsVerket borde betraktas såsom en Association af enskilde, men efter min öfvertygelse har Verket nu mera i det närmaste öfvergått till karakteren af publikt, så vida Kongl. Maj:t utnämner halfva personalen af Direktionen, och alla Delägarnes beslut rörande Verkets drift och förvaltning underställas Regeringens pröfning och sanktion, hvartill kom-

mer, att flere publike Byggnader äro i Verket för Brandskada försäkrade."

"Då Rikets Ständer med så mycken frikostighet omfattat flera Inrättningar och företag, med hvilka Brandförsäkrings-Verket både i omfattning, redbar nytta och inflytelse på Medborgares välfärd kan mäta sig, finner jag så mycket mindre skäl att detta Verk skulle nekas en förmon, hvarmed ingen uppoffring är förenad, som, enligt Herrar Revisorers Berättelse, en betydelig del af Anslaget för Banco-Diskonten ligger obegagnad med förlust af derå påräknad vinst, Brandförsäkrings-Verket är i tillfälle att till Bankens säkerhet aflemna de mest pålitlige Hypotheker, och Rikets Ständer, efter min öfvertygelse, böra omfatta hvarje tillfälle att, så vidt ske kan, afhjelpa den åtminstone i Landsorterne ostridigt rådande penninge-förlägenheten".

"Jag biträder således Motionen på det sätt, att jag anser vigtigt och till allmän fördel ledande, att Brandförsäkrings-Verket beviljas Lånrättighet i Banken till bestämdt belopp, att vid inträffande större olyckor begagnas, emot aflemnande Hypotheker, och emot den ränta, Verket af dess egne Gäldenärer uppbär".

Herr *Santesson*: Med den värde Ledamoten, som sednast talat, är jag alldeles ense derom, att saken förtjenar Borgare-Ståndets åtanka; men jag tror ej frågan nu vara väckt i behörig form; När det sker, vill jag närmare yttra mig i hufvudsaken.

Häruti förenade sig Hrr *Bjuhr* och *Nilsson*.

Herr *Hagander* instämde med Hrr *Fornander* och *Hjertström*.

Herr *Arvidson*: Jag förenar mig med Herr *Linström* och tror, att, när ännu ingen förlägenhet för Låntagarne är af dem i behörig ordning anmäld, frågan blifvit för tidigt väckt.

Herr *Hamman*: Sedan jag nu af flere Ledamöters yttranden inhemtat, att Direktionen vid Brandförsäkrings-Verket sjelf lärer taga nödige utvägar till förekommande af låntagarnes ökade förlägenhet, anhåller jag, att Motionen må tills vidare få hvila på Bordet.

Denna begäran understöddes af Hr *Santesson*.

Herr *Falkman* hemställde om ej, vid sådant förhållande, hela den vidlyftiga öfverläggningen tills vidare kunde ur Protokollet uteslutas; hvaruti *flere* hördes instämma.

Herr *Hammar* förklarade, att han ej kunde medgifva hvad Herr *Falkman* sålunda föreslagit.

Herr *Leffler*: Då öfverläggningen skall stå qvar i Protokollet, hemställer jag huruvida saken kan ytterligare få hvila på Bordet. För min del tror jag det då vara öfverensstämmande med 49 §. Riksd. Ordn., att Remiss meddelas.

Herr *Noréus*: Frågan är, i min tanka, icke af mer enskild beskaffenhet, än många andra, som hos RiksStånden upptagas. Jag tror den förtjena uppmärksamhet och begär Remiss å Memorialet: 58 §. Riksd. Ordn., hvilken tillåter deliberationers uteslutande ur Protokollet, angår likväl icke Motioner, och jag anser Remiss å dem ej kunna vägras.

Herr *Hammar*: Som jag ej rätt kunnat fatta allt hvad under den vidlyftiga diskussionen blifvit å ena och andra sidan yttradt, utber jag mig uppskof till en annan dag för att, sedan

Protokollet hunnit uppsättas, inkomma med mina ytterligare anmärkningar.

Herr *Falkman*: Om jag rätt fattat Herr *Hammars* Motion, så går den ut på, att Banken skulle öfvertaga alla från Brandförsäkrings-Verket meddelta Lån; Nu vet man likväl icke om detta Verk vill deruti ingå; Och jag tror således Banko-Utskottet, i sakens nu varande outredda skick, ej blifva i tillfälle att på Motionen fästa afseende.

Herr *Cederborg* yrkade Remiss till Banko-Utskottet.

Herr *Winberg* ansåg Remiss ej kunna vägras då den af *flere* Ledamöter blifvit yrkad.

Herr *Talmannen* framställde härefter Proposition på Remiss.

Ropades *Nej* och *Ja*.

Då frågan om Remiss följaktligen ej kunde afgöras annorlunda än genom Votering, uppsattes, justerades och anslogs följande

Voterings-Proposition:

Den, som medgifver, att Rådmannen *Hammars* Memorial rörande understöd från Banken till Allmänna Brandförsäkrings-Verket remitteras till Banko-Utskottet, lägger *Ja*:

Den det ej vill, lägger *Nej*, då Remiss ej meddelas.

Voterings-Sedlar utdelades; Rösterna insamlades, hvarvid Herr *Hammar* undandrog sig att deltaga i Voteringen, samt för öfrigt anmärktes, att Herrar *Lagerstrand*, *Litström*, *Langenberg* och *Norström* ej voro tillstädes; Och, sedan en Sedel blifvit förseglad aflagd samt de öfriga öppnade och uppräknade, befunnos de innehålla 19 *Ja*, men 31 *Nej*.

§. 6.

Herr *Hemberg* uppläste ett Anförande om förbud mot införsel från Utrikes ort af Viktualier och andra Landtmannavaror, eller förhöjda Tullafgifter derå.

(Bilagan N:r 7.)

Herr *Westin*: Med den värde Ledamoten förenar jag mig helt och hållet, dock med det tillägg, att, i min tanka, Tullafgifterne ej böra ökas allt för högt på en gång, utan efterhand med några procent årligen.

Herr *Bjuhr*: Jag instämmer äfven i Motionen och anser för Riket af största vigt, att hinder läggas emot införsel af alla sådana Landtmannavaror, hvilka kunna inom Riket frambringas i tillräcklig mängd. Tiden, för hvilken Traktaten emellan Sverige och Ryssland angående Finska Produkter är gällande, går snart till ända; och jag tillttyrker derför, att hos Kongl. Maj:t må göras underdånig anhållan, det Kongl. Maj:t vid den nya regleringen om handels-förhållandena emellan Sverige och Finland i Nåder täckes befordra en sådan öfverenskommelse, hvarigenom de inhemske Näringarne vinna ytterligare stöd och uppmuntran.

Memorialet begärdes på Bordet.

§. 7.

Herr *Beckman* uppläste ett Memorial med anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om en Författning angående Vattenverk, som genom uppdämning skada jord eller hindra dess odling.

(Bilag. N:r 8.)

Herr *Ekelund*: Med Herr *Beckman* förenar jag mig så mycket hellre, som både jag sjelf och, mig vetterligen, flere andre varit blottställde för obilliga anspråk i afseende på öfverklagad vattenuppdämning, oftast må hända föranledda af öfverdrifven egennytta eller af kittsligt begär att lägga hinder i vägen för dyrbara och tungt onererade Vatten-Verk.

Likaledes uppläste Herr *Hambreus* ett Memorial i samma ämne.

(Bilag. N:r 9.)

Memorialen och Herr *Ekelunds* Anförande remitterades till Lag- samt Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskotten.

§. 8.

Herr *Beckman* uppläste ett Memorial angående ytterligare omsättningsrätt för Låntagare i de förra Filial-Diskonterne.

(Bilag. N:o 10.)

Remitterades till Stats- och Banko-Utskotten.

§. 9.

Herr *Bjuhr* uppläste ett Memorial om nedsättning af Tullen å utgående Tjära och Beck.

(Bilag. N:r 11.)

Herr *Ullberg*: Såsom Fullmäktig för Piteå instämmer jag uti Herr *Bjuhrs* Motion; öfvertygad, att den åtgärd, han föreslagit, skulle lända både Riket i allmänhet och Norrbotten serskildt till fördel.

Herr *Rydberg*: Jag förenar mig äfven med Herr *Bjuhr* och tror en nedsättning eller upphörande af Tullen å utgående Tjära och Beck

för Rikets Norra Landskap desto mera af vigt, som de derigenom kunde komma i en billig jemnlikhet med sine Grannar uti Finland och blifva i tillfälle att med dem täfla om fördelarne af ifrågavarande Näringsgren.

Herr *Westin*: Förenande mig i Herr *Bjuhrs* Motion, får jag endast tillägga, att jag anser de omnämnde Varorne icke tåla Tullafgifter utöfver $\frac{1}{4}$ procent af värdet.

Remitterades till Bevillnings- samt Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskotten.

§. 10.

Herr *Lindqvist* uppläste ett Memorial om sättet till reglering af Marknadstiderne i Städer och på Landet för hvarje år.

(Bilag. N:r 12.)

Herr *Ekelund*: Äfven i Östergöthland hafva oftast sådane olägenheter inträffat, som Herr *Lindqvist* nu omnämnt; och jag förenar mig derför med honom.

Remitterades till Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet.

§. 11.

Följande Memorial upplästes:

1. af Herr *Lindqvist* om grund för Ståndpenningars beräknande vid Marknader i Städerne:

(Bilag. N:r 13.)

Häruti förenade sig Herrar *Lenning* och *Palm*:

2. af Herr *Bagge* om upphörande af de i 24 Kap. 5 och 7 §.§. RättegångsBalken stadgade

Böter för försummad utlösen af Domstolars Protokoll och Domar:

(Bilag. N:r 14.)

3. äfven af Herr *Bagge* om Revission öfver Fonderne under Kongl. Krigs-Collegium, Kongl. General Tull-Direktionen, och Kongl. Serafimer-Ordens Gillet, samt öfver förvaltningen af de till Flottornes behof anslagna Medel.

(Bilag. N:r 15.)

Dessa 3:ne Memorial lades på Bordet.

§. 12.

Herr *Bagge* anförde: "Så väl på uppmaning af Kongl. Maj:t som i anledning af gjorde Motioner inom Ståndet hafva frågor vid förra Riksdagen blifvit väckta om en förändrad klassifikation och numrering mellan Rikets Städer; och, som berörde frågors afgörande då blifvit till nu varande Riksdag uppskjutet, så får jag anhålla, att de måtte afgöras innan Motionstiden tilländalöper."

Häruti förenade sig Herrar *Eckhoff*, *Montan*, med *flere*; och tillade Herr *Montan*, att, då Ståndets Enskilda Besvärs-Utskott redan vid sednaste Riksdagen i ämnet afgifvit sitt Utlåtande, hvilket till denne Riksdag är hvilande, önskade han, att Ståndet måtte företaga detta ärende till öfverläggning med det snaraste, och innan andra allmänna mål komma att upptaga Ståndets tid.

Remitterades till Borgare-Ståndets Enskilda Besvärs-Utskott.

§. 13.

Uti inkomna serskilda Memorial af den 5:te dennes hade Stats-Utskottet yttrat sig:

1. om medel till Riksdagskostnadernes bestridande:

2. om tryckning af Borgare- och Bonde-Ståndens Protokoll jemte Bihanget till samtliga Riks-Ståndens Protokoll vid innevarande samt utdelning af nämnda Stånds Protokoll och Bihanget för sistförflutne Riksdag.

Upplästes och lades på Bordet.

§. 14.

Riksens Ständers Revisorers Berättelser

1. af d. 13 Decemb. 1822 om granskning af de under Kongl. Kommerse-Collegium ställde fonder och medel, och

2. af den 14 i samma månad om förvaltningen af de till Strömrensningar och lättade transporters öppnande m. m. af R. S. anvista medel,

upplästes och remitterades, den förra till Stats-Utskottet och den sednare till Stats- Banko- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten; hvarefter Berättelserne, påtecknade, afsändes till Hederv. Bonde-Ståndet.

§. 15.

Protokolls-Utdrag från Hederv. *Bonde-Ståndet* af denna dag med underrättelse om dess lemnade bifall till Allm. Besvärs- och Ekonomi- samt Expeditions-Utskottens Memorial rörande ökadt antal Betjening samt om Ståndets godkännande af det sistnämnda Utskottets Förslag till underd. Skrifvelse ang. tryckningskostnaden för Nåd. Propositionen om Stats-Verket, upplästes och lades till Handlingarne.

Sedan Borg. St. öfverenskommit att åter sammanträda kl. 6 eftermiddagen till uppläsning af Handlingar, samt Herr *Talmannen*, såsom då hindrad att vara tillstädes, anmodat Herr *vice Talmannen* att dervid föra ordet, åtskildes Ståndet kl. 2, men samlades å nyo

Eftermiddagen

kl. 6.

under Herr *vice Talmannens* ordförande; hvarefter

§. 16.

upplästes, remitterades till Stats-Utskottet, påtecknades och afsändes till Hederv. Bonde-Ståndet, R. S. Revisorers Berättelser af d. 14 Decemb. 1822 angående granskning

1. af Stats-Verkets förvaltning och Räkenskaper och

2. af Allmänna Magazins-Inrättningens räkenskaper för åren 1819 och 1820 samt Inrättningens förvaltning för åren 1820, 1821 och 1822.

Plenum slutades kl. 9 på aftonen

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 10 Februari.

Plenum kl. 11 f. m.

---

§. 1.

Upplästes Protokolls-Utdrag: ifrån Högl. *Ridd. och Adeln* af den 25 och 27 sistl. Januari angående dels tryckningen af dess Protokoll samt Bihangets redaktion och tryckning, priset derå och expeditionssättet af Utskottens Betänkanden, m. m., lika med hvad Borg. St. d. 22 Januari beslutit, dels ock att Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse och Bonde-Ståndets Protokolls-Utdrag om den föreslagne underd. Tacksägelse-adressen blifvit lagde till handlingarne: samt från Högv. *Preste-Ståndet* af d. 3 och 6 dennes, innehållande Remisser å Memorial om återupplifvande af föreskriften, att äkta makar, som skola skiljas, böra personligen inställa sig i Domkapitlet, och om ändring i flyttningstiden för Tjenstehjon, samt återremiss å Stats-Utskottets Utlåtande om tryckning af Ståndens Protokoll och Bihanget m. m.

Lades till Handlingarne.

§. 2.

Föredrogs Banko-Utskottets Memorial N:r 1, om Revision af Banko-Diskont-Verket under nu påstående Riksdag; hvilket upplästes och lades till Handlingarne.

§. 3.

Konstitutions-Utskottets Memorial N:r 1, om tryckning af en uppgift på de hvilande förslag till ändring i Grundlagarne, som vid denna Riksdag böra till afgörande förekomma, upplästes och bifölls.

§. 4.

Protokollet för den 6 dennes justerades.

§. 5.

Herr *Danielson* uppläste ett Memorial om ökadt understöd från Staten för Fattigvårds-Inrättningen i Carlskrona.

(Bilagan N:r 16.)

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 6.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Danielson*, om Allmänna Magazins-Inrättningens upplösande:

(Bilagan N:r 17.)

2. af Herr *Prytz*, om upphörande af Allm. Magaz. Direktionens Spanmåls-handel:

(Bilag. N:r 18.)

3. af Herr *Winberg*, om spridande af Rikets Grundlagar och Samling af Kongl. Stadgar, Instruktioner och Reglementen för serskilde Embetsmän och Corpser:

(Bilag. N:r 19).

Häruti förenade sig Herr *Bjuhr*, med tillägg af den önskan, att äfven alla om Tullver-

ket gällande Författningar måtte samlas och utgifvas från trycket:

4. af Herr *Winberg*, om upphäfvande af Läst-afgiften för fartyg, som segla på Norrige, och jemkning i öfrige konvoj-afgifter:

(Bilag. N:r 20.)

Häruti instämde Herrar *Prytz* och *Ekelund*.

Alla dessa Memorial lades på Bordet.

§. 7.

Å nyo föredrogs Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottets den 6 dennes §. 2 på bordet lagda Memorial, om behof af ökadt antal Kanslister derstädes.

Herr *Falkman*: Af den berättelse, Stats-Utskottet vid sitt Memorial om medel till Riksdags-utgifterne meddelat, inhemtas, att Ständs- och Utskotts-Kansliens aflöning och skrifmaterialier vid sistförflutne Riksdag uppgått till den högst betydliga summan af 81,000 R:dr Banko. Denna upplysning tror jag böra lemna Riksens Ständer en ökad anledning att tillse, det dylika utgifter vid den nu varande Riksdagen förminskas så mycket möjligt är. Det är derför som jag emot Allm. Besvärs-Utskottets hemställan får anmärka, att Utskottet är nyligen organiseradt, Motions-tiden ännu ej halfliden, ganska få ärenden till Utskottets handläggning remitterade, och följaktligen intet behof af ökadt antal betjening ännu förhanden, enär redan 3:ne Kanslister blifvit hos detta Utskott antagne. Först vid Motionstidens slut synes det för Utskottet möjligt att beräkna om och huru stort antal Kanslister det än vidare må behöfva; och först då är det, i min

tanka, för Riksens Ständer lämpligt att pröfva Utskottets förslag. På dessa skäl hemställer jag, om icke allt utlåtande öfver Memorialet må anstå intill dess Motionstiden tilländalupit.

Herr *Cederborg*: "Jag är af samma öfvertygelse, som den Herr *Falkman* nu yttrat om nödvändigheten af all möjlig sparsamhet till minskning af Riksdags-kostnaden, helst jag anser det vara ett vigtigt åliggande för Representationen att icke misshushålla med Statens tillgångar, utan gifva värdiga efterdömen af sparsamhet; och som man ännu icke känner vidden och beskaffenheten af de göromål, hvilka vid denna Riksdag komma att sysselsätta Ekonomi-Utskottet, förefaller det mig alltför olämpligt, att på förhand bedömma behofvet af flere Kanslister."

"Då Herr *Hartmansdorffs* Memorial angående föreslagne åtgärder till förekommande af Utskotts-Kansliernas dryga aflöning upplästes, förklarade jag mig i alla afseenden instämma i Herr *Hartmansdorffs* åsigt härutinnan; och deräst den uppmärksamhet lemnas åt detta Memorial, som jag anser det förtjena, torde redan vid detta Riksmöte den åsyftade regleringen med Utskottens göromål kunna tillvägabringas. Jag hemställer derföre om icke pröfningen af hvad Herr *Hartmansdorff* föreslagit bör föregå bedömmandet af Utskottens ansökningar om flere Kanslisters antagande då till äfventyrs icke obetydliga besparingar skulle kunna åstadkommas."

Herrar *Bjuhr* och *Hjertström* förenade sig med Hrr *Falkman* och *Cederborg*.

Herr *Lenning*: Orsaken, hvarför Besvärs-Utskottet så tidigt framställt sin begäran om ö-

kadt antal Kanslister, är den, att Utskottet, med kännedom af den omgång som fordras innan en sådan fråga hinner afgöras, således ej kunnat väcka den först när behofvet inträffat och Utskottets arbeten möjligen måst afbrytas genom brist på betjening. Meningen har likväl icke varit, att antaga det ökade antalet nu genast, eller att, om det ock antoges, låta dem beräkna aflöning förr än de behöfde användas. Att för öfrigt nu, likasom de förflutna Riksdagar, Besvärs-Utskottet blir öfverhopadt af en mängd göromål, till hvilkas noggranna och skyndsamma bestridande fordras tillräcklig betjening, lärer vara utom all tvifvel; och, då Utskottet nu, på samma sätt som vid Riksdagen 1817 — 18, ämnar arbeta på 3:ne Divisioner samt nödgas begagna en af de redan förordnade 3:ne Kanslister till Notarie på hvarje Division, torde det finnas billigt, att Utskottet, nu likasom då, får antaga 4 Kanslister till renskrifning. Åtskilliga ärenden hafva redan blifvit till Utskottet remitterade; men att Utskottet ännu ej kommit i verksamhet är ej dess eget fel, enär det måst sakna nödiga rum för sina Sessioner; och jag skulle önska, att för framtida Riksdagar någon anstalt derom i förhand blefve vidtagen.

Häruti förenade sig Herrar *Fredin*, *Huldberg*, *Winbladh*, *Hegardt*, *Lagerstrand* och *Palm*; hvarjemte Herr *Huldberg* tillade, att, då han hade sig bekant, det redan Preste- och Bonde-Stånden godkänt Utskottets Memorial utan att det ens varit lagdt på Bordet, trodde han äfven Borgare-Ståndet med skäl kunna till detsamma lemna bifall.

Herr *Ekelund*: Som jag föreställer mig, att Utskottet ej begärt det ökade antalet Kanslister utan att det funnit sig deraf i behof, tror jag skäl ej vara att dertill vägra bifall, i synnerhet sedan en del Utskottets Ledamöter nu upplyst, att aflöningen icke kommer att beräknas förr än ifrån den tid Kanslisterne inträda i tjenstgöring.

Herr *Egge* anmärkte, att i Utskottets Memorial saknades ett sådant vilkor, och begärde återremiss; hvaruti *flere* hördes instämma.

På Herr *Talmannens* härefter framställda Proposition, blef, med anledning af de nu gjorda anmärkningar, frågan till Besvärs-Utskottet åter-remitterad; och skulle Utskottet af anmärkningarne erhålla del.

§. 8.

Expeditions-Utskottets den 6. dennes §. 2, på Bordet lagda Memorial om behofvet att, utom den redan antagne, få antaga ännu en Kanslist med aflöning ifrån den dag han förordnas, föredrogs å nyo.

Herr *Bjuhr*: På lika skäl, som Herr *Falkman* anfört i frågan om Allm. Besvärs-Utskottets nyss återremitterade Memorial, hemställer jag om icke äfven Expeditions-Utskottets må återremitteras.

Herr *Cederborg*: "Såsom Ledamot i Höglofl. Exp. Utsk., får jag, till undvikande af förebråelsen för inkonsequens i afseende på mina yttranden angående Höglofl Ek.-Utskottets lika beskaffade ansökning, anmärka, att jag, hindrad af sjukdom, icke deltagit i det nu förevarande Betän-

tänkandet, men derjemte förklara, att Exped. Utskottet framför något annat, särdeles närmare Riksdagens slut, är i behof af ökadt biträde, i synnerhet som en Kanslist blir sysselsatt med korrekturet af de handlingar som tryckas, på det tryckfel må förekommas."

Herr *Falkman* åberopade hvad han enligt föregående § yttrat i frågan om Besvärs-Utskottets Memorial angående ökadt antal betjening.

Herr *Hagander*: Expeditions-Utskottets redan antagne Kanslist blir fullt sysselsatt med redaktionen af Bihanget till Riks-Ståndens Protokoll och den dertill hörande korrekturläsning. Att Utskottet således har behof af en serskild Kanslist för renskrifningen, lärer lätteligen kunna inses. Jag hemställer derför om icke Memorialet må bifallas.

Herr *Egge* förenade sig med Hr *Hagander*.

Herr *Ekelund*: I anledning af de upplysningar, Hrr *Cederborg*, *Hagander* och *Egge*, såsom Ledamöter i Expeditions-Utskottet, nu lemnat, ser jag intet hinder att tillstyrka bifall å Utskottets begäran.

Då Herr *Talmannen* härefter framställde Proposition på bifall till Memorialet, ropades *Ja*, blandadt med *Nej*.

Herr *Fornander*: För min del skulle jag anse inkonsequent, att bifalla Expeditions-Utskottets begäran, då Besvärs-Utskottets Memorial i enahanda fråga nyss förut blifvit återremitteradt; och jag tillstyrker derför en lika åtgärd med Expeditions-Utskottets Memorial.

Häruti instämde Hrr *Lenning* och *Huldberg*.

Herr *Leffler*: Då blott en enda Kanslist ännu är i Exped. Utsk. antagen och en dertill begärd, i stället att Besvärs-Utskottet redan antagit tre och önskat ytterligare fyra, ser jag mig af Beslutet öfver det sednare Utskottets hemställan icke hindrad att, på de af Hr Hagander anförda skäl, för min del bifalla Exp. Utskottets begäran.

Herr *Ullberg*: Jag bifaller för min del äfven Exp. Utsk:s Memorial. Med kännedom derom, att till detta Utskotts befattning hörer redaktionen af det alltid vidlyftiga Bihanget till Ståndens Protokoll, uppsättning och expedition af alla Riksens Ständers underd. Skrifvelser, samt de af Riksens Ständer vid denna, likasom vid den sistförflutna, Riksdagen förordnade åtgärder att i tryckta Exemplar skyndsamt meddela Stånden de Betänkanden och andra Handlingar, som förut i skrifna Exemplar från samtliga Utskotten inkommit, kan jag icke finna Exped. Utsk. belåtet med mindre än 2:ne Kanslister för att befordra alla dessa göromåls snabba gång.

Häruti förenade sig Herr *Norström*.

Herr *Talmannen* framställde åter Proposition på bifall till Exp. Utskottets Memorial; hvilken Proposition besvarades med *Ja*, blandadt med något *Nej*; och, emedan Votering ej begärdes, ansågs Memorialet bifallet.

§. 9.

Föredrogs åter Stats-Utskottets den 6 dennes §. 13. på bordet lagda Memorial om medel till Riksdagskostnadernes bestridande.

Herr *Linström*, *Jakob*: Jag anhåller, att Ståndet nu för denna Riksdag, på sätt som skett

vid den nästföregående, må besluta, det Talmans-tafflar eller så kallade Soiréer icke få hållas på Statens bekostnad. Hvad åter de utgifter angår, hvilka i och för Riksdagen nödvändigt behöfvas, tror jag det vara i sin ordning, att de uppgifvas och bestämmas innan något anslag för dem göres; och jag kan i alla fall icke annat finna, än att de nu af Stats-Utskottet föreslagne 17,000 R:dr i månaden äro ett alltför högt beräknadt belopp.

Herr *Cederborg*: "Jag bör icke dölja min öfvertygelse, att det begärda månadtliga anslaget synes mig alltför drygt, och jag förbehåller mig öppen rätt att, vid slutliga regleringen deraf, få göra de anmärkningar, hvartill omständigheterne kunna föranleda."

Herr *Ekelund*: Meningen hos de värde Ledamöter, som nu talat, måtte ej vara att minska det af Stats-Utskottet föreslagna belopp, hvilket är 3000 R:dr mindre än det månadtliga anslaget vid sednaste Riksdag. Rättigheten att granska huru det användes står i alla fall hvar och en öppen när redovisning deröfver framdeles sker.

Häruti förenade sig Hr *Aspelin*.

Herr *Ullberg*: Till skrifmaterialier inom Ständen och Utskotten, tryckningskostnader, m. m., fordras dagliga utgifter under Riksdagens lopp. Det är nödvändigt, att ett anslag för sådana utgifters bestridande finnes; och det är i det hela likgilltigt om ock detta anslag blir större än som behöfves, enär det i alla fall måste användas enligt de föreskrifter, Riksens Ständer serskildt meddela, och förvaltningen af medlen skall i

behörig ordning redovisas. Hvad Hrr *Linström* och *Cederborg* anfört finner jag således icke hindra bifall till Stats-Utskottets Memorial.

Herr *Linström*: Jag bestrider visserligen icke, att skrifmaterialier, tryckningskostnad och andra *nödvändiga* utgifter betalas af Statsmedlen; men i afseende på de öfriga, och deribland Tafflar och Soiréer, åberopar jag hvad jag redan anfört.

Herrar *Norström* och *Limnelius* anförde sina tankar i frågan alldeles i öfverensstämmelse med hvad Hr *Ullberg* yttrat.

Herr *Bjuhr* begärde Proposition på bifall till Stats-Utskottets Memorial; och, då en sådan Proposition af Hr *Talmannen* framställdes, besvarades den med *Ja*, utom af Herr *Linström*, som ropade *Nej*, men likväl, på tillfrågan, icke äskade Votering; i följd hvaraf Memorialet ansågs bifallet.

§. 10.

Vid förnyad föredragning bifölls Stats Utskottets sedan den 6 dennes §. 13. på bordet hvilande Utlåtande, om tryckning af Borgare- och Bonde-Ståndens Protokoll jemte Bihanget, m. m.

§. 11.

Herr *Hembergs* den 6 dennes §. 6. på Bordet lagda Memorial om förbud mot införsel af Landtmanna-varor från utrikes ort eller förhöjda tull-afgifter derå, föredrogs åter.

Herr *Ekelund*: "Herr *Hemberg* har ibland annat i sitt Memorial föreslagit, det grof Ull

måtte, autingen förbjudas till införsel eller med hög tull beläggas. Detta har i synnerhet fästat min uppmärksamhet. Då jag tror mig tämmeligen säkert känna förhållandet med nämnde vara, misstager jag mig måhända icke för mycket om jag yttrar, att den nu varande produktionen af grof Ull inom Riket föga uppgår till mera än en trettiondedel af behofvet, och att följakteligen ett förbud eller en hög tull, denna vara pålagd, skulle icke allenast verka ett mycket högre pris och knappast tillgång på alla gröfre ylle-väfnader, hvaraf likväl mängden har oundvikligt behof, utan ock taga påräknad arbetsförtjenst och nödig lifsbergning från en talrik massa af menniskor i alla landsorter, som sakna andra närings-utvägar. — Hade frågan väckts om fin, eller rättare sagdt, medelfin Ulls beläggande med högre tull, skulle jag dervid mindre haft att anmärka, ehuru äfven detta i min tanka icke vore synnerligen ändamåls-enligt. — Jag anhåller att detta mitt yttrande måtte få åtföljа Motionen till vederbörligt Utskott."

Herrar *Ehinger* och *Lenning* uppläste skriftliga Anföranden i ämnet.

(Bilag. N:r 21. 22.)

Herr *Hemberg*: Det är ej många år tillbaka, då man trodde, att Sverige ej skulle kunna bestå utan införskrifning af utländsk Spanmål. Erfarenheten har likväl sedermera visat motsatsen och öfvertygat oss att, genom en uppmuntrad produktion, landet till och med vissa år haft tillgångar på denna vara vida utöfver sitt behof och kunnat deraf göra export. En sådan

lycklig erfarenhet hade man möjligen äfven att vänta i afseende på andra Landtmanna-varor, om man underlättar afsättningen och derigenom lifvar till en ökad framalstring. Hvad serskildt den *grofva* ullen angår, så är benämningen måhända af mig ett misstag; men jag vill då kalla den *ordinär* ull, och deraf eger Skåne vanligen så stor tillgång hvarje år, att jag är öfvertygad, det Fabrikernes behof med den och med hvad i öfriga Rikets landskap erhålles kan fullkomligen uppfyllas.

Herr *Bjuhr*: Hrr *Ehinger* och *Lenning* hafva befarat en stegring i priset på Viktualie-varor, om hinder lägges emot deras införsel från utrikes ort. Jag tänker tvertom; ty, i samma mån som Åkerbruk och Landtmanna-näringar upphjelpas, i samma mån ökas inhemska produktionen, och i bredd med tillgångens förökande går naturligtvis priset allt lägre och lägre tillbaka. Således tror jag ingen skada, utan tvertom stora fördelar, vara att vänta af de åtgärder, Hr *Hemberg* föreslagit.

Herr *Lagerstrand*: För min del är jag förekommen af Herr *Ehinger*. En försvårad införsel af Viktualier skulle, i min tanka, sätta Riket i stor våda. Hvarken Upland, Westmanland eller Södermanland kan producera hvad der behöfves af smör, ost och andra Landtmanna-varor; ej heller hafva dessa Landskap tillräckliga betesmarker till utvidgning af sina Ladugårdar. När man nu klagar öfver dryga arbetslöner och arbetarne öfver brist på födoämnen, huru skulle det väl då bära sig om prisen ännu mer stegrades genom hinder emot införsel från utrikes ort?

Herr *Hemberg* åberopade hvad han förut anfört.

Herr *Westin*: Jag repeterar hvad jag yrkade för 23 år tillbaka, att Landet måste upphjelpas genom hinder emot införsel af de varor, vi sjelfve kunna frambringa i tillräcklig mängd. Jag inser visserligen, att ett förbud mot införsel af Viktualier från Finland skulle i början medföra stora olägenheter för Hufvudstaden; men — mine Gunstige Herrar — jag är icke blott Borgare, Medborgare och Representant för Stockholm; jag är Medborgare i mitt Fädernesland; och dess fördelar måste gå framföre denna Stadens enskilta, så kär han än är mig. Man skall komma ihog, att, om man vill hafva Landtbrukarne till nyttige, gagnelige och trefne medborgare, så måste man uppmuntra dem på allt sätt sig göra låter; och jag skulle, i sådant afseende, äfven vilja tillstyrka, att Premier dem tilldeltes. Det är ej blott i Skåne, som tillverkningen af den förträffliga osten tilltagit: Jag har med största tillfredsställelse erfarit, att denna tillverkning äfven i Småland och en del af Östergötland stigit till betydlig höjd. Sådan skall följden blifva i flera Landskap och med flera Landtmannavaror, om Tullen på de utländska på klokt sätt efter hand höjes med 10 prC. årligen; och jag är öfvertygad, att inom några års förlopp skulle Riket häraf skörda betydliga fördelar.

Herr *Lindström*, *Mich.*, förenade sig i Herr *Westins* åsigter af den nyttiga verkan, som lämpligen förhöjde Tull-afgifter å Viktualie-Varor från främmande ort skulle medföra på den inhemska produktionen.

Herr *Ståhle*: Skåne har betydligt öfverflöd af den så kallade Ruuthens ost och kan i afseende på denna vara täfla med Utländningen; äfvenså förhåller det sig med grof Ull och flera andra Landtmanna-Varor; och jag tviflar icke, att, ehuru tillgången kan vara mindre i andra Landskap, den likväl i det hela är tillräcklig för Rikets behof. Jag understöder alltså Herr *Hembergs* Motion.

På Herr *Talmannens* Proposition remitterades Herrar *Hembergs*, *Ehingers* och *Lennings* Memorial till Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, dit äfven skulle öfverlemnas hvad förra Plenidagen och nu i dag blifvit i denna fråga muntligen yttradt.

§. 12.

Å nyo föredrogos följande den 6. dennes §. 11. på Bordet lagda Memorial:

1. Herr *Lindqvists* om Ståndpenningar vid marknader i Städerne; och uppläste Herr *Bagge* ett Memorial i samma ämne; hvarefter begge Memorialen remitterades till Ståndets enskilda Besvärs-Utskott:

2. Herr *Bagges* om upphörande af de i 24. Kap. 5 och 7. §. §. Rättegångs-Balken stadgade Böter; hvilket remitterades till Lag-Utskottet:

3. Herr *Bagges* om granskning af åtskilliga allmänna Räkenskaper; hvilket remitterades till Stats-Utskottet.

§. 13.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Santesson* om liqvid för förra Fi-

lial-Diskonternes ännu utelöpande Assignationer å Banken:

(Bilag. N:r 23).

Remitterades till Stats-Utskottet.

2. af Herr *Santesson* om restitution af inbetald öfverränta i förra Filial Diskonterne samt beräknande af sådan Ränta derstädes och i Banko-Diskonten:

(Bilag. N:r 24).

Lades på Bordet.

3. af Herr *Huldt* om ändring i Bevillningen för Skepps-Redare:

(Bilag. N:r 25).

Remitterades till Bevillnings-Utskottet.

§. 14.

Riksens Ständers Justitie-Ombudsmans den 14 sistl. Januari till Ständerne afgifne Embets-Berättelse med Bilagor, föredrogs samt remitterades till Lag-Utskottet; och skulle dessa Handlingar tills vidare qvarblifva på Bordet till genomläsning.

§. 15.

Högv. *Preste-Ståndets* Protokolls-Utdrag af denne dag om bifall till Stats-Utskottets Memorial angående medel till Riksdags-utgifternes bestridande upplästes och lades till Handlingarne.

§. 16.

Herr *Broms* begärde tillstånd att på åtta dagars tid lemna Staden; hvilket bifölls, med vilkor, att Herr *Broms* först anmäler sig i Bevillnings-Utskottet, der han är Ledamot, och att

derstädes något hinder för hans bortresa icke möter.

Plenum slutades kl. ½ 2.

In Fidem
Clas Arvedson.

Den 12 Februari.

Plenum kl. 11 f. m.

---

§. 1.

Följande Protokolls-Utdrag upplästes: från Högl. *Ridd. och Ad.* af den 10 dennes med bifall till Stats-Utskottets Memorial om tryckning och utdelning af Protokoll och Bihang: från Högvörd. *Prest-Ståndet* af d. 6 och 10, innefattande bifall till Allm. Besvärs- samt Expeditions-Utskottens Memorial om ökadt antal Kanslister, Stats-Utskottets om medel till Riksdagsutgifterne och Konstitutions-Utskottets om uppgiften på de hvilande Grundlagsfrågorne: från Hederv. *Bonde-Ståndet* af d. 3, 6 och 10 med Remisser â Memorial om inköpande af Hus för Riksens Ständer och deras Utskott, tryckning af Landshöfdingarnes

Femårs-Berättelser, nedsättning af Saltpeterafgiften, ändring i grunderne för 2. Art. af Bevillnings-Stadgan, åtgärd emot försvarslöse personers kringstrykande, utvidgad rättighet att hemta grus till vägfyllning, husbehofsqvarnars skattläggning, allmänna penningeförlägenheten, stängselskyldigheten, hembud då Frälseskattejord säljes utom börd, och inlösen af Filial-Diskonternes ännu utelöpande Banko-Assignationer m. m.; bifall till Stats-Utskottets Memorial om Riksdags-Utgifterna och om Protokollstryckningen; samt Remisser å en del Kongl. Majts Nådiga Skrifvelser och å Revisorernes Berättelse om Stats-Verket.

Lades till Handlingarne.

§. 2.

Genom Protokolls-Utdrag, som uppläste, meddelade Höglofl. *Ridd.* och *Ad.* sitt den 10 dennes fattade Beslut, det borde ett serskildt Utskott af Riksens Ständer förordnas för att fullständigt undersöka och utreda orsakerne samt uppgifva botemedlen för den nu i flere delar af Riket och i synnerhet för Jordbruksnäringen öfverklagade förlägenhet.

Herr *Egge*: Utan att åberopa erfarenheten af nyttan, som det år 1815 för ungefärligen samma ändamål organiserade serskilda Utskott medförde, och genom hvilket Utskotts förordnande Riksdagen åtminstone icke förkortades, anser jag tillsättandet af ett dylikt nu icke vara nödvändigt, då alla de ämnen, det möjligen skulle upptaga, omfattas af Stats- Banko- samt Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskotten, samt det in-

skränkta redan använda antalet Ledamöter af Borgare-Ståndet icke tillåter, att, utan hinder för ärendenas gång i de vanliga Utskotten, frånta dem någon Ledamot för att i det serskilda sysselsättas. I Höglofl. Ridd. och Ad. Beslut kan jag således för min del icke instämma.

Begärdes på Bordet.

§. 3.

Upplästes Höglofl. *Ridd. och Ad.* Protokolls-Utdrag af d. 10 dennes, innehållande dess återremiss å Exped.-Utskottets Förslag till de underd. Lyckönsknings-Adresserne öfver H. K. H. Kron-Prinsens förestående förmälning, hvarvid Ridd. och Ad. likväl förklarat, att de af Friherre *Lagerbjelke*, *Gustaf*, författade Förslag, hvilka voro vid Protokolls-Utdraget bifogade och nu jemväl upplästes, fullkomligen uttryckte de känslor och tänkesätt, Ridd. och Ad. för sin del enhälligt ansåg och önskade böra vid ifrågavarande tillfälle i underd. tolkas.

Borgare-Ståndet beslöt, att Protokolls-Utdraget med Bilagor skulle hvila på Bordet intill dess Exped.-Utskottet öfver återremissen sig utlåtit.

§. 4.

Herr *Danielssons* d. 10 dennes §. 6 på Bordet lagda Memorial om Allm. Magazins-Inrättningens upplösande föredrogs å nyo och remitterades till Stats-Utskottet.

§. 5.

Då nu åter föredrogs Herr *Prytz's* sedan d. 10 dennes §. 6 på Bordet hvilande Memorial om upphörande af Allm. Magaz.-Dir. Spanmålshandel, anförde

Herr *Eckhoff*: Vid Remiss af detta Memorial önskar jag få fästa vederbörande Utskotts uppmärksamhet derpå, att, om Allmänna Verks fortfarande befattning med handelsaffärer skulle anses nyttig, rättvisa och billighet likväl kräfva, det sådana Verk i och för sina handelsföretag icke frikallas från de afgifter, som för enskilde Handlande enligt Författningarne ega rum.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 6.

Herr *Winbergs* från den 10:de dennes §. 6. hvilande Memorial om kringspridande af Rikets Grundlagar m. m. föredrogs å nyo.

Herr *Cederborg*: "Att fästa allmänna uppmärksamheten på Lagstiftningens alltför mycket vårdslösade materiella del eller lagars och författningars offentliggörande, är enligt min öfvertygelse af särdeles vigt. Jag förenar mig alltså med hvad Herr *Winberg* i detta afseende anfört; ty folkets ovillkorliga rätt är att känna de stadganden hvilka skola efterlefvas, hvarutom de blifva försåtliga snaror för den enfaldige. För att känna dem böra de offentliggöras under de enklaste former, så att hvar och en må sjelf kunna finna den som bör tjena till rättesnöre för sitt uppförande och alla möjliga tillfällen förskaffas till deras begagnande, i den händelse tvif-

velsmål eller ovisshet uppstår om hvad de föreskrifva. Detta ändamål kan icke uppfyllas genom ett flygtigt uppläsande i Kyrkorna, i synnerhet, som detta på många ställen inskränkes till sådana författningar, hvilka äro korta och af Predikanten anses behöfliga."

"Den som vill köpa utkommande Lagar och Författningar för att få känna hvad han bör lyda, kan icke utan genom kommissionär i Hufvudstaden vinna denna önskan, emedan de ingenstädes i landsorten hållas till salu, och med Rikets Grundlagar är förhållandet enahanda, så att den Tjensteman eller Borgare, som skall i den vanliga Tro- och Huldhetseden högtidligen tillförbinda sig att icke allenast ställa sig dessa Grundlagar till efterlefnad, utan äfven att med lif och blod försvara dem, oftast måste sakna all kännedom om deras innehåll."

Herr *Hagander*: "Jag förenar mig till alla delar med hvad Herr *Winberg* föreslagit i afseende på Grundlagarnes allmängörande m. m. och anhåller att, för egen del, få föreslå det tillägg till motionen: att *uttrycklig* föreskrift måtte stadgas, dels för vederbörande Akademiske lärare, att såsom ämnen för offentliga föreläsningar äfven upptaga Rikets Konstitutionela lagar, dels ock att kännedomen derom må blifva ett af föremålen för alla anställande offentliga examina. Sådant var i det närmaste, om jag icke bedrager mig, förhållandet med 1720 års Grundlagar; och det torde vara hög tid att söka förebygga den grofva okunnighet, som icke sällan förspörjes om dessa dyrbara elementer för det offentliga och enskilda lifvet. Utan en djup

och lefvande kännedom om grunderna för den Borgerliga friheten, känner och värderar man den föga; och det är icke nog att orden "frihet" och "Grundlagar" nämnas och omtalas alldeles såsom en grannlåt, den man vid vissa högtidliga tillfällen hänger på sig; utan deras betydelse och värde böra djupt inses och kännas af medborgarens förstånd och hjerta."

"Jag tager mig slutligen den friheten föreslå, att Herr *Winbergs* Memorial jemte mitt tillägg måtte kommuniceras de öfriga Riks-Stånden."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 7.

Å nyo föredrogs Herr *Winbergs* d. 10 dennes §. 6 på Bordet lagda Memorial om jemkning i Konvoj-afgifterne.

Herr *Aspelin*: Enär Riksens Ständer sistlidne Riksdag till tredje Hufvud-titelns förmån anslogo Konvoj-Kommissariatets gamla fond 66,666 R:dr 32 sk. emot kreditif på Riksgälds-Kontoret, och nämnda kreditif blifvit obegagnadt, tror jag för min del, att man icke kan frånta ga Konvojkassan de nu ifrågaställda inkomster utan att tillika vara betänkt på andra medels anslående för densamma.

Remitterades till Stats- och Bevillnings-Utskotten.

§. 8.

Herr *Santessons* d. 10 dennes §. 13 på Bordet lagda Memorial om restitution af inbetald öfver-ränta i Filial-Diskonterne m. m. föredrogs åter.

Herr *Eckhoff*: Straff- eller Öfver-Räntan innebär i sjelfva namnet orsaken, hvarför den äger rum, nemligen för uraktlåtenhet att fullgöra sina förbindelser. En Låntagare, som (att nyttja det af Herr *Santesson* exempelvis nämnda belopp,) haft 1000 R:dr skuld, har likväl aldrig bort kunna sakna utväg att ordentligen afbetala den stadgade tiondedelen eller 100 R:dr hvarje sjette månad, om de tillgångar varit verkliga, på hvilka Diskon-Direktionen grundat sitt förtroende då den lemnat honom lånet. Att förlägenhet skulle uppstå genom den skedde indragningen af deras kapital, som på blotta namn lyst med det Allmännas egendom, tagen ur Banken, var ganska naturligt; Men de åter, som ej egde endast skenbara Fonder, fingo nya tillgångar till lån uti de från Riksgälds-Kontoret utfärdade Obligationer för treprocents lånen, hvilka obligationers belopp således bör afgå från de 7 millioner Riksdaler, Hr *Santesson* uppgifvit såsom försvunne ur allmänna rörelsen. Skulle de Gäldenärer, som betalt öfverränta sedan Staten öfvertagit utredningen af Filial-Diskonterne, ega rätt att återfordra större eller mindre del deraf, då äga, i min tanka, de, som ifrån Diskonternes början godtgjort sådan ränta, en ännu heligare rätt emot Aktie-egarne, hvilka njutit den till godo genom erhållne utdelningar af flere procent å Aktie-kapitalen. Om den af Herr *Santesson* föreslagne Restitutions-liqvid vore möjlig, hvilket jag för min del betvifflar, så frågas: skall den sträckas äfven till dem, som genom lagsökning blifvit tvingade att fullgöra sin inbetalning,

ning, och till dem, på hvilka Staten under utredningen gör förlust? Denna liqvid blefve säkerligen åtminstone ganska vidlyftig, då på sin höjd $\frac{2}{3}$:delar af Gäldenärerne betalt utan lagsökning och bland de öfriga troligen många erlagt öfverränta. — Utredningen af Filial-Diskonterne kostar Staten redan nog; Staten har, till bidrag för denna kostnad, endast fått dåliga qvarlefvor af Diskonternes fordringar; och jag skulle ej med godt samvete kunna medgifva de ytterligare uppoffringar, den finge vidkännas genom den nu föreslagne restitutionen. — Hvad åter angår den i Hr *Santessons* Memorial jemväl inblandade frågan om nedsättning af öfverräntan i Banko-Diskonten, hemställer jag om ej, enligt 51 §. R. O., ett serskildt Memorial i denna fråga bör ingifvas och erhålla serskild remiss.

Herr *Hambréus*: "Gäldenärerne uti f. d. Filial-Diskonterne hafva redan fått erfara en benefice, i det att deras omsättnings-poster för hvarje halft år bestämmas till blott 10:dedelen, i stället för att de andre Diskonterne under samma tid måst inbetala 5:tedelen af Kapitalet. — Denna lindring skulle tyckas hafva förtjent annat afseende än den förtydning, som nu göres af beräknings-sättet till den så kallade straffräntan. Att densamma för öfverskriden betalnings-tid erlagts till Diskonterne i allmänhet med dubbel ränteberäkning icke endast af omsättnings-posten, utan äfven af sjelfva Kapitalet, det har flera års erfarenhet nogsamt ådagalagt. I annat fall skulle det icke vara något straff; hvilket tydeligen kan skönjas deraf, att om man antager det af Herr

Santesson såsom exempel nämnde Kapital 1000 R:dr, hvaraf 10:dedelen 100 R:dr bör omsättas, så komma för tvenne månaders uturaktlåten betalnings-tid att belöpa af Kapitalet Tio R:dr, men af omsättnings-posten blott En R:dr; hvilken lumpna penning tröga betalare med glädje skulle utgifva för att begagna dessa tvenne månader; och slutliga påföljden skulle häraf blifva en allmän uturaktlåtenhet; så att, efter min tanke, det vore bättre att ställa förskrifningen på åtta månaders betalningstid, än underkasta sig sådant missbruk. — Jag kan väl ej frångå, att jag anser straffräntan, efter hvad den, enligt hittintills gällande beslut, rätteligen bör utgöra, vara nog högt tilltagen och vid bristande afbetalning förefalla en villig men mindre bemedlad Gäldenär synnerligen tung; hvarföre, och med anledning af derom förut väckt fråga, jag tager mig frihet ödmjukl. föreslå nedsättning af öfverräntan ifrån tolf till nio prC. af kapitalet, och hvarigenom straffräntan blefve tre prC. af det hela eller 50 prC. emot hufvudräntan.— Beträffande sluteligen återfordrandet af den, såsom obehörig ansedda, andel af redan erlagd öfverränta; så tror jag detta yrkande icke förtjena annan vederläggning än afslags tillstyrkande med den enkla anmärkning, att vederböranden Gäldenärer, understödde af kloka Kommissionärer, visserligen ej underlåtit, att genast protestera mot inbetalningarne, om de då insett dem vara så orättmätiga, som nu mera vill påstås."

Herr *Ekelund*: "Jag inskränker mig för närvarande blott till den anmärkningen vid Hr

Santessons Memorial, att det ju alltid berott på låntagarne sjelfve att bevara sig ifrån den öfverränta, hvars återfordrande Memorialet åsyftar. Låntagarne emottogo lånen på 6 månader med en vida mindre afbetalnings-rättighet än den de sedermera af R. H. Ständer fingo åtnjuta sistl. Riksdag, ända till 10 omsättningar. Den förlust, Staten eller Banken gjort genom öfvertagandet af dessa Diskonter, är förut tillräckligt känd. Skulle den nu sökta restitutionen af R. S. beviljas, huru skulle väl den rättvisligen kunna verkställas? Flere hafva blifvit lagsökta, flera personer äro må hända genom döden afgångne, och kanske många i konkurs inblandade, tilläfventyrs skulle det erfordras ett särskildt utrednings-kontor, äfven för detta ändamål, på Statens bekostnad. Hvad en värd Ledamot nämnt om en nedsättning af straffräntan, finner jag en sådan nedsättning väl lämplig för en framtid, men alldeles icke till någon retroaktif verkan."

Herr *Norström*: För min del instämmer jag alldeles med de Ledamöter, som nu yttrat sina tankar. Det förefaller mig underligt, att man ännu mer vill öka Statens redan nog känbara förlust på Diskonternes utredning; och jag hade åtminstone ej trott, att sådant skulle föreslås af dem, som sjelfve bidragit att bereda denna förlust.

Herr *Bjuhr*: Äfven jag förundrar mig deröfver, att de, som deltagit i Styrelsen öfver de förra Filial-Diskonterne, kunna framkomma med en sådan fråga, som den Herr *Santesson* väckt; och jag förenar mig i den frågan för öfrigt med Hrr *Eckhoff*, *Hambréus* och *Ekelund*.

Herr *Cederborg*: Instämmande i hvad sistnämnde 3:ne Hrr Ledamöter uti förevarande fråga yttrat, finner jag dessutom Herr *Santessons* förslag stridande emot helgden af laga kraftvunna beslut; men jag tror emellertid Remiss å Memorialet böra meddelas.

Herr *Limnelius*: Jag bestrider remiss, emedan jag anser saken vara af så enskild beskaffenhet, att den ej tillhörer Riksens Ständers handläggning, i den form densamma nu förekommit.

Flere hördes yrka Remiss.

Herr *Hegardt*: Jag tror, att det berott af vederbörande Låntagare att sjelfve göra ansökning om den föreslagne restitutionen, deräst de funnit sig dertill befogade, och anser denna fråga af lika enskild beskaffenhet, som den Herr *Hammar* nyligen väckt i sitt Memorial om understöd för Låntagare i Allm. Brandförsäkrings-Verket, hvarå Ståndet pröfvat Remiss ej kunna ega rum.

Herr *Limnelius*: Gäldenärerne i Filial-Diskonterne fingo redan stora fördelar genom det Staten öfvertog desse Diskonters utredning på fem års tid och R. S. beviljade $\frac{1}{10}$:dels afbetalning på kapitalet hvarje halft år, i stället att Låntagarne uti Banko-Diskonten äro förbundne till $\frac{1}{5}$:dels afbetalning på halfva året och ändock få vidkännas straffräntor för den öfverskjutande tiden till lika belopp, som Filial-Diskonternes Låntagare. När Staten gjort ett sådant barmhertighetsverk åt desse sistnämnde, af hvilka en stor del rusat blindvis fram och skaffat sig Lån utan tanka att återbetala dem, och mången ensam undfått Lån till 2 à 300,000 R:drs belopp, samt

sedermera hushållat så, att han ruinerat sig sjelf och andre medborgare, förstår jag sannerligen icke, att Staten kan vara skyldig till ännu ytterligare uppoffringar för desse personers skull, eller att de förtjena någon längre utsträckt barmhertighet. Jag fortfar således att bestrida all Remiss å Memorialet och begär Votering huruvida den må meddelas eller ej. Såsom skäl för detta mitt bestridande får jag äfven tillägga, att Memorialet innefattar 3:ne serskilda frågor, hvilka, i min öfvertygelse, böra serskildt behandlas, neml. dels om restitution af öfver-ränta för Filial-Diskonternes Gäldenärer, dels om sådan Räntas beräknande för dem hädanefter, dels ock om öfverräntan i Banko-Diskonten.

Herr *Santesson*: "Hvad af flere värda Ledamöter blifvit andraget såsom anmärkningar vid mitt ifrågavarande Memorial, finner jag till det allramesta redan vara uti sjelfva Memorialet vederlagdt; om jag dock deruti, som några yttranden föranleda mig befara, ej varit förstådd eller nog tydelig hvad beträffar den föreslagne ersättningens af beräknad öfverränta sträckande äfven till de lån, som efter den af R. St. uti Reglementet föreskrifna respit-tid af 2 månader blifvit igenom lagsökning uttagne, så får jag förklara, att jag destomindre yrkat äfven den för sådan öfverskriden tid upplupna och uttagna öfverräntas åter-godtgörande, som min motion ingalunda innefattar, hvad af någon Ledamot här förments, en äskad förändring, eller rubbande och upphäfvande af en gång stadgad Lag, utan har jag fastmera sökt ådagalägga, att om beräknings-sättet af öfverräntan, sådant det tillämpats, ej

något stadgande af senaste Riksens Ständer blifvit gjordt, hvarföre jag trott och ännu tror, att det af mig föreslagna bestämmande nu efteråt af ett lindrigare och rättvisare tillämpningssätt för öfverräntans beräknande efter 12 prC. å de lån, som inom föreskrifne 2 respitmånader begagnat deras omsättnings-rätt uti Filial-Diskonterne, vara i alla hänseenden förenligt med beståndet af hvad R. Ständer stadgat, som i denna frågan, enligt hvad jag sökt visa, endast sträckt sig till Ränteprocentens bestämmande; då Låntagare åter ej inom preskriptions tiden gjort den för omsättnings-rättens bevarande anbefallde afbetalning, så har han lagligen förverkat densamma rätt, och följaktligen hela återstoden varit förfallen samt i och med detsamma öfverränta för sådant lån ej kunnat, äfven efter min tydning, beräknas å mindre del än hela lånets återstod."

"De Ledamöter, som omtalat den större förmån Riksens Ständer lemnat Låntagare i Filial-Diskonterne, medelst tillåten afbetalning utaf blott $\frac{1}{10}$:del hvarje halft år, hvaremot uti Banko-Diskonten en femtedel hvarje gång afliqvideras, torde jag få göra uppmärksamma på den stora olikhet, att, då uti den sistnämnde eller Banko-Diskonten varit tillfälle för nya Lån, saknades sådant uti Filial-Diskonterne under utrednings-tiden helt."

"I likhet med hvad någon värd Ledamot yttrat om flera ämnens sammanblandande uti mitt Memorial, så får jag säga, att jag vid författandet sjelf gjorde mig den anmärkning, att så möjligen kunde anses; — men jag erinrade mig, dels att Högtärade Ståndet hänvisat mitt för-

ra Memorial om Filial-Diskonternes utredningstids förlängande, till både Stats- och Banko-Utskotten, ehuru jag då ansåg den frågan blott angå det förstnämnda, dels att allt stadgande vid förra Riksdagen om öfverränta för Filial-Diskonterne bestod uti, att hänvisa till det beslut, som för Banko-Diskonten blefve fattadt, och jag ansåg då ej blott lämpligheten utan nödvändigheten af Remissens begärande, så väl till det ena som andra af dessa Utskott."

"En Ledamot har synts anse min motion vara å f. d. Kanal-Diskont-Direktionens vägnar: mig torde tillåtas fästa den värde Ledamotens uppmärksamhet derpå, att jag destomindre kunnat i egenskap af Direktör här tala, som den Direktionen sedan 1818 varit upplöst, och lika med Kanal-Bolaget helt skiljd från all befattning och gemenskap med Diskont-utredningen; hvad jag anfört har skett i min egenskap af enskild Riksdagsman, och under denna egenskap förmodar jag ock, att hafva varit fullt berättigad till det deltagande i mängden medborgares lidande och behof af rättelse, som min motion afser, och att det skulle stå illa tillsammans med vår allas skyldighet och rättighet att här vid Riksdagen bevaka våra Kommitterades angelägenheter, om, på sätt åter en annan Ledamot här nämnt, vi skulle vara dervid begränsade till pröfning af de besvär som medborgare i laglig väg anfört, hvilka fastmera Grundlagarne alldeles förbjuda oss att vidröra."

Herr *Linström*, *Jakob*: Då öfverräntan från Filial-Diskonternes Gäldenärer blifvit indrifven i öfverensstämmelse med R. St. beslut, och med-

len redan ingått till Statsverket, samt ingen fond finnes, hvarifrån återbärning kunde ske, bestrider jag allt afseende på Motionen.

Herr *Santesson* begärde Remiss samt understöddes deruti af Hrr *Norström*, *Leffler* med *flere*.

Herr *Bjuhr*: I anledning af hvad Hr *Santesson* nämnt derom, att de summor, låntagarne i Filial-Diskonterne vid omsättningar inbetalt, ej sedermera utgått till nya lån, får jag anmäla, att, då desse Diskonter varit att anse såsom Bankruttörer, hvilkas Bon skulle utredas, det ej heller kunnat påräknas eller begäras, att deras inflytande tillgångar bort å nyo utlånas.

Härefter, och på Hr *Talmannens* Proposition, remitterades Hr *Santessons* Memorial, tillika med hvad nu blifvit muntligen anfördt, till Stats och Banko-Utskotten.

§. 9.

Upplästes nu ankomna Protokolls-Utdrag: från Högv. *Preste-Ståndet* af denne dag, med underrättelse, att Ståndet ej funnit anledning instämma i Högl. Ridd. och Ad. beslut om ett serskildt Utskotts tillsättande, eller frångått sitt godkännande af Exp. Utsk. förslag till underd. lyckönknings-adresser: samt från Hederv. *Bonde-Ståndet* af d. 6 dennes, innehållande, att sistnämnda Förslag då blifvit af Bonde-Ståndet godkända.

§. 10.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Santesson*, ett af honom jemte öfrige Fullmäktige för Götheborg Hrr *Prytz* och *Leff-*

ler underteckнadt, om vilkoren för återbetalning af det Staden vid sistlidne Riksdag beviljade lån ur Banken:

(Bilag. N:r 26).

Remitterades till Banko-Utskottet:

2. af Herr *Bagge* om upphörande af Dykeri- och Bergnings-Kompaniets befattning vid Oktrojens slut:

(Bilag. N:r 27).

Häruti förenade sig Hrr *Huldt* och *Hammar*:

Begärdes på Bordet:

3. af Herr *Bagge* om behörig Domstol för upptagande af åtal emot Rikets Hof-Rätter och Collegier, Nedre Justitie-Revisionen, Allmänna Ärendernes Beredning och Konungens Befallningshafvande:

(Bilag. N:r 28).

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 11.

Protokollet för den 10 dennes justerades.

§. 12.

Herr *Falkman* begärde ordet och anförde: "Jag anhåller att till denna dagens Protokoll få göra ett tillägg till den af Herr Santesson vid Högtärade Ståndets sista sammanträde §. 13 väckta Motion om rättighet för innehafvare af oinlöste Assignationer på Banken, utgifne af f. d. Götheborgs- och Götha-Kanal-Bolags Diskonter, att för dem erhålla full betalning, oaktadt de

icke blifvit till inlösen presenterade inom den derföre bestämda termin."

"Utan att för det närvarande vilja ingå i någon granskning af detta förslag, önskar jag blott fästa Ståndets uppmärksamhet derpå, att Herr *Santesson* uttryckligen undantagit innehafvare af f. d. Malmö Diskonts Assignationer från den förmån som han velat bereda innehafvarne af de andra Filial-Diskonternas lika beskaffade papper. Detta synes mig icke kunna förenas med billighet och rättvisa, då alla Filial-Diskonterne varit lika autoriserade att, till ett visst, för hvardera bestämdt belopp, assignera på Banken, och då den omständighet, att af Malmö Diskonts Assignationer funnits dubletter, ingalunda bör kunna minska betalnings-gilltigheten af denna Diskonts ännu oinlösta anvisningar, såvida de annars finnas riktiga. Det är dessutom kändt, att Riksgälds-Kontoret låtit inlösa dubblett-assignationerna, och genom den undersökning, som till utrönande af rätta förhållandet dermed sistledet år blifvit anställd vid särskild tillförordnad Rådstufvu-Rätt i Malmö, har, efter de underrättelser, som jag varit i tillfälle att inhämta, det blifvit utredt att dessa dubblett-assignationer varit falska, i så måtto, att underskrifterne befunnits vara efterapade."

"Af dessa skäl föranlåtes jag till den anhållan, att, i händelse Rikets Ständer skulle finna för godt, att bevilja betalning för f. d. Götheborgs och Götha Kanal-Bolags Diskonters ännu oinlöste Assignationer, de af f. d. Malmö Diskont utgifne måtte tilläggas enahanda betalningsrätt."

Herr *Hemberg*: Då jag har anledning att tro, det en stor del af ifrågavarande Assignatio-

ner finnes i Pommern och således, om de inlöstes, ej skulle komma Svenska Undersåter till godo, kan jag för min del ej annat än afstyrka, att de af Staten liqvideras.

Herr *Santesson*: När jag i mitt Memorial gjorde undantag för Malmö förra Diskont-Verks Assignationer, skedde det af fruktan, att eljest Dupletter och Tripletter af dem skolat anmälas, och att man svårligen kunnat urskilja hvilketdera Exemplaret varit det rätta. Nu, sedan Hr *Falkman* upplyst, att dessa Dupletter och Tripletter funnits ej af Direktionerne utfärdade, utan falska eller efterapade, förfaller under förutsättning att ett sådant förhållande finnes styrkt, motivet för mitt undantag och följaktligen äfven sjelfva undantaget.

Herr *Eckhoff*: Med Herr *Falkman* delar jag lika tankar derom, att innehafvarne af Malmö Diskonts Assignationer borde njuta samma fördelar, som kunde tilläggas de öfriga: Men i hufvudsaken afstyrker jag, att ifrågavarande Assignationer, utfärdade från hvilkendera Diskonten som helst, måga inlösas, emedan jag föreställer mig, att de personer, som innehaft dem vid Diskonternes fall och egentligen blifvit lidande samt således med något skäl kunde göra anspråk på ersättning, nu mera öfverlåtit dem, till äfventyrs mot en ganska ringa procent, åt andre, hvilka på spekulation löst dem till sig och nu skulle, om de af Staten liqviderades, skörda en obillig vinst på dess bekostnad; äfvensom jag i alla fall anser vådligt att rubba det en gång fattade beslut, hvarigenom viss preskriptionstid blifvit innehafvarne förelagd.

Herr *Bjuhr*: Jag förenar mig med Hrr *Falkman* och *Santesson*. Om förhållandet med en del Assignationer kan vara sådant, som Herr *Eckhoff* uppgifvit, är det dock troligen annorlunda med en annan del: Åtminstone känner jag ett fattigt Sterbhus, som före Diskonternes fall haft 800 R:dr utaf deras Treprocents-sedlar och endast genom sin aflägsenhet från Hufvudstaden kommit att försumma sin rätt.

Herrar *Langenberg*, *Limnelius* och *Lenning* instämde med Herr *Eckhoff*; och tillade Herr *Lenning*, att han ansåg liqvid för de ännu utelöpande Assignationerne desto mera vådlig, som, enär Dupletter och Tripletter finnas, det i alla fall skulle blifva svårt att urskilja de rätta ifrån de falska eller efterapade.

Hr *Beckman*: Med Hrr *Falkman* och *Santesson* förenar jag mig desto hellre, som jag känner, att många bland Allmogen innehafva de förra Filial-Diskonternes Assignationer, utan att någonsin hafva varit Låntagare derstädes, samt endast af oförstånd uraktlåtit bevaka sin rätt inom den föreskrifna tiden.

Herr *Falkmans* Motion, tillika med hvad nu i anledning deraf blifvit anfördt, remitterades till Stats-Utskottet.

Plenum slutades kl. $\frac{1}{4}$ 2.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 15 Februari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Protokollet för den 12 dennes justerades.

§. 2.

Herr *Talmannen* gaf tillkänna, det han, med anledning af den önskan Herr *Fornander* yttrat uti sitt den 3:dje Februari §. 6 till Stats-Utskottet remitterade Memorial om ersättning för Svenska Medborgares lidne förluster genom uppbringningar, begärt Hans Exellens Hof-Kanslerens åtgärd att erhålla upplysning om resultatet af den till Uppbringningsmålens utredande i Nåder förordnade Komitténs arbeten, samt derpå emottagit det svar, som nu upplästes, af innehåll, att Kommittén endast har ett ringa antal sådana mål ogenomgångna, att Relationen derom redan är under arbete, men att, i anseende så väl till dess vidlyftighet som till den mödosamma utredningen, Kommitténen icke kunnat lofva sitt slutliga Betänkande förr än i nästa månad.

§. 3.

Då nu å nyo föredrogs Högl. Ridd. och Adelns den 12 dennes §. 3. på Bordet lagda Protokolls-Utdrag angående återremiss af Exped. Utskottets Förslag till underdåniga Lyckönsknings-Adresser i afseende på H. K. H. KronPrinsens förestående förmälning, upplästes en ifrån sam-

ma Utskott insänd afskrift af dess till Ridd. och Adeln å gårdagen meddelta Memorial, hvaruti Utskottet, enär dess Förslag blifvit hos de öfriga RiksStånden godkända, förklarat sig icke anse för sig någon annan åtgärd i denna fråga öfrig, än att låta utfärda Adresserne till underskrift i vanlig ordning.

Borgare-Ståndet, som redan den 6 dennes godkänt de ifrån Expeditions-Utskottet inkomna Förslag, fann för godt att dervid förblifva; hvarom Med-Stånden och Expeditions-Utskottet genast genom Protokolls-Utdrag underrättades.

§. 4.

Från Höglofl. *Ridd.* och *Adeln* hade ankommit Protokolls-Utdrag af d. 6 och 12 dennes angående dels Remisser å en del Revisorernes Berättelser och å Memorial om förlängd betalningstid i Filial-Diskonterne, nedsättning af Jordbrukarens skatter, mindre brottslingars och försvarslöse personers användande, deportation af lifstidsfångar och skärpande af straffen för gröfre brott, upplösning eller ny organisation af Allm. Magazins-Inrättningen, ökad Läkarevård i Halland, Väganläggning mellan Ofver-Torneå och Kengis, Revision öfver Tullmedlen samt fonder under KrigsCollegium och Serafimer-Ordens-Gillet, Näringsfriheten, understöd för Skånska Stenkols-Verket, publicitet af Bankens angelägenheter, rättighet att med Spannmål utgöra en del Krono-Utskylder, afskaffande af öfver-ränta vid Diskonterne och af bysättning, samt befrielse för Rådstufvu- och Kämnärs-Rätts-Ledamöter i de mindre Städerne från ansvar för försummelse af Domböckers, Lagfarts-

Protokolls och Ransakningars insändande m. m.; dels ock bifall till Allm. Besvärs-Utskottets hemställan om ökadt antal Kanslister. Likaledes var från Högv. *Prest Ståndet* ankommet ett Protokolls-Utdrag af d. 6 dennes, innehållande Remiss å Memorial om ökad Läkarevård i Halland, närmare bestämmande af stadgandet rörande uppenbar Kyrkoplikt, samt Äktenskaps-skillnader.

Protokolls-Utdragen upplästes och lades till Handlingarne; De dervid bifogade Memorialen skulle tills vidare förblifva på Bordet till genomläsning.

§. 5.

Höglofl. *Ridd.* och *Ad.* Protokolls-Utdrag, som sedan d. 12 dennes §. 2 hvilat på Bordet, angående ett serskildt Utskotts tillsättande, föredrogs å nyo.

Herr *Hagander*: Då jag för min del anser denna af Ridd. och Adeln väckta fråga åsyfta något för Fäderneslandet nyttigt, finner jag det vara min pligt att understödja förslaget; och jag gör det desto hellre, som jag hyser den öfvertygelsen, att alla undersökningar rörande vårt Lands ekonomiska och financiella ställning äro af högsta vigt.

Herr *Norström*: Om jag kunde inse, att ett serskildt Utskott skulle påskynda Riksdagsärendenas gång och medföra någon nytta, vore jag visserligen icke obenägen att tillstyrka dess tillsättande: Nu åter, då jag är af motsatt tanka, och då man af R. O. egentligen icke har anledning att tillsätta serskildt Utskott i annat

fall, än om de ämnen, man velat åt detsamma uppdraga, ej bestämdt höra till något annat Utskotts handläggning, men nu de vanliga Utskotten ganska lämpligen kunna upptaga alla de frågor, hvilka äro eller blifva väckta om orsakerne till den så kallade förlägenheten och botemedlen deremot, finner jag mig icke böra understödja Motionen om ett serskildt Utskott, hvilket för öfrigt äfven skulle borttaga Ledamöter från de andra Utskotten och således möjligen hindra dem i sina göromål.

Herr *Linström, Jakob*: Enär till Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskottet höra alla Ekonomiska mål och till Stats-Utskottet de Financiella, finner jag icke behof af något serskildt Utskott; och jag eger dessutom ifrån åren 1815 samt 1817—18, då jag hade äran vara Ledamot i 2:ne tillsatta sådana Utskott, den erfarenhet, att desamma kostade Staten emellan 3 och 4000 R:dr, utan att ändock vid Riksdagarnes slut hafva uträttat mer än hvad de vanliga Utskotten bort kunna åstadkomma.

Herr *Leffler*: Hvarje Riksdagsman har rättighet och skyldighet att i det Stånd, dit han hörer, yppa Landets nöd så vidt han känner den: Hans framställning hänvises alltid till vederbörligt Utskott, som det åligger att, om förhållandet finnes instämmande med uppgiften, föreslå de mest tjenliga och med Rikets tillgångar förenliga utvägar till nödens afhjelpande. Jag kan således icke förstå hvartill det föreslagna Serskilta Utskottet skulle gagna; och det så mycket mindre som derigenom för 3:ne eller

åt-

åtminstone 2:ne bland RiksStånden borttoges Ledamöter ur de vanliga Utskotten samt möjligen Riksdagsärendenas gång utan ändamål fördröjdes. För min del kan jag följaktligen icke tillstyrka något serskildt Utskott.

Herr *Hambréus*: Det vore, i min tanka, en bakvänd ordning att tillsätta Serskildt Utskott innan man vet hvad det kan få att uträtta. Så vidt jag känner, är ännu icke någon Motion väckt, hvarför ett sådant Utskott skulle behöfvas. Nyttan af detsamma betviflar jag lika med de Ledamöter som redan yttrat sig; men att en betydlig kostnad vore dermed förenad, är utom all fråga. Jag finner således för närvarande icke skäl att instämma i Högl. Ridderskapet och Adelns Beslut.

Herr *Cederborg*: "Att nedtysta den nödlidandes klagan är visserligen icke ett medel att lätta den börda, som han är tvungen att bära: men då Rikets Grundlagar lemna hvarje Representant rättighet att så väl anföra den nöd som trycker dess komittenter, som att föreslå botemedlen, och sålunda det åsyftade ändamålet i vanlig väg kan vinnas och förberedande åtgärder äro af den såkallade Finans-Komittén vidtagne, anser jag inrättandet af ett särskildt Utskott för närvarande icke vara så af behofvet påkalladt, att man bör förgäta den förökning af Riksdagskostnaden och, må hända, Riksdagens förlängande, som deraf skulle föranledas, ty antingen borde det föreslagna Utskottet äga den mest vidsträckta omfattning, hvarigenom kollision med de öfriga Utskotten svårligen kunde undvikas, eller ock

skulle resultatet blifva endast en Statsekonomisk afhandling, hvarmed i medborgerligt hänseende lika litet torde uträttas som förut med så många andra vackra theorier."

"Enligt min öfvertygelse är det lika *obetänksamt* att förneka verkligheten af den förlägenhet, som är en naturlig följd af öfvergången ifrån krigs- till fredstillstånd och af skatternes disproportion till icke blott jordbrukarens utan borgerliga näringarnes inkomster, som det är *orättvist* att med så mörka färgor afmåla denna förlägenhet, som skulle allmän nöd trycka nationen. Denna öfverdrifna klagan förutsätter saknad jemförelse med andra Nationer, hvilka i betydligare mon erfara verkningarne af samma orsaker, ökade af ännu svårare, för oss okända olägenheter; och denna klagan synes dessutom innebära otacksamhet mot så väl Försynen, som välsignat landet med i allmänhet ömniga skördar, som mot Regeringen, hvilken, värderande den laghundna friheten såsom ett oeftergifveligt vilkor för sannt menniskovärde, icke lemnat något af sig beroende medel obegagnadt att omfatta jordbruket och näringarne med den uppmuntran, som deråt kunnat lemnas, utan att genom ett alltför direkt inblandande deruti snarare skada än gagna."

"Såsom bevis på den allmänna nöden har äfven blifvit anfördt mängden af bankerutter. Må hända äro flere vållade af orsaker som af den egna omtanken icke kunnat förutses eller forekommas; men de fleste torde likväl vara tillkomne genom öfverdrifna spekulationer och misshushållning. Vi kunna och böra icke neka dem vårt deltagande, på hvilka den bedröfliga lotten

fallit, att kämpa med lidandet; men att välfva enskildta olyckor på det allmänna, kan icke blifva förenligt med Statens bestånd, och att afhjelpa allt lidande är en af dessa fromma önskningar, hvilka ty värr *måste* sakna verkställighet."

"Äfven är anfördt, att Guds tjenare blifvit hemsökte i sina fredliga boningar med samma olyckor, samt att i Linköpings Stift många Prester blifvit föranlåtne att uppgifva deras egendom till Borgenärers förnöjande. Hvarje rättskaffens medlem af det Högvördiga Ståndet lärer icke kunna neka, att det genom sin anvista verkningskrets inom Samhället är mer än något annat fredadt ifrån, åtminstone någon ruinerande verkan af konjunkturer, och jag kan icke dölja min öfvertygelse, som äger stöd af närmare kännedom om verkliga förhållandet, att de fleste af dessa sistnämnde konkurser varit vållade af enskildta olyckor, oklokt ingångna borgens-förbindelser — men äfven af misshushållning."

"Sluteligen bör jag icke här underlåta anmärka, att man så mycket synes vid alla tillfällen behjerta *Gäldenärers intresse*, att man alldeles förgäter *Borgenärers rätt*."

Med Herr *Cederborg* instämde Herrar *Prytz*, *Lagerstrand*, *Ekelund*, *Palm* och *Lundman*.

Herr *Noréus*: "Jag kan för min del icke anse omständigheterne påkalla organisation af något särskildt Utskott. Alla de ärender, som förekomma, kunna behandlas uti de Utskott, hvilkas ständiga tillvarelse under Riksdagen Grundlagen bestämmer, och ett särskildt Utskott orsakar en rubbning och förryckning uti den för de öfriga Utskotten stadgade gång och åstadkommer fördel-

ning af ärenderna, ofta beredande olika åsigter, och således menlig för deras utredning. Jag hyser äfven det förtroende för de ständiga Utskotten, hvilka sysslosätta nästan hvarje Riksdags-Fullmägtig i Preste- och Borgare-Stånden, utan att lemna dem mycken tid öfrig, att använda för ett särskildt Utskott, att de med samma medborgerliga nit söka utveckla och utreda förekommande ämnen, som om de skulle konstitueras till ett särskildt Utskott, utan någon begränsad rigtning, samt att deras åsigter för Rikets allmänna väl skola blifva lika gällande som om de skulle utgöra föremålet för det särskildta Utskottets uppmärksamhet. — Erfarenheten talar icke eller för en sådan ärendernes behandling, och de följder, hvilka i Stats-ekonomisk och näringsväg blifvit ledda, och än vidare kunnat ledas af detta Utskotts Utlåtande, föra icke till det ändamål, man ville vinna och trodde sig förutse."

"Såsom föremål för det särskildta Utskott, hvarom nu är fråga, uppgifver man en undersökning om den förlägenhet, som i flere Landsorter trycka, i synnerhet Jordbrukaren. Jag är öfvertygad om dess tillvarelse hos en mängd af denna Hufvudnärings Idkare, men jag är lika öfvertygad, att främmande hjelp, nya Låneanstalter eller förflyttning af den enskildta nöden genom understöd af allmänna medel, endast skulle verka för någon korrt tid, för att, under ökad nöd hos de enskildte, slutligen tungt återfalla på sjelfva näringens bestånd och förkofran. — I utvecklingen af egen inre kraft ligger Jordbrukets sanna välstånd förvaradt, och denna utveckling är fri och sjelfberoende. Jag är representant för en

Bergslag, hvars tillverkning, under flere Sekler, utgjort en af de vigtigaste delar af Rikets Bergverksrörelse, och hvars idkare, under nästan ständige omväxlingar, än funnit sig i välstånd och än nödställde. — Näringens kraft och jemna gång har dock alltid blifvit bibehållen, och man har samlat en lycklig vana att sjelf reda sig utur egen förlägenhet, eller ock falla ett offer för densamma. Kopparprisets sänkning under de sista åren till mera än 25 procent, har onekeligen försatt Kopparbruks-Idkaren i förlägenhet, och den verkeliga förlust i näringen, som deraf varit en följd, skulle kunna bereda honom tillräckliga skäl att äfven öfverklaga sin nöd, men han är van vid denna naturliga omväxling af all rörelse, och han har en samlad erfarenhet, att en stadgad och icke genom främmande bidrag till öfverdrift bringad näring skall jemna sina förhållanden och åtminstone lemna sina Idkare ett tarfligt bröd. — Jerntillverkningen är äfven att anse i samma förhållande; för några år sedan nära sitt fall och beredande många sådane individers olycka, hvilka, utan att ingå uti nya företag, endast försökte att bibehålla rörelsen vid lif, och som derunder sågo frukten af flerårig möda, ofta på grund af betydlig ärfd förmögenhet, försvinna, har den funnit någon del af dessa förluster återgäldad, men hotas nu genom ett fallet Jernpris med nya olyckor, och jag är försäkrad att, under nu varande förhållanden, tillverkningskostnaden vid de flesta verk vid försäljningen icke ersättes. Bruksägarne hafva dock icke deraf samlat anledningar till någon allmän klagan, och de fortfara, under hopp om lyckligare förhållanden, att an-

vända sina återstående krafter för denna hufvudnärings bedrifvande. Jag bör ock härvid tillägga, att Allmogen i Dalarne, van att genom sin arbetskraft, sin flit och sin idoghet, söka sitt torftiga bröd, under de sednare åren icke saknat det, och att denna allmoge, om den icke utmärkt sig genom stora odlingsföretag, verkställt de inskränktare med egen kraft, och utan anlitande af det Lånebiträde, som för odlingar varit erbjudet, under det att de villigt utgöra de skatter, som äro dem ålagde och se sitt sjelfbestånd tillväxa genom det egna arbete, som de, ehuru under strid med ett hårdt klimat och en mindre fruktbar jordmån, nedlägga. Jag skulle ock vilja yttra några enkla åsigter om orsakerne till den förlägenhet, som af Jordbrukare uti vissa delar af Riket öfverklagas. Inrättningen af Filial-Diskonterne och deras utsträckta verkningskrets, skapade en penningetillgång, erbjuden nästan åt alla som uti något näringsföretag kunde den använda och begagna; och den tilldelades icke allenast Possessionater, utan ock, hvad som bör anses ännu olyckligare, Allmogen. De uppstegrade Spannmålsprisen och den stigande kunskapen i odling och kultur syntes göra det möjligt att med fördel begagna dessa nya lånetillgångar, under hopp; men jordbrukaren och odlaren glömde, att jordbrukets afkomst, äfven utan nya odlingsföretag, icke kan bära en så dryg ränta som den, hvilken till Diskont-Verken borde erläggas, att Omsättningarne af Diskont-Lån böra verkställas 2:ne gånger om året, då jordens produkter icke mer än en gång skördas, samt att odlingar lemna mera aflägsna fördelar, än att de med sådana Lånebiträden

fördelaktigt kunna verkställas. Spannemåls-prisets fall skulle blifva oundviklig följd af en ökad Spannemåls-produktion; och den skuldsatte Odlaren, som under ett högre Spannemåls-värde och således med höga arbetslöner utfört sina företag, vidkändes derigenom en ny förlust, just vid den tidpunkt, då han väntade att skörda den första frukten för sin möda och sina tillväxande bekymmer. Filial-Diskonterna upplöstes, och denna upplösning skulle nödvändigt trycka i synnerhet de Låntagare, som, genom erhållande nya lån, påräknat att undvika inbetalningen af de gamla. Riksens Ständer öfvertogo utredningen af dessa verk, och den långa tid, som bestämdes för inbetalningarne, har ändock icke lemnat tillräckligt rådrum åt Gäldenärerne, utan en stor del behöfva ett ännu längre anstånd, och af dessa tillhöra förmodligen de fleste den jordbrukande klassen. Denna utredning förorsakar otvifvelaktigt Banken en förlust af mera än En million R:dr, och denna summa måste jag anse såsom en uppoffring för den allmänna förlägenheten, långt ifrån att densamma derigenom är förekommen, utan snarare förökad. Riksens Ständer sökte ock att genom det kreditiv, som lemnades Allmänna Magazins-Direktion, och den skyldighet, som ålades samma Direktion, att genom Spannemåls-uppköp bidraga till Spannemåls-prisens bibehållande, gifva ett nytt understöd åt den förlägne jordbrukaren. — Äfven denna goda afsigt måste jag anse förfelad och den förlust, som deraf uppkommer, såsom en ny uppoffring. Efter min öfvertygelse hade jordbrukaren för det närvarande befunnit sig i ett

bättre tillstånd, om Spannemåls-priset fått bestämma sig efter naturliga förhållanden, och arbetslönerne sålunda efter denna rätta grund sig sjelfva. Genom Spannemåls-prisets artificiella bibehållande, uppehölls arbetskostnaden i sin förra höjd, och då medel icke vidare voro att tillgå för denna upphandling, skulle det fall af priser, som, lemnadt åt sin egen utveckling, småningom skolat inträffa, på en gång med hela sin tyngd drabba den redan förlägne jordbrukaren."

Herr *Nilsson*: Då, efter de upplysningar, åtskillige Hrr Ledamöter lemnat, det ifrågavarande serskilda Utskottet icke kunde komma att lägga hand vid andra mål än dem, som tillhöra de vanliga Utskotten, samt möjligen blifva hinderligt för de sednares verksamhet, om bland deras Ledamöter en del äfven valdes för det serskilda, kan jag icke undgå att förena mig med dem, som för närvarande afstyrkt ett sådant Utskott.

Herr *Santesson*: På de redan anförda skäl, och i synnerhet då det i R. O. lemnade tillstånd att förordna serskildt Utskott egentligen åsyftar ämnen, som ej bestämdt höra till annat Utskotts åtgärd, samt de öfriga Utskottens göromål skulle förryckas ur sin behöriga gång, om ett serskildt förordnades, tror äfven jag för min del något serskildt Utskott för närvarande icke böra tillsättas.

Herr *Cronius*: Vid min hitkomst i början af Riksdagen hörde jag omtalas *allmän nöd* såsom följd deraf, att Försynen välsignat Landet med god årsväxt. Nu mera har tonen blifvit nedstämd till *förlägenhet*. Landtmannen kan

för det närvarande ej för sina produkter få lika högt pris som tillförene; Och detta är en följd af konjunkturen i det hela. Till förlägenhetens afhjelpande behöfves, i min tanka, icke något serskildt Utskott: Jag bestrider helt och hållet, att ett sådant tillsättes, och tror, att de framställningar, som blifvit gjorda eller komma att göras, rätt väl kunna behandlas af de redan förordnade Utskotten.

Herr *Westin*: Jag är förekommen af Hrr *Cederborg* och *Noréus*, samt åberopar i synnerhet allt det grundliga, som den sistnämnde värde Ledamoten anfört. Det vore otacksamt emot Försynen, att nu klaga öfver allmän nöd, då Landet blifvit välsignadt med en rik skörd. Man förde en sådan klagan år 1815; Man tillsatte ett serskildt Utskott; Frukten af Utskottets arbete var en vacker afhandling om förlägenheten i allmänna rörelsen; men sannerligen jag vet, att Utskottet ändock kunde afhjelpa den. Jag har lefvat den tid, då i vårt Land var en verklig allmän nöd, då flere tusen menniskor, af brist på lifsmedel, svulto till döds. Må man ihogkomma, att en sådan tid funnits; och må man, nöjd med den lyckligare ställning, hvari Landet nu befinner sig, låta sakerne gå sin naturliga gång, bota penningeförlägenheten om man kan, men icke förblanda en tillfällig förlägenhet med en allmän nöd.

Herr *Ullberg*: Jemte det jag förenar mig i den af flere Ledamöter yttrade tanka, att alla de ämnen, som kunde blifva föremål för ett serskildt Utskotts handläggning, lämpligen kunna behandlas af de vanliga, redan tillsatta, Ut-

skotten, och att således behof af något serskildt icke är förhanden, anhåller jag om Proposition till afslag å den derom väckta Motion.

Herr *Rydberg*: För min del afstyrker jag äfven serskildt Utskott och åberopar hvad Herr *Santesson* i ämnet yttrat.

Herr *Lundman* instämde jemväl uti ett sådant afstyrkande.

Herr *Talmannen* framställde följande Proposition: Bifaller Borgare-Ståndet, lika med Höglofl. Ridd. och Ad., att ett serskildt Utskott af Riksens Ständer förordnas för det ändamål, som i Ridd. och Ad. Prot. Utdrag af d. 10 dennes är uppgifvet?

Propositionen besvarades med *Nej*; I följd hvaraf genast uppsattes, justerades och expedierades Protokolls-Utdrag med underrättelse, att Borgare-Ståndet funnit sig icke kunna i Högl. Ridd. och Ad. nyssberörda Beslut instämma.

§. 6.

Föredrogs åter Herr *Bagges* den 12 dennes §. 10 på Bordet lagda Memorial om upphöranden af Dykeri- och Bärgnings-Kompaniets befattning.

Herrar *Eckhoff*, *Bjuhr* och *Huldt* uppläste anföranden i samma ämne.

(Bilag. N:r 29, 30, 31.)

Herr *Falkman*: Malmö Stads invånare ega, enligt Stadens Privilegier, rättighet att sjelfve låta besörja sina bärgningar vid timande sjöskador; och denna rättighet är dem jemväl försäkrad genom 12 §. i Kongl. Reglementet för Dykeri- och Bärgnings-Kompaniet d. 22 Decemb.

1802. Jag önskar visserligen, att enahanda billiga fördel kunde tillerkännas Rikets samtlige Invånare; Men, om sådant icke skulle ske, förbehåller jag åtminstone Malmö Stad att dervid blifva bibehållen då någon ny Författning om Dykeri- och Bärgnings-anstalterne kan komma att utfärdas.

Häruti förenade sig Herr *Möller*.

Herr *Winberg*: Det är obarmhertigt att vinna på andras nöd. Jag anser derför den Dykeri- och Bärgnings-Kompaniet tillagda uteslutande rätt till bärgningar böra upphöra vid Oktrojens slut och ett nytt Reglemente då utarbetas, som å ena sidan lemnar hvar och en sjönödlidande rättighet att sjelf besörja bärgningen så länge han kan och vill, men ock å den andra ger honom någon utväg att kunna påräkna allmän hjelp om han deraf finner sig i behof.

Herrar *Ullberg*, *Cronius*, *Langenberg* och de *fleste* öfrige af Ståndets Hrr Ledamöter hördes instämma med Herr *Winberg*.

Remitterades till Stats- samt Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskotten.

§. 7.

Herr *Danielsson* inlemnade ett Memorial, som upplästes, hvaruti han begärt Borgare-Ståndets åtgärd till förekommande af det uppehåll, hvilket genom Kommendants-Embetet i Carlskrona skall hafva blifvit tillskyndadt de från pestsmittade eller för pestsmitta misstänkte utrikes orter anlända och till Carlskrona destinerade fartyg, ehuru desamma vid Känsö undergått den i Författningarne föreskrifne Quarantaines-behandling,

och derom medhaft betyg; Men, emedan denna fråga rörde Carlskrona Stad enskilt och ändamålet med Motionen syntes kunna vinnas på ginare väg genom en underdånig ansökning hos Kongl. Maj:t ifrån Staden, förklarade Hr *Danielsson*, på föreställning, sig nöjd att återtaga Motionen samt önskade endast härom en anteckning i Protokollet för att visa, det han uppfyllt hvad honom af dess Kommittenter blifvit uppdraget.

Likaledes ingaf Herr *Danielsson* ett Memorial om ändring i klassifikationen för Carlskrona Stad.

(Bilag. N:r 32).

Upplästes och remitterades till Ståndets Besvärs-Utskott.

§. 8.

Af Herr *Danielsson* inlemnades ett Memorial om Dagtraktamente för Magistratspersoner och Handtverkare vid Besigtningar i Städerne och vid Fästningar för Kronans räkning; hvilket upplästes.

(Bilag. N:r 33.)

Häruti förenade sig Hr *Bagge*.

Herr *Egge*: Jag förenar mig så mycket hellre med Herr *Danielsson*, som i Westervik finnas betydliga spannmålsförråd för Kronans räkning samt besigtningar derstädes flere gånger om året måste förrättas och rapporter öfver dem afgifvas, till stort besvär och hinder för både Magistraten och Borgerskapet.

Herr *Langenberg*: I Westerås är förhållandet enahanda, som Herr *Egge* för Westervik upp-

gifvit; och jag förenar mig således äfven i Motionen.

Herr *Leffler*: Med anledning af hvad Herr *Danielsson* anfört om Carlskrona får jag äfven upplysa, att i Götheborg, hvaräst finnes ett ganska betydligt Tygförråd, Krono-Bränneri och ansenliga Krono-Magaziner, ofta händt, det Handtverkare flere dagar och veckor å rad måst biträda vid Besigtningar för Kronans räkning utan all ersättning; och, emedan sådant är högst betungande för Handtverkaren, hvilken under tiden nödgas lemna sin verkstad och sitt arbete, lärer det finnas desto billigare, att han för sin möda och tidspillan njuter skäligt arfvode, som han icke nu såsom förr kan hoppas någon ersättning genom den fördelen att få åt Kronan förfärdiga det ifrågakommande arbetet, utan detta vanligen anförtros hvilken annan som helst.

Herr *Huldberg*: För att ej belasta med något ytterligare Memorial i detta ämne, begagnar jag tillfället att nu nämna, det Magistraten och Borgerskapet i Wadstena må hända framföre dem i andra Städer äro betungade af Besigtningar för allmän räkning, emedan i den lilla Staden finnas både Krono-Magazin, Hospital, Kurhus och Arbetshus, samt dylika besigtningar följaktligen tidt och ofta derstädes förekomma: Och jag instämmer således till alla delar i Herr *Danielssons* Motion.

Herrar *Hambreus*, *Westin*, *Winbladh* samt Ståndets *samtlige* öfrige Herrar Ledamöter förenade sig med Herr *Danielsson*; Och Memorialet, tillika med hvad nu muntligen blifvit yttradt, remitterades till Stats-Utskottet.

§. 9.

Memorialer upplästes

1. af Herr *Arvidson* om upphörande af viten i Skuldfordringsmål hos Exekutorn:

(Bilag. N:r 34.)

Remitterades till Lag-Utskottet:

2. af Herr *Arvidson* om understöd till Hamnbyggnad vid Lidköping:

(Bilag. N:r 35.)

Hrr *Santesson* och *Nilsson* förklarade sig, såsom boende vid Wenern, ej kunna underlåta att vitsorda behofvet af de anstalter, Herr *Arvidson* föreslagit, och att följaktligen understödja hans Motion:

Remitterades till Stats-Utskottet:

3. af Herr *Cederborg* om Förliknings-Domstolars inrättande:

(Bilag. N:r 36.)

Herr *Westin* förklarade, att han af uppriktigaste hjerta förenade sig med Herr *Cederborg*.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 10.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Bjuhr* om upphörande af Städernes skyldighet att införskrifva Salt:

(Bilag. N:r 37.)

2. af Herr *Bjuhr* om befrielse för Umeå och Luleå Städer från de med Tullkamrarne förknippade afgifter, som ej erläggas på Landet:

(Bilag. N:r 38.)

Herr *Ullberg*: För Piteå Stad, hvars Ombud jag äfven är, har jag fått mig uppdraget att göra enahanda Motion, som den Herr *Bjuhr* nu väckt; och i hvad han andragit förenar jag mig

derför till vinnande af lika fördel åt Piteå, som han för Umeå och Luleå begärt:

Dessa 2:ne Memorial lades på Bordet:

3. af Herr *Hammar* om anslag för serskild Provincial-Läkare i Norra Halland:

(Bilag. N:r 39.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

4. af Hr *Linström*, *Jakob*, om lefverering i Riksgälds-Kontoret af alla allmänna medel, som komma under uppbörd och redovisning, eller ock Riksgälds-Kontorets upplösande:

(Bilag. N:r 40.)

5. af Herr *Linström*, *Jakob*, om ändring i tiden till den årliga redovisningen för allmänna medel:

(Bilag. N:r 41.)

6. af Herr *Linström*, *Jakob*, om Kongl. Nummer-Lotteriets och Assistans Kontorets indragande:

(Bilag. N:r 42.)

De 3:ne sistnämnda Memorialen lades på Bordet:

7. och 8. af Herrar *Winbladh* och *Limnelius* om ändring i 24. och 25 §. §. af Kongl Förordningen angående inteckning i fast Egendom den 13. Juli 1818:

(Bilag. N:r 43. 44.)

Remitterades till Lag-Utskottet:

9. af Herr *Danielsson* om postfrihet för Dagblad:

(Bilag. N:r 45.)

10. af Herr *Danielsson* om upphörande af Tullumgäldernes betalande i Hamburger Banko:

(Bilag. N:r 46.)

Häruti förenade sig Herr *Wallström*:

Herr *Eckhoff*: Beslutet om Tullumgäldernes betalande i Hamburger Banko är grundadt

på Statens behof af Vexlar å sådant mynt; och, ehuru jag visserligen skulle vilja instämma i Motionen, tror jag likväl, att någon ändring i nämnda Beslut lika litet nu kan ega rum, som vid de flere föregående Riksdagar, då enahanda Motion varit gjord:

Remitterades till Stats- och Bevillnings-Utskotten.

§. 11.

Upplästes Stats-Utskottets Utlåtanden af den 13. dennes:

N:r 5. i anledning af Kongl. Majts Nådiga Proposition om fortfarande af provisoriska Länstyrelsen på Öland:

N:r 6. angående de fleste Lands-Kamrerarnes underd. ansökning om tillökning i Expenser och Skrifvare-lön:

N:r 7. i anledning af Nådig Proposition om inrättande af ett nytt Fögderi i Wermlands Län:

N:r 8. angående trycknings-kostnaden för Höglofl. Ridd. och Ad. samt Högvörd. Preste-Ståndets Protokoll vid innevarande, äfvensom utdelning af sistnämnda Stånds Protokoll vid nästförflutne Riksdag.

Lades på Bordet.

Plenum slutades kl. ½2.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den

Den 17 Februari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Höglofl. *Ridd.* och *Ad.* Protokolls-Utdrag af d. 12 dennes, innefattande dess bifall till Stats-Utskottets Memorial, om Riksdags-kostnads-medel, och till Expeditions-Utskottets om ökadt antal Kanslister, upplästes och lades till handlingarne.

§. 2.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Lindström*, *Michael*, om förlängd arrendetid på Strömmingsfisken:

(Bilag. N:r 47.)

Lades på Bordet:

2. af Herr *Göransson* ett utaf honom och Herr *Eckhoff* undertecknadt om lösen till Skatte af 2:ne Krono-Laxfisken i och vid Gefle:

(Bilag. N:r 48.)

Lades på Bordet:

3. af Herr *Santesson*, ett af honom jemte Hrr *Prytz* och *Leffler* undertecknadt, om bidrag från Staten till kostnaden för Fångvården i Götheborg:

(Bilag. N:r 49.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

4. af Herr *Arvidson*, om behofvet af en andre Provincial-Läkare i Halland:

(Bilagan N:r 50.)
Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 3.

Föredrogs å nyo Stats-Utskottets d. 15 dennes §. 11. på Bordet lagda Utlåtande N:r 5 om den Provisoriska Län-Styrelsen på Öland.

Herr *Egge*: Jag finner väl Stats-Utskottet hafva hemställt, om icke utgången af år 1824 borde blifva den tid, på hvilken ifrågavarande Län-Styrelse *må kunna* upphöra, samt Utskottet tillåtas att vid Statsregleringen fastställa anslag af de 450 tunnor Spanmål, som för nämnda år till denna Styrelses aflönande erfordras; men, då Kongl. Maj:t i Sin Nådiga Proposition föreslagit, att den skulle ställas på Indragnings-Stat intill nästa Riksdag, och, vid tillämpning af Utskottets yttrande såsom svar på denna Nåd. Proposition, det förra förefaller mig icke nog tydligt, skulle jag deruti önska de bestämda uttryck, att den Provisoriska Län-Styrelsen *bör* upphöra vid 1824 års slut, och att ifrån den tiden hvarken på Indragnings-Staten eller af andra allmänna medel någon aflöning för sådan Styrelse kommer att ega rum.

Herr *Noréus*: Anslaget för Län-Styrelsen skulle, på sätt Utlåtandet visar, utgå af de 1018 tunnor Spanmål, hvilka tillfallit Kronan årligen genom Utmarks-delningen på Öland, och hvilka således upptagas bland Statens inkomster. När nu Utskottet hemställt, att aflöningen endast skulle anslås för år 1824, kan följaktligen ingen fråga blifva om fortfarande på längre tid af ett sålunda bestämdt temporärt anslag; och

jag finner för min del något förtydligande af Utskottets yttrande icke behöfligt.

Herr *Hagander*: Jag är förekommen af Hr *Noréus* och vill endast tillägga, det jag önskade fästa allmän uppmärksamhet på nödvändigheten deraf, att hädanefter alla öfverflödiga Embeten och Tjenster indragas, på det all misshushållning med Statens medel, äfven i den delen, må förekommas.

Herr *Norström* yttrade lika tankar med Hr *Egge*.

Herr *Santesson*: För min del måste jag bekänna, att den anmärkning, Herr *Egge* nu gjort, undfallit mig när Utlåtandet i Stats-Utskottet justerades. Ehuru jag vet, det Utskottets mening varit, att all aflöning för den serskilda Län-Styrelsen skall upphöra vid 1824 års slut och sedermera ej heller på Indragnings-stat qvarstå, tror jag likväl det af Herr *Egge* önskade förtydligande nödvändigt och förenar mig således med honom.

Herr *Egge*: Det har förvarat sig i mitt minne, att, när Riksens Ständer år 1809 hade beslutit ett stadgande i de nya Grundlagarne om förvaltning och disposition öfver Kongsgårdarne, samt fråga hos Borg. St. uppstod huruvida detta stadgande blifvit i Förslaget till den underd. Skrifvelsen nog tydligen uttryckt, upplystes väl af någon Utskottets Ledamot, det samma stadgande vore uttryckt alldeles i öfverensstämmelse med Beslutet, men icke desto mindre fanns det, vid Grundlagarnes utfärdande, så otydligt infördt, att man deraf erfor ganska stora olägenheter. Denna händelse stärker mig ännu mer till

den önskan, jag nu yttrat, att Beslutet om den Provisoriske Län-Styrelsen på Öland må uttryckas mera tydligt och klart, än i Utskottets Utlåtande skett.

Herrar *Langenberg* och *Danielsson* förenade sig med Herr *Egge*.

Herr *Noréus* förnyade hvad han förut yttrat.

Herr *Bjuhr* deremot instämde jemväl med Herr *Egge*.

På Herr *Talmannens* Proposition, återremitterades målet till Stats-Utskottet, som skulle erhålla del af hvad nu blifvit anfördt.

§. 4.

Vid förnyad föredragning biföllos Stats-Utskottets d. 15 dennes, §. 11. på Bordet lagda Utlåtanden:

N:r 6, angående Lands-Kamrerarnes ansökning om tillökning i Expenser m. m-:

N:r 7. om ett föreslaget nytt Fögderi i Wermland: och

N:r 8. om tryckningskostnad för Högl. Ridd. och Ad. samt Högv. Preste-Ståndets Protokoll, m. m.

§. 5.

Ä nyo föredrogs Herr *Bjuhrs* sedan den 15 dennes §. 10. på Bordet hvilande Memorial, om upphörande af Städernes skyldighet att införskrifva salt.

Herr *Rydberg*: Om de af Herr *Bjuhr* nämnde Städer i Wester- och Norr-botten eller deras Rederier ej kunna åstadkomma det upplag af salt, som Författningarne föreskrifva, vore väl bäst, att de uppsade sin Stapelstads-rätt, ty

de böra, i min tanka, ej kunna befrias från de skyldigheter, som andre Städer få vidkännas, enär de hafva lika rättigheter, att idka sjöfart på utrikes orter.

Herr *Santesson*: Jag fruktar, att, om vi för Städerne framkomma med sådane Motioner, som den förevarande, och söka undandraga oss våra skyldigheter, skulle vi derigenom endast gifva stöd för dem, som äro benägne att sätta våra rättigheter i fråga; och jag önskade således för min del, att Herr *Bjuhr*, deräst han för Umeå och Luleå Städer finner sig befogad, att söka något undantag, ville i enskild väg anmäla sin önskan, utan att låta den blifva föremål för någon Riksens Ständers eller Borgare-Ståndets åtgärd.

Herr *Lenning*: Hr *Santessons* tankar delar jag desto hellre, som, med efterdöme af en Riksdags-motion för Umeå och Luleå, möjligen äfven många andra Städer kunde föranledas att begära enahanda fördelar och man dymedelst ännu mer blottställde sig för de oblida omdömen, hvilka icke sällan om Städerne och deras rättigheter förspörjas.

Herr *Bagge*: I min tanka eger Hr *Bjuhr* ingen rätt att här tala för andra Städer än dem, hvilkas Ombud han vid Riksdagen är. Jag anser således Motionen egentligen endast väckt för dessa sednare, och hemställer, att den remitteras till Borg. St. Besvärs-Utskott.

Herr *Bjuhr*: Jag inser icke hvarför Städernes invånare ensamme skola draga bördan af salthandeln, då äfven andre hafva rättigheten dertill; och min tanka är, att man såsom Hand-

lande bör få sälja sin vara hvaräst man vill, samt att följaktligen, då man förskrifver salt, det bör få under hemresan föryttras, der sådant med största fördel kan ske. De yttranden synas mig mindre värdiga, hvarigenom de större Städernes Fullmäktige söka befordra de mindre Städernes förfall: Hvad serskildt beträffar Umeå och Luleå, lärer det vara svårt att bestrida deras nytta, såsom samlingsplatser i Rikets ytterst belägna och ganska vidsträckta Norra Landskap. Jag anser deras tyngd af den ifrågavarande skyldigheten förtjena Riksens Ständers behjertande; och, ehuru gerna jag för min enskilda del skulle vilja gå Ståndets önskan till möte, kan jag dock icke underlåta att med fullföljande af Motionen fullgöra ett mig från desse Städer lemnadt uppdrag. För öfrigt, och som Motionen angår upphörande af skyldigheter, hvilka för det Allmännas skull äro till, anser jag ej lämpligt, att mitt Memorial remitteras till Ståndets Besvärs-Utskott, utan begär remiss till något bland de för Ständerne gemensamma Utskotten.

Herrar *Egge* och *Ekelund* förenade sig med Herr *Bagge*.

Herr *Hambréus*: Salthandeln hörer till Stadsmanna-näringar. För att åtnjuta rättigheten till denna handel bör man, i min tanka, låta sig nöja med den motsvarande skyldigheten; och man bör icke sky detta onda för att få vidkännas något ännu värre, eller förlusten af salthandeln bland borgerliga yrken.

Herr *Westin*: Jag förenar mig med dem, som redan så grundligt talat emot motionen; och jag ber den värde Ledamoten, af hvilken

den blifvit väckt, återtaga densamma; han ger eljest styrka åt det förakt för Stadsmanna-näringarne, som råder i närvarande tid.

Herr *Huldberg*: Vi hafva på Bordet till genomläsning ett Memorial af Friherre *Cederström*, *Jakob*, om Närings-friheten, hvaruti han följer det thema, att Städernes Borgerskap vill tillskansa sig alla möjliga rättigheter och undandraga sig alla möjliga skyldigheter. För denna sats skulle han just hemta stöd af Herr *Bjuhrs* Motion, om den fortsattes; och mig synes derför bäst, att Motionen blefve återtagen.

Herr *Bjuhr*: Jag återtager icke min Motion. Det har varit min rättighet och skyldighet, att framföra den: och jag anhåller om remiss derå till Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet.

Herr *Bagge* bestred en sådan Remiss på de skäl, han förut anfört.

Herr *Noréus*: Jag kan ej bestrida den af Herr *Bjuhr* begärde remissen, men önskar, att öfverläggningen ej måtte till Utskottet medfölja, såsom möjligen motverkande det ändamål, han söker.

Herr *Eckhoff*: Frågan angår egentligen 2:ne Städer enskildt; och det bör bero af Ståndet att pröfva, om den skall här upptagas eller ej.

Herr *Bjuhr*: Till bevis, att Motionen ej är af enskild beskaffenhet, förnyar jag hvad jag redan yttrat, att den angår upphörande af skyldigheter, hvilka för det Allmännas skull blifvit föreskrifne.

Herr *Noréus*: Äfven jag anser frågan vara icke af enskild utan af allmän beskaffenhet, ty

antingen måste Städernes skyldighet till Salt-import bibehållas, eller ock bör all Salthandel blifva fri; och Motionen rörer således Rikets invånare i allmänhet.

Herr *Eckhoff*: Jag förblifver vid hvad jag redan förklarat. När Umeå och Luleå Städer afsäga sig sin Stapelstads-rätt, då kommer frågan i behörigt skick: men nu anser jag icke Herr *Bjuhrs* Motion böra af Ståndet upptagas.

Häruti hördes *många* instämma.

Herr *Talmannen* framställde Preposition om Remiss å Herr *Bjuhrs* Memorial till Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet.

Ropades *Nej*, blandadt mad några *Ja*.

Derefter proponerade Herr *Talmannen* Remiss till Borgare Ståndets Besvärs-Utskott.

Ropades *Ja*, blandadt med några *Nej*.

Remissen till Ståndets Besvärs-Utskott ansågs bifallen; men Hrr *Bjuhr*, *Noréus* och *Egge* anmälte deremot sin reservation.

§. 6.

Herr *Bjuhrs* den 15:de dennes, §. 10. på Bordet lagda Memerial, om befrielse för Umeå och Luleå Städer från de med Tullkamrarne förknippade afgifter, som ej erläggas på landet, blef nu åter föredraget.

Herr *Eckhoff*: Deräst ej desse Städer mäkta åstadkomma så stor Tull-uppbörd, att Tullkamrarne dymedelst kunna underhållas, anser jag det bero af dem sjelfve, att antingen afsäga sig sin Stapelstads-rätt, och blifva befriade från all vidare utgift för nämnda ändamål, eller ock

bibehålla denna rätt och vidkännas de derifrån oskiljaktige kostnader.

Herr *Bjuhr*: Enligt de upplysningar, mig äro lemnade, har den ifrågavarande skyldigheten ej åtföljt Stapelstads-rätten, utan grundar sig på en serskild ekonomisk författning, hvaruti det således icke synes obilligt, att vinna ändring när den af omständigheterne påkallas.

Herr *Ekelund*: Jag tror det ej vara billigt, att Städerne sjelfve ansvara för hvad som utöfver Tull-uppbörden åtgår till Tullkamrarnes underhållande, utan anser lämpligare, att dessa kamrar på de ställen, der utgiften för dem öfverstiger inkomsten, indragas, så framt det låter förena sig med Städernes en gång vunne Stapelrätt.

Herr *Ullberg*: Jag har i denna fråga, på mine Kommittenters uti Piteå begäran, förenat mig med Herr *Bjuhr*; och jag har gjort det hufvudsakligast af det skäl, att, när Piteå Stad åtog sig ansvarighet för så stor Tull-uppbörd, att Tullkammarens aflöning derigenom kunde bestridas, var denna aflöning hälften mindre än den nu är. Nämnda åtagande anser jag såsom ett villkorligt kontrakt, hvilket vid förändrade omständigheter bör till sin verkan upphöra; och jag begär Remiss å Memorialet jemte mitt tillägg.

Herr *Eckhoff*: Om jag ock skulle medgifva, att ifrågavarande skyldighet ej är förenad med Stapelstads rätten, står det ändock fast, att de Wester- och Norr-bottniska Städerne frivilligt ingått ansvarighet för Tullinkomsten till ett belopp svarande emot utgiften: De böra således ej kunna derifrån befrias.

Herr *Bjuhr* åberopade hvad Herr *Ullberg* anfört.

Herr *Bagge* förenade sig med Herr *Eckhoff*.

På Herr *Talmannens* Proposition remitterades Herr *Bjuhrs* Memorial, tillika med hvad i denna fråga muntligen blifvit yttradt, till Stats- och Bevillnings-Utskotten.

§. 7.

Herr *Linströms*, *Jakob*, den 15:de dennes §. 10 på Bordet lagda Memorial

1. om lefverering i Riksgälds-Kontoret af allmänna medel eller ock detta Verks upplösande, samt
2. om Kongl. Nummer-Lotteriets och Assistans-Kontorets indragande,

föredrogos å nyo och remitterades till StatsUtskottet.

§. 8.

Föredrogs åter Herr *Linströms*, *Jakob*, ifrån den 15:de dennes §. 10 på Bordet hvilande Memorial om ändring i tiden till den årliga redovisningen för allmänna medel.

Herr *Noréus*: "Jag kan icke förena mig med Herr *Linströms* utlåtande. — Jag anser, att Uppbörds-Verket bör bibehållas uti den, genom det sist föreslagna Riks-bokslutet, så tillförlitligt kontrollerade gång. — All ändring i Uppbördsterminerne skulle orsaka en rubbning deruti; och en större skyndsamhet, enär Uppbörden skall grunda sig på för hvarje år skeende taxeringar och Pröfnings-Kommitéernes utlåtande, kan icke åstadkommas. Någon öfverflyttning af det ena årets balans hos en Uppbördsman, till det

följande årets uppbörd, bör icke heller kunna inträffa då all lefverering bör verkställas inom d. 1 Maji och Special-räkning ingifvas innan den 1 September och någon uppbörd icke kan vidtaga, förr än under de 3:ne sista månaderne af året."

Häruti förenade sig Hrr *Cederborg*, *Hjertström*, *Lagerstrand* och *Lundman*.

Herr *Huldberg*: Meningen med Herr *Linströms* Motion måtte väl ej vara att förlänga Redovisnings-tiden till slutet af året näst efter det, för hvilket Utskylderne påföras; ty, i sådant fall, motverkades just derigenom det ändamål, han vill vinna, att förekomma försnillning och balanser. Är åter meningen att inskränka tiden inom det år, för hvilket Uppbörden sker, så synes mig en så skyndsam redovisning overkställbar af de skäl, Herr *Noréus* anfört.

Herr *Langenberg*: Riks-hufvudboken är inrättad efter den redovisnings-tid, som nu eger rum: Den förändring, Herr *Linström* föreslagit, skulle göra en förändring af nämnde Hufvudbok nödvändig: och Herr *Noréus* har föröfrigt emot förslaget framlagt så grundliga skäl, att jag helt och hållet förenar mig med honom.

Herr *Limnelius*: Enär tvenne Uppbördsstämmor för Bevillningen äro stadgade, den ena vid slutet af det år, för hvilket den påföres, och den andra vid början af det nästföljande, eller här i Stockholm vanligen uti Februari månad, synes det icke möjligt, att medlen kunna redovisas skyndsammare, än som nu sker, nemligen före Maj månad derefter.

Herr *Egge* instämde jemväl med Herr *Noréus*.

Herr *Noréus*: Jag skulle önska af Herr *Linström* den upplysning, om hans mening är att fördröja eller att påskynda redovisningen.

Herr *Linström*: Min mening är, att påskynda den, och att den bör ske inom det löpande årets utgång, för hvilket medlen uppbäras.

Herr *Arvidson*: Efter den upplysning, Herr *Linström* nu lemnat, förenar jag mig med dem, som talat emot Motionen, och får dessutom erinra, att böter och viten, ådömda under årets lopp, ofta ej erläggas frivilligt, utan måste utmälas samt, när tillgång saknas, förvandlas till kroppsstraff, hvilka omgångar äfven göra all redovisning inom det löpande årets slut omöjlig.

Herr *Linströms* Memorial, jemte de deröfver muntligen afgifna yttranden, remitterades till Stats-Utskottet.

§. 9.

Herr *Danielssons* den 15 dennes §. 10 på Bordet lagda Memorial om postfrihet för Dagblad föredrogs åter.

Herr *Hagander*: "Jag är visserligen ense med Herr *Danielsson* om den princip, hvarifrån han utgått, i frågan om portofrihet för Tidningar; men jag har trott den anmärkning dervid icke vara olämplig, att denna portofrihet i synnerhet måtte meddelas alla Tidningar af litterärt eller Statsekonomiskt innehåll, helst jag tror mig förese, att svårigheter möta en allmänt medgifven dylik frihet, den jag, för min del, högtidligen yrkar för alla de Tidningar, hvilkas hufvudsakli-

ga tendens är att upplysa medborgare om deras rättigheter och skyldigheter, om hvad i vetenskap och konst är af värde och om Fäderneslandets ekonomiska ställning. — Men på det den väckta frågan måtte vinna ofelbar och snar verkställighet; så får jag foreslå att densamma blifver till sådant Utskott remitterad, der medel må anslås, motsvarande den möjligen ökade Posttransportkostnaden."

Herr *Westin*: Vi hafva sett af utkomne Kungörelser, att Kongl. Maj:t i Nåder medgifvit portofritt kringspridande af nyttiga Tidningar. Jag tror det vara lämpligast, att sådana frågor öfverlemnas till Kongl. Maj:ts Nådiga godtfinnande; ty icke vore en postfrihet för alla i Riket utkommande Tidningar lämplig; och icke skulle det tillskynda invånarne i andra Rikets orter någon nytta eller nöje att läsa de Dagblad, hvilka egentligen röra enskilda ställen specielt, såsom t. ex. Stockholms, Götheborgs och Carlskrona Allehanda.

Herr *Ekelund*: Så vida postfriheten för Tidningar inskränkes till några få af erkändt Statistiskt och Ekonomiskt värde, förenar jag mig gerna i Motionen; Men, om Motionen åsyftar postfrihet för alla möjliga Tidningar, kan jag icke annat än bestrida den, emedan jag fruktar, att en så vidt utsträckt frihet skulle tillskynda Staten nog kännbara uppoffringar.

Herr *Eckhoff*: Lika med Herr *Ekelund* tror jag skillnad böra göras emellan allmänt nyttiga Tidningar och dem, som äro af annan beskaffenhet; Men gränsen torde blifva svår att uppdraga. De afgifter, som nu erläggas för Tid-

ningars afsändande med posten, äro, om jag ej bedrar mig, en inkomst icke för Staten, utan för Postverkets Tjenstemän; och denna Lönförhöjning skulle, vid ett förändradt förhållande, möjligen komma att på Staten öfverflyttas; således anser jag högst nödvändigt ett noggrannt urval af de Tidningar, för hvilka den önskade postfriheten må beviljas.

Herr *Norström*: Jag tror äfven, att postfriheten blefve allt för stor, om den utsträcktes till alla Dagblad. Postmedlen äro redan mycket minskade genom det sådan frihet blifvit åtskilliga Tidningar beviljad. Mig synes, att de, som önska läsa dem, måga ock betala hvad till deras anskaffande erfordras, och att Statens medel kunna användas till vida nyttigare ändamål.

Herr *Winbladh* förenade sig med Herr *Ekelund*.

Herr *Cederborg*: Det har tillförene icke varit tillåtet att sända Tidningar med posten. Regeringen har nu mera i det fallet gått Allmänhetens önskningar till möte; och afgiften för denna rättighets begagnande är ganska billig. Att Staten ej deraf njuter någon inkomst, är af Herr *Eckhoff* ett misstag: Post-afgiften tillfaller Staten, men annat är det serskilda arfvode, som finnes anslaget för Betjeningen, och hvarom någon fråga nu icke blifvit väckt. Jag tror ändamålet af Tidningars lättare kringspridande vara tillräckligen vunnet genom de dertill redan vidtagne anstalter.

Herr *Ullberg*: Jag förenar mig i Motionen, endast med tillämpning på litterära Tidningar; sådana anser jag vara af så allmän nytta, att de

förtjena den föreslagne postfriheten; och jag begär Remiss till Stats- och Bevillnings-Utskotten.

Herr *Lagerstrand*: För min del finner jag denna fråga vara af mycken vigt. För de Tidningar, som egentligen angå vissa Städer och deras grannskap enskildt, bör väl ej postfrihet ega rum; men deremot tillstyrker jag, att den beviljas för alla Litterära, Statistiska och Ekonomiska, samt dem, som upplysa Domstolars åtgärder i vigtiga Rättegångar, eller andra händelser, ställningar och förhållanden, hvilka förtjena allmän uppmärksamhet. Det synes mig obilligt, att en Tidning, som i Stockholm kostar 5 R:dr, skall t. ex. i Carlskrona, genom tillägg af postafgifterne, betalas med 11 R:dr; Rikets samtlige invånare böra, i min tanka, få inhemta nyttiga kunskaper genom Tidningarne för lika godt pris.

Herr *Norström*: Att en gräns bestämmes emellan de Tidningar, som förtjena postfrihet, och dem, som ej förtjena den, anser jag högst nödvändigt.

Herr *Limnelius*: Deruti förenar jag mig äfven; om postfrihet beviljades alla Tidningar, skulle slutligen inga Postväskor förslå till deras inrymmande.

Herr *Bagge*: Då inga Tidningar gratis utdelas, tror jag ej, att man af en medgifven postfrihet bör befara så starka reqvisitioner, att Postverket dymedelst skulle allt för mycket betungas; men jag medger visserligen ändock, att friheten må inskränkas till de allmänt nyttiga Tidningarne.

Herr *Danielsson*: Med min motion har jag

ej heller åsyftat andra än litterära och allmänt nyttiga Tidningar; och jag anhåller om Remiss å Memorialet.

På Herr *Talmannens* Proposition remitterades Herr *Danielssons* Memorial till Stats- och Bevillnings-Utskotten, hvilka äfven skulle erhålla del af hvad nu muntligen blifvit anfördt.

§. 10.

Herr *Talmannen* gaf tillkänna, att, enligt den underrättelse han nu från Hr Landtmarskalken erhållit, hafva Hans Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen i Nåder bestämt kl. 1 i morgon e. m. till emottagande af Riksens Ständers underd. Lyckönskningar öfver H. K. Höghets förestående förmälning, i följd hvaraf den Deputation af Borg. St., som kommer att deltaga i den stora Deputationen, borde då kl. ½ 1 infinna sig å Riddarhuset.

Borg. St. Hrr Ledamöter förklarade sig vilja mangrannt deltaga i nämnde Deputation; och Herr *Talmannen* underrättade Ståndet, att anslag till morgondagens Plenum skulle serskildt utfärdas.

Herr *Talmannen* och Ståndet åtskildes kl. 12 på dagen.

In Fidem
Clas Arvedson.

Den

Den 18 Februari.

Plenum kl. 12 f. m.

§. 1.

Ankomna Protokolls-Utdrag upplästes: från Högv. *Preste-Ståndet* af den 17 dennes, med bifall till Stats-Utskottets Utlåtanden N:r 5, 6, 7 och 8: samt från Hederv. *Bonde-Ståndet* af den 12, 15 och 17 dennes, innefattande Remisser å Revisorernes Berättelser 1822 om fonderne under Kommers-Collegium och Strömrensnings-medlen, samt å Memorial om Prest-, Klockare-, Annex- och Mensal-Hemman, Sjöbroars, Lastageplatsers och Strandridare-Boställens byggnad på Gottland, afbetalningar å Banko-Lån, skärpning i straffet för stöld, pröfningsrätt i mål om fylleri och bränvinsminutering, vad i skuldfordringsmål, Rättegångssättet i mål om Hemmansklyfningar och besutenhet, Författningar i Ekonomi- och Polis-mål, LagmansRätternes upphäfvande, Lag-Kommitténs hörande i Lagfrågor m. m., Produktplakatets upphäfvande och ändring i Tullsystemet, förbud mot införsel af hästar, kungörelsers påtecknande före uppläsningen i Kyrkorna, ökad drift vid Exekutions-Verket, och om skyldighet för Säterier m. fl. Hemman att deltaga i allmänna Byggnader; bifall till Konstitutions-Utskottets Me-

---

Rättelse:

Sid. 182 rad. 23 *står*: Herrar *Egge* och *Ekelund* förenade sig
läs: Herr *Ekelund* förenade sig

morial om tryckning af förslagen till ändring i Grundlagarne och till Stats-Utskottets Utlåtande N:r 8; förblifvande vid godkännandet af Exp. Utskottets förslag till underdåniga Lyckönsknings-Adresser; och instämmande i Ridd. och Adelns Beslut om ett serskildt Utskotts tillsättande.

§. 2.

Hans Exellens Hof-Kansleren m. m. Herr Grefve *af Wetterstedt* anmältes, företrädde och aflemnade Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner och Skrifvelser:

1. af den 25 sistl. Januari om fortfarande af det Konvojkommissariatet beviljade kreditif,

2. — — om behofvet af en fond till understöd för Jordbrukare, som genom frost eller hagelskada förlora växande gröda,

3. — — angående en föreslagen och utarbetad Författning om mått, mål och vigt,

4. — — om föreslaget upphörande af Extra Grufvehjelpen,

5. af den 11 dennes om RekognitionsSkogarne,

6. af den 13 dennes angående rättighet för Kongl. Maj:t att i de fall 43 §. R. F. innehåller och under Kongl. Maj:ts Resor till Konungariket Norrige utnämna H. K. H. KronPrinsen till Ordförande i den då tillförordn. Regering, samt

7. af den 14 dennes om valet af ett Hemligt Utskott.

Sedan Hans Exellens blifvit utbeledsagad, upplästes ofvannämnde Nådiga Propositioner och Skrifvelser samt lades på Bordet.

§. 3.

Klockan ½ 1 begaf sig Herr Talmannen med Ståndet till Riddarhuset för att deltaga i den stora Deputation, hvarom Gårdagens Protokoll §. 10 förmäler; och Plenum slutades.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 21 Februari.

Plenum kl. 10 f. m.

§. 1.

Upplästes ankomna Protokolls-Utdrag från Högvördiga *PrestStåndet* af d. 10 och 12 dennes, med underrättelse, att Ståndet remitterat ett Memorial om rättighet för Torpare att tillverka Bränvin, samt förenat sig i Bonde-Ståndets Remisser om Hus i och för Riksdagar och om inlösen af förra FilialDiskonternes Assignationer å Banken m. m.

Lades till Handlingarne.

§. 2.

Uti Memorial af den 18:de dennes, som nu upplästes, hade Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, på anförda skäl, hemställt om icke, då ett mål till flera Utskott remitteras, Ståndens Kanslier måtte åläggas att till hvartdera af dessa Utskott alltid aflemna ett tryckt eller skrif-

vet exemplar af den handling, hvars Remiss åberopas.

Undertecknad Sekreterare upplyste: att en vid de föregående Riksdagarne utan anmärkning eller förspord olägenhet följd praxis varit orsaken hvarför äfven vid denne Riksdag, när någon handling blifvit till flera Utskott remitterad, endast det bland dem efter RiksdagsOrdningen främsta Utskottet fått den remitterade handlingen sig tillsänd: att, sedan vid denna Riksdag ett och annat Utskott låtit tillkännagifva sitt behof af serskilda Exemplar utaf sådana Handlingar, anstalt blifvit fogad, det Riksens Ständers samtliga Utskott erhålla hvartdera ett tryckt exemplar af Borgare-Ståndets Protokoll med Bilagor, bland hvilka sednare befinnas de remitterade Memorialen: och att, då de enda hittills från Borgare-Ståndet till Allmänna Besvärs-Utskottet och något annat Utskott gemensamt remitterade Memorial äro de för den 6 Februari under N:r 8, 9 och 11, samt så väl Protokollet för nämnde dag som Bilagorna till och med N:r 24 redan några dagar varit utkomna från trycket, Besvärs-Utskottet således på detta sätt redan fått del af nyssberörda Memorial och de deröfver muntligen afgifna Yttranden.

På Herr *Talmannens* Proposition biföll Borgare-Ståndet Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskottets hemställan samt anmodade undertecknad att besörja, det hädanefter, vid Remisser från Ståndet å en och samma handling till flera Utskott, alltid ett exemplar af både Protokolls-Utdraget och den remitterade Handlingen må hvartdera Utskottet tillställas.

§. 3.

Herr *Cronius* uppläste ett Memorial, hvaruti han, såsom Riksdagsfullmäktig för Landskrona Stad och på Stadens Äldstes anmodan, hemställde till Riksens Ständers bifall att, med fullföljande af de planeringsarbeten och gatuanläggningar, hvilka derstädes på Statens bekostnad redan blifvit företagne och komma att under loppet af detta år fortsättas, åtskilliga i Memorialet uppräknade arbeten, hvilka med ringa kostnad för StatsVerket skulle kunna genom arbetsfångarne på stället efter hand verkställas, äfven måtte under tillsyn af vederbörande FortifikationsBefälhafvare få besörjas.

Ståndet fann denna Motion vara af så enskild beskaffenhet, att den icke kunde af Ståndet till någon åtgärd upptagas, utan hänvistes Herr *Cronius* att vända sig till Kongl. Maj:t med underdånig ansökning i ämnet, deräst han finner sig befogad; Och skulle, på Herr *Cronii* begäran, Protokolls-Utdrag häröfver honom meddelas.

§. 4.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Cronius* om Näringsfriheten:
(Bilag. N:r 51.)
2. af Herr *Hambreus* i samma ämne:
(Bilag. N:r 52).

Begge Memorialen lades på Bordet:

3. af Herr *Cronius* om understöd till upprensning af Hamnen vid Landskrona:
(Bilag. N:r 53.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

4. af Herr *Cronius* om ändring i 6 §, af Kongl.

Förordningen om Sockenstämmor och Kyrko-Råd den 26 Februari 1817:

(Bilagan N:r 54.)

Herr *Bagge*: Jag förenar mig med Hr *Cronius* och föreslår tillika, att det må blifva Församlingarne tillåtet, i stället för Kyrkovärdar, tillsätta serskilde Sysslomän när Kyrkornas tillgångar äro så betydliga, att denna åtgärd behöfves.

Remitterades till Lag-Utskottet:

5. af Herr *Hemberg* om Lån till fullbordande af Hamnbyggnaden vid Ystad:

(Bilag. N:r 55.)

Remitterades till Stats- och Banko-Utskotten:

6. af Herr *Bagge* om upphörande af Gränse-Tullbevakningen emot Norrige och de ännu bibehållna Visitations-Tullkamrar i Riket:

(Bilag. N:r 56.)

Lades på Bordet:

7. af Herr *Bagge* om Sjö- och Gränse-Tull-Rätters upphäfvande:

(Bilag. N:r 57.)

Remitterades till Lag-Utskottet:

8. af Herr *Bagge* om Ränta för fordringar hos Kongl. Maj:t och Kronan enligt General-Krigs-Kommissariatets vid f. d. Arméen emot Norrige åren 1815 och 1816 utställda fordringsbevis:

(Bilag. N:r 58.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

9. af Herr *Huldberg* om förändrad reglering med Hospitals-Inrättningarne i Riket:

(Bilag. N:r 59.)

Herr *Langenberg*: Med Herr *Hulberg* förenar jag mig desto hellre, som vid Dårhuset i

Westerås, beläget midt i Staden, finnes så inskränkt utrymme, att Dårarne alltid måste hållas instängda och ej kunna utsläppas i fria luften, samt dessutom för de kringboende Invånarne är ganska obehagligt att dag och natt höra dessa olyckligas jämmer:

Lades på Bordet:

10. af Herr *Prytz* om konsuladafgifternes bestämmande och kungörande:

(Bilag. N:r 60.)

Häruti hördes *flere* förena sig; och Memorialet remitterades till Borgare-Ståndets Besvärs-Utskott:

11. af Herr *Prytz* om handelsförbunds afslutande med Spanien och Portugal:

(Bilag. N:r 61.)

Remitterades till Ståndets Besvärs-Utskott:

12. af Herr *Prytz* om Produkt-Plakatets upphäfvande i afseende på Nederländska Fartyg m. fl.

(Bilag. N:r 62.)

Lades på Bordet:

13. af Herr *Bjuhr*: om understöd till odlingar och nybyggen i Norra Orterne:

(Bilag. N:r 63.)

Häruti förenade sig Hr *Lindström*, *Michael*:

Remitterades till Stats- samt Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskotten:

14. af Herr *Montan* om lindring i Båtsmanshållet för Städerne:

(Bilag. N:r 64.)

Med Herr *Montan* förenade sig Hr *Norström*:

Herr *Winberg* ansåg denna Motion stridande mot 80 §. Regerings-Formen, som stadgar, att Båtsmanshållet skall förblifva vid de med Lan-

det och Städerne upprättade Kontrakt och Indelnings-Verk:

Herr *Cederborg* begärde Memorialet på Bordet.

§. 5.

Herr *Montan* uppläste ett Memorial om upphörande af skyldigheten att lefverera Lumpor för Pappersbrukens behof.

(Bilag. N:r 65.)

Herr *Ekelund:* Jag kan ej instämma i Hr Montans förslag. Att upphäfva den ifrågavarande Författningen vore att alldeles verka till Pappersbrukens undergång, och att betaga många fattige i aflägsnare orter det lätta tillfälle till afsättning och förtjenst på denna vara, som nu är dem öppet. Jag anser således bäst, att den nu gällande Författningen bibehålles.

Herr *Westin:* Frågan om Lumpors lefvererande är ingen lumpen sak. Pappersbrukens flor finner jag angeläget att befordra, så väl för våra Penninge-Verk skull som för Tryckfriheten, våra Riksdagsärenden och allt annat, hvartill dessa Bruks-tillverkningar behöfvas. Jag skulle derföre anse ganska vådligt att upphäfva den ifrågaställde Författningen; men deremot tror jag det vara mycket billigt, att betalningen för Lumporna ökas, så att Lefverantörerne blifva belåtne.

Herr *Lenning*: Jag förenar mig med dem, som anse skyldigheten till lumpors lefvererande böra bibehållas, och tror, att den täflan, som i all annan handel eger rum, äfven måtte gälla i Lumphandeln, så att den högst betalande har företräde samt Lefverantören således är i tillfälle att sjelf bestämma sitt pris.

Herr *Hambreus*: I en tid, då man i allmänhet söker uppmuntra inhemska Produktionen, tror jag det vara olämpligt, att upphäfva den ifrågavarande Författningen. Skulle lump-lefvereringen ej vara föreskrifven såsom en skyldighet, så underläts säkerligen hopsamlandet af denna för Pappersbrukens behof oumbärliga vara; men genom det stadgade vitet sättes man i nödvändighet att samla hvad eljest kastades på båsbacken eller eldbrasan.

Herr *Montan*: För min del ville jag tro, att premier för Lumpsamlingen skulle verka vida mer än viten; och jag åberopar för öfrigt hvad jag i Memorialet anfört, under anhållan om Remiss.

Herr *Montans* Memorial, tillika med hvad nu muntligen blifvit yttradt, remitterades till Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet.

§. 6.

Herr *Lindqvist* uppläste ett Memorial om Husvisitationers upphörande och ändring i Lurendrägeri-Förordningen.

(Bilag. N:r 66.)

Lades på Bordet.

§. 7.

Herr *Ekelund* uppläste ett Memorial om ändring i flyttningstiden för Tjenstehjon.

(Bilag. N:r 67.)

Herr *Bjuhr*: Om den af Herr Ekelund föreslagna ändring är lämplig för de Södra Landskapen, anser jag den likväl alldeles olämplig för de Norra: Jag bestrider således, åtminstone hvad

dem angår, all ändring i den nu stadgade flyttnings-tiden.

Häruti instämde Herrar *Eckhoff*, *Göranson* och *Lindström*, *Michael*, med tillägg, att en stor del af Norra Orternes Invånare äro fiskare och hafva sin största sysselsättning i och för detta yrke, den tid Herr Ekelund föreslagit att Tjenstehjons-flyttningen hädanefter måtte ega rum.

Herr *Palm*: I min hemort skulle snarast den gamla Flyttningstiden vid Michels-Mässan vara lämplig; och, om någon ändring skall ega rum i hvad sednast blifvit stadgadt, önskar jag, att Lagen om nämnde flyttningstid må å nyo upplifvas.

Herr *Ståhle*: För Skåne skulle Hr Ekelunds förslag vara alldeles oanvändbart, emedan vid Midsommarstiden Skånska Allmogen är fullt sysselsatt, att förse sig med sitt behof af bränn-torf för året.

Herr *Langenberg*: Äfven för Westmanland vore den föreslagna förändringen icke nyttig: Jag önskar således bibehållande af den nu stadgade flyttningstid.

Herr *Ekelund*: Om lokala förhållanden kunna verka undantag för åtskilliga Orter, är jag likväl öfvertygad, att mitt förslag vore ganska nyttigt för den mellersta delen af Riket.

Med Herr *Ekelund* instämde Hr *Winbladh*.

Memorialet, tillika med de nu afgifna muntliga yttranden, remitterades till Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet.

§. 8.

Hnrr *Hagander* uppläste Memorial om in-

rättande af en Byrå, till samlande af inkommande officiella handlingar i Statistiska ämnen.

(Bilag. N:r 68.)

Lades på Bordet.

§. 9.

Kongl. Maj:ts i Protokollet den 18 dennes, §. 2., omnämnde Nådiga Propositioner och Skrifvelser, föredrogos å nyo och remitterades:

1. om Konvoj-Kommissariatets kreditif, till Stats-Utskottet:
2. om Fond till understöd för Jordbrukare, till Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet:
3. angående Författningen om mått, mål och vigt, till Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet:
4. om extra Grufvehjelpen, till Stats- och Bevilnings-Utskotten:
5. om Rekognitions-Skogarne, till Stats-Utskottet: och
6. om rättighet för Kongl. Maj:t att i vissa fall utnämna H. K. H. Kron-Prinsen till Ordförande i Regeringen, till Konstitutions-Utskottet.

Hvarjemte, med anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse om valet af ett Hemligt Utskott, Ståndets Herrar Elektorer och deras Suppleanter anmodades att i afton kl. 7 sammanträda och utse Borgare-Ståndets Ledamöter i samma Utskott.

§. 10.

Under uppläsningen af Memorialet N:r 64, §. 4. ankom Hans Exellens Hof-Kanslern m. m. Herr Grefve *af Wetterstedt* och aflemnade Tren-

ne Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelser, af den 19 dennes:

1. angående det af en i Nåder förordnad Kommitté utarbetade underdåniga Betänkande om reglering af Rikets Penninge-Verk:

2. om inrättningen af ett Handels-Låne-Kontor i Götheborg: och

3. angående frågan om Närings-friheten.

Hans Exellens utbeledsagades på vanligt sätt: De Nådiga Skrifvelserne blefvo nu uppläste, samt den förstnämnde remitterad till Stats- och Banko-Utskotten, men de öfriga lagde på Bordet.

§. 11.

Protokollen för den 15 och 17 dennes justerades.

§. 12.

Föredrogos å nyo följande den 17 dennes §. 2, på bordet lagda Memorial:

1. Herr *Lindströms, Michael*, om förlängd Arrendetid på Strömmingsfisken:

Häruti förenade sig Herrar *Eckhoff, Bjuhr* och *Ullberg*:

Remitterades till Stats-Utskottet:

2. Herrar *Eckhoffs* och *Göranssons*, om lösen till Skatte af 2:ne Krono-Laxfisken i och vid Gefle:

Herr *Beckman*: Då jag å ena sidan tillstyrker bifall å Motionen, kan jag å den andra likväl icke undgå att fästa uppmärksamhet på nödvändigheten af de villkor vid Skatteköpet, att icke Gefle Stad sedermera, genom en eller annan inrättning, må göra något förfång för de ofvanföre belägna fisken eller för den Trädvaru-

handel, som möjligen kan idkas på ifrågavarande vattendrag:

Herr *Eckhoff*: Belägenheten af de omnämnda Fiskena är icke sådan, att några inrättningar derstädes kunna lända andra till förfång:

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 13.

Herr *Talmannen* anförde, att, som 56 §. Riksd. Ordningen föreskrifver, att, med undantag af Grundlags-frågor, nya ämnen ej må af Riksdagsmän väckas, sedan en månad till ända lupit ifrån Riksdagens början eller den dag, då Kongl. Majts Nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof blifvit af Riksens Ständer eller deras Stats-Utskott emottagen, men det nu inträffat, att Kongl. Majt i Nåder täckts till Stats-Utskottet öfverlemna denna Proposition den 31 sistlidne Januari, och det således möjligen kunde sättas i fråga huruvida Motions-tiden borde räknas, antingen till Februari månads slut, ehuru denne månad endast har 28 dagar, eller ock till och med 30 dygn efter den 31 Januari; så ville Herr *Talmannen* hemställa, huru Ståndet ansåg Motions-tiden vid denna Riksdag böra beräknas.

Efter öfverläggning härom, och enär i allmänhet, enligt gällande Författning, uti frågor om fatalier af en eller flera månader, utan att tillika är bestämdt af huru många dagar månaden skall utgöras, hvarje månad räknas till 30 dagar, samt, då den 30:de dagen infaller å Helgedag, Fatalie-tiden icke anses till ända lupen förr än nästa Söknedag derefter, fann Borg. St-

Motions tiden vid innevarande Riksdag således icke böra anses slutad förr än med måndagen d. 3:dje instundande Mars; — Om hvilket Beslut MedStånden skulle genom Protokolls-Utdrag underrättas.

§. 14.

Riksdags-Fullmäktigen för Wadstena och Askersund Herr *P. U. Huldberg* gaf tillkänna, det han jemväl emottagit Riksdagsmanna-Fullmakt för Södertelje Stad, samt hos Herr Justitie-Stats-Ministern densamma uppvist; och företedde Hr *Huldberg* sin förut erhållne Inträdes-Pollet, hvarå fanns antecknadt, att den äfven för Södertelje var gällande.

§. 15.

Memorial upplästes:

(Bilag. N:r 69; återtaget)

1. af Herr *Linström*, *Jakob*, om förbud emot bruk och nyttjande af utländska tillverkningar, som här i Riket ej kunna åstadkommas, eller ock tillåtelse till deras införande emot lindrig Tull:

(Bilag. N:r 70.)

Lades på Bordet:

2. af Herr *Linström*, *Jakob*, om bestämmande hädanefter af anslaget för Lag-Kommittén samt indragande af anslagen för Kommittén till reglering af Rikets Embeten och Tjenster, och för Kurs-Kontrollörerne i Stockholm och Götheborg:

(Bilag. N:r 71.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

3. af Herr *Lundman*, om befrielse för Magi-

straterne från all befattning med Landt-Ränterierne:

(Bilag. N:r 72.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

4. af Hr *Lundman*, med förslag, att antingen Magistraternes skyldighet till böters indrifvande af sakfällde personer, och kommunikations-betygs införskaffande från lagsökte, icke måtte sträckas till andre än i Städerne boende, eller ock postfrihet jemväl i så beskaffade handräcknings-mål Städerne förunnas:

(Bilag. N:r 73.)

Lades på Bordet.

Plenum slutades kl. $\frac{3}{4}$ till 2.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 24 Februari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Upplästes Elektorernes Protokoll för den 21 dennes, hvaraf inhemtades, att till Ledamöter i *Hemliga Utskottet* blifvit valde Herrar *Aspelin*, *Eckhoff* samt *Ullberg*; Och beslöts, det Ex-

peditions-Utskottet skulle härom underrättas, med anmodan att, såsom svar på Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse om valet af ett Hemligt Utskott, uppsätta förslag till en underdånig skrifvelse från Riksens Ständer med uppgift på de hos samtliga Riks-Stånden valde Ledamöter i Utskottet.

§. 2.

Sedan, i frågan om tillsättande af det serskilda Utskott, som Högl. Ridderskapet och Adeln föreslagit, för att utreda orsakerna och uppgifva botemedlen för den i flere delar af Riket och i synnerhet för Jordbruks-näringen öfverklagade förlägenhet, Hederv. Bonde-Ståndet, enligt ankommet Protokolls-Utdrag af d. 15 dennes, förenat sig i Ridderskapets och Adelns Beslut, men Högv. Preste-Ståndet den 12 likasom Borgare-Ståndet den 15 dennes förklarat sig icke kunna deruti instämma, samt således två Stånd stannat emot två; så beslöt Borgare Ståndet, jemlikt 36 §. Riksdags-Ordningen, att öfverlemna åt Konstitutions-Utskottet att denna fråga afgöra.

§. 3.

Upplästes ankomna Protokolls-utdrag: från *Höglofl. Ridderskapet och Adeln* af den 15, 17, 18 och 21 Februari, angående tryckning af uppgift på hvilande förslag till ändringar i Grundlagarne, Revision af Banko-Diskont-Verket, samt Remisser till Konstitutions-Utskottet af frågan om serskildt Utskotts tillsättande, å Kongl. Maj:ts Nåd. Skrifvelse om H. K. H. Kron-Prin-

sens

sens utnämnande till Ordförande uti Regeringen i vissa fall, och af anmäld anledning till anmärkning emot Konungens Föredragande förKrigs-Ärenderne: från *Högvörd. Preste-Ståndet* af d. 10, 12, 15, 18 och 21 Febr., angående Remisser å Kongl. Maj:ts d. 18 och 21 dennes ankomne Nådiga Skrifvelser och Propositioner, samt å åtskilliga Memorial om sättet att verkställa uppenbar Kyrkoplikt, Maskeraders afskaffande under Fastlagstiden, räntan och betalnings-tiden för Diskontlån, Hospitals- och Dårhus-Inrättningar, Extra roteringen m. m., Löne-tillökning för Fång-predikanter, Civile Embetsmäns Pensions-ålder, Postgång på Öland, ändring i tjufsstraff, viss tid för bortvandrade personers uteslutande ur Husförhörs-längderne, snar handläggning af frågan om Rikets Penninge-verk, utsträckt Revisionsrätt för Rikets Ständer, Allm. Magazins-inrättningens upplösande, Gårdfari-handelns afskaffande, Banko- Diskonts Depositions-Kontor i Landsorterne, Inrikes Tullbevakningens upphörande, och jemkning i väghållnings skyldigheten, äfvensom af frågan om ett serskildt Utskott, och den hos R. och Ad. väckte Motion om Talmans-Tafflarnes återställande: samt från *Hedervärda Bonde-Ståndet* den 15, 17, 18 och 21 Febr., angående bifall till Stats-Utskottets Betänkanden om Provisoriska Län-Styrelsen på Öland, Landskamrerares expenser och Skrifvarelön samt ett nytt fögderis inrättande i Wermeland, Remiss till Konst.-Utskottet af frågan om serskildt Utskott, och till Stats-Utskottet af R. S. Revisorers Berättelse om Allm. Magazins-inrättningen, samt

för öfrigt Remiss af ingifna Memorial om tryckning vid kommande Riksdagar af Kongl. Maj:ts Proposition angående Stats-verket, utsträckt Revisions-rätt för Ständerne, Riksgälds-Kontorets öfverflyttning till Banken, ökad Postförings-ersättning, Treskillings-afgiften, Kyrkoherdars Byggnadsskyldighet vid sina Boställen, ändring uti Inqvarterings-skyldigheten, förändring af Qvarnverk, anstånd med sistlidet års Krono-Uppbörd, betalningsanstånd för skulder till Allm. Magaz. inrättningen, Vederlags-spanmålens indragning, Saltpetter-afgiften, Biskopars och Domprostars Lönevilkor, behof af Strömrensningar, ökadt Låneanslag i Banken samt inrättning af ett Lånebemedlings- och Förpantnings-Departement, m. m., Läkarevård i Norra delen af Halland, Jordbrukets uppmuntrande, biträde af Staten i större odlingsföretag, tillökning i Postförares förmåner, utvidgad Fastighets-Lånerätt i Banken, minskning i beskattningen, nedsättning i Skatte-hemmans bevillning, Bevillning för Kapitalister, annan tid för Krono-Uppbördsstämmorne, ändring i grunderne för bevillningen, befrielse från Krono-Utlagor för inhyses dagsverkshjon vid Kronobergs Boställe, lindring i straffet för dryckenskap, arbetsskyldighet för Gäldenärer, ändring i författningen om inteckning, ändring i Tjufstraff, ändring i Stängsel-författningarne, Skattehemmans Ekeskogar, jemkning i Soldat- och Båtsmans-Rotarnes fördelning, Kronobrefbäringen, Lumpsamlare, Räntespannemålens forslande, ändring i betalningstiden för Krono-utskylder, lefverering af Hö och Halm till Kongl. Hof-stallet, Wenerns och Wetterns sänkning,

privilegierade hemmans deltagande i Fjerdingsmans-sysslorna, hemmansägares i Lindes och Rambergs Bergslager skyldighet att lefverera kol till Wedevåg, skattlagde sågars sågningsfrihet, åborätten å de till Bruk skatteköpta Hemman, upphörande af Kyrkovaktare-ledigheters kungörande i Tidningarne, förbud mot hästars införsel från Dannemark till Skåne, och Krono-Allmänningarnes försäljning till Skatte.

Lades till Handlingarne.

§. 4.

Å nyo föredrogs Kongl. Majts d. 21 dennes, §. 10, på Bordet lagda Nådiga Skrifvelse, om inrättande af ett Handels-Låne-Kontor i Götheborg.

Herr *Santesson* uppläste ett af honom och Götheborgs öfrige Fullmäktige, Herrar *Prytz* och *Leffler*, undertecknadt Memorial i detta ämne.

(Bilag. N:r 74.)

Herr *Eckhoff*: "Med all undersåtlig vördnad för Kongl. Majts Nådiga Proposition om inrättande af ett Handels-Låne-Kontor i Götheborg, kan jag dock ej finna någon skillnad mellan ett sådant och de fallna Diskonterne, hvilka för 5 år tillbaka utgjorde ämnet for Rikets Höglofl. Ständers lika oförmodade sammankallande, som brydsamma öfverläggningar; och hvilka äfven vid detta Riksmöte påkalla nya konsiderationer och uppoffringar af Staten. Jemför man Filial-Diskonternes förvaltning med Banko-Diskontens; så finner man, att då den sednare lemnar Banken en betydlig inkomst, de förra

genom sig företeende förluster hos Gäldenärer, Diskonters Ombud och Tjenstemän, medtagit Statens kapitaler, hvilka, i min tanka, otvifvelaktigt varit bättre använda vid en Realisation. — Men om jag äfven föreställde mig den möjligheten, att Banko-Fullmäktiges berömvärda uppmärksamhet och kontroll kunde sträcka sig till Låne-Kontoret i Götheborg, och att derigenom alla de af f. d. Götheborgs Diskont-Direktions förvaltning uppkomne förluster kunde förekommas, så kan jag dock icke medgifva inrättandet af ett Handels-Låne-Kontor, eller ny Diskont, och derigenom göra mig förtjent af den förebråelsen, att hafva möjligen beredt Riket nya förluster, åt kommande Ständer ökade bekymmer."

"Erfarenheten synes dessutom besanna, att ett utvidgadt Låne-system haft det mest menliga inflytande på Rikets penning-verk, och att sålunda Statens biträden snarare borde inskränkas, än utvidgas. — Skulle derföre Götheborgs Handlande ej finna den för alla lika öppnade tillgång till lån uti Bankens Diskont användbar; så anser jag det här cirkulerade projekt till inrättande af privata Banker, som lemnar ett nytt tillfälle för de förmögnare i orten, att på en gång se sina kapitaler säkert emplojerade och sina Medborgare biträdde utan Statens inblandande, böra förtjena uppmärksamhet. — Hvad slutligen vidkommer det nu upplästa anförandet af Götheborgs Fullmäktige; vore kan hända mycket dervid att anmärka; men jag inskränker mig till att anföra, att om den andra Staden i Riket anser sig ega gällande anspråk på kapitaler af Staten, deremot kan anföras, att Rikets sednast

församlade Ständer, genom det Staden lem nad lån från Banken, redan sträckt den en hjelpsam hand; och att, om rörelsens bedrifvande fordrar nya bidrag af Staten, alla Stapelstäder då ega lika grundade anspråk på Handels-Lån-Kontor, hvilkas upprättande jag högtidligen bestrider, i grund af den genom de upplöste Filial-Diskonterne, vundna dyrköpta erfarenhet."

Med Herr Eckhoff förenade sig Herrar *Cederborg*, *Lenning*, *Langenberg*, *Bjuhr*, *Lundman* och *Montan*; och tillade Herr *Lenning*, att, då de förre Filial-Diskonterne ej ännu hunnit utredas samt fråga vid denna Riksdag blifvit väckt om förlängd omsättningstid för deras Gäldenärer, vore det högst vådligt, att nu tillåta en ny inrättning af nästan lika beskaffenhet, hvadan Hr *Lenning*, med afseende jemväl på den förlust, de förra Filial-Diskonterne tillskyndat Staten, ansåg sig böra alldeles bestrida inrättandet af det föreslagna Låne-Kontoret.

Herr *Beckman*: För min del har jag visserligen icke något emot den föreslagna inrättningen, men skulle önska, att der måtte blifva tillgång till Lånebiträden äfven för orter, hvaräst större Bruk och Fabriker finnas.

Herr *Santesson*: Åberopande innehållet af det upplästa Memorialet, får jag endast, i anledning af Herr Beckmans yttrande, erinra, att, på sätt i samma Memorial finnes ådagalagdt, Götheborgs Stad icke söker någon uteslutande rätt till Låne-Kontors inrättande, utan anser denna utväg böra äfven för andra orter vara öppen.

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse remitterades till Stats- och Banko-Utskotten, dit äfven

skulle medfölja Götheborgs Hrr Fullmäktiges Memorial, samt hvad i ämnet muntligen blifvit yttradt.

§. 5.

Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts om Näringsfriheten aflåtne Nådiga Skrifvelse, som den 21 dennes §. 10. blifvit lagd på Bordet.

Herr *Limnelius*: Då jag sednaste Pleni-dag begärde på Bordet Herrar *Cronii* och *Hambrei* serskilta Memorial om Näringsfriheten, var min mening, att i dag yttra mig i ämnet. Sedermera ankom Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse; och, med anledning af den, tar jag mig friheten hemställa, om icke Ståndet skulle finna lämpligt, att ibland sig utse visse Ledamöter af Handels- och Handtverks-klasserne, hvilka, efter erhållen kännedom om det i den Nådiga Skrifvelsen nämnda förslag till förnyade författningar om Handtverkeriernes och Handelns utöfning, borde deröfver hos Ståndet yttra sina tankar och göra de anmärkningar, hvartill omständigheterne kunna föranleda. För min del är jag visserligen nu beredd, att afgifva mitt yttrande; men jag tror det vara bäst, att i ett sammanhang uppfattades allt hvad troligen flere Ståndets Ledamöter hafva att anföra. — Jag föreslår således, att antingen den Nådiga Skrifvelsen må än ytterligare hvila på Bordet samt emellertid Deputerade utses i förrberörda ändamål, eller ock det Utskott, dit remiss sker, lemnas föreskrift, att icke vid målet lägga hand förr än Deputerade hunnit med sina anmärkningar inkomma.

Herr *Noréus*: De åtgärder, Hr Limnelius

föreslagit, stå ej att förena med hvad Grundlagarne föreskrifva om behandlingssättet för Propositioner och Motioner. Jag tror det vara i sin ordning, att Remiss nu meddelas å Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse, som redan ifrån en Plenidag legat på Bordet. När vederbörligt Utskott afgifvit sitt Utlåtande, blir Borgare-Ståndet i tillfälle att yttra sina tankar i ämnet. Om Hr Limnelius nu är beredd att något anföra, är ju sådant honom öppet, och hans anförande kan då få åtfölja Remissen på den Nådiga Skrifvelsen.

Herr *Winberg* begärde, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande Nådiga Skrifvelse måtte å nyo uppläsas; hvilket ock verkställdes.

Herr *Ekelund*: Så vida det ej förhåller sig annorlunda med Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner, än med enskilta Memorial, tror jag ej att den Nådiga Skrifvelsens förblifvande på Bordet kan vägras, då sådant är begärdt och troligen flere Ledamöter deri instämma.

Herr *Limnelius*: Jag har endast alternatift begärt den Nådiga Skrifvelsen på Bordet, och jag åberopar hvad jag förut yttrat, att visse Deputerade lämpligast kunde sammanfatta nödige anmärkningar vid det uppgjorda förslaget.

Med Hr Limnelius förenade sig Hr *Winbladh*.

Herr *Ullberg*: Hr Limnelii alternativa begäran tror jag ej böra uppehålla Remiss å den Nådiga Skrifvelsen. Rättigheten att göra anmärkningar begagnas lämpligast, när Utskottet inkommer med sitt Betänkande; och det lärer för öfrigt vara svårt att nu yttra sig för eller emot det af Kongl. Maj:t i Nåder åberopade

förslag, hvaraf vi ännu icke fått del. Jag anhåller således em Proposition till Remiss.

Häruti hördes *flere* instämma; Och, på Herr *Talmannens* Proposition, blef Kongl. Majts Nådiga Skrifvelse om Näringsfriheten remitterad till Lag- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten, dit äfven de nu afgifna yttranden skulle bifogas.

Herr *Limnelius* förbehöll sig att en annan dag få uppläsa sitt anförande i ämnet.

Herrar *Leffler* och *Cederborg m. fl.* hemställde, om icke, då de i den Nådiga Skrifvelsen åberopade Handlingar ej dervid medföljt, Utskotten kunde anmodas foga anstalt, att desamma måtte befordras till trycket och bland Ståndets Ledamöter utdelas.

Herr *Hambreus*: Jag känner icke huru långt föremålet för Kongl. Majts Nådiga Skrifvelse sträcker sig; men, då den möjligen kunde föranleda till rubbning i Städernes Privilegier, vågar jag i sådant hänseende åberopa hvad jag yttrat i mitt sista Pleni-dag ingifna Memorial, att jag nemligen tror frågan vara af konstitutionel beskaffenhet och följaktligen böra till Konstitutions-Utskottet hänvisas; och jag finner det vara en nödvändig försigtighet, att Ståndet på allt sätt söker försvara Städernes friheter och rättigheter.

§. 6.

Herrar *Cronii* och *Hambrei* Memorial om Närings-friheten, hvilka den 21 dennes, §. 4. lades på Bordet, föredrogos nu åter och remitte-

rades till Lag- samt-Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten.

§. 7.

Herr *Bagges* den 21 dennes, §. 4., på Bordet lagda Memorial, om upphörande af Gränsetull-bevakningen emot Norrige, föredrogs å nyo.

Herr *Bjuhr*: Då i vårt grannrike Norrige tillåtes fri införsel af alla öfverflöds-artiklar och i allmänhet af sådana varor, som i Sverige äro dels till införsel förbudna, dels med Tull-afgifter belagda, tror jag det ej vara rådligt att upphäfva Gränse-bevakningen. — Den är visserligen kostsam; men Tullinkomsten utgör en väsendtlig del af Bevillningen; och att upphäfva nämnde Gränse-bevakning vore, i min tanka, detsamma som att medgifva de eljest förbudna varors införande den vägen. — Jag hemställer, om ej Ståndet må förena sig i dessa tankar.

Herr *Ekelund*: Jag förenar mig med Herr Bjuhr och tror Gränse-bevakningen emot Norrige böra bibehållas, åtminstone intill dess Tullförfattningarne för begge Rikena blifva sammanstämmande.

Herr *Beckman*: Upphäfvande af ifrågavarande Gränse-bevakning, anser jag desto mera nyttigt, som jag känner flea ställen, der aflöningen uppgår till 7 à 800 R:dr om året, men Tull-inkomsten endast till 30 à 40 R:dr.

Herr *Bjuhr*: Med Gränse-bevakningen åsyftas i min tanka icke så mycket någon penninge-vinst för Staten, som icke mer förekommandet af de missbruk, som eljest skulle ega rum.

Memorialet, tillika med de nu afgifna yttranden, remitterades till Bevillnings-Utskottet.

§. 8.

Föredrogs å nyo Herr *Huldbergs* sedan den 21 dennes §. 4. på Bordet hvilande Memorial om förändrad reglering med Hospitals-Inrättningarne i Riket.

Herr *Cederborg*: "Herr Huldberg yttrar väl, att han med sin Motion åsyftar en minskning i Statsutgifterne, hvarigenom folkets bördor kunna lättas; men för min fattningsförmåga är det icke möjligt att inse huru någon besparing för Staten kan deraf uppkomma, att nu varande Hospitals-byggnader upplåtas till Lazaretter för Veneriske sjuke och att nya Hospitaler skola inrättas på isolerade Öar. Som detta, efter min öfvertygelse, skulle blifva för Stats-verket betungande och hvad Herr Huldberg föreslagit äfven af flere orsaker, hvilka af behörigt Utskott ofelbart inses, utan att af mig behöfva utvecklas, icke är verkställbart; så kan jag för min del icke instämma i hans åsigt af detta ämne och kan icke heller förena mig uti påståendet, att den uppfostringshjelp för värnlösa barn, som understundom på derom skeende ansökningar beviljas i mån af dertill disponibla tillgångar, må för framtiden upphöra, deräst icke ett sådant understöd kan blifva allmänt. Då fonden icke kan vara tillräcklig för ett så vidsträckt understöd, är det likväl bättre att någgra deraf komma i åtnjutande, än ingen."

Herr *Huldberg*: Jag har nämnt, att jag åsyftade besparing; dermed menade jag icke någon momentel, utan en besparing i framtiden, sedan inrättningarne efter den nya organisatio-

nen hunnit komma till stånd. — Jag har icke sagt, att Hospitalen skulle förvandlas till Lazarett, utan endast, att de gamla Hospitals-byggnaderne kunde i stället begagnas till Lazarett och Kurhus, när behofvet påkallar det. Ej heller har jag sagt, att jag missunnar de värnlösa barnen den hjelp, som Staten möjligen kan lemna dem; men jag har önskat, och fortfar att önska, en bättre reglering vid fördelningen af de underhålls-summor, som åt dem anslås.

Memorialet, jemte hvad nu blifvit yttradt, remitterades till Stats- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten.

§. 9.

Å nyo föredrogs Herr *Prytz's* den 21 dennes, §. 4, på Bordet lagda Memorial, om Produkt-Plakatets upphäfvande i afseende på Nederländska Fartyg m. fl.

Herr *Eckhoff*: "Med all aktning för den af Herr Prytz väckta Motion om Produkt-Plakatets upphäfvande i vissa fall, och då motsvarande fördelar kunna genom de i Nåder af Kongl. Maj:t öppnade underhandlingar med fremmande Makter betingas; anser jag dock att detta vigtiga och grannlaga ämne redan befinner sig i det skick det bör vara; då enligt hvad Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, vid förra Riksdagen väl grundadt yttrade, "hvarken Utskot-"tet eller Riksens Höglofl. Ständer böra, genom "några bestämda önskningar, förekomma Kongl. "Maj:ts egen mognare pröfning af Rikets förhål-"lande till andra Makter, och deraf följande Nå-"diga beslut" — och tillstyrkte enskilt derföre, att

frågan med underdånig tillförsigt öfverlemnades till Kongl. Maj:ts visa afgörande, endast med tilläggande af den underdåniga önskan, att nyttig reciprocité må erhållas. Ståndets respektive Medlemmar är det dessutom icke obekant, att Kongl. Maj:t i stöd af Riksens Höglofliga Ständers yttrade önskningar, i Nåder inhämtat underdåniga utlåtande, då underhandlingar i ministeriel väg blifvit öppnade om utvidgade Handels-relationer på grundad reciprocité, och att följderna deraf varit förändrade Handelsförhållanden med flera Utländska Makter."

"Det förefaller mig derföre, som skulle Motionen vara öfverflödig; men om den beviljas Remiss, önskar jag få göra det tillägg, att jag anser det hädanefter som hittills för Handeln och Sjöfarten förmånligast, att Kongl. Maj:t med Nådigt afseende på lokala förhållande och reciprocité utöfvar sin Konungsliga rätt. För att slutligen gifva styrka åt den förmodan, att Kongl. Maj:t finner skäl fästa afseende på infordrade underdåniga utlåtanden, och för att med detsamma visa, att ej alle Städers Skepps-redare, lika med Götheborgs, ansett förhållandet med Nederländerna och flera orter böra på Svenska Nationens bekostnad köpas, anhåller jag få bifoga några Stockholms Grosshandels-Societets och Skepps-rederiers underdåniga utlåtande i dylika frågor."

Sedan Herr *Eckhoff* jemväl uppläst de i anförandet åberopade utlåtanden, förenade sig med honom Herrar *Bjuhr*, *Winberg*, *Rydberg*, *Aspelin* och *Huldt*.

Herr *Prytz*: Jag tror det redan vara bevist,

att Produkt-Plakatet, i Rikets förhållande till Nederländerna, är Riket till stor skada, och att Sverige forlorat i fraktförtjenster på Medelhafvet och Östersjön flere hundra tusen R:dr genom underlåtenheten att begagna det tillfälle till en friare handel med Nederländerna, som för några år tillbaka erbudit sig.

Memorialet, tillika med hvad nu blifvit anfördt, remitterades till Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, dit äfven skulle medfölja de handlingar, Herr Eckhoff ingifvit.

§. 10.

Föredrogs å nyo Herr *Montans* sedan den 21 dennes, §. 4., på Bordet hvilande Memorial om lindring i Båtsmanshållet för Städerne.

Herr *Cederborg*: Jag anser den af Herr Montan väckta Motion vara för Städerne i allmänhet af mycken vigt, emedan disproportionen i tyngden af Båtsmanshållet emellan olika Städer är ganska påtaglig. De Städer, som förr haft större handel än för närvarande, måste hålla större antal Båtsmän; för dem deremot, hvilkas handel ifrån fordna tider stigit, är antalet likväl mindre. 80 §. R. F. stadgar väl, "att Båtsmanshållet skall förblifva vid de derom upprättade kontrakt, hvilka till deras hufvudgrunder skola orubbade vara intilldess Konungen och Rikets Ständer finna nödigt någon ändring deruti samfäldt att göra," men här är ingen fråga om ändring i *hufvudgrunderne* eller att Städerne skulle upphöra med utgörande af hela det öfverenskomna antalet Båtsmän, utan blott om en reglering och jemnkning till billigt förhållande Stä-

derne emellan; och dessutom hafva kontrakten om Städernes Båtsmanshåll i sednare tider undergått förändringar genom det afgiften flere gånger blifvit förhöjd, så att, i stället för densamma förr utgjort 10, den nu mera uppgått till 40 à 50 R:dr årligen för hvarje vakant Båtsmans-Nummer. Jag förenar mig således till alla delar med Herr Montan.

Med Herr Cederborg förenade sig Herrar *Hagander* och *Lagerstrand.*

Herr *Norström*: För min del hoppas jag, att Kongl. Maj:t i Nåder bifaller en förändrad reglering af Båtsmanshållet Städerne emellan; och jag anser den högst nödvändig, emedan många frågor rörande extra Båtsmans-roteringen hvila oafgjorda intilldess en förändrad reglering med det Ordinarie Båtsmanshållet kan tillvägabringas.

Herr *Huldberg*: Jag får gifva tillkänna, att jag för Södertelje Stad ämnar inkomma med ett serskildt Memorial i detta ämne. Med de fleste Städer är förhållandet sådant, som Herr Cederborg yttrat. Båtsmansafgiften t. ex. för Wadstena uppgår till nära lika stort belopp som Bevillningen; och man kan deraf lätt finna, att den är öfver all höfva betungande.

Herr *Lenning*: För Nyköping är Båtsmanshållet ganska tryckande, och jag ville visserligen deruti begära lindring; men jag fruktar, det frågan om en förändrad reglering af detta onus blir af så invecklad beskaffenhet, att något resultat deruti vid denna Riksdag lika litet kan vinnas, som det varit möjligt att, oaktadt all vid många föregående Riksdagar använd möda, ännu

komma till slut med den likartade frågan om förändrad klassifikation för Rikets Städer. Emellertid är det min afsigt att förena mig i Motionen, ehuru vi torde i denna sak få stanna vid fromma önskningar.

Herr *Ehinger*: För Wisby Stad, der Båtsmansafgiften äfven är ganska dryg, kan jag icke undgå att förena mig med Herr Cederborg.

Remitterades till Borgare-Ståndets Besvärs-Utskott.

§. 11.

Följande den 21 dennes, §. §. 6 och 8, på Bordet lagda Memorial föredrogos å nyo:

1. Herr *Lindqvists* om Husvisitationers upphörande m. m.:

Häruti förenade sig Herrar *Hagander* och *Danielsson*:

Herr *Montan* uppläste ett Memorial i samma ämne:

(Bilag. N:r 75.)

Med Herr Montan förenade sig Herr *Lundman*:

Remitterades till Lag- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten:

2. Herr *Haganders* om inrättande af en Byrå till samlande af Statistiska underrättelser:

Remitterades till Stats- samt Allm. Besvärs-Utskotten.

§. 12.

Föredrogs ånyo Hr *Linströms*, *Jak.*, d. 21 i denne månad §. 15. upplästa och på Bordet lagda Memorial, om förbud emot bruk och nytt-

jande af utländska tillverkningar, som här i Riket ej kunna åstadkommas, eller ock tillåtelse till deras införande emot lindrig tull.

Herr *Lenning*: Enligt hvad Hr Linström anfört, lärer anledning vara, att ifrån Kongl. Maj:t förvänta något förslag i det ämne, hvarom Memorialet handlar; och jag anhåller derför, att Memorialet måtte än vidare få hvila på Bordet, i afbidan af hvad Kongl. Maj:t uti denna fråga i Nåder kan finna för godt, att Riksens Ständer meddela. Åtminstone anser jag mig ej dessförinnan i tillfälle, att med någon fullständighet yttra mig öfver ämnet.

Hrr *Langenberg* och *Hiessleiter* uppläste serskilta Memorial:

(Bilag. N:r 76. 77.)

Herr *Ekelund*: Jag instämmer alldeles med Herr Hiessleiter. Kongl. Färordningen af den 6 April 1799, som genom sina Stadganden uppmuntrat Fabriks-anläggningar, har, enligt min öfvertygelse, i vårt land haft den bästa verkan. Vi se nu för tiden inhemska Fabriks-tillverkningar af många slag, så goda, att de nära kunna liknas vid de utländska. Isynnerhet inträffar detta med de fabrikater, som af inhemska rudimaterier tillverkas. Skulle nu en sådan fri tillförsel af utländska varor, som Hr *Linström* åsyftar, blifva tillåten, så vore dermed ett betydligt steg taget till våra Fabrikers förstöring. Uti dessa inrättningar har likväl ansenlig förmögenhet blifvit nedlagd, i hopp, att deras bringande till högsta fullkomlighet alltid skulle innebära en både allmän och enskild vinst; och många

tusen

tusen personer, som åt dem ägnat tid och krafter, hafva blifvit invänjda i yrken, utom hvilka de skulle blifva landet onyttige. Hr Linström har ansett sitt förslag leda till en vinst af arbetsstyrka; men deremot invänder jag, att af det stora antal arbetande personer, som genom Fabrikernes aftynande blefvo sysslolöse, skulle visserligen endast ganska få kunna ifrån deras förra stillasittande lefnad med någon nytta öfvergå till annat arbete; och i allt fall, hvilket skulle väl detta arbete vara, då man redan i allmänhet ofta nog hör anmärkas, att jordbrukarnes antal är för stort, och en för vidsträckt odling orsaken till det vanpris å Spanmålen, hvaröfver man klagar? Utan att dela detta omdöme öfver Jordbruksnäringen, har jag endast i förbigående här velat framställa det, och jag föreser, hvilket stort och kostsamt behof af Arbets- och Korrektions-Inrättningar skulle inträffa, om lägervall i Fabrikerna betoge dess arbetare sysselsättning och medel till utkomst. Uti hvad åter Herr Linström alternatift anfört, om nyttan af förbud mot utländska tillverkningars bruk och nyttjande, delar jag hans öfvertygelse, i så måtto, att jag anser ett sådant förbud lämpligt på alla till införsel förbudna varor.

Herr *Westin*: Med Hr Hiessleiter förenar jag mig uti det grundliga Memorial, han nyss uppläst. Hr Linströms förslag till fri införsel angår väl endast sådana varor, som ej finnas i landet; men hvartill skulle dessa undantag, denna utgallring tjena? Deremot huru mycket vinner ej landet på arbetsförtjensten af

den förädling, hvarigenom råämnens värde här så mångfaldigt fördubblas? Låtom oss vara varsamma i framställningen af satser, som förstöra våra handteringar och yrken; och måga vi komma ihåg, att hela kroppen lider om en af dess delar skadas.

Hr *Fredin* förenade sig med Hrr Hiessleiter och Westin.

Hr *Ekelund*: Jag utber mig få tillägga, att de uppmuntringar, Kongl. Maj:t och Riks. Ständer så ofta lemnat näringarne, och den tillfredsställelse, Nationens medlemmar yttra vid deras framsteg, utgöra tillförlitliga bevis, att allt hvad vi kunna vinna i produktion, är en National-vinst. För dem, som under sådan åsigt vinnlagt sig om Fabrikernes uppkomst, skulle det icke vara serdeles tröstande om författningar tillskapades, som verka ett motsatt ändamål.

Hr *Linström*: Mitt Memorial åsyftar ej våra Fabrikers skada, än mindre deras undergång; ty endast för sådana varor, som här i landet alldeles icke, eller i otillräcklig mån tillverkas, har jag föreslagit fri införsel. Sådana varor äro af många slag, såsom t. ex. Kaschmir, Kamlott, Segelduk, Kambridge, Nätteldukk, Halsdukar, m. m. Hvad åter vidkommer Fabrikernes arbetare; så är det icke om denna arbetsstyrka jag i Memorialet talat, utan har jag tydligen uttryckt min afsigt, att påräkna en arbetsvinst för Staten af de personer, som, nu sysselsatte med tull- och kust-bevakningar, vid dessas upphörande skulle kunna nyttigare användas.

Herr *Hambreus*: Genom hvad Hr Linström

nyss yttrade, har jag fått den upplysning jag eljest ämnade begära om rätta förståndet af hans Memorial. Jag får förena mig med dem, som talat emot Motionen; ty, om vi å ena sidan känna, att, oaktadt ifrågavarande författning, lurendrägare icke saknat utvägar att i Riket insmyga förbudna utländska varor; så hafve vi å andra sidan ock funnit, att landets fabriker, i sednare tider under sådana förbuds tillvarelse, vunnit stor tillväxt och förbättring. Min tanke är, att de också händanefter böra erfara en lika uppmuntran.

Herr *Bjuhr*: "Ehuru mycket jag hört talas om Prohibitif-systemets förhatlighet i allmänna omdömet, föranlåtes jag dock af min egen öfvertygelse, att afstyrka Herr Linströms Motion angående lättnad eller fullkomlig frihet i utländska varors införsel. De skäl, på hvilka jag i detta ämne mig stödjer, äro: att Svenska Nationen, förr sparsam och tarflig, nu röjer för utländska varor en alltid tilltagande smak, hvilken bör hämmas men ej understödjas: att detta ändamål bör beredas, dels genom efterdömet, som sprider sig från de högre sällskapskretsarne till de lägre, ifrån städerne till landet, och dels genom en oafbruten uppmuntran åt de i sednare åren så mycket lifvade och serdeles på landsbyggden förkofrade inhemska tillverkningar af väfnader, tyger och andra fabrikater, då deremot dessa näringar och yrken, under det af en fri införsel snart uppkommande öfverflöd på utländskt gods, ofelbart skulle aftyna och förfalla: att hvad sparsamhet och flit verka till sedlighet och välstånd i landet, det motarbetas af lättja

och luxe, om desse blifva rådande; samt ändteligen, att i fall Sverige blefve ibland Europeiska Stater den första, som upphäfde Prohibitif-systemet och lättade införseln af utländska luxe-artiklar, skulle detta land visserligen desto mera deraf taga obotlig skada, som det, mindre än andra Stater, eger förråd på egna produkter att exportera; och jag får tillägga, att följderna häraf svårast komma att träffa landsorterne, eller den största folkmängden, ehuru orsakerne mest borde tillskrifvas städerne, såsom luxens egentliga hemvist."

Herr *Lagerstrand*: Jag är af lika tankar med Hr Hiessleiter och tror, att införseln af utländska varor bör i möjligaste mâtto hämmas, med undantag likväl för sådana, som för våra egna fabrikers drift äro oundgängliga.

Herr *Ekelund*: Ibland varor, som borde få införas, har Hr Linström nämnt Segelduk, Kasimir och Kamlott. Jag påminner mig ock, att jag läst något sådant i en Tidning för få dagar sedan, men deremot erinrar jag, att nämnde varor visserligen tillverkas här i landet, både nu och sedan flera år tillbaka. Endast derigenom, att behofvet och efterfrågan varit ringa, har väfnaden aftagit. Bomulls-väfnaderne åter tilltaga beständigt. Huru stod det väl till med dem för få år sedan, och hurudant är förhållandet nu? I stället att man då mest nyttjade utländska Kattuner, äro Bomulls-väfnaderne nu föremål för allmän sysselsättning i hela provinser, såsom Westergöthland, m. fl.; och så förhåller det sig nästan i allmänhet uti de husliga kretsarne, der fruntimren sjelfva tillreda sådana

tyger af utmärkt godhet. Att arbets-förtjensten vid dessa tillverkningar stannar inom landet, måtte utan tvifvel vara en allmän vinst, lika visst, som en utvidgad införsel af dylika utländska varor skulle lemna vinsten åt utländningen, hvilken säkerligen med begärlighet omfattar alla tillfällen och, må hända, gör uppoffringar för att undergräfva de industri-grenar, som i vårt land vunnit någon tillväxt och täflan, samt derigenom i en framtid skaffar sig fördubblad ersättning från Svenska Nationen för de ansträngningar, han gjort till ändamålets vinnande.

Herr *Westin*: Om införsel af utländska fabrikater tillåtes, så är det, enligt hvad en värd Ledamot redan yttrat, ej nog att våra Fabriker derigenom gå under, utan ock skola tusentals personer betagas födan genom mistning af det tillfälle, de vid Fabrikerne nu ega att förtjena den; och desse skulle då öka det stora antalet af dem, som ligga Försörjnings-anstalterne till last. Långt ifrån att taga ett steg af sådane påföljder, ville jag föreslå, att Riks. Ständer genom en underd. adress hos Konungen anhålla om Nådig befallning till alla vederbörande, att allvarsamt handhafva de utkomne Författningar, som inskränka förbrukningen af utländska fabrikater. Deri ligger det säkraste medlet, att upphjelpa våra egna tillverkningar och befria oss från behofvet af utländningens. Vi kunna häri hämta exempel af Engelska Nationen. Sjelf den största i Fabriker, delar hon väl med andra en skadlig smak för hvad utländskt är; men aldrig vid allmänna högtidligheter och lysande tillfällen inom Hofvet, anses det en Engelsk undersåte,

af hvad kön och stånd, som helst, värdigt att visa sig i Tyller och Brabantska spetsar eller med andra än inhemska kläder och prydnader: National-stoltheten förbjuder det; och dylika Högtidligheter till och med tillställas för att uppmuntra Fabrikerne samt befordra deras fördelar. Om en sådan sed hos oss antoges, skulle vi vara lycklige genom den verkan, efterdömet ifrån de högre kretsarne alltid sprider. Måtte vi, M. Hrr, komma ihåg, att vi utgöra Rikets Närings-Stånd; måga vi då ej undergräfva Fabrikerne, hindra dem i deras tillväxt eller göra deras arbetare till dagdrifvare, men alla förena oss till gemensamt bemödande, då det är fråga att upprätthålla vilkoren för Ståndets gagnlighet och styrka i Samhället.

Herr *Winbladh*: "Den fråga, huruvida nu gällande Prohibitiv-system är för Riket gagnligt och således bör bibehållas, eller en förändring deruti bör vidtagas, anser jag vara af serdeles vigt och innefatta så vidsträckta åsigter, att ett noga öfvervägande af hvad så väl för, som mot berörde system förekommer, är högst nödigt, innan beslut i samma fråga fattas. — Jag medgifver gerna, att jag saknar de kunskaper, som fordras för att rätt bedöma detta ämne; men hvad jag känner, är att tillverkningarne af Kläden och åtskilliga väfnader af ylle och bomull för det närvarande inom Riket verkställes, ej mindre till den godhet, att de tåla jemförelse med enahanda utländska fabrikater, utan att någon undervigt dervid rönes, än jemväl till den myckenhet, som emot behofvet är svarande. — Om dessa varors införande från Utrikes orter blefve

tillåten emot erläggande Tullafgifter, hvilka i sådant fall skulle bestämmas till ett belopp som undanröjde fördelen af tullförsnillning, torde det väl hända att berörda utländska fabrikater skulle kunna försäljas till ett ringare pris, än det, hvartill den inhemske fabrikanten, med de svårigheter han har att öfvervinna och vid en drygare produktions-kostnad, kunde föryttra sina tillverkningar. Men hvad blefve väl följden och vinsten deraf? — Troligen skulle här inträffa, hvad äfven förut i andra Länder händt, att den utländske fabrikanten för tillfället, äfven med egen uppoffring, i den mån nedsatte prisen å sina produkter, att all täflan med honom blefve för den inhemske fabrikanten omöjlig: att våra nu i fullkomligt stånd varande och med drift skötte Fabriks-inrättningar ej vidare skulle kunna af deras idkare fortsättas: att alla de betydliga kostnader Staten vidkänts till deras förbjelpande i det skick de nu äro, såmedelst blefve fruktlöse; och att, sedan berörde inrättningar upphört eller kommit i vanmakt, den utländske fabrikanten lemnades tillfälle att beskatta Rikets invånare med påförande af produkter af sämre beskaffenhet, och till ett pris, det han vid saknad medtäflan sjelf kunde bestämma. Jag tror således, att med den försigtighet, som är oundgänglig för vidtagande af ett afgörande steg i ofvanberörde ämne, det lärer vara säkrast att öfverlemna omsorgen derom till Regeringen, hvilken i en större omfattning, af så väl politiska som Stats-Ekonomiska förhållanden kan pröfva och inse hvad i det ifrågasatte afseende kan

med det Allmännas fördel vara mest öfverensstämmande och dertill ländande."

Herr *Langenberg*: Om det lät sig göra att handhafva ett fullkomligt förbud emot bruket af utländska varor; så vore jag ense med Hr Bjuhrs yttrade tankar öfver förevarande ämne; men, då man känner hvilket stort förråd här finnes på utländskt gods; anser jag det icke nyttigt, utan tvärtom skadligt att fastställa förbud, som icke hållas.

Herr *Bjuhr*: Öfverflöds-förordningen är väl något gammal, men, som jag tror, ej upphäfven. Hade den städse blifvit efterlefvad, skulle mycken Luxe hafva varit häfven och i samma mån mycket välstånd beredt.

Efter af Herr *Talmannen* gjord proposition remitterades Herr Linströms Memorial, samt Hrr Langenbergs och Hiessleiters upplästa anföranden jemte de i ämnet afgifna muntliga yttranden, till Bevillnings- Lag- och Ekonomi-Utskotten.

§. 13.

Företogs Herr *Lundmans*, den 21 i denne månad, §. 14. på Bordet lagda Memorial om inskränkning i Magistraternes befattning med handräckningar eller ock portofrihet för deras Embets-Bref i alla handräckningsmål.

Herr *Montan*: "Uti hvad Herr Lundman anfört instämmer jag till alla delar, men yrkar derjemte, att Städerne måtte beviljas portofrihet för alla de Bref, som från deras Magistrater i Embets-ärender expedieras, emedan detta porto nu betalas af de Statens medel, hvilka till Stä-

dernes Embetsmäns aflöning ganska otillräckligt äro donerade, och derigenom Städerne, hvilka med egna sammanskott på de flesta ställen måste fylla hvad som brister, få vidkännas alla de tillökningar i postporto, som tid efter annan blifvit gjorde."

Herr *Cederborg*: Också jag anser mig ega allt skäl att instämma i Herr Lundmans anspråk på Portofrihet, och det desto hellre, som jag redan vid förra Riksdagen sökte göra detta påstående gällande och medverkat till den då vunna, länge förgäfves påkallade, fribrefs-rättighet för Krono-uppbörds-ärender och brottmåls-ransakningar; men uti hvad Memorialet alternatift innehåller om befrielse från en del af de handräckningar, Magistraterne nu hafva att fullgöra, kan jag icke förena mig, då detta vore att undandraga sig hvad till Magistraternes tjenstegöromål enligt författningarne hörer.

Hrr *Hegardt*, *Palm* och *Hagander* förenade sig med Herr Cederborg.

Herr *Norström* förmente, att den Portofrihet, Magistraterne vunnit för uppbördsmedel, borde förstås såsom tillämplig äfven till de under handräckningstitel indrifna, med posten afgående medel.

Herr *Montan*: Uppbörds- och handräckningsmedel äro ej det enda, Magistraterne hafva att i embetsväg afsända. I mångfaldiga andra ämnen förefalla äfven Embetsbref; och min tanka är, att alla sådana borde från postumgälder vara fria.

Herr *Huldberg*: Jag förenar mig med Herr Montan. Det är känbart för små Städer, med

knappa eller inga Stads-Kassor, att betala dryga utgifter i postporto för deras embetsbref, såsom t. ex. i Wadstena, der Post-Kassan årligen för sådana bref uppbär 150 å 200 R:dr.

Herr *Hambreus*: Städernes Portofrihet sträcker sig af ålder till deras till Hof-Rätterne ingående Lagfarts- och andra Protokoll, samt, enligt i sednare tider utverkadt beslut, till uppbördsmedel och sådana ransakningar, som skola Hof-Rätterne underställas. Med afseende på alla embetsbref, som dessutom förefalla, instämmer jag i Herr Lundmans Motion.

Herr *Lundmans* Memorial och hvad deröfver nu blifvit yttradt, remitterades, efter gjord Proposition, till Bevillnings-Utskottet.

§. 14.

Herr *Talmannen* förklarade, att, sedan Ståndet förlorat en bland sine Ledamöter, Riksdagsmannen för Fahlun och Säter Herr Brukspatronen *Litström*, hvilken den 21 dennes, efter några få dagars sjuklighet, hastigt aflidit, borde efter honom en ny Ledamot i Banko-Utskottet utväljas, hvarom alltså Herrar Elektorer anmodades besörja; och öfverenskommo Elektorerne att, till förrättande af sådant val, sammanträda i Ståndets Sessions-rum en half timma före nästa Plenum.

§. 15.

Memorial upplästes

1. af Herr *Wallström* om utvidgad Bränvinsbränningsrättighet för Städerne:

(Bilagan N:r 78.)

Lades på Bordet.

2. af Herr *Lindqvist* om befrielse från Bevillnings- och Krono-Skatters erläggande för Borås, i anseende till den Saden öfvergångna eldsvåda:

(Bilag. N:r 79.)

Häruti förenade sig Herrar *Hagander* och *Palm*:

Remitterades till Bevillnings-Utskottet:

3. af Herr *Lindqvist* om nedflyttning för Borås ifrån 3:dje till 4:de klassens Städer:

(Bilag. N:r 80.)

Remitterades till Ståndets Besvärs-Utskott:

4. af Herr *Limnelius* om åtgärder vid afhandlingar om fast egendom till befordrande af större säkerhet uti inteckningar:

(Bilag. N:r 81.)

Lades på Bordet:

5. af Herr *Cronius* om Salu-Accisens inberäknande under Ordinarie Bevillningen:

(Bilag. N:r 82.)

Lades på Bordet:

6. af Herr *Cronius* om jemnkning i Seglations-Ordningen till förmån för Staden Christianstad:

(Bilag. N:r 83.)

Herr *Hemberg* förenade sig i Motionen till vinnande af enahanda fördel för Ystad:

Herr *Winberg* ansåg Memorialet, såsom rörande Christianstad enskilt, ej kunna af Ståndet upptagas; Och deruti instämde Herr *Noréus*:

Lades på Bordet:

7. af Herr *Cederborg* om utvidgad Bränvinsbrännings-rättighet för Städerne:

(Bilag. N:r 84.)

Lades på Bordet:

§. 16.

Herr *Noréus* uppläste ett Memorial om anslag af medel till kostnaderne i och för H. K. H. Kron-Prinsens förestående förmälning.

(Bilag. N:r 85.)

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 17.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Huldberg* om befrielse för Wadstena Stad från inqvarteringskostnaden till den i och för Allmänna Arbets-Inrättningen derstädes förlagda Garnizon:

(Bilag. N:r 86.)

Lades på Bordet:

2. af Herr *Huldberg* om Askersunds Stads nedflyttning till 5:te Klassens Städer:

(Bilag. N:r 87.)

Remitterades till Ståndets Besvärs-Utskott:

3. af Herr *Montan* om Inqvartering och underhåll för tågande trupper:

(Bilag. N:r 88.)

Remitterades till Stats- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten:

4. af Herr *Bjuhr* om inskränkning i rättigheten till Burskaps vinnande:

(Bilag. N:r 89.)

Lades på Bordet:

5. af Herr *Ekelund* om befrielse från Bevillning och Krono-Skatter för de Brandskadade i Norrköping:

(Bilag. N:r 90.)

Remitterades till Bevillnings-Utskottet:

6. af Herr *Huldt* om Sjö-Lagens öfverseende och åtgärder till upphjelpande af Svenska Sjöfarten och Frakthandeln:

(Bilag. N:r 91.)

Lades på Bordet.

§. 18.

Riksdags-Fullmäktigen för Ulricehamn Hr *A. Palm* anmälte, det han erhållit Fullmakt att jemväl vara Riksdagsman för Sigtuna, hos Herr Justitie-Stats-Ministern densamma uppvist och derom fått anteckning på sin Inträdes-Pollett, hvilken nu åter företeddes.

§. 19.

Från Högv. *Preste-Ståndet* ankommo Protokolls-Utdrag af den 21 dennes med bifall till Allmänna Besvärs-Utskottets hemställan om flera Memorial-exemplar vid Remisser till flera Utskott, samt af denna dag med enahanda beslut, som Borgare-Ståndet här ofvanföre, §. 1., fattat.

§. 20.

Under öfverläggningen i det ämne, hvarom §. 12. handlar, ankom H. E. Hof-Kansleren m. m. Herr Grefve *af Wetterstedt*, och aflemnade tvenne K. Majits Nådiga Propositioner:

1. af den 19 dennes, angående Krono-Skogarne i Riket, och

2. af den 20:de, angående anslag till Byggnader vid Veterinär Inrättningen i Hufvudstaden, och till årlig Stat för samma Inrättnings framtida underhåll uti dess fullkomnade skick.

Hans Exellens utbeledsagades på vanligt sätt. De Nådiga Propositionerne blefvo nu föredragne; den förstnämnde lades på Bordet; den sednare upplästes och remitterades till Stats-Utskottet.

Plenum slutades kl. $\frac{1}{4}$ till 3.

In Fidem
Clas Arvedson.

Den 26 Februari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Inlemnades Elektorernes Protokoll denne dag, hvaraf inhemtades, att de till Ledamot i Banko-Utskottet efter aflidne Brukspatronen *Litström* valt Herr Borgmästaren *Olof Hambreus*; hvarom Protokolls-Utdrag skulle Herr Borgmästaren meddelas.

Jemväl beslöts, att Herr Litströms död skulle hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas, med anhållan, det Kongl. Maj:t i Nåder täcktes låta sådant komma till vederbörandes kännedom, på det att nya Riksdagsmanna-val i Falun och Säther måga ofördröjligen anställas; och blef un-

derdånig Skrifvelse härom genast uppsatt, justerad och expedierad.

§. 2.

Upplästes Stats-Utskottets 4 serskilta Memorial af den 22 dennes, hvaruti anmäles, att det är anledning till anmärkning:

N:o 9. emot Föredraganden i Krigs-Ärender:

N:o 10. emot Föredraganden i Handels- och Finans-Ärender:

N:o 11. emot Föredraganden i Handels- och Finans-Ärender, samt

N:o 12. emot Föredraganden i Krigs-Ärender.

Remitterades till Konstitutions-Utskottet.

§. 3.

Från Stats-Utskottet hade ankommit följande Betänkanden af den 22 dennes:

N:o 13. i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående Handlanden A. R. Lorents ansökning om Skatteköp af några Lägenheter under Elfsborgs Kongs-Ladugård:

N:o 14. i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå Landshöfdingen m. m. Grefve A. Rosens und. ansökning om befrielse från ansvarsskyldighet i afl. Kronofogden Grönvalls Balans:

N:o 15. angående Allmogens i åtskilliga Härader af Malmöhus Län dagsverks-skyldighet till Flyinge och Dahlby Kongsgårdar:

N:o 16. i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående de så kallade Schlegelska Köpegodsen i Halland:

N:o 17. i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga

Proposition angående framtida dispositionen af Wendtholms Hof-Stalläng:

N:o 18. uppå Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss, angående Minister-Residenten i Frankfurt Hjorts underdåniga ansökning om utbekommande af aflidne Abbé Voglers Pension:

N:r 19. i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå Kyrko-Rådets i Calmar gjorda underdåniga ansökning om medels anslående för Reparation af Kyrkobyggnaden dersädes:

samt Memorial af samma dag:

N:r 21. om tillstånd att antaga ytterligare 2:ne Kanslister i Utskottet.

Alla dessa Handlingar upplästes och lades på Bordet.

§. 4.

Protokollen för den 18, 21 och 24 dennes justerades.

§. 5.

Herr *Ekelund* anmälte, att, som han sednaste Pleni-dagen den 24 dennes ej så noga fattat innehållet af Herr Langenbergs då §. 12 upplästa Memorial i sammanhang med den af Hr Linström, Jakob, väckta fråga om förbud emot bruk och nyttjande af vissa utländska tillverkningar eller tillåtelse till deras införande emot lindrig tull, samt Herr Ekelund följaktligen ej kommit att tillräckligt besvara förstberörde Memorial, så hade han nu uppsatt ett skriftligt anförande, hvilket han uppläste samt anhöll måtte få åtfölja Remissen å Memorialet.

(Bilag. N:r 92.) Med

Med Herr Ekelund förenade sig Hrr *Huldberg* och *Westin*.

Herr *Langenberg*: Det lärer hafva undfallit Herr Ekelund mitt tillägg vid Memorialet, att neml. om ett förbud mot utländska varors bruk och nyttjande kunde handhafvas, ingen skulle önska ett sådant högre än jag; men att, då detta troligen ej låter sig göra, det är bättre att tillåta införsel af en del varor emot lindrig tull, än att se den verkställas genom lurendrägeri.

Herr *Ekelund*: Ehuru förbudet emot vissa utländska varors införande blifvit missbrukadt, har dock erfarenheten visat af samma förbud denverkan, att våra Fabriker och Handtverkerier emedlertid stigit till betydlig höjd. Jag vill blott exempelvis nämna lackerade blecksaker, vagnar och åkdon, samt huru konsten i dessa arbetens tillverkning på några få år hos oss stigit till den grad, att vi nu kunna täfla med utländningen. Om sådana tillverkningar skulle tillåtas till fri införsel, då undrar jag sannerligen, hvad som skulle blifva motivet att uppodla våra egna konst- och slöjd-snillen.

Herr *Langenberg*: Jag har aldrig yrkat någon tullfri införsel, och har för öfrigt ingenting att tillägga hvad mitt Memorial innehåller.

Herr Ekelunds anförande, tillika med hvad nu muntligen blifvit yttradt, remitterades till Bevillnings- Lag- och Ekonomi-Utskotten.

§. 6.

Herr *Falkman* begärde ordet och yttrade sig: "I anledning af Herrar Riksdags-Fullmäk-

tige från Götheborg, i det nu för sistl. Måndag justerade Protokoll, intagna Motion, om etablerande af en särskilt Låne-anstalt i Rikets vestra Provinser, till förmån för dessa Provinsers invånare, anhåller jag att, i sammanhang dermed, till denna dagens Protokoll få anföra följande:"

"Jag gillar icke allenast de för den föreslagna inrättningens gagnlighet anförda skäl; jag anser äfven dessa skäl vara fullkomligt lika gällande för att ådagalägga behofvet af en Låne-anstalt för de Södra Provinsernes innevånare. Icke blott för handel och näringar i allmänhet, men äfven för åkerbruket, vore en Låne-inrättning i Södra Provinserne utaf en afgjord nytta, serdeles i anseende till de uti Skåne ännu fortgående Enskiften, hvarvid Byggnaders utflyttande och de utbrutne egendomarnes inhägnande och iordningsättande fordra utgifter, ofta vida öfverstigande Enskiftes-tagarens förmåga. — Det är också en känd sanning, att flere Enskiftes-tagare i Skåne med största förmån begagnat den tillgång till lån, som den förr i Malmö Stad etablerade Låne-inrättning dem erböd, och hvarförutan, kanhända, mången Landtman varit ruinerad, som nu, genom denna inrättnings meddelade biträden, befinner sig i välstånd."

"Redan länge öfvertygad om behofvet af en Låne-anstalt för de Södra Provinserne, skulle jag förr hafva väckt fråga i detta ämne, om jag icke derifrån afhållits genom min förmodan, att, uti den af vederbörande Kommitterade upprättade Finansplan, ett förslag till inrättande af

serskilta Låne-Kontor för Vestra och Södra Provinserne vore intaget. Då jag emellertid nu vunnit upplysning, att jag missräknat mig i denna förmodan, anser jag mig, i följd af min öfvertygelse, förpligtad att sjelf yrka på nödige anstalter att afhjelpa den i de Södra Provinserne allmänt kända penninge-förlägenhet."

"Jag tager mig derföre friheten föreslå, att, om den för vestra Provinserne projekterade serskilta Lån-inrättning af Rikets Höglofl. Ständer beviljas, en lika beskaffad Lån-anstalt måtte i Rikets Södra Provinser, till invånarnes förmån, etableras; och hemställer jag ödmjukligen om icke denna Motion måtte till Höglofl. Stats-Utskottet remitteras, för att, i sammanhang med den af Götheborgs Herrar Fullmäktige framställda, beredas och afgöras."

Med Herr Falkman förenade sig Hr *Ståhle.*

Herr *Eckhoff*: "Vid Remissen å Kongl. Majts Nådiga Proposition om inrättande af ett Handels-Låne-Kontor i Götheborg, och de af Fullmäktige från Staden gjorda tillägg, har jag redan yttrat mina åsigter af nyttan utaf nya Diskonters införande; men då jag nu finner att flera propositioner göras, om Diskonters införande under namn af Lån-inrättningar, så får jag äfven söka öfvertyga mig om deras möjliga nytta; men tror, att om de föreslagna Lån-Kontoren komma att ega rum, de då böra blifva så *allmänna* som möjligt, och inrättas med det första i alla Städer, och efterhand utvidgas till alla Socknar, på det ingen i Riket må sakna den mest lätta tillgång till Låne-biträden."

Hr Falkmans Motion lades på bordet.

§. 7.

Herr *Falkman* uppläste ett af honom och Herr *Möller*, såsom begge Fullmäktige för Malmö Stad, undertecknadt Memorial om bidrag från Staten till Inqvarteringen för den der i Staden förlagde Garnizon.

(Bilag. N:r 93.)

Herr *Ståhle*: För Helsingborg och Engelholm förenar jag mig i motion om verkställighet å den 1809 beslutne lindring uti Inqvarteringsbesväret, så mycket mer som den extra Inqvarteringen derstädes ofta uppgår till lika kostnad med den ordinarie, samt önskar jemväl, att något understöd måtte af Statsmedlen anslås till Inqvartering åt dem, som beordras till tjensteresor utom sin Station.

Herr *Hemberg*: Jag får äfven för Ystad begära en sådan lindring, som Hrr Falkman och Möller för Malmö, samt instämmer i det afseendet uti Motionen.

Herr *Linström*, *Jakob*: Om de nu väckta Motioner vinna afseende, begär jag lika fördelar för Stockholms Stad, der Inqvarteringen kostar emellan 60 à 70,000 R:dr årligen, utom tvenne stora byggnader, hvilkas inköp och underhållande med den dertill erforderliga Service uppgår till en kostnad af icke mindre än mellan 1 à 200,000 R:dr; och hvar och en lärer finna billigt, att om Staten skall hjelpa den ene Inqvarterings-gifvaren, bör den äfven bispringa de öfrige.

Herr *Falkman*: Jag utber mig få erinra, att den af Malmö Fullmäktige nu väckta Motion

icke åsyftar något nytt understöd från Staten, utan endast verkställighet på ett af Riksens Ständer redan vid Riksdagen 1809 fattadt beslut, och att för öfrigt, om Stockholm med 70,000 invånare betalar 60 à 70,000 R:dr årl. till Inqvarteringen, Malmö Stad med högst 6000 invånare ändock är i proportion mera betungad, då Inqvarteringen derstädes kostar minst 12,000 R:dr, efter hvilket förhållande Inqvarteringen i Stockholm borde uppgå till 140,000 R:drs kostnad, om dessa Städer skulle kunna i afseende på Inqvarterings-besväret med hvarandra jemföras.

Herr *Norström*: Skillnaden är stor emellan Inqvartering för tågande trupper och för ständig Garnison: De förre äro endast till besvär, den sednare åter lifvar rörelsen, ökar tillgången på arbetare, befordrar större årlig afsättning för Stadens invånare och tillskyndar dem för öfrigt flere andra fördelar. Således anser jag icke anledning vara att medgifva något betydligt understöd från Staten för Inqvartering åt ständige Garnisoner.

Herr *Falkman*: Hvad angår Herr Norströms yttrande, tror jag de fördelar han förment Malmö Stad tillskyndas af de ständige Garnizonerne vara nog dyrt betalta, då dessa förmenta fördelar betydligen öka Fattigvårdskostnaden i Staden med underhållet till flere Inqvarterings-tagares Hustrur, Enkor och Barn, hvarigenom utgiften för hela Fattigvården uppgår till 6 à 7000 R:dr B:ko årligen.

Herr *Bjuhr*: Jag förenar mig med Herr Norström. Ständige Garnizoner medföra visserligen många olägenheter, men ock många för-

delar; och Stats-Kassan äger ej tillgångar att bispringa alla. Konungen i Preussen hade alltid den seden att upphjelpa fattige Städer genom det Trupper derstädes inqvarterades.

Memorialet lades på Bordet.

§. 8.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Fornander* om medel till reparation å Domkyrkan i Calmar:

(Bilag. N:r 94.)

2. af Herr *Fornander* om ändring i Tullförfattningarne:

(Bilag. N:r 95.)

3. af Herr *Fornander* om Svenska Konsuls-beställningarnes indragande:

(Bilag. N:r 96.)

4. af Herr *Cronius* med tillägg till dess sista Pleni-dagen, §. 15, på Bordet lagda Memorial om ändring i Seglations-Ordningen:

(Bilag. N:r 97.)

5. af Herr *Bagge* om tillägg i 4 Kap. 6 §. Utsöknings-Balken rörande Invisningar:

(Bilag. N:r 98.)

6. af Herr *Bagge* om ändringar i Kongl. Expeditions-Taxan den 15 Maj 1821:

(Bilag. N:r 99)

Herr *Ullberg*: Om, i följd af denna Motion, en ny Expeditions-Taxa skulle komma att utfärdas, föreslår jag, att deruti äfven må bestämmas lösen för alla från Kongl. Maj:ts Kansli-Expeditioner utgående Handlingar, samt i synnerhet för Fullmakter å Embeten och Tjenster, så väl ifrån

Kongl. Maj:t utfärdade, som ock från Allmänna Verk och Embetsmän:

Alla dessa Memorial lades på Bordet:

7. af Herr *Beckman* om ändring i grunderne för Stångjerns- och Manufaktur-Verks-Egares beskattande:

(Bilag. N:r 100.)

Remitterades till Bevillnings-Utskottet:

8. af Herr *Beckman* om ändring i föreskrifterne för utgörande af Hammar-Skatten:

(Bilag. N:r 101.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

9. af Herr *Montan* om upphörande af skyldigheten att, då Norrskt Lakegods säljes ur andra hand, inbränna vigten å Tunnorna:

(Bilag. N:r 102.)

Häruti förenade sig Herr *Langenberg*:

Remitterades till Besvärs- och Ekonomi-Utskottet:

10. af Herr *Montan* om utsträckt Bränvins-bränningsrättighet för Städerne:

(Bilag. N:r 103.)

Lades på Bordet:

11. af Herr *Möller* om Reglering af tiderne för de årlige Marknaderne öfver hela Riket:

(Bilag. N:r 104.)

Herr *Ståhle*: Den i Memorialet föreslagne tid till Marknaderne i Helsingborg är alldeles olämplig, emedan den inträffar då Allmogen är sysselsatt med skörden:

Herr *Ekelund*: Om de af Herr Möller föreslagne förändringar kunna vara lämplige för Skåne, så är förhållandet dock icke lika allestädes i Riket. För Östergötland skulle jag önska, att

man finge förblifva vid de gamla terminerne, blott att Marknaderne icke utsättas i Almanackan på andra dagar, än då de enligt Författningarne få hållas, samt tror det för öfrigt vara svårt, att här uppgöra någon allmän reglering om Marknaderne i hela Riket:

Herr *Bjuhr*: Jag tror äfven de hittills nyttjade terminerne vara lämplige:

Lades på Bordet:

12. af Herr *Palm* om understöd till Bro-byggnad öfver Färjsundet vid Sigtuna:

(Bilag. N:r 105.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

13. af Herr *Norström* om utsträckt Bränvinsbrännings-rättighet för Städerne:

(Bilag. N:r 106.)

Lades på Bordet:

14. af Herr *Prytz* om nedsättning af Quarantäns-afgifterne vid Känsö:

(Bilag. N:r 107.)

Lades på Bordet:

15. af Herr *Prytz* om tiden för verkställighet å Ekonomiske Författningar af inflytande på Näringarne:

(Bilag. N:r 108.)

Lades på Bordet:

16. af Herr *Hiessleiter* om Förliknings-Domstolars inrättande:

(Bilag. N:r 109.)

Häruti instämde Herr *Winbladh*;

Herr *Cederborg* åberopade sin förut i samma ämne gjorda Motion:

Herr *Westin*: Redan under Förmyndare-Regeringen efter Konung Gustaf den 3:djes död

väcktes en dylik fråga af en värd Ledamot utaf Höglofl. Ridderskapet och Adeln Friherre Adelsvärd, som hade utarbetat ett så fullständigt förslag i ämnet, att det säkerligen skulle tjena till hufvudsakelig ledning, om det ur Riddarhus-Arkivet framskaffades. Jag förenar mig emellertid till alla delar uti Herr Hiessleiters Motion:

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 9.

Herr *Hiessleiter* uppläste ett Memorial om Gårdfari-handelns afskaffande:

(Bilag. N:r 110.)

Häruti förenade sig Herrar *Beckman*, *Bjuhr*, *Lindström*, *Michael*, *Wallström*, *Danielson*, *Cronius*, *Ehinger* och *Langenberg*; och tillade Herr *Bjuhr*, att det emot de öfriga Landskapens Invånare, af hvilka tyg-väfnader nu i allmänhet tillverkas, vore högst orättvist att låta Westgötha Allmogen genom sin Gårdfarie-handel minska eller borttaga deras förtjenst:

Herr *Linström*, *Jakob*: Jag instämmer i Motionen och tillägger, att Westgöthe Allmogens handel äfven i Stockholm bör inskränkas till endast de årliga Marknads-tiderne.

Memorialet lades på Bordet.

§. 10.

Herr *Leffler* uppläste ett Memorial om medel att förekomma Arbetskarlars bortvandring från Hustrur och Barn, utan att dessa förses med nödigt underhåll.

(Bilag. N:r 111.)

Remitterades till Lag- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten.

§. 11.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Krono-Skogarne i Riket, som den 24 dennes §. 20 lades på Bordet, föredrogs nu åter, upplästes och remitterades till Stats-Utskottet.

§. 12.

Ankomna ProtokollsUtdrag upplästes: från Höglofl. *Ridd. och Ad.* af d. 17, 18 och 24 dennes, innehållande Remisser å en del Revisorernes Berättelser sistlidet år, å Justitie-Ombudsmannens Embets-Berättelse samt å åtsk. Ledamöters Memorial ang. afgiften till veneriska smittans hämmande, Jernkontorets Kreditif, sysselsättning för häktade och bysatte, Dykeri- och Bergnings-Kompagniet, uppgörande af en Tablå öfver Stats-Verket, Talmans-Tafflarnes återställande, Allm. Magaz. Direktionen, förslag till Finansplan, portofrihet för Riksståndens Protokoll med Bihang, Provincial-Läkare i Norra Halland, gästning på Näringsställen utan inskränkt tid, åtgärder till Skogarnes fredande, öfverseende af Ekonomiska Författningar, ändring i Marknadsterminer, Brännvinsbränningen, och läsningen af Stats-Rådets Protokoll i Konst. Utsk.; Beslut om underd. Skrifvelse ang. Valen till Hemliga Utskottet, bifall till Stats-Utskottets utlåtanden om Länstyrelsen på Öland och om tryckningskostnaden för Ridd. och Ad. samt Prest. St. Prot. m. m., men återremiss å Betänkandet om nytt Fögderi i Wermland,

samt Beslut att lägga till Handlingarne Exp. Utsk. utlåtande öfver återremissen ang. Lyckönsknings-Adresserne: från Högv. *Preste-Ståndet* af d. 24 och 26 dennes ang. Remisser å Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Krono-Skogarne och Veterinär-Inrättningen, å Motioner om anslag af medel till kostnaderne för och vid H. K. H. KronPrinsens förmälning, Banko-Lån åt Jordbrukare, uppgifterne till Presterskapet på de för brott sakfällde, Löftesmäns betalningsskyldighet, nedsättning eller afskaffande af Expeditionslösen, besigtning å vådligen omkomne personer, och fattigprocenten vid Bouppteckningar, samt å Stats-Utsk. fyra Memorial rörande anledningar till anmärkningar emot Konungens Föredragande: och från Hederv. *Bonde-Ståndet* af d. 21 och 24 dennes, innefattande Remisser å Kongl. Maj:ts d. 18 och 21 ankomne Nåd. Skrifvelser och Propositioner, bifall till Ekonomi-Utsk. hemställan om flera Exemplar af remitterade Memorial samt beslut om underd. Skrifvelse med uppgift på Ledamöterne i Hemliga Utskottet:

Lades till Handlingarne.

Plenum slutades kl. ½ 3 e. m.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 28 Februari.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Konstitutions-Utskottets Memorial N:r 2 af den 25 dennes, med underrättelse, att Utskottets Pluralitet, utrönt medelst omröstning Ståndsvis, funnit det ifrågakomna *Serskilta Utskottets* tillsättande icke vara af nöden, upplästes och lades till Handlingarne.

§. 2.

Protokollet för den 26 dennes justerades.

§. 3.

Å nyo föredrogos följande den 24 dennes, §. 15, på Bordet lagda Memorial:

1. Herr *Wallströms* om utvidgad Brännvinsbränningsrättighet i Städerne:

Remitterades till Bevillnings- och Ekonomi-Utskotten:

2. Herr *Limnelii* om åtgärder till befordrande af större säkerhet uti Inteckningar:

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 4.

Herr *Cronii* den 24 dennes, §. 15, på Bordet lagda Memorial, om Salu-Accisens inberäknande under Ordinarie Bevillningen, föredrogs åter.

Herr *Lundman* uppläste ett Memorial i samma ämne.

(Bilag. N:r 112.)

Herr *Cederborg*: Då Landt-Tullarne upphörde, åtogo sig Ständerne en Bevillnings-afgift, under namn af Accis, i stället för den förut stadgade Accis-afgiften; och meningen med detta åtagande var, att all serskild Accis sedermera skulle försvinna. Jag anser således Städerne böra få till godo njuta en sådan befrielse, samt förenar mig i den derom väckta Motionen.

Herr *Norström*: "Då Regeringsformen stadgar att till Bevillningsmedel äfven räknas Accis-afgifterne, hvilka benämnas med husbehofs- och salu-acciser, men sista Bevillningsförordningen icke upptager någondera af dessa afgifter, och icke eller annorlunda utgått någon befallning om salu-accisens betalande, eller Uppbördsmännen haft minsta anledning den debitera, utan möjeligen kunnat ådraga sig ansvarighet att till uppbärande påföra en icke påbuden afgift, men det likafullt händt, att till följe af skedde anmärkningar, denna afgift blifvit till uttagande anbefalld, under uppbördsmännens ansvarighet, ehuru jag icke finner minsta anledning till denna deras skyldighet; så ser jag mig föranlåten föreslå, att deräst detta onus enligt nyssnämnde Memorial, hvaruti jag för min del alldeles instämmer, icke kommer att ingå i öfriga Bevillningsmedlen, salu-accisen må i Förordningen varda direkte utsatt i händelse den bör fortfara, till undvikande af den icke ringa olägenhet för en Stad att på en gång nödgas betala flera års icke direkte påbudne afgifter."

Herr *Montan*: Jemte det jag förenar mig med Herr Norström, får jag tillägga, att Städerne voro befriade från Salu-accisen emellan åren 1815 och 1818, att hela den Summa, som af ifrågavarande afgift för StatsVerket påräknas, i Staten blott upptages till 15,000 R:dr, och att densamma således lättligen kan inberäknas under den ordinarie Bevillningen, på det Städerne måge undgå, att sig emellan fördela en utskyld, som efter Landt-Tullarnes upphörande aldrig bordt eller bör ega rum.

Herr *Santesson*: Jag tar mig friheten upplysa, att, när Landt-Tullarne 1809 indrogos, föreslogs en Landt-Tulls-ersättning stor 150,000 R:dr, hvaraf fördelades på Stockholm, Götheborg och Carlskrona Städer en Summa af 15,000 R:dr under benämning af Qvarntull, 15,000 R:dr på samtlige Städerne såsom Salu-accis, samt de öfrige 120,000 R:dr till hälften mellan Städerne och Landet; — Och jag påminner mig icke, att någon förändring häruti sedermera skett.

Herr *Fornander*: Jag är förekommen af de flere Herrar Ledamöter, som redan talat i ämnet. Salu-accisen är i Calmar pålagd Slagtare, Bagare och Bryggare. Genom friare införsel af kött har Slagtare-Embetet upphört, så att Bryggare och Bagare nu ensamme få ansvara för afgiften, och snart upphörer äfven sannolikt Bagare-Embetet, genom det Brödbakning till afsalu tilltagit, hvarefter det blifver endast Bryggarne, som få vidkännas betalningen.

Hrr *Lundman* och *Leffler* vitsordade för Linköping och Götheborg enahanda förhållande, som Herr Fornander anmält för Calmar, samt

ansågo derföre Salu-accisen böra såsom serskild afgift upphöra.

Herr *Ekelund* trodde förhållandet vara detsamma i alla Rikets Städer samt ansåg följaktligen skäligt, att för dem gemensamt förena sig i Motionen; och med Herr Ekelund instämde Ståndets *fleste* Herrar Ledamöter.

På Herr *Talmannens* Proposition, remitterades till Bevillnings-Utskottet så väl Herrar *Cronii* och *Lundmans* Memorial, som ock hvad, i anledning deraf, blifvit muntligen yttradt.

§. 5.

Föredrogos Herr *Cronii*, sedan d. 24 dennes §. 15. och d. 26 dennes §. 8, på Bordet hvilande 2:ne Memorial, om jemkning i Seglations-Ordningen.

Herr *Fornander*: Jag förenar mig i Motionen desto hellre, som flere små Städer hafva många Fartyg om 15 Lästers drägtighet och derunder, samt skulle till största delen utestängas från möjligheten att införa vissa varor från Utrikes Ort, om ej dessa mindre Fartyg finge dertill begagnas. Den öfverklagade författningen har redan fört mången i olycka. I Calmar har nyligen händt, att en person, af okunnighet, uti ett sådant mindre Fartyg infört ett obetydligt qvantum Vin från Utrikes Ort, och att anmärkning deremot blifvit gjord, med påstående om Fartygets förlust och 500 R:dr böter.

Remitterades till Lag- samt Allm. Besv. och Ekonomi-Utskotten.

§. 6.

Herr *Cederborgs* den 24 dennes, §. 15, på

Bordet lagda Memorial, om utvidgad Brännvinsbrännings-rättighet för Städerne, föredrogs åter.

Herr *Hambreus*: Jag talar för en Stad, som visserligen ej saknar jord; men jag kan likväl icke finna något skäl, hvarför Brännvinsbrännings-rättigheten borde vara förenad med jorden. Behofvet af Brännvin är gemensamt för dem, som ega, och dem, som icke ega någon jord; och Brännvinsbrännings-rättigheten bör, i min tanka, vara grundad på behofvet, men icke på något annat. Grunden för Herr Cederborgs Motion är således mera sinnrik än verklig.

Herr *Huldberg*: Tillförene har man fästat sig vid Bränvins-bränningen såsom en rättighet att förädla sin egen vara, och den har blifvit grundad på Jordbruk derför, att den tjenat till förädling af Jordens sädesproduktion; följaktligen bör hvarje Jordegare hafva lika rättighet.

Herr *Cederborg*: Jag har icke velat ådagalägga någon sinnrikhet med min Motion. — Jag har nämnt, att jag på mine Kommittenters begäran varit *föranlåten* till den ifrågavarande Motionen: Jag åberopar detta och tillägger, att den icke grundar sig på någon min egen reflektion.

Herr *Fornander*: Med Herr Hambreus förenar jag mig alldeles. En Handlande eller Skeppsredare t. ex. kan hafva flera hundrade Arbetare och Matroser, som skola födas: Det vore ju då obilligt, om icke äfven denne skulle få bränna Bränvin för alla sina Arbetares behof, likaså väl, som Hemmans-egaren på Landet.

Herr

Herrar *Lundman* och *Lagerstrand* instämde med Herrar Hambreus och Fornander.

Remitterades till Bevillnings- och Ekonomi-Utskotten.

§. 7.

Föredrogos följande ifrån den 24:de dennes §. 15 på Bordet hvilande Memorial:

1. Herr *Huldbergs* om befrielse för Wadstena Stad från inqvarteringskostnaden till Garnisonen derstädes:

Remitterades till Stats-Utskottet:

2. Herr *Bjuhrs* om inskränkning i rättigheten till Burskaps vinnande:

Remitterades till Lag- och Ekonomi-Utskotten:

3. Herr *Huldts* om Sjölagens öfverseende m. m.:

Herr *Bagge*: I sammanhang härmed hemställer jag, det vederbörande Utskott måtte anmodas, att från den Kommitté, som till Sjölagens öfverseende långt för detta blifvit af Kongl. Maj:t i Nåder förordnad, infordra underrättelse om hvad Kommittén i följd af detta uppdrag åtgjort:

Remitterades till Lag- och Ekonomi-Utskotten.

§. 8.

Herr *Hagander* uppläste ett Memorial om upphörande af de nuvarande Ståndsklubbarne och inrättande af en enda Klubb, gemensam för alla Stånden:

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 9.

Herr *Lindqvist* uppläste ett Memorial om

nedsättning af Kontroll-afgifterne å Guld, Silfver och Tenn:

(Bilag. N:r 114.)

Med Herr Lindqvist förenade sig Herrar *Westin*, *Limnelius*, *Möller*, *Langenberg*, *Palm m. fl.*

Herr *Lenning*: Jag hade varit beredd att i detta ämne nu jemväl ingifva ett Memorial; men, sedan frågan af Herr Lindqvist blifvit väckt, åtnöjer jag mig att endast muntligen gifva tillkänna mine enskilte åsigter. — Guld och Silfver såsom öfverflöds-artiklar tåla väl, i min tanka, den förhöjda afgiften, men, då den samma å Tenn blifvit genom 1818 års Förordning fyra gånger högre än förut, och är i förhållande till Metallernes värden vida högre å Tenn, än å Guld och Silfver, anser jag med billighet öfverensstämmande, och vågar således föreslå, det Kontroll-Stämpel-afgiften för Tenn måtte nedsättas till 6 runst. för hvarje mark, med enahanda förhållande till Knapphalts-afgiften, eller hälften emot hvad nu finnes stadgadt. — Då Tennarbeten köpas nästan endast af Bonden och Arbetaren, måste det genom Bevillning förhöjda priset ännu mer minska afsättningen, och jag tror det vara till stor skada, att nämnde Folkklasser genom ett stegradt pris hindras från nedläggande af sina få öfverskott uti ett sådant slags vara, som eljest sedermera kan utgöra en tillgång i nödens stund.

Herr *Limnelius*: Om det förhöll sig så, som Herr Lenning förment, att neml. de förhöjde Kontroll-afgifterne drabbade köparen, så skulle jag verkligen icke anse dem obilliga; men nu

är likväl förhållandet sådant, att Tillverkaren ensam får vidkännas dem, och derför ligga de honom ganska drygt till last, åtminstone har jag, under de många år jag varit Guld- och Silfver-Arbetare, aldrig vid varans försäljning njutit till godo den ringaste ersättning för Kontroll-afgiften, utan snarare mången gång haft förlust på arbetet.

Häruti förenade sig Herr *Möller*.

Herr *Lenning*: Orsaken till förhöjning af Kontroll-afgifterne var den, att det behöfdes för Kontroll-Verkets bestånd; och, när en sådan förhöjning ej kunnat undvikas, tror jag dem lättare utgå af Guld och Silfver, än af Tenn, samt åberopar derom hvad jag förut yttrat.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 10.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Lindqvist* om återupplifvande af en fri marknad i Wrigstad, Västra Härad och Jönköpings Län:

(Bilag. N:r 115.)

Remitterades till Ekonomi-Utskottet:

2. af Herr *Beckman* om aflöning för Wermlands Fält-Jägare-Regemente:

(Bilag. N:r 116.)

Herr *Nilsson*: Såsom Ombud för Christinehamn, Philipstad och Åmål förenar jag mig med Herr Beckman och vitsordar de olägenheter, som Wermland och nästgränsande Landskap få vidkännas af ifrågavarande Regemente i dess närvarande skick:

Remitterades till Stats-Utskottet:

3. af Herr *Beckman* om dispositionen öfver den af Wermlands Invånare 1788 sammanskjutna Landtvärns-Kassa:

(Bilag. N:r 117.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

4. af Herr *Beckman* om Postinrättning i Fryksände Socken uti Wermland:

(Bilag. N:r 118.)

Lades på Bordet:

5. af Herr *Beckman* om förbud för ägare af Laxfisken att af godtycko tillspärra vattendragen till hinder för Trädvaru-handeln:

(Bilag. N:r 119).

Remitterades till Ekonomi-Utskottet:

6. af Herr *Beckman*: Om Skogsegares befriande från kostnaderne till Klampare-Laget i Götheborg:

(Bilag. N:r 120.)

Herr *Prytz* upplyste, att en förändring med Klampare-Laget förestår; och

Herr *Leffler* anmärkte, att Klampare-Lagets tillvarelse är en följd icke af något Götheborgs Magistrats egenmäktiga förordnande, utan af ett Reglemente, som Kongl. Maj:t i Nåder stadfästat:

Remitterades till Ekonomi-Utskottet:

7. af Herr *Beckman*: Om upphörande af de i Götheborg inrättade så kallade Hemförare-Båtars uteslutande rätt:

(Bilag. N:r 121.)

Herr *Prytz* gaf tillkänna, att i Götheborg en Kommitté blifvit nedsatt för att granska den för nämnde Båtförare utfärdade Taxa och deruti göra modifikationer:

Remitterades till Ekonomi-Utskottet.

§. 11.

Herr *Winberg* uppläste ett Memorial om förbättrad reglering af Postgången i Södra delarne af Riket:

(Bilag. N:r 122.)

Häruti förenade sig Herrar *Cronius*, *Danielson och Hemberg.*

Herr *Egge:* Jag förenar mig äfven med Herr Winberg och anser Postgångens skyndsamhet kunna betydligen befordras genom det Postilioner alltid medfölja; — af hvilken åtgärd erfarenheten åtminstone hittills visat den bästa verkan.

Herr *Eckhoff*: Om Herr Winbergs motion vinner uppmärksamhet, så skulle jag äfven för de Norra Orterne önska någon åtgärd till afhjelpande af de olägenheter, som de ofta få vidkännas genom Posternes långsamma gång, och serdeles genom Utländska Posternes öfverliggande i Stockholm.

Med Herr *Eckhoff* instämde Herrar *Bjuhr*, *Hambreus* och *flere.*

Herr *Westin*: Det skulle bidraga till mycken skyndsamhet med Posterne, om det vore Post-Kontoren ålagdt, att vid Postens ankomst alltid hafva Väskorna färdige att aflemnas.

Lades på Bordet.

§. 12.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Winberg* om förändrade Tullförfattningar till förmon för den activa handeln:

(Bilag. N:r 123.)

2. af Herr *Santesson* om afgiften till Veneriska smittans hämmande:

(Bilag. N:r 124.)

3. af Herr *Santesson* om förändrad ordning för valen till Riksens Ständers Revisorer öfver Stats-Banko- och Riksgälds-Verken:

(Bilag. N:r 125.)

4. af Herr *Santesson* om ordningen för valet af Borgare-Ståndets Ledamöter i nyssnämnde Revision:

(Bilag. N:r 126.)

Dessa Fyra Memorial lades på Bordet:

5. af Herr *Ekelund* om Klädes-Fabriks-Gesällers ställande under Tjenstehjonsstadgan:

(Bilag. N:r 127.)

Herr *Lenning* föreslog, att för alla till Fabrikerne hörande Arbetare enahanda stadgande måtte vidtagas:

Remitterades till Lag- och Ekonomi-Utskotten:

6. af Herr *Ullberg* om understöd till uppmuddring af Piteå Elfven:

(Bilag. N:r 128.)

Remitterades till Stats- och Banko-Utskotten:

7. af Herr *Ullberg* om anläggande af en Fyrbåk på Holmöns Norra Udde, vid inloppet till Qvarken:

(Bilag. N:r 129.)

Häruti förenade sig Herr *Bjuhr*.

Remitterades till Stats- och Ekonomi-Utskotten:

8. af Herr *Hegardt* om anslag till aflöning åt en Kyrkoherde för Strömstad:

(Bilag. N:r 130.)

Lades på Bordet:

9. af Herr *Hiessleiter* om indragande af Stock-

holms Hall- och Manufaktur-Rätt, samt inrättande af en Fabriks-Nämnd:

(Bilag. N:r 131.)

Remitterades till Lag- och Ekonomi-Utsotten:

10. af Herr *Hiessleiter* om villkoren för återbetalning af det år 1809 Fabrikören Lars Frisk beviljade Lån från Manufaktur-Diskonten:

(Bilag. N:r 132.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

11. af Herr *Danielson* om nederlagsfrihet för Carlskrona:

(Bilag. N:r 133.)

Herr *Bagge* föreslog att alla Rikets Stapelstäder måtte tilläggas enahanda Nederlags-frihet, som den Herr Danielson för Carlscrona begärt:

Remitterades till Bevillnings- och Ekonomi-Utskotten:

12. af Herr *Ekstrand* om grunden för deltagande i Riksdagsmanna-Val och betalning af Riksdagsmanna-arfvode uti Städerne:

(Bilag. N:r 134.)

Lades på Bordet:

13. af Herr *Ekstrand* om handsträcknings upphörande vid Fastighetsköp:

(Bilag. N:r 135.)

Herr *Bagge* tillade, att handsträckning varit och är destomindre nödvändig, som köpeskillingen, med stöd af Kongl. Förordn. d. 28 Juni 1798, icke utan serskilt inteckning har förmonsrätt sedan laga stånd åkommit:

Remitterades till Lag-Utskottet:

14. af Herr *Leffler* med anmärkningar vid det från Kongl. Maj:t öfverlemnade förslag till Allmän Stadga för Fattigvården i Riket:

(Bilag. N:r 136.)

Lades på Bordet:

15. af Herr *Hambreus* om förändrad organisation af Hall-Rätter i de mindre Städerne:

(Bilag. N:r 137.)

16. af Herr *Arvidson* om upphäfvande af Kongl. Brefvet den 6 Maj 1767 angående anmälan hos Konungens Befallningshafvande när anhängiga Exekutions-mål förfallit, samt utfärdande af nytt stadgande i detta ämne:

(Bilag. N:r 138.)

17. af Herr *Arvidson* om upphörande af Värjemåls-Ed i fyllerimål:

(Bilag. N:r 139.)

18. af Herr *Jakob Linström* om lag för pröfning af Lands-Sekreterares och Consistorii-Notariers förhållanden, i afseende på den dem anförtrodde uppbörd:

(Bilag. N:r 140.)

19. af Herr *Jakob Linström* om skärpning af Lagarne emot tjenstledighet för Embets- och Tjenste-män, utan rätter nöd:

(Bilag. N:r 141.)

De Fem sistnämnda Memorialen remitterades till Lag-Utskottet:

20. af Herr *Limnelius* om Näringsfriheten:

(Bilag. N:r 142.)

Remitterades till Lag- och Ekonomi-Utskotten.

21. af Herr *Winbladh* om tillvägabringande af en Forvagns-inrättning i Riket:

(Bilag. N:r 143)

Lades på Bordet:

22. af Herr *Winbladh* om upphörande af Kongl.

Borg-Rätterne och Riks-Marskalks-Embetets befattning med Skuldfordrings-mål:

(Bilag. N:r 144.)

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 13.

Herr *Cederborg* uppläste ett Memorial om fortfarande Båtsmans-Vakans-rättighet för Städerne och nedsättning i Vakans-afgiften:

(Bilag. N:r 145.)

Med Herr Cederborg förenade sig de *fleste* af Ståndets Herrar Ledamöter, och Memorialet remitterades till Ståndets Besvärs-Utskott.

Herr *Lenning* uppläste ett Memorial om förhör i Rikets Grundlagar med dem som hädanefter ämna ingå i Borgerliga yrken; hvilket äfven remitterades till Ståndets Besvärs-Utskott.

Emot denna remiss reserverade sig likväl Herrar *Cederborg* och *Hambreus*, hvilka ansågo Memorialet böra öfverlemnas till Allm. Besvärs- och Ekonomi-Utskottets åtgärd, i sammanhang med den dit förvista allmänna frågan om näringsfriheten.

§. 14.

Från Expeditions-Utskottet hade inkommit förslag till underd. Skrifvelser:

1. Rörande medel till bestridande af Riksdags-Utgifterne;

2. Med uppgift på utsedde Ledamöter i Hemliga Utskottet:

Upplästes, och godkändes.

§. 15.

Ankomna Protokolls-Utdrag upplästes: från

Högv. *Preste-Ståndet* af den 26 dennes, innehållande bifall till Stats-Utskottets Memorial om ytterligare 2:ne Kanslisters antagande, och remisser å flera Memorial, angående lön för Provincial-Läkare i Kronobergs Län, indragningar af Embeten och tjenster, Prestval, Arrenden å Militiä-Boställen, Kronotionde-Spannmålens lösande och förslande samt Lurendrägeri-Förordningen: och från Hedervärda *Bonde-Ståndet* af den 24 och 26 dennes med underrättelse om remisser å Nådiga Propositionen rörande Veterinär-Inrättningen, å åtskilliga Memorial om liqvid för persedel-jernet, lösen för Kronans Ränte-Spannmål, Rusthålls-afgifternas betalande, Kronans Spannmåls-afgift till Soldat-Rotarne i Fellingsbro, Näsby och Ervalla Socknar, Ädelfors Guldverk, Skatteköp å Laxfisken, reglering af Biskopslönerne, Tackjernshandeln, förmoner för Gästgifverierne, Gränstullarnes afskaffande, plan-penningar för Soldattorp, Stämpelpappers-afgiften för Testamenten, nedsättning i Bevillningen, utsträckt Brännvinsbränning, Skogarne i Riket, minskadt antal Nämnd vid Urtima Ting, ändring i straff för Hållkarl, fri Fogelhandel, afgärda Bys rätt, Rustningshästars anskaffande vid Kavalleriet, Husbehofs-Väderqvarnar, Lönings-Spannmålen till Akademi-Staten i Lund, Beklädnads-sättet för Indelta Arméen och för Smålands Husarer, Krono-Allmänningarnes användande, Afrads- och Krono-Tionde-Spannmålens uppsägning, Härads-Skrifvares och Stads-Kassörers skyldighet i afseende på Debet-Sedlar och Mantals Längder, förbud mot permittering af Manskap vid Värfvade Regementer, Husesyner å Soldat-torp, Skallgång,

lefvereringssättet af Krono-Tionde-Spannmål; äfvensom remiss till Konstitutions-Utskottet å Stats-Utskottets Fyra Memorial med anledningar till anmärkningar mot Konungens föredragande:

Lades till Handlingarne.

Herr Talmannen och Ståndet åtskiljdes kl. 2. Och, efter dervid träffad öfverenskommelse, fortsattes Plenum

Eftermiddagen

kl. 6.

§. 16.

Föredrogs Expeditions-Utskottets Memorial den 27 dennes, hvaruti anhålles, att vederbörande Utskott måtte anmodas låta af sina Memorial, Betänkanden och Förklaringar utskrifva och tillställa Expeditions-Utskottet tvenne Exemplar till begagnande vid tryckning af Bihanget till Riksens Ständers Protokoll.

Borgare-Ståndet, som, redan genom Protokolls-Utdrag den 22 sistl. Januari, icke allenast underrättat Riksens Ständers samtliga Utskott om Ståndets då fattade Beslut angående redaktion och tryckning af Bihanget samt Expeditionssättet af Utskottens Handlingar, och hvad mera i sammanhang dermed bör af Utskotten iakttagas, utan ock låtit komma till Expeditions-Utskottets kännedom, att en sådan underrättelse blifvit de öfriga Utskotten meddelad, fann nå-

gon annan åtgärd följaktligen nu icke erfordras, än att, sedan jemväl Med-Stånden i Borgare-Ståndets Beslut instämt, genom Protokolls-Utdrag å nyo påminna Samtliga Utskotten, att ställa sig till efterrättelse allt hvad Riksens Ständer sålunda förordnat.

§. 17.

Följande Stats-Utskottets Utlåtanden upplästes:

N:o 22. af den 22 dennes, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss på Landshöfdingens i Skaraborgs Län underdåniga hemställan om vakt vid Lands Kansliet och Lands-Kontoret, till säkerhet för kontanta Medel och Handlingar:

N:o 23. af den 25 dennes, i anledning af remitterade Memorial angående förändring i tiden och sättet för indrifningen af Götha Kanal-Bolags, Götheborgs samt Malmö f. d. Diskont-Verks ännu utestående fordringar:

N:o 24. af den 14 dennes, i anledning af en hos Bonde-Ståndet väckt Motion, att för Statens räkning ett Hus måtte inköpas och inredas, så väl med tjenliga Sessionsrum för Rikets Ständers Utskott, som Samlingsrum för Hederv. Bonde-Ståndet, jemte Kansli-rum och Arkiver m. m:

Lades på Bordet.

§. 18.

Stats-Utskottets utlåtande N:o 13. ang. Handlanden A. R. Lorents ansökning om Skatte-köp å några lägenheter, hvilket den 26 dennes §. 3. lades på Bordet, föredrogs nu åter och bifölls.

§. 19.

Å nyo föredrogs Stats-Utskottets den 26

dennes §. 3. på Bordet lagda Utlåtande, angående Landshöfdingen m. m. Grefve v. Rosens underd. ansökning, om befrielse från ansvarsskyldighet i afl. Krono-Fogden Grönvalls Balans.

Herr *Bagge*: Då det är upplyst, att den i Stats-Utskottets Utlåtande omnämnde Löftesskrift för Krono-Fogden Grönvall, hvilken bort i afskrift finnas på Lands-Kontoret, likväl derstädes icke varit att tillgå, samt således Herr Grefve v. Rosen måst stödja sig på de underrättelser han erhållit af Lands-Kamreraren, hvars noggrannhet, såsom ansvarig Tjensteman, Landshöfdingen ej haft full anledning att betvifla, och för öfrigt Lagmannen i Länet, såsom tillförordnad Vice Landshöfding jemte Kammar-Adv. Fiskaln anställt Revision uti Ränteriet utan någon anmärkning eller upptäckt om den ifrågavarande, förut tillkomne, men först sedermera yppade Balansen, tror jag mig ega skäl att begära åter-remiss af detta mål till Stats-Utskottet, på det Utskottet, efter närmare öfvervägande af dessa omständigheter, må ytterligare pröfva, om icke Grefve v. Rosens ansökning bör kunna bifallas.

Herr *Santesson*: Om den af Herr Bagge nämnda Revision varit i Stats-Utskottet känd, skulle jag visserligen hafva delat Herr Bagges tanka, det Herr Grefve v. Rosen kunnat från ansvarsskyldighet i Balansen befrias; men, som Utskottet derom saknat all kännedom, förenar jag mig nu i Herr Bagges begäran om återremiss.

Herr *Ullberg*: Ehuru gerna jag skulle vilja instämma med Herr Bagge, anser jag det likväl betänkligt, att tillstyrka eftergift af ett i

Författningarne stadgadt och af Domstolarne ålagdt ansvar. Det tillhörer Landshöfding att tillse Kongl. Maj:ts och Kronans rätt, samt ansvara för hvad han deruti försummar, och det vore ett svårt prejudikat för framtiden, om man nu eftergåfve denna ansvarighet. Jag anhåller således om proposition till bifall å Betänkandet, samt finner den af Herr Bagge sist uppgifna omständighet bevisa ingen ting i sjelfva saken, utan blott att den hållna undersökningen varit felaktig.

Herr *Leffler* förenade sig med Herr Bagge.

Herrar *Cederborg*, *Lagerstrand*, *Ehinger*, *Hjertström* och *flere* instämde med Herr Ullberg.

Herr *Talmannen* framställde Proposition till bifall å Betänkandet, hvilken proposition besvarades med *Ja*, utom af Herr Bagge, som ropade *Nej*, men, på tillfrågan, icke äskade Votering.

§. 20.

Föredrogos å nyo Stats-Utskottets sedan den 26 dennes §. 3. på Bordet hvilande Betänkanden:

N:o 15. Om Dagsverksskyldigheten till Flyinge och Dahlby Kongsgårdar:

N:o 16. Om Schlegelska Köpegodsen i Halland:

N:o 17. Om Wendtholms Hof-Stall-Äng, och

N:o 18. Om aflidne Abbé Voglers Pension:

Biföllos.

§. 21.

Stats-Utskottets den 26 dennes §. 3. på

Bordet lagda Utlåtande i frågan om medel till reparation å Domkyrkan i Calmar, föredrogs nu åter.

Herr *Fornander*: Jag anhåller om uppskof med denna frågas afgörande intill dess Stats-Utskottet fått yttra sig öfver min i samma ämne den 26 dennes väckta Motion.

Herr *Cederborg*: Ett sådant uppskof vore stridande mot Riksdags-Ordningen, och jag anhåller om Proposition till bifall å Betänkandet.

Herr *Santesson*: Om Herr Fornanders Motion skulle till Stats-Utskottet remitteras, blir Utskottet i alla fall icke i tillfälle att deröfver yttra sig, förrän det fått del af Ständernes beslut rörande det nu förevarande Betänkandet, emedan nyssnämnde Motion utgår från helt andra grunder än Kyrko-Rådets i Calmar till Utskottet remitterade underdåniga ansökning.

På Herr *Talmannens* Proposition blef Stats-Utskottets Utlåtande bifallet.

§. 22.

Vid förnyad föredragning bifölls Stats-Utskottets den 26 dennes §. 3. på Bordet lagda Memorial N:r 21 om ytterligare 2:ne Kanslisters antagande i Utskottet.

§. 23.

Herr *Lundman* uppläste ett Memorial om bestämd Lag för Konungens Befallningshafvande att upptaga och handlägga mål, som genom promotorial från andra orter inkommo:

(Bilag. N:r 147.)
Remitterades till Lag-Utskottet.

Plenum slutades kl. $\frac{3}{4}$ till 7 på aftonen.

In Fidem
Clas Arvedson.

Den 1 Mars.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§. 1.

Herr *Cederborg* uppläste ett Memorial om nedflyttning af Wimmerby till Femte Klassens Städer, samt med hemställan tillika, om icke, sedan Borgare-Ståndets Besvärs-Utskott hunnit uppgöra sitt förslag till den allmänna klassifikationen af Rikets Städer, detsamma må såsom en Bevillningsfråga remitteras till Bevillnings-Utskottet.

(Bilag. N:r 148.)

Derjemte anhöll Herr *Cederborg*, att äfven Söderköping och Skenninge måtte i lägsta Klassen nedflyttas; Och Herr *Hjertström* föreslog, att en Sjette Klass skulle antagas för de mest vanlottade bland Rikets Städer.

Ståndet beslöt att öfverlemna Herr *Cederborgs* Memorial till sitt Besvärs-Utskott, med anmodan

till

till Utskottet att ofördröjligen inkomma med yttrande i frågan om förändrad Klassifikation af Rikets Städer, på det Borgare Ståndet sedermera, med anledning af den nu väckte Motion, må kunna pröfva om denna fråga bör till Bevillnings-Utskottet hänskjutas, hvartill Ståndet förbehåller sig rättigheten öppen i händelse det skulle finna för godt att sig deraf begagna.

§. 2.

Herr *Leffler* uppläste ett Memorial om anstalter till en mera utvidgad invexling af gamla och förslitna Banko- och Riksgälds-Sedlar i Landsorterne:

(Bilag. N:r 149.)

Häruti förenade sig Herr *Beckman*:

Lades på Bordet.

§. 3.

Herr *Egge* uppläste ett Memorial om afgift för Brännvinspannor å sammansatta verk:

(Bilag. N:r 150.)

Häruti förenade sig Herrar *Lindqvist*, *Naucler*, *Norström* och *Eckhoff*, med tillägg af den sistnämnde, att i Gefle hela inkomsten af det utaf Kronan inköpta Bränneri från första början varit anslagen ad pios usus och utgjort medel till första grundläggningen af Fattigvårds-Inrättningen derstädes:

Remitterades till Bevillnings- och Ekonomi-Utskotten.

§. 4.

Herr *Montan* uppläste ett Memorial om än-

dringar i Konkurs-Lagens stadganden angående Boskillnad:

(Bilag. N:r 151.)

Herr *Bagge*: Vid denna Motion får jag tillägga de förslag: att den i Konkurs-Lagen Boskillnads-sökanden medgifne rättighet till lyftning emot Borgen må erhålla en viss bestämd gräns, ej utsträckt utöfver hvad enligt äktenskaps-förord kan anses vara i Boet infördt: samt att det må vara Borgenärer i Konkurs mål tillåtet att välja endast en God man eller Syssloman, när de så för godt finna.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 5.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Bjuhr*, om medel och åtgärder till den föreslagne nya Bergs-Lagen i Norrbotten:

(Bilag. N:r 152.)

Häruti förenade sig Herr *Ullberg*; Och Memorialet remitterades till Stats- och Ekonomi-Utskotten:

2. af Herr *Lindström*, *Mich.*, om anläggande af en Fyrbåk på Björnklippan vid Svenska Stenarne:

(Bilag. N:r 153.)

Lades på Bordet:

3. af Herr *Santesson* om Lånebiträde för Alun-tillverkningen:

(Bilag. N:r 154.)

Remitterades till Stats- och Banko-Utskotten:

4. af Herr *Linström*, *Jakob*, om Kongl. Hof-Rättens öfver Skåne och Blekinge ställande på Indragnings-stat till nästa Riksdag, samt om indrag-

ning af det Advokat-Fiskalen i Götha Hof-Rätt tillslagna arfvode för Wermlands, Skånes och Blekinges skiljande från sistnämnde Hof-Rätts Domsområde:

(Bilag. N:r 155.)

Lades på Bordet:

5. af Herr *Linström*, *Jakob*, angående nedsättning till hälften eller $\frac{2}{3}$:delar af anslagen för Tredje Hufvud-Titeln, samt indragande af Statskostnader för National-Beväringen på Gottland:

(Bilag. N:r 156.)

Lades på Bordet.

§. 6.

Herr *Ehinger* uppläste ett Memorial om afgiften till Veneriska smittans hämmande:

(Bilag. N:r 157.)

I sammanhang härmed föredrogs jemväl Herr *Santessons* den 28:de sistl. Februari §. 12. på Bordet lagda Memorial i detta ämne:

Herr *Bjuhr*: Jag kan för min del icke gilla Herr Ehingers förslag, att ifrågavarande afgift från alla Rikets Län borde ingå i en gemensam Kassa, utan tror densamma lämpligast användas, på sätt hittills skett, inom hvarje Län serskilt:

Herr *Hambreus*: Mine Kommittenter hafva i följd af Riksens Ständers senaste Beslut fått vidkännas en årlig afgift af omkring 50 R:dr till Veneriska smittans hämmande, utan att de af denna kostnad sjelfve haft någon nytta. Med biträde af en skicklig Läkare och i dertill inrättadt Sjukhus, har Läkarevården i Söderhamn både för Veneriske sjuke och andre, så väl från

Staden som från närgränsande Socknar, emot en ringa afgift blifvit på det bästa sätt besörjd. Mig är derför uppdraget, att förbehålla Staden rättigheten till uppbärande och användande af den afgift, som på dess Invånare sig belöper, utan sammanblandning med hvad i den öfriga delen af Länet inflyter, emot det Staden hädanefter som hittills ansvarar för vården om sine egne sjuklingar. Likväl bör jag ej underlåta att nämna, det jag af Kongl. Serafimer Ordens Gillets Berättelse inhämtat, att vederbörande ansett det ena Länets afgifter ej böra med de andras inblandas; och, då jag känner den ordning och noggranhet, hvarmed Läns-Styrelsen i Gefleborgs Hofdingedöme förvaltas, vore jag en ovärdig medlem i Länet, om jag ett ögonblick betviflade den bästa förvaltning af ifrågavarande medel derstädes; men det oaktadt kan jag, på de redan anförda talande skäl, icke undgå att förblifva vid mitt förbehåll. Hvad åter beträffar Herr Santessons förslag att öka afgiften, tror jag, att den derigenom skulle blifva allt för mycket tryckande, och kan således icke deruti med honom instämma.

Herr *Ekelund*: Efter hvad jag vill minnas, gjordes vid 1818 års Riksdag det förbehåll, att Städer, som sjelfve hade Inrättningar till Veneriska smittans hämmande, borde njuta frihet från den allmänna afgiften; Åtminstone var ande-meningen sådan. Det har likväl sedermera inträffat, att äfven dessa Städer, och ibland dem Norrköping, fått vidkännas afgiften, ehuru obilligt det synes, enär de med sine sjuke icke äro Länets allmänna Kur-anstalter till last. Jag förenar mig således med Herr Hambreus i den

tankan, att undantag för dylika förhållanden böra ega rum.

Herr *Limnelius*: Om så beskaffade undantag göras, så vinnes icke det med afgiften åsyftade ändamål. — Stockholm eger visserligen ganska goda enskilta Inrättningar för ifrågavarande behof, men Treskillings-afgiften har ändock derstädes utgått med omkring 4,000 R:dr årligen, och Stats-Kassan derutöfver fått tillskjuta flera Tusen Riksdaler. Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i denna sak är till det helas båtnad. Om en eller flere Städer skulle undandraga sig afgiften, ville troligen alla de öfriga göra detsamma; Men det bör icke vara påkostande för hvar och en, som är befriad ifrån det onda, att uppoffra en skärf till hjelp åt dem, som lida deraf.

Herr *Westin*: Den hiskeliga sjukdomen, hvarom fråga är, härjar synnerligast i Sjö-städerne och sprider sig derifrån till Rikets öfrige orter. Treskillings-afgiften, samlad af en hel menighet, blir en stor summa, men är så obetydlig för hvarje enskilt, att jag ej skulle tro någon vilja undandraga sig densamma. Om Söderhamn är fri från smittan, må den anse sådant för en Guds gåfva och gerna bispringa andra i glädjen öfver sitt eget lyckliga tillstånd. Någon gång kan det väl hända, att äfven den Staden blir hemsökt af sjukdomen, och den blir då belåten att få hjelp utaf andra.

Herr *Santesson*: Mitt yttrande om afgiftens förhöjning har egentligen endast varit en erinran mot Herr Ehrenborgs hos Höglofl. Ridd. och Adeln gjorda Förslag om afgiftens bestämmande

ifrån 2 till och med 8 skill; och jag förblifver dervid, att den icke bör vara mindre än 3, eller högre än 6 skillingar. Genom ett sådant Minimum och Maximum tror jag det ändamål vinnas, som Herr Hambreus åsyftar; att den ort, hvars behof af sjukvård är mindre, må undvika att betala lika dryg afgift med de andra. Hvad Herr Ekelunds yttrande angår, får jag nämna, att de Städer, som göra serskilte Inrättningar för vården om sine egne sjuke, naturligtvis äro berättigade till andel af den inom Länet samlade Fond.

Herr *Leffler*: När frågan sednaste Riksdag förehades, begärde Götheborgs Fullmäktige serskilt undantag för den Staden, såsom egande enskilt Lazarett och Kurhus. Derpå svarade Stats-Utskottet, att sådant ej kunde vägras, om Staden vände sig till dem, som hade förvaltningen af ifrågavarande medel om händer. Götheborgs Drätsel-Kommission har följt denna anvisning och derigenom förskaffat Staden rättighet att uppbära afgiften derstädes och på Stadens grund. Nämnde afgift uppgår i Götheborg vanligen till omkring 500 R:dr, men Inrättningen kostar dubbelt. En lika utväg kunna emedlertid äfven andre Städer vidtaga för att vinna samma ändamål.

Herr *Ekelund*: Jag åsyftar ingen förryckning för det stora hela, utan endast en billig jemnkning för de Städer, som hafva enskilte Inrättningar. Om Norrköping skulle anlita den allmänna Fonden i Länet, så tillskyndades derigenom Fonden säkerligen en större förlust, än

om den på Stadens Invånare belöpande afgiften afstodes till Stadens eget behof.

Herr *Norström*: För min del tillstyrker jag, att afgiften må utgå från alla utan undantag, samt anser de Städer, i hvilka Kurhus-Inrättningar finnas, snarare böra betala mer än mindre, i anseende till den fördel de hafva att straxt på stället få aflemna sine sjuke och ej behöfva skicka dem till aflägsnare orter.

Herr *Huldberg*: "Jag förenar mig med Herr *Ehinger* i dess Memorial och tror, lika med Herrar Westin och Limnelius, att afgiften till Veneriska smittans hämmande bör utgå lika öfver hela Riket utan afseende på om Länen äro mer eller mindre besvärade af denna förskräckliga sjukdom. Invånarne i ett Län, der Veneriska smittan grymt härjar, och i en Stad, der ett bland de största Kurhus för denna sjukdom finnes, har jag många gånger haft tillfälle se den olycka af denna pest förorsakas, och alltid fått mer och mer styrka för den öfvertygelse jag eger, att de Landskap, som mer än andra hemsökas af Veneriska sjukan, redan förut derigenom äro så ofantligt olyckligare än deras i detta afseende bättre lottade Landsmän, att detta missöde ej bör ökas genom en högre afgift, så mycket mera smärtande, som, utom den pekuniära förlusten, de äfven derigenom få anledning till afund och förtrytelse. Man misstar sig mycket om man tror, att den egentliga Veneriska sjukan uppkommer och utsprides genom osedlighet. Den härrör deremot af fattigdom och deraf följande *osnygghet*. Den Veneriska smittan, för hvars utrotande den så kallade

Treskillingsafgiften erlägges, är icke af primitiv utan af konsekutif egenskap, och fortplantas genom ovårdighet och osnygghet — icke genom osedlighet. Den Veneriska smitta, Herr Major Westin omtalar skola egentligen ha sitt säte och sin uppkomst i Sjöstäderne, är af primitiv beskaffenhet och kan först genom vanskötsel bli konsekutiv. Af de anförda skäl upprepar jag min anhållan, att Treskillings-afgiften måtte, som Herr Ehinger föreslagit, uppbäras öfver hela Riket och tillägger min lifligaste önskan, att de kraftigaste anstalter måtte vidtagas till hämmande af detta förhärjande onda."

Herr *Cederborg*: Jag uppskjuter mitt yttrande i hufvudsaken tills behörigt Utskott pröfvat den och vill blott erinra, att öfverläggningen synes allt för mycket ingå på Läkare-Vetenskapens område, då man inlåter sig till afhandlande af Veneriska smittans serskilta grader m. m. hvilket icke eger oskiljaktigt sammanhang med frågan om medlet till dess hämmande.

Herr *Lenning*: Delande Herr Santessons åsigt, att fördelningen af afgiften må öfverlemnas åt den Pröfnings-Kommitté, som årligen i hvarje Län förordnas, tar jag mig likväl friheten hemställa om icke, då denna Kommittées Medlemmar äro samlade från spridda delar af Länet, det kunde åt Landshöfdingen uppdragas, att leda deras val till Ledamöter i Styrelsen öfver Lazaretten och Kurhusen. Afgiften anser jag äfven kunna bestämmas till minst 3 och högst 6 skillingar der så behöfves, samt utgå allmänt öfver hela Riket; Men deremot skulle jag tro det vara lämpligt, att de Städer, som ega enskilte Inrätt-

ningar, finge af det allmänna sammanskottet njuta en skälig hyra för de lägenheter, hvilka dertill begagnas.

Herr *Santesson*: Med all den aktning jag hyser och har skäl att hysa för Konungens Befallningshafvandes Styrelser i de Län, der jag sjelf är Invånare, anser jag dock icke lämpligt, att uppdraga åt Läns Styrelsen någon befattning med valet af Ledamöter i Kurhus-Direktionerne, utan tvärtom högst nödvändigt, att Länets Invånare, som sjelfve betala afgiften, äfven sjelfve få tillsätta Styrelsen och genom den låta förvalta sina egna sammanskott. För närvarande finnas inga bättre Municipal-Styrelser i Länen, än Pröfnings-Kommittéerne; Och, när desse tillsättas för hvarje år, tviflar jag icke, att deruti alltid skola finnas Ledamöter med erforderlig kännedom om både Staden, der Kurhuset är inrättadt och om dess granskap.

På Herr *Talmannens* Proposition remitterades Herrar Santessons och Ehingers Memorial, tillika med de nu afgifna muntliga yttranden, till Stats- och Bevillnings-Utskotten.

§. 7.

Memorial upplästes:

1. af Herr *Norström* om anslag af Statsmedlen till aflöning i och för Krono-Uppbörden uti Städerne:

(Bilag. N:r 158.)

Lades på Bordet:

2. af Herr *Huldberg* om inköpande af framlidne Professor Acharii efterlemnade Ört- och Laf-samling till Riks-Museum:

(Bilag. N:r 159.)

Remitterades till Stats-Utskottet:

3. af Herr *Huldberg*, om lindring i Båtsmanshållet för Södertelje Stad:

(Bilag. N:r 160.)

Lades på Bordet:

4. af Herr *Huldberg* om lindring i skjutsningsskyldigheten för Södertelje:

(Bilag. N:r 161)

Lades på Bordet.

§. 8.

Herr *Bagge* anförde: "Såsom tillägg uti den af Herr Jakob Linström förliden gårdag §. 12. gjorde och till Lag-Utskottet remitterade Motion om inskränkning för ordinarie Domare att erhålla permission, får jag äran begära, att den Semester, som Rikets Hof-Rätter hvarje år begagna från den 15 Juni till den 15 Oktober, måtte upphöra, såsom ledande till hinder i ärendernes gång och Embetsmanna-Corpsens förökande. Detta anförande torde få åtfölja Herr Linströms ofvannämnde Motion.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 9.

Herr *Huldt* uppläste ett Memorial om förändrad Klassifikation af Stockholms Borgerskap till Bevillningens utgörande:

(Bilag. N:r 162.)

Lades på Bordet:

Likaledes uppläste Herr *Huldt* ett Memorial med hemställan, att Stockholms Kofferdi-Skeppare-Societet, som hittills utgjort 3:ne Röster ibland Stadens 50, måtte hädanefter endast få

räkna 2:ne röster, samt i ett lika förhållande taxeras; Men Ståndet fann denna fråga, såsom rörande förhållandet emellan Stockholms Borgerskap enskilt, vara af sådan beskaffenhet, att den icke kunde af Ståndet upptagas.

§. 10.

Å nyo föredrogs Herr *Falkmans* den 26:te sistl. Februari §. 6. på bordet lagde Motion om inrättande af Låne-Kontor i Södra delarne af Riket.

Herr *Linström*, *Jakob*: De förra Filial-Diskonterne hafva haft en så olycklig verkan för Nationen, att jag icke anser rådligt tillåta några likartade nya Inrättningar; Men om de icke desto mindre skulle beviljas, tror jag det vara bäst, att utvidga dem till alla orter i Riket.

Herr *Falkman*: Det bör ej förefalla underligt, att man yrkar Lån-anstalter för de Södra delarne af Riket, der man ej har tillgång att få beläna sin Spannmål på lika sätt, som de Norra orternes Invånare sitt jern; och jag anhåller emedlertid om remiss å min Motion.

Motionen remitterades till Stats- och Banko-Utskotten, dit äfven skulle medfölja hvad den 26 Februari och nu i dag af flere Ledamöter blifvit i ämnet yttradt.

§. 11.

Herrar *Falkmans* och *Möllers* sedan d. 26 Februari §. 7. på bordet hvilande Memorial om bidrag från Staten till Inqvarteringen för den i Malmö förlagde Garnizon föredrogs åter och

remitterades till Stats-Utskottet tillika med de nämnde dag afgifne muntliga yttranden.

§. 12.

Då nu åter föredrogs Herr *Fornanders* den 26 Februari §. 8. på bordet lagda Memorial angående medel till reparation å Domkyrkan i Calmar, för hvilket ändamål Herr Fornander föreslagit en underdånig anhållan från Riksens Ständer hos Kongl. Maj:t, att, vid näst inträffande Biskops-ledighet i Calmar, Embetet åtminstone i 10 år måtte få vara vakant, och de dermed på Stat förenade Löne Inkomster anslås såsom fond till reparationen, blef detta Memorial, enligt Ståndets enhälligt yttrade önskan, af Herr Fornander återtaget, med förbehåll, att en anteckning derom skulle i Protokollet inflyta.

§. 13.

Vid föredragning derefter af Herr *Fornanders* likaledes sedan d. 26 Februari §. 8. på bordet hvilande Memorial om ändring i Tullförfattningarne, begärde Herr *Fornander* ordet och gaf tillkänna, att, som han förnummit flere Ståndets Herrar Ledamöters missnöje med åtskilliga i detta Memorial förekommande uttryck, ville han, ehuru meningen med dessa uttryck ingalunda varit att såra eller förolämpa, likväl, för att uppfylla en inom Ståndet förspord önskan, återtaga äfven detta Memorial med vilkor att någon annan dag få utbyta det emot ett annat i samma ämne samt således hafva sin deruti begagnade Motionsrätt fullkomligen förvarad:

Härtill lemnade Ståndet bifall; Och beslöts,

att Motionen skulle anses ännu hvilande på Bordet samt det nya Memorialet, när det inkommer, upptagas för samma dag och samma nummer som det, hvilket utbytes.

§. 14.

Ånyo föredrogs Herr *Fornanders* den 26 Febr. §. 8. på bordet lagda Memorial, om Svenska Konsuls-beställningarnes indragande.

Herr *Fornander* förklarade, att han, vid närmare eftersinnande, funnit sig böra från det gjorda Förslaget undantaga Konsulerne på Barbariska kusterne; men att han för öfrigt förblef vid sin motion.

Herr *Eckhoff*: Jag kan icke instämma i Hr *Fornanders* omdöme om Konsulers skadlighet. Möta någon gång genom deras tjenst-utöfning svårigheter för de Handlande, så får man väl underkasta sig dem emot det å andra sidan handeln har många fördelar genom desse tjenstemäns tillvarelse; och ingen patriotiskt sinnad Handlande eller Skepps-redare lärer vilja undandraga sig den kontroll, som derigenom befordras. För min del önskar jag således, att Konsulerne måga bibehållas, och tviflar icke, att det förslag till inskränkning i deras förmåner, som af Herr *Prytz* blifvit gjordt och till Ståndets Besvärs-Utskott öfverlemnadt, skall, inför Kongl. Maj:t framlagdt, vinna Dess Nådiga uppmärksamhet. För öfrigt tror jag äfven, att, om klagomål anföras å behörig ort när Konsulerne beträdas med fel i tjensten, man dymedelst kan verka till den ändring och rättelse, omständigheterne i hvarje serskilt fall föranleda.

Herr *Fornander*: Jag har icke sagt, att jag

fruktar Konsulerne såsom Kontrollerande Tjenstemän. Det gör hvarken jag eller någon annan redlig man. Hvad deras nödvändighet angår, så, ehuru ibland dem finnas månge nitiske och för handeln gagnelige män, gifvas ock sådane, som göra Redarn mycket förfång, när Fartygen ej äro till dem adresserade; och jag förblifver vid hvad jag sagt, att Konsulerne kunna umbäras utan minsta förlust för handeln.

Herr *Aspelin*: Med Herr *Eckhoff* förenar jag mig alldeles, samt får tillägga, att, vid frågor om Konsulers tillsättande, infordras vanligen utlåtande ifrån Stockholms Grosshandels-Societets Deputerade, hvilka, efter undersökning och urskiljning af behofvet, merendels afstyrka tillsättningen, på det onödige kostnader för handeln och sjöfarten måga undvikas.

Herr *Prytz*: Erfarenheten har dock visat, att på Deputerades utlåtande sällan göres afseende.

Herr *Fornander*: Deruti förenar jag mig med Herr *Prytz*; och till bevis huru drygt Konsulerne beskatta Redarne, torde mig tillåtas nämna, att t. ex. i Hollstein de förre, i stället att deras betyg lämpligen kunde innefattas i en enda handling, tvinga Skeppare till utlösande af fyra serskilta handlingar, som betalas med En R:dr Hamburger Banko hvardera: och ej nog dermed; de förordna äfven vice Konsuler och gifva dem rättighet att uppbära enahanda afgifter.

Herr *Ehinger* vitsordade hvad Herr *Fornander* sålunda uppgifvit.

Herr *Rydberg*: Om man blir för högt debiterad, har man rättighet att deröfver klaga; och jag tviflar icke att man vinner rättelse.

Memorialet, tillika med hvad nu blifvit yttradt, remitterades till Borgare-Ståndets Besvärs-Utskott.

§. 15.

Föredrogs åter Herr *Bagges* den 26 Febr. §. 8 på bordet lagda Memorial om tillägg i 4 Kap. 6. §. Utsöknings-Balken rörande Invisningar.

Med Herr *Bagge* förenade sig Herrar *Eckhoff*, *Rydberg*, *Lenning* och *Prytz*.

Herr *Santesson*: Jag hemställer om icke åtminstone ett mindre minimi-belopp för löpande invisningar än det nu gällande af 100 R:dr bör föreskrifvas. — Det är i synnerhet uti Landsorterne svårt att vid penninge-remisser icke få gifva invisningar på mindre summor; och jag inser icke hvad olägenhet det skulle medföra.

Herr *Bagge*: Invisningarne kunna gerna vara på mindre än 100 R:dr; men i det fallet anser jag icke Vexelrätt för dem lämplig, emedan Vexel-omkostnaderne för hvarje mindre belopp skulle allt för tungt falla utgifvarne till last.

Herrar *Beckman* och *Bjuhr* förenade sig med Herr *Santesson*.

Herr *Winberg*: Endast invisningar på Sigt anser jag böra tilläggas Vexel-rätt; men hvad de a Vista angår, kan jag icke förena mig i motionen.

Herr *Santesson*: Vexel-rätten är lika angelägen för alla invisningar och nödvändigheten att kontrollera utgifvaren lika stor i afseende på dem alla.

Häruti instämde Herr *Ekelund*.

Herr *Aspelin*: Om förslaget skall vinna framgång och olägenheterne af en allt för vidt utsträckt Assignerings-rättighet skola förekommas, tror jag det minsta beloppet böra blifva det nu gällande eller 100 R:dr.

Häruti instämde Herr *Langenberg*.

Herr *Rydberg*: "För min del får jag bestrida, att assignationer, utställde att à Vista betalas, få Vexelrätt, då i följd deraf alla assignationer efter Vexel-stadgans föreskrift skulle genast med första post insändas till stället, hvarest de skola inlösas, hvilket skulle hindra deras fria omlopp i landsorterne: ty icke kan man begära att assignationer skola beviljas större förmoner och rättigheter än riktiga vexlar. Deremot anser jag högst nyttigt för inhemska rörelsen, att assignationer, utställde på 60 à 90 dagar, komma under vexel-stadgan, dock med förbehåll att de ej få utgifvas på mindre summa än 100 R:dr Banko."

Herr *Ekelund*: Då Vexel-rätten i alla fall icke vidtager förr än invisningen är presenterad, kan jag icke förena mig med Herr *Rydberg*.

Herr *Eckhoff*: Herr Santessons framställning om ett förändradt Minimi-belopp för löpande Assignationer synes mig vara en ny motion, som ej med Herr *Bagges* Memorial om vexelrätten bör sammanblandas.

Herr *Ullberg*: Jag bestrider icke, att Herr Santessons Motion, såsom tillägg till Herr Bagges, må medfölja den sednare, men vill erinra, att vid sistförflutne Riksdag, då fråga äfven förevar om löpande Assignationer på mindre belopp, bestämdes det lägsta till 100 R:dr; och att, der-

äst

äst hemställan nu fullföljes om ett mindre belopp, sådant möjligen kunde motverka den i min tanka nyttiga motionen, som Herr Bagge väckt.

Med Herr Ullberg förenade sig Herrar *Norström*, *Hambreus*, *Nilsson* med *flere*.

Herr *Santesson*: Då omständigheterne fordra ett förändradt minimi-belopp, tror jag frågan derom gerna kunna framställas i sammanhang med Herr Bagges Motion. — Vid sistl. Riksdag yrkades ingen Vexelrätt för invisningar; och saken hade då ett helt annat skick.

På Herr *Talmannens* proposition remitterades Herr Bagges Memorial till Lag-Utskottet, dit äfven skulle öfverlemnas hvad nu muntligen blifvit yttradt.

§. 16.

Herr *Bagges* den 26 Febr. §. 8. på Bordet lagda Memorial, om ändring i Kongl. Expeditions-taxan den 15 Maj 1821, föredrogs nu åter.

Herr *Bagge*: "Till Motionen om förändringar i Expeditions-taxan göres det tillägg, att rättigheten för svarande och förklarande Parter, att ej utlösa Utslag och Domar, äfven bör sträcka sig till Kongl. Maj:ts och Dess Befallningshafvandes, samt att lösen ej bör erläggas hvarken för återlemnade Handlingar, enär ett mål af Öfver-Rätt återförvises, eller för de handlingar, som direkte insändas till Kongl. Maj:t i Revisions-mål."

Remitterades till Lag-Utskottet.

Råttelser: Sid. 226 Rad. 26 och Sid. 228. Rad. 19. Står: Segelduk, läs: Sigtduk. Sid. 265. Emellan Rad. 16 och 17 bör stå: (Bilag. N:r 146.)

§. 17.

Ånyo föredrogs Herr *Montans* sedan den 26 Febr. §. 8. på Bordet hvilande Memorial om utsträckt Brännvins-brännings-rättighet för Städerne.

Herr *Hagander*: "Enligt mig lemnadt uppdrag, föranlåtes jag biträda den af Herr Borgmästaren *Montan* väckte Motion, angående förändring af Författningarne rörande den Städerne i allmänhet medgifna Brännvinsbrännings-rättighet, med det tillägg: att jag anser denna rättighet böra utöfvas icke endast efter det Hemmantal, hvartill Städernes egorymd kan vara beräknad, utan äfven, hvad angår de Städer, der slik beräkning icke egt rum, lämpas efter antalet af Jord-Tunnland, som finnas under enskilt ego och bruk."

Med Herr Hagander förenade sig Herr *Palm*.

Herr *Ehinger*: "Lika med Herr Montan anser jag, att den icke obetydliga jord, hvilken de fleste Städer i Riket innehafva, skulle sakna det till dess behöriga skötsel nödiga gödningsämne, om icke genom den tillåtne Brännvinsbränningen Städernes Innevånare blifvit iståndsatte att utfodra ett motsvarande antal Kreatur, särdeles som fodertillgångarne kring många Städer är så knapp, att behofvet deraf icke utan ganska dryg kostnad kan fyllas.

Då Städernes rättighet till Brännvinstillverkning vid närvarande Riksmöte kommer att sättas i fråga, så är förestående ett skäl mera för denna rättighets bibehållande.

Ett annat motiv härför är äfven, att denna tillåtelse bereder för Landtmannen en förökad afsättning för dess härtill tjenliga produkter och genom bidragandet till dessa alsters större begärlighet blir en medverkande orsak till deras bibehållande vid ett för producenten förmonligt pris.

Jag tror således det vara för jordbrukaren af mera nytta, att Städernes Invånare vid denna deras hittills beviljade Brännvinsbränning-rättighet bibehållas, än att de densamma beröfvas. Den skulle för Stats-Kassan äfven blifva af nytta, om det hittills varande villkoret för Brännvinsbränning: att endast tillåtas i mån af mantalsskrifne personer, upphäfves och en fri tillåtelse till Brännvinsbränning emot en förhöjd afgift eller Bevillning i mån af pannornas storlek beviljades."

Herr *Santesson*: Det är egentligen såsom Jordbrukare jag, af verklig öfvertygelse om förmånen, ville önska, att striden om Brännvinsbränning-rättigheten måtte föranleda slutligen till en allmän frihet för både Städerne och Landet att förädla en så allmän vara som säden, utan annat villor än skatt i mån af pannerymden och rättighet för vederbörande Styrelser att i Städerne gifva föreskrifter till förekommande af eldsfara.

Herr *Cederborg*: "Som Konungens Befallningshafvandes och Magistraters rättighet, att utfärda särskilte Polis-stadganden allt mer och mer betviflas och inskränkes, så får jag yttra den önskan, att i nya redaktionen af Förordningen om Brännvinsbränningen uttryckligen må förbjudas att verkställa Bränningen i Städerne å Sön- och Högtids-dagar samt nattetid, eller åtminstone den rättighet förbehållas hvarje Stads Ma-

gistrat, att till Kon. Befalln. stadfästelse öfverlemna de särskilta föreskrifter, hvilka efter lokala omständigheter kunna finnas nödvändiga att i detta afseende iakttaga, helst, i annat fall, som erfarenheten visat, Kon. Befalln. icke anser sig berättigad att derå fästa afseende."

Herr *Bjuhr* förenade sig med Herr Santesson.

Remitterades till Bevillnings- och Ekonomi-Utskotten.

§. 18.

Herr *Möllers* den 26 Februari §. 8. på Bordet lagda Memorial om reglering af tiderne för de årliga Marknaderne i Riket, föredrogs å nyo.

Herr *Bökman* uppläste ett Memorial i samma ämne:

(Bilag. N:r 163.)

Herr *Möller*: Jag har begärt, att Marknaderne måtte flyttas till Onsdagarne, såsom den mest lämpliga tiden, samt föreslagit fyra Marknader i månaden och ej derutöfver: Dessutom rörer mitt Förslag endast Marknaderne i Skåne.

Herr *Bökman*: Då det ej är Blekinges Innevånare betaget att äfven bevista Fri-marknaderne i Skåne, tror jag Herr Möllers förslag således jemväl angå de förre; och det är derför, som jag vid samma Förslag gjort mine anmärkningar.

Remitterades till Ekonomi-Utskottet.

§. 19.

Följande från den 26 Februari §. 8. på Bordet hvilande Memorial föredrogos å nyo:

1. Herr *Norströms* om utsträckt Brännvinsbrännings-rättighet för Städerne:

Remitterades till Bevillnings- och Ekonomi-Utskotten:

2. Herr *Prytz's* om nedsättning af Qvarantains-afgifterne vid Känsö:

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 20.

Föredrogs Herr *Prytz's* sedan den 26 Februari §. 8. på Bordet hvilande Memorial om tider för verkställighet å Ekonomiska Författningar af inflytande på Näringarne.

Med Herr Prytz förenade sig Herrar *Lenning*, *Palm*, *Eckhoff och flere*, den sistnämnde med tillägg, att vid utfärdande af Författningar, som hafva till föremål inskränkning i gällande Införselsfriheter, eller förhöjning å förut stadgade Tull-afgifter å tillåtna varor, en viss tid, lämpad efter aflastnings-orternes aflägsenhet, må bestämmas, efter hvilken sådane Författningar först inträda i sin kraft och verkan.

Herr *Hagander*: Jag anser Herr Prytz's Motion högst vigtig, och hoppas, det vederbörande Utskott, dit den remitteras, fäster uppmärksamhet på angelägenheten deraf, att saken behandlas med allvar och kraft, och att man i underdånighet söker hos Kongl. Maj:t utverka, det de System, som vidtagas i afseende på Näringarne, ej måga, till deras skada, allt för hastigt förändras.

Herr *Leffler*: Jag förenar mig äfven med Herr Prytz och önskar, vid förändring af Handt-

verks-Författningarne, enahanda fördelar, som Herr Prytz i allmänhet föreslagit.

Remitterades till Ekonomi-Utskottet.

§. 21.

Herr *Hiessleiters* den 26 Februari §. 9. på Bordet lagda Memorial om Gårdfari-handelns afskaffande, föredrogs åter.

Herr *Palm* uppläste ett Memorial i ämnet. (Bilag. N:r 164.)

Herr *Westin*: Jag tror, att jag gjort mig känd såsom försvarare af Städernes rättigheter; men i afseende på den Riksförderfliga Gårdfari-handeln kan jag omöjligen understödja den värde Ledamotens Herr *Palms* försvar för Borås och Ulricehamn samt Westgöthe-Allmogen. — Erfarenheten har länge visat och Herr Hiessleiter har på ett öfvertygande sätt framställt allt det onda, som denna handel tillskyndat vårt Land; och jag förenar mig helt och hållet med honom.

Herr *Bjuhr*: Kongl. Maj:ts sednast utfärdade Nådiga Förordning om Gårdfari-handeln är visserligen uttrycklig och lägger stränga band på dessa resenärer; men man har redan erfarit huru svårt det är att kunna handhafva den. — De rättigheter, Gårdfari-handeln eger, har den på andra orters bekostnad, i hvilka finnes en lika dålig jordmån. Dessa rättigheter anser jag vara en våldtägt på det Allmännas rätt; men deremot är det icke våld att afskaffa en Riksplåga sådan som denna, jemförlig med de Egyptiska Gräshopporna.

Herr *Palm*: En betydlig mängd fattige

Invånare tillverka i Ulricehamn, med en särdeles skicklighet, ganska många slags vackra och goda väfnader. — Denna fattige Stad, aflägsen från den större Landsvägen och utan tillgång till annat Näringsfång, skulle alldeles duka under, om ej den genom Gårdfari-handeln underlättade afsättningen på dess tillverkningar äfven hädanefter blefve dess Invånare öppen; och, då Författningen stadgar näpst för dem, som missbruka Handelsfriheten och förbryta sig emot de stränga föreskrifter, hvilka deruti äro gifne, tror jag ej heller denna Stads Gårdfari-handel kunna lända andra Rikets orter till förfång.

Herr *Beckman*: För att ådagalägga, huru vidsträckt och skadlig Gårdfari-handeln är, förbehåller jag mig att få till Handlingarne i detta mål, då det till Utskott öfverlemnas, bifoga ett för Gårdfari-handlande utfärdadt Pass, som jag händelsevis fått i mina händer.

Herr *Egge*: När den sednast utkomne författningen stadgar de största försigtighets-mått och strängare ansvarighet för öfverträdelser, samt deribland att den Gårdfari-handlande, som beträdes medföra något förbudet gods, skall förlora icke allenast detta, utan ock alla de inhemska tillverkningar, som dervid hos honom anträffas, vet jag sannerligen icke hvilka större inskränkningar man kan göra i desse Medborgares rättighet att föda sig genom sina egna handarbeten och deras försäljning. Att vaka öfver Författningens efterlefnad och söka förekomma missbruken, tillhörer vederbörande Embets- och Tjenste-män. — Styrelsen har i min tanka gjort nog, då den utfärdat en Författning med så skärpta föreskrifter,

som uti den ifrågavarande befinnas, och Riksens Ständer synas mig icke kunna önska mera.

Herr *Lenning*: Denna fråga har nära gemenskap med den stora frågan om Närings-friheten i allmänhet, och jag hemställer om icke den förra må förvisas till samma Utskott, som behandla den sednare.

Herr *Palm*: Utan att medgifva nyssnämnda särskilta frågors sammanblandning, torde mig tillåtas erinra, att i en tid, då man ifrigt arbetar för en utvidgad allmän Närings-frihet, synes det vara minst lämpligt att begära inskränkning i den urgamla Handels-frihet, som är Borås, Ulricehamn och några Härader i Elfsborgs Län förunnad.

Herrar *Hiessleiters* och *Palms* Memorial, tillika med hvad nu muntligen blifvit yttradt, remitterades till Ekonomi-Utskottet.

§. 22.

Å nyo föredrogos följande den 28 Februari på Bordet lagda Memorial:

1. Herr *Beckmans* §. 10. om Post-Inrättning i Fryksände Socken:

Remitterades till Stats- och Ekonomi-Utskotten:

2. Herr *Winbergs* §. 11. om förbättrad reglering af Postgången i Södra delarne af Riket:

Remitterades till Ekonomi-Utskottet, dit äfven skulle öfverlemnas hvad nämnde dag i sammanhang med denne Motion blifvit muntligen yttradt.

Plenum slutades kl. $\frac{3}{4}$ till 2 e. m.

In Fidem

Clas Arvedson.

Den 3 Mars.

Plenum kl. 10 f. m.

---

§ 1.

På Herr *Talmannens* framställning beslöt Ståndet, att, som denna dag var sista Motions-dagen, skulle, till tidens vinnande, alla de Motioner, hvilka i dag väckas, blifva hvilande på Bordet för att sedermera i något annat Plenum föredragas till Remiss.

§. 2.

Af nedannämnde Herrar Ledamöter upplästes följande Memorial:

1. Herr *Langenberg* om Brännvinsbrännings-rättighet för Stadsjord:

(Bilag. N:r 165.)

2. Herr *Langenberg* om Väghållnings-skyldighet för Embets-jord vid Städerne:

(Bilag. N:r 166.)

3. Herr *Hjertström* om en ytterligare Fri-marknad i Grenna:

(Bilag. N:r 167.)

4. Herr *Ekelund* om lånbiträde till återuppbyggande af den nedbrunna delen af Norrköping:

(Bilag. N:r 168.)

5. Herr *Ekelund* om Stats-anslag till aflöning för Krono-Uppbördsmän i Städerne:

(Bilag. N:r 169.)

6. Herr *Fornander* om inlösen af söndrige sedlar i Banken och Riksgälds-Kontoret:

(Bilag. N:r 170.)

7. Herr *Fornander* om utsträckt Brännvinsbränning-rättighet i Städerne:

(Bilag. N:r 171.)

8. Herr *Santesson* ett af honom och öfrige Götheborgs Fullmäktige, Herrar *Prytz* och *Leffler*, undertecknadt, om den der i Staden varande Kassern-byggnads öfvertagande af Staten:

(Bilag. N:r 172.)

9. Herr *Santesson* om Böters aftjenande med arbete i stället för vatten och bröd:

(Bilag. N:r 173.)

10. Herr *Santesson* om Brottmåls-Domares anställande vid hvarje Länshäkte m. m.

(Bilag. N:r 174.)

11. Herr *Santesson* om anstalter till Allmänna Spar-Bankers upphjelpande:

(Bilag. N:r 175.)

12. Herr *Prytz* om ändringar i nu gällande Tull-Stadgar:

(Bilag. N:r 176.)

13. Herr *Prytz* om Båk-afgiftens nedsättning:

(Bilag. N:r 177.)

14. Herr *Danielson* om förseglade anbud vid Upphandlings-Auktioner för Kronans räkning:

(Bilag. N:r 178.)

15. Herr *Danielson* om Förvaltningens af Sjöärenderna indragande:

(Bilag. N:r 179.)

16. Herr *Leffler* om Stats-bidrag till aflöning för Mantalsskrifvare och Krono-Uppbördsmän i Götheborg:

(Bilag. N:r 180.)

17. Herr *Leffler* om anslag till Götheborgs Fattig-Försörjnings-anstalt, af Fattig-procenten vid Auktioner å konfiskerade varor:

(Bilag. N:r 181.)

18. Herr *Leffler* om Näringsfriheten:

(Bilag. N:r 182.)

19. (Bilag. N:r 183; återtaget.)

20. Herr *Hagander* om grunden för taxering å brandförsäkrad fast Egendom i Städerne:

(Bilag. N:r 184.)

21. Herr *Cederborg* om skyldighet för Ledamöter af Ridderskapet och Adeln samt Preste-Ståndet attuför sin Jord, Hus och Tomter i Städerne deltaga uti åtskilliga Stadsmanna-bördor:

(Bilag. N:r 185.)

22. Herr *Cederborg* om åtgärder att befordra afsättning på Kansli-Rådet Schoerbings tryckta Skrifter, angående en farande Post och Skogshushållningen:

(Bilag. N:r 186.)

23. Herr *Lindqvist* om anslag af Stats-medlen till Hamnbyggnad vid Jönköping:

(Bilag. N:r 187.)

24. Herr *Lindqvist* om lånbiträde till byggnadshjelp för Borås:

(Bilag. N:r 188.)

25. Herr *Montan* om Privilegier för ett nytt Apothek i Arboga:

(Bilag. N:r 189.)

26. Herr *Nilsson* om behandlingssättet af låneansökningar i Banko-Diskonten:

(Bilag. N:r 190.)

27. Herr *Nilsson* om förlängd omsättningstid i Banko-Diskonten:

(Bilag. N:r 191.)

28. Herr *Nilsson* om Banko-lån till befordrande af Arbetshus-Inrättningar i Städer, der sådane saknas:

(Bilag. N:r 192.)

29. Herr *Lundgren* om ytterligare Stats-bidrag till aflöning för Krono-Uppbörds-Betjeningen i Stockholm:

(Bilag. N:r 193.)

30. Herr *Broms* om förändrad ordning vid fullföljande af Rättegångs- och Ansöknings-mål hos Kongl. Maj:t, hos Öfver-Rätter och Collegier:

(Bilag. N:r 194.)

31. (Bilag. N:r 195; återtaget.)

32. Herr *Winbladh* om Löftesmäns ansvarighet för Borgen å Skuld-Sedlar i vissa fall:

(Bilag. N:r 196.)

33. Herr *Winbladh* om Näringsfriheten:

(Bilag. N:r 197.)

34. Herr *Winbladh* om Fuskares intrång i Handtverkerierne:

(Bilag. N:r 198.)

35. Herr *Huldberg* om Wadstena Kloster-Kyrkas öfverlåtande åt Stads- och Lands-Församlingarne derstädes:

(Bilag. N:r 199.)

36. Herr *Huldberg* om Låne-understöd till anläggande af Hamn vid Wadstena:

(Bilag. N:r 200.)

37. Herr *Huldberg* om tillstånd för Askersund att komma under Lands-Rätt och förenas med Lands-Församlingen derstädes.